

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Opvscvlvm Vndecimvm. De praxi Diuinæ, & Orationum Iaculatoriarum, ac
variis orandi Deumq, piè colendi modis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

N I C O L A I L A N C I C I I

E S O C I E T A T E I E S V

O P V S C V L V M S P I R I T V A L E

V N D E C I M V M,

De praxi Diuinæ præsentia, & Orationum Iaculatoriarum, ac variis
orandi Deumque piè colendi modis.

I N D E X C A P I T V M

H V I V S O P V S C V L I.

- D**E utilitate diuinæ presentia. CAP. I.
De modo habendæ diuinæ presentia. CAP. II.
De modo offerendi res nostras Deo. CAP. III.
De modis quibus vsa est S. Gertrudis in offerendis Deo actionibus. CAP. IV.
De modis benè traducendi tempus, liberum ab occupationibus distractiuis. CAP. V.
De modis recolendæ Christi Passionis. CAP. VI.
De dolore ac detestatione peccatorum. CAP. VII.
De renouatione votorum. CAP. VIII.
De oblatione honorû propositorû. CAP. IX.
De oranda pro variis necessitatibus. CAP. X.
De multiplici gratiarum actione. CAP. XI.
De multiplici sacra adoratione. CAP. XII.
De multiplici adoratione & cultu B. Virginis Mariae. CAP. XIII.
De piis affectibus per creaturas excitandis. CAP. XIV.
De actibus amoris erga Deum eliciendis. CAP. XV.
Quam accepti sint Deo pijs affectus, & quo ordine eliciendi. CAP. XVI.
De modo perfectè operandi. CAP. XVII.
De modo colendi Deum in SS. Eucharistia ante & post communionē. CAP. XVIII.
Modus audiendi sacrum. CAP. XIX.
De deuotionibus quæ fieri possunt in nocte
Natiuitatis Domini. CAP. XX.
De deuotionibus adhibendis tempore Bachanaliarum. CAP. XXI.
De piis affectibus inultima Quadragesima hebdomada exercendis. CAP. XXII.
De alijs pijs considerationibus ante sepulchrum Domini. CAP. XXIII.
Quomodo Christus D. post Resurrectionem suam sit excipiendus in Paschate. CAP. XXIV.
De preparationibus præmittendis festo Pentecostes. CAP. XXV.
Deuotiones quæ fieri possunt per Octauam Corporis Christi. CAP. XXVI.
De deuotionibus quæ possunt fieri per Octauam alicuius sancti. CAP. XXVII.
De quibusdam festis B. V. Mariae piè celebrandis. CAP. XXVIII.
De Alphabeto vite spiritualis. CAP. XXIX.
Modus dicendi breuem coronam, quando quis habet caput fatigatum, aut meditari non potest, siue in itinere, siue in infirmitate, siue aliquo alio tempore. CAP. XXX.
De modis colendi Deum per bonam vitam. XXXI.
De modo colendi Deum per vitam sanctam. CAP. XXXII.
De modo colendi Deum per imitationem diuinarum SS. Trinitatis personarum. CAP. XXXIII.

A

Index

Index rerum præcipuarum huius Opusculi ordine alphabeti positus est in fine huius voluminis.

PREFATIO AD LECTOREM.

Ludou.
Grana-
tenfis.
Lud. Blo-
sij.
Franc. A-
rias.
Franc. Ri-
bert.
Alph. Ro-
dericij.
Petr. Ant.
Spinelli.
Iulij Ni-
grouij.
a. Greg.
11. Vrb. 6.
Bonif. 9.
Mart. 5.
Paul. v.
Vrb. 8.
Conc.
Const. &
Basil.
b. Pius 2.
in Bulla
Canoniz.
Vrb. 8.
in Offic.
Diu.
e. Lausp.
Breude-
bach.
Blos. No-
deric. A-
luarez.
Spinell.
Petrus.
Taber.
d. Vrba. 8.
in Off. Di.
apptop.
e. Chron.
S. Franc.
Arias.
Grasset.
Ant. in 1.
Corinth.
5. in illud.
Ipsa autē
saluus
erit.
Hier. 1. 2.
Apol. adu.
Ruffin.
Bell. de
scripto-
rib. Eccl.
epist. 167.

Romiseram superius hoc Opusculum. Edo id nunc, vetum non integrè. Alios enim sublimiores piè Deum colendi modos recensebo in secundo libro Opusculi de Negotiatione cælesti. Porro in hoc quoque non tantum SS. Patrum, sed etiam SS. Virginum dictis & exemplis mea consilia & monita confirmo, secutus exemplum magnorum vitæ spiritualis Magistrorum, laudatorum ab omnibus tum ob causas à me in Præfatione Opusculi de gradibus & iudiciis profectus allatas, tum quia hæ Sanctæ fidem merentur maiorem, ob sanctimoniam vitæ à Sede Apostolica publico cultu concessio honoratam, & ob securitatem doctrinæ, eximiorum Theologorum atque Antistitum iudiciis grauissimis probatam: qualem non habent libri Terrulliani Origenis, Cassiani ac similibus, erroribus ab Ecclesia damnatis, infecti. Ex quorum tamen libris, sæpius quam ex illarum, à me bonæ excerptæ sententiæ, & in libros pios ab aliis, nec non à me, translata nullum offendunt, uti quosdam offendisse audio ea, quæ, licet rariùs, afferuntur à me reuelata diuinitus iudicio Sedis Apostolicæ, S. Birgittæ, & cælitus infusa S. Catharinæ Senensi, ac à Deo docente tradita S. Gertrudis (testibus omni exceptione maioribus) & tanquam *cælestis doctrinæ pabula* d. per S. Tereciam, Urbani VIII. decreto, animis nutriendis porrecta. His meritò annumeranda sunt scripta B. Catharinæ Bononiensis Franciscanæ, & B. Mariæ Magdalenæ de Pazzis Carmelitanæ mitigatæ, quarum doctrinæ Deo ipso Magistro conscriptæ, accuratissimè à me non semel lectæ, & à longè me maioribus approbatæ, adeò securas & certas continent morum sanctorum Institutiones, ut ne vnicam quidem in eis sententiam adhuc inuenerint rerum sanctarum Censores, quæ necessariò sanam explicationem exposcat, uti exposcunt multæ, etiam quorundam Doctorum Ecclesiæ, sententiæ, vel malè intellectæ vel malè scriptæ (quemadmodum benè obseruauit S. Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus, & S. Hieronymus, ac Bellarminus) ideoque & à Theologis & à Sacræ Scripturæ Interpretibus non rarò, pià (vti opus erat) interpretatione, ab erroneis sensibus, quos quidam illis adscripterunt, vindicantur. Libetum est aliis, ex agris suprâ indicatis sterquilinio hæresum conspurcatis, bonas sæpius ad sua transferre Opuscula sententiæ, tanquam gemmas in fimo inuentas; cur potius mihi non liceat, rariùs, ex hortis purissimis, nullâ contaminatis herbâ pestilentis doctrinæ, flosculos à cælesti Agricola factos decerpere, hisque arcotas Opusculorum meorum ornare: eius in gratiam, qui, vti libenter inter lilia pascitur, ita cupit omnes sacro illorum odore & colore, allici ad Euangelicæ perfectionis notitiam & amorem, & ad studia Apostolicæ sanctitatis dictis & factis exprimenda accendi. Datâ autem operâ, mea scribo Opuscula rudi stylo & facili, quia iis quoque lectoribus prodesse cupio, qui sublimiore latinitate conscripta, non æquè bene intelligerent, uti intelligent mea; vel, qui allecti splendore ac pompâ scriptionis, elegantix magis verborum & phrasium attendentes quam rebus, nullum vel valdè exiguum pro pastu animæ fructum ex illis decerpent. Vno verbo, vt loquar cum S. Hieronymo ad S. Damasum Papam scribente: *Mihi sufficit sic loqui, vt intelligar.* Mouit me graue iudicium S. Basilij Magni, quod tulit de duobus libris sibi à Diodoro missis, quorum vnum tantum probans, sic ei respondit: *Accepi libros quos misisti, & altero quidem summo opere delectatus sum, non solum propter illius breuitatem sed & propterea, quod densus est simul & referens sententiis: & præterea, dictionis*

adulationis in affectata & in composita simplicitas, decora mihi videbatur, & conueniens perfectioni Christiani hominis, cuius est, non ad ostentationem magis scribere quam ad publicam utilitatem. Hoc imitari conor.

CAPVT PRIMVM.

De utilitate diuine presentia.

h. Cl. c. 70. Asp. rat. ad Pro. lum. Vir. S. Mich. h. de nec. c. 1. C. Coll. p. 11. Coll. p. 11. l. p. 1. p. 2. l. p. 1.

Exercitium presentia Dei, ex recordatione Dei, & ex breuibus orationibus, ut vocatur à Cassiano, seu ut appellatur à S. Augustino, & S. Bernardo, ex breuissimis, & repitum quodam modo iaculatoris orationibus contextum, quibus, ut loquitur S. Augustinus, à Deo iacuntur & sagittantur corda, & amor excitatur Deū sagittans, & quæ, ut ait B. Laurentius Iustinianus, sunt, opus spiritualis arcus, sancta orationis, & sunt sagite contra aduersarios directæ, ignita nimium orationis desideria, & importuna supplicationum vota, quæ à Christi militibus in calum corde tacito desinantur: unius seruiunt, celeriter emittuntur, hostes non solum propius accedere, & ascensorem frequenter unico proferuntur illi, Dei quippe in illa presentiam videns, pugnantis illic terga conuertit. Has rectè appellat Tertullianus: orationes sine agmine verborum, & Abbas Isaac apud Cassianum commendat, tanquam pura libamina, & sacrificium verum spiritus contribulatis, iustitie laudis salutarem oblationem, veras ac pingues hostias: holocaustum autem medullata. Hoc inquam exercitium diuinæ presentie, ab omnibus vitæ spiritualis Magistris valde laudatum, & à Sanctis omnibus, ab ipso mundi exordio, frequentatum est. Et quidem ab Abbate Isaac, usque adeo commendatum, ut dixerit, hunc esse finem totius perfectionis, ut eò usque extenuata mens ab omni sui carnali, ad spiritualia quotidie subleuetur, donec omnis eius conversatio, omnis voluntas cordis, una & iugis efficiatur oratio. Et quidem cum tanta perfectione, quantum requirit Abbas Moyses, dum docet, hunc nobis principalem debere esse conatum, hanc immobilem destinationem cordis nostri iugiter affectandam, ut diuinis rebus ac Deo mens semper miret. Intellige, quantum patitur status huius vitæ. Hoc inquam exercitium, est magni momenti in vita spirituali, & varias habet utilitates, quæ videri possunt apud alios auctores præsertim apud Aluarez de Paz tomo 3. de Inquisitione pacis, & alios, quos non transcribendo, adfectam ea quæ ex communibus & antiquioribus fontibus deriuauit. Eam etiam ob causam, quia, ut scribit Ribadeneira in vita S. Ignatii, si hoc familiare nostris optabat esse, ut Deum in rebus omnibus presentem cererent, & mentes suas, non in oratione tantum, ad celestia attollerent, sed vniuersas res, atque actiones singulas, in Deum referrent: neque minore deuotionis spiritum in actione, quam in ipsa meditatione sentirent. Et hanc quidem orandis sensus adhibem: assiduam, cum in aliis, tum però in ho-

minibus pie occupatis, tanquam magis expeditam probabat. Et cum Sanctus Pater interrogatus fuisset à P. Brandano in Lusitaniam discessuro, in quibus deuotionibus scholasticus societatis dum vacat literarum studiis, se exercere deberet, respondit: eum, præter auditionem quotidianam Missæ, & examina conscientia & vnam horam orationis (prout tunc fiebat) & confessionem ac communionem octidianam, posse se exercere, in querenda Domini nostri presentia in omnibus rebus: in conuersando, in ambulando, in aspiciedo, in gustando, in audiendo, in cogitando, & in omni re quam facimus: cum certum sit existere Diuinam maiestatem in omnibus rebus, per presentiam, potentiam, & essentiam. Et hunc modum meditando, inueniendo Dominum nostrum in omnibus rebus, esse faciliorem, quam si eleuamus nos ad res diuinas cogitandas magis abstractas, faciendo nos cum labore illis presentes: & pariet hoc exercitium bonum (si nos disponemus) magnas visitationes Domini, quamuis in vna breui oratione fiat. Præterea, potest se exercere in offerendis sæpe D. Deo nostro suis studiis, & laboribus eorum, quos pro eius amore subimus, postponendo nostros gustus, ut aliqua ratione sua Maiestati seruiamus, adiuuando illos, pro quorum vita ille mortuus est. Et de his duobus exercitiis nos possumus examinare. Hæc sunt formalia verba S. P. Ignatii ab illo Hispanice prolata, & à P. Ioanne Polanco eius secretario postea subseripta, quæ ad meas manus venerunt. Mihi omnium maximè placent istæ huius diuinæ presentie utilitates solidæ, & magni momenti, quæ debent mouere quemuis perfectionis acquirendæ studiosum, ad occupandam mentem seriò in hac diuinæ presentie exercitatione practica.

Prima utilitas, est velut fundamentum vitæ spiritualis, (& sine quo amplè exquisito inanis est labor) quia per hoc exercitium, homo præseruatur à peccatis: ut patet experientia, & docent Sancti Patres. S. Ephraem: Si orationem, inquit, operi præmiseris, aditus in animam peccato non patebit. Idem dicit Clemens Alexandrinus, S. Basilius, S. Ambrosius, S. Hieronymus, S. Thomas, & alij Sancti. Nam, si hominem cum presentem intuemur, inquit S. Chryostomus, tum ad peccandum tardiores redimur, sæpe autem, & seruos modestiores subueriti, absurdè nihil admittimus, considera, quam am adepturi sumus securitatem, si nos contigerit Deum ascedere in oculis ferre. Et in Psalmum 140. Vbi est Dei memoria, illic est peccatorum obliuio, & malorum interitus. Et his omnibus antiquior S. Ignatius Martyr, ep. 17. ad Memento Dei, ait, & non peccabis. Hoc exercitio armata Susanna, generosè respondit impuris ludicibus, se ad peccandum inducentibus: Angustia sunt mihi yndique: si enim hoc egero, mors mihi est. si autem

MS. At. chiu. Romani. Eph. de orando Deo. Cl. l. 3. p. 2. c. 5. Bas. Reg. s. fusa. Amb. l. 2. in Pl. 118. Hier. in c. 5. Ezech. Th. Op. 51. & 58. cap. 1. Chr. h. 4. ep. Rom. ep. 17. ad Heron. Dan. 13. si 2. 2.

4.
Sur. ex
Metaph.
1. Febr.
virec. f.

autem non egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absq[ue] opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini. Hac cogitatione presentis Dei, & omnia cernentis, S. Ephraim impurae mulieris petulantia compeccit. Cum enim ad eum flagitij causa accessisset, conuersus ad eam, Si vis, inquit, nos ambos simul dormire, non in alio loco tecum congregiar, nisi in medio ciuitatis: sed non, inquit, pudore & rubore afficiamur. à videntibus hominibus, si sic nos ibi iaceamus in medio. Captia est mulier, que voluit capere impatientem animam & inexpugnabilem, vt qua nec hoc antea quidem cognouerat, quod dicit Salomon, Oculi Domini altissimi sunt innumerabilibus partibus sole splendidiores, qui intuentur omnes vias hominum. Cum statim itaque verbum apprehendisset meretrix, contra intulit vir praclarus; Si ergo hominum iudicasti oculos satis esse, ad pudore afficiendam animam; & à mala actione abducendam, Dei oculos, qui omnia intuentur, tam quam clam, quam qua aperte sunt, non multo magis reuerbimur & extimescemus, & à re mala abstinemus: qui semper nobiscum habitantem in nobis excitat conscientiam, & ex ea nobis referuat tormenta, qua finem non accipiunt: Hec suffecerunt, non solum ad meretrici persuadendum, vt abstineret ab improba in eum libidine, sed vt priorem etiam eam malorum pœniteret, & adferret mutationem totius vita & sententia.

or. 2. de
precat.

Quis enim, inquit S. Basilus, vniquam eorum, qui credunt Deum in omni loco esse, & iis rebus que sunt interesse, ac adesse vnicuique actioni; voluntatesq[ue] cordium prospicere, aut cogitationem prauam suscipiet, aut scelera patrabit verum, tum primum homines ad scelera patranda descendunt, cum aut Deum non inspicere, aut illi cura non esse, qua hic geruntur, autumant. Sandè si Timothei cuiusdam, viri Sancti, tanta fuit reuerentia, & à virtute qua in eo cernebatur ab aliis, tanta vtilitas, vt etiam sola recordatione, vt scribit S. Isidorus Pelusiota, eos, qui ipsius (mortui) meminerunt, in officio continerent, quanto magis recordatio Dei viuientis & presentis, idem praestabit. Continua enim Dei recordatione, inquit S. Ephraim; turpes animi passiones recedunt, instar maleficorum, Praetors accedente. Nec tantopere mirum, lumine fidei illustratos homines, memoriam à peccatis: magis mirum, hoc remedium etiam suauissime Ethnicos. Magna pars peccatorum tollitur, inquit, Seneca: Si peccaturis testis assistat, aliquem habeat animus quem reueretur, cuius auctoritate, etiam secretum suum sanctius faciat. O felicem qui sic aliquem vereri potest, vt ad memoriam quoque eius se componat atque ordinet! Qui sic aliquem vereri potest, citò erit verendus. Elige itaque Catonem: si hic videtur tibi nimis rigidus, elige remissioris animi Lelium: elige eum, cuius tibi placuit & vita & oratio: & ipsum ante te ferens, & vultum ipsum tibi semper ostende, vel custodem, vel exemplum. Et cum citasset Epicuri sententiam: Sic fac omnia, tanquam spectet aliquis, subdit: Prodest sine dubio custodem sibi posuisse, & habere quem respicias, quem interesse cogitationibus tuis iudic-

l. 3. ep. 51.

de virtut.
ac.

5.
epist. 11.

ces. Hoc quidem longe magnificentius est, sic viuere, quam sub alicuius boni viri ac presentis semper oculis: sed ego etiam hoc contentus sum, vt sic facias quacunq[ue] facies, tanquam spectet aliquis. Omnia nobis mala solitudo persuadet. Cum iam profeceris tantum, vt sit tibi etiam tui reuerentia, licebit dimittas pedagogum. Interim te aliquorū auctoritate custodi. Ideo M. Crassus, praestans Orator, cum praesentem haberet virum grauem Mutium Scæuolam, & petens consulum, vellet pro more blanditi populo, palpare obuios atque presens; Quas, inquit, Multi, paulisper abscedas, nec comitatu tuo me honorari putes, impedis honorem meum: te spectante, ineptus esse non possum. Si ergo apud Ethnicos profuit cogitatio presentis viri grauis, quanto magis apud nos, Dei presentis memoria valebit: Et quod magis nos excitare debet, scribit Epicetus apud Atrianum: lib. 2. cap. 8. In te ipso Deum gestas quem coquinari abs te non sentis. Impuris enim cogitationibus sordidiss[im]e, id facis. Quid si Dei effigies quadam adesse, non induceres in animum tale quid agere Deo autem ipso presente in penetrabilibus, & inspiciente omnia atque audiente, non pudet te ista cogitare & facere, propria naturæ ignarum, & dignum, cui Deus sit iratus: Quin etiam Deum, suum cuiq[ue] curatorem genium apposuit, inquit idem, qui custos esset vigilantisissimus, & quem latere nihil posset aut fallere. Quamobrem clausit animum & valus, cum in tenebris confederit, nolite vos dicere solos esse, non enim estis soli, sed Deus intus & vester genius non abest. His equidem, lumine ad videndum & ad cognoscendum vestra opera nihil opus est. Vnde mirum non est, S. Tobiam senem, qui filium Tobiam ab infantia docuerat timere Deum, & abstinere ab omni peccato, cum se putaret morti esse proximum, inter alia monita filio reliquisse: Omnibus diebus vita tua in mente habeto Deum: & veluti fructum huius memoriae subdit: Et caue, ne aliquando peccato consentias, & praetermittas praecepta Domini Dei nostri. Praestat hoc Dei memoria, dum per eam Deum aduocamus ad cor. Nam, vt ait B. Macarius: Cum Dominus viderit, quod anima colligat se ipsam, pro viribus suis semper Dominum querens, noctu diuque expectans, atque clamans ad eum, quem admodum mandauit, citra intermissionem in omni negotio precari, eam expurgatam ab omni malitia sua, irreprehensibilem, & immaculatam sponsam ipse sibi constituet. Quocirca meritò B. Laurentius Iustinianus, libro de compunctione & complacitu Christianæ perfectionis, munditiam cordis praecipue provenire dicit, ex iugi Dei visione, ac familiari eius allocutione. Hic est ergo primus fructus Diuinæ presentia, abstinere à peccatis, quod tanquam fundamentum primū cuiuslibet iusto, cordi esse debet, volenti in fundamento altero humilitatis erigere ædificium diuinum virtutum.

Quapropter quemadmodum monet S. Didochus: Degamus in hac vita fallaci, semper in profundum cordis nostri cum perpetua Dei memoria, tanquam oculis captis intuentes omnia; profectò enim ad

Mamet.
tinus in
panegy.
Iul.

l. i. c. 14.

6.
Tob. 2.
10.

Tob. 4. 6.

h. 31.

c. 56.

spiri.

spirituale studium virtutis perinet, adimere semper a-

las desiderio earum rerum, quas videmus.

Secunda vilitas est Dei recordationis, quod animam à peccatis commissis purget, scilicet venialibus, quæ per pios affectus, Dei recordatione excitatos, vt docent Theologi, abolentur. Qui vult cor suum purgare, inquit, S. Diadochus, semper illud recordatione Domini Iesu inflammet, in eo solam occupatus, & hoc tantum sine intermissione agens, quantum patitur status huius vitæ, & occupationes alie. Non oportet enim quandoque orare, quandoque verò non, eos qui volunt labem suam abittere, sed potius dare semper operam orationi, in custodia mentis, tametsi extra Oratorium sint. Vt enim cum quis vult aurum purgare, si paulisper ignem in fornace cessare sinat, facit, vt rursus materia auræ que purgatur, duret, sic qui aliquando memor Dei est, aliquando non est, quod in videtur per orationem comparare, hoc perdit otio. Est autem eius qui studio virtutis tenetur proprium, id quod est in corde terrenum, recordatione Dei consumi. Vt anima, consumpta ad hunc modum paulatim vitio, ab igne huius bonæ recordationis, ad splendorem sui naturalis, cum maiore gloria perfectè rideat.

Tertia vilitas, memoria Dei præsentis, & omnia videntis, non tantum à peccatis retrahit & purgat, sed opera nostra, & verba, reddit sancta & perfectæ. Nam, vt ait S. Augustinus. Nobis magna necessitas est imitari in se rectè, viuendi, qui cuncta facimus ante oculos Iudicis cuncta cernentes. Imò vt scribit B. Laurentius Iustinianus libro de gradibus perfectionis, Nihil reor sit efficere ad internam adipsendam munditiam, & ad virtutis arcem conscendam &c. quemadmodum cogitare se ad stare ante oculos Iudicis cuncta cernentis. Ideò meritò dicitur: In conspectu eius sanctificabunt animas suas. Hoc Deus ipse medium Abrahamo proponit: Ambula coram me, & esto perfectus; quia perfectionis operum, causa est, operari veluti vidente Deo. Quemadmodum domus, ait B. Macarius, quæ Dominum præsentem habet, & in se manentem, omni pulchritudine & decore seatur, siquidem Dominum cum spiritalibus suis thesauris in habitatem habet, & aurigam: Et, vt ait S. Chrysostomus, per orationes frequenter velut irrigantem nos. Decet nos, inquit, per Apostolum doctos, cum precatione vitæ cursum peragere, atque hac mentem assidue rigare, siquidem hoc omnes homines non minus opus habemus, quam arbores aquarum humore, neque enim valent illa fructus producere, nisi bibant humorem è radicibus, neque nos pretiosus peractis fructibus poterimus esse grauidi, nisi precibus irrigemur. Vti iterum hoc ipsum in fine huius Opusculi ostendam, explicans tertium, & vltimum punctam, requisitum ad præsentiam Dei. Meritò itaque B. Laurentius Iustinianus monet: Vro perfectò, & ad perfectionem currenti, iugiter debet esse Dei visio, ac familiaris eius allocutio, qui in spiritu iudicij, & spiritu ardoris, opera sua disponit, non ex naturali intelligentia acumine, sed ex assidua mentis benedictione in Deum, atque contemplationis acquisi-

Tom. 2.

to habitu, per quem sapientia percipit donum, & ignotum caritatis affectum. Efficitur, qui talis est, alter quam fuerat, Diuino id operante contubernio. Fulget tunc mens sapientie splendore, & cor caritatis incendio concrematur. Vtrumque enim diuina agitur cognitione qua semper viget in Dei præsentia piè cogitata.

Quarta vilitas est remedium acedia, quæ solet pios homines inuadere, postquam peruenerint ad hunc felicem statum, de quo iam locuti sumus, prouenientem ex Dei præsentis recordatione. Qua de re pulchrè differt S. Diadochus: Cum coeperit anima nostra non amplius ea que pulchra & iucunda sunt, concupiscere, tunc eam desideriosa quedam mens, vt plurimum subit, que neque officio sermone eam sine libenter seruire, neque expeditum desiderium futurorum bonorum ei relinquit: imò & hanc caducam vitam, ceu valde inutilem habet, vt non habentem opus virtutis dignum: ipsamq; cognitionem pro nihilo ducit, antequam aliis quoque multis tributa sit, aut tanquam nihil perfectum nobis significare promittat. Hanc autem tepiditatis & corporis aegritudinem fugiemus, si menti nostræ valde angustos meatus desinemus, vt solum Dei memor sit. Hac enim solummodo ratione, ad suum reuersa feruorem poterit rursus ab illa per seignitem distractione sine dolore remoueri.

Quinta vilitas, Talis orandi modus est representatio cælestis beatitudinis in Patria, in qua Beati perpetuè Dei visione fruuntur, sed vtilior quodammodò, ob perpetuò crescentia merita vitæ æternæ. Vnde operari omnia cum Dei memoria, est quædam inchoata beatitudo. Hinc S. Nilus Abbas in Opusculo, cui titulus, Diuersa capita, initio ait: Semper de Deo cogita, & mens tua cælum cum Angelis fiet. Nam si contemplatio huius vitæ, est quædam participatio Dei visionis, vt docet S. Augustinus, ac proinde inchoata quædam beatitudo; cum tamen contemplatio, vt docet S. Gregorius, & S. Thomas, & S. Bernardus diu durare non possit; magis hoc exercitium diuinæ præsentia, ob maiorem diuturnitatem, imò continnam, in operibus omnibus, Dei militudo, & inchoatio beatitudinis cælestis, vt eam appellant Abbas Isaac apud Cassianum, non quidem facis ad faciendam, sed per fidem in enigmate expressæ. Ac proinde in hoc exercitio occupare se debent, omnes perfectionis amantes. Meritò ergo B. Baptista Verana, monialis Franciscana, monebat: Quantum potes, habes mentem in Deo fixam: quantum tibi concedet tua fragilitas, & diuina gratia. Hac est magis vtilis & necessaria res, quam possit facere seruus Dei. Hoc sanctificat mentem, calefacit affectum, illuminat intellectum, & seruit pro freno, ad cauenda peccata venialia: est scopus vitiorum, & preparatio ad orationem, ad quam multi euntes, non sentiunt deuotionem, sed ariditatem & fastidium mentis: & postea dicunt se non habere gratiam orationis: & tamen non est sic, sed totum hoc inde euenit, quia

9. cap. 58.

10.

1.1. Trin. dam beatitudo; cum tamen contemplatio, vt c. 8. & 9. Gr. l. 5. mor. c. 23. Et h. 5. in Ezech. Th. 2. 2. 3. q. 180. a. 8. ad 2. & a. 4. ad 3. Ber. f. 18. & 67. & 85. in Cæ. Coll. 10. cap. 6. 4. par. Chron. S. Franc. to. 2. l. 7. cap. 31.

non direxerunt cogitationem suam in Deum, que preparat sedem ad orationem mentalem. Unde is qui cogitat de Deo, citò peruenit ad finem desideratum, sine morâ temporis, quia preparauit locum Domino: & recipit gratiam lacrymarum, compunctionis, gustus, & deuotionis. Hoc est signum infallibile, matris omnibus aliis, ad cognoscendum, si aliquis est scriptus in libro uitæ. Quia sæpe cogitando de Deo, argumentum est, supremam bonitatem nostræ recordari. Et habeas pro certò, quòd sæpius eius recordaris, eòd sapius ille recordabitur tui. Hoc Beata Baptistæ fuit demonstratum à spiritu sancto, ut eius anima magis accenderetur ad hoc Angelicum exercitium. Ex hoc exercitio, (pergit Auctor eius vita) tres effectus habuit: Primum, Fecit illud eam caecam ad videndos defectus proximi. Secundo, Animam cordiali deuotione ornauit. Tertio, Concessit ei loqui de Deo amorosè, & cum utilitate audientium: quia ex abundantia cordis os loquitur. Vas illud vinum effudit, quod continet. Multi procurabant mundiciam cordis, per viam valde longam & laboriosam, ieiunando, vigilando, cadendo se dormiendo in terra, in frigore & calore corpus affligendo, & totum hoc pro obtinenda puritate interiore, in qua possidetur consummatio perfectionis. Sed hæc Beata Baptistæ, tenebat tanquam securissimam veritatem sæpe cogitando de Deo, hoc donum acquiri citius, melius, & cum minore labore. Stultus esset, qui cum posset Romam peruenire vno die, per viam planam & facillimam, vellet consumere quatuor dies, & ire per viam asperrimam, & difficilem. Hæc de ea Chronicon Franciscanum. Mirum ergo non est, quod cum Deus sciat valde vilem esse huius diuinæ presentie cogitationem, ad eam sæpe excitandam, inter alia media voluerit esse molestias, quæ bonis, inferuntur à malis. Idèd, (inquit S. Birgittæ) Christus Dominus) permittuntur mali viuere cum bonis ne boni dissoluantur nimia letitia, vel dormitent acedia, & vt frequenter habeant ad Deum oculos. Hoc est, quod, ait S. Diadochus: Sæpe gratia presentiam suam celat, vt acerbitate, & molestia demonum, animam veluti impellat, vt eum omni metu ac magna submissione auxilium Dei quaerat, malitiam inimici sui paulatim agnoscat, quæ admodum si mater puerulum suum lactentem, & leges sugendi detrectantem, paulisper ab vlnis suis repelleret, vt perterritus à quibusdam deformibus hominibus circumstantibus, aut bestiis qualibuscumque ad sinum matris cum magno timore & lacrymis reuertatur.

12. Ret.
cap. 19.

cap. 86.

11.
cap. 88.

12.
Reg. 5.
fusa.

Sexta utilitas, quam Dei memoria patit, iudicio S. Diadochi est, quòd gratia Dei omnes sensus nostros in sensu quodam profundo illuminans, cogitationes nostros veluti comburit: cor verò in pace quadam amicitia firma ac constanti dulcedine perfundit: facitque, vt spiritualia, & non iam quæ secundum carnem sunt, mente agitemus. Hoc certissimo experimento sentiunt in se, perpetuè (quantum fieri potest in hac vita) Dei memoriam intenti.

Septimâ utilitatem ex Dei presentia cogitatâ prouenientem, affert S. Basilus, contemptum humanorum respectuum, ob quos multi, (proch-

dolor) dum malunt magis placere hominibus quàm Deo, & illorum potius accipere gratiam & fauores, quàm Dei; & magis timeant offensam hominum, quàm Dei, multa bona omitunt, & erubescunt facere, & multa peccata committunt, ac multis imperfectionibus se cõtaminant, & hoc modo, multis in celo coronis se priuant, & grauissimis Purgatorij penis se reddunt obnoxios. Qui ita animatus sit, ut ne mandata quidem Domini ad gratiam horum exequi possit. Neque est enim quisquam, qui vbi verè presentior est adesse aliquem sibi peruasit, eo spreto, se ad minus presentantem, conuertat: quin contra potius, si aliquando incidit, vt quæ facit, ea clarioris illius opinione ac iudicio approbentur, ab altero autem illo reprehensa videantur, hæc dabit, ille spreto inferiori vituperatione, clarioris illius approbationem antiquiorem habebit. Quòd si hoc in hominibus contingit, quid tandem putandum sit, animum, qui modò sanus sit ac sobrius, si verè Deum adesse sibi peruasit, omnia ista, quæ plerumque intelligat Deo, conuersum iri ad accipendam ab hominibus sui existimationem, aut neglectus Dei præceptis, hominum esse consuetudini & ingenio seruaturum: aut vllius dignitate exterius, de statu dimouebitur. Hoc modo affecta mens erat illius, qui dixit: Loquebar de testimonio tuo in conspectu Regum, & non confundabar.

Octaua utilitas Dei memoria est, cognitio peccatorum nostrorum, nobis necessaria, vt ea vitemus & commissa expicimus, ac ita mundissimos nos Dei oculis representemus, & expediti simus, ad rectum in caelos ingressum post mortem. Paucissimorum est, inquit, S. Diadochus, lapsus suos perfectè cognoscere, eorum quorum mentibus nunquam exiit memoria Dei. Quemadmodum enim nostri corporis oculi, cum sunt cuncta possunt cernere, etiam culices in aëre volitantes, cum verò turbati sunt, aut humore quodam suffuso septi, si quid in eorum aspectum incurrat grande, hoc renuiter cernunt, minuta verò non sentiunt: sic anima si ardorem ea cupiditate mundi collectum studiosè restinxerit, etiam valde parua errata pro grauisimis ducens, lacrymas multas cum magna gratiarum actione continenter Deo offert. Cuius scilicet, tanquam sibi presentis, & sua omnia clarissimè cernentis, memoriam habet.

Nona utilitas solatium in mœtore. Animum mœtore oppressum, scribit S. Isidorus Pelusiota, & profugatum, nihil perinde oblectare potest, vt Dei memoria. Atque hoc est quod ex me scire voluisti: Renuit consolari anima mea: memor sui Dei, & delectatus sum. Quemadmodum enim mulieri illius cruento profuio laborantis morbus, qui nec exinaniri, nec à medicis tractari ac sedari poterat, temporis puncto depulsus est, (ea enim simbriz terigit, Christus id passus est, ac morbus profugit) sic etiam humana mœstria consolationem propellens, vt cui nihil solatij adhiberi queat, ad solam Dei recordationem facessit & euanescit.

CAP.

CAPVT SECVNDVM.

De modo habende Diuinae presentie.

Modum Diuinae presentie varij variè explicant: omnes benè, et si non vnà ratione omnes. Accidit in explicatione rerum spirituum id, quod in officijs. Nam aliter vnus artifex fundit, & format vas aliquod argenteum, aliter alius, aliter tertius: sic ædificia non vno modo erigunt architecti. Aliter pingebat Michael Angelus bonarora, aliter Titianus, aliter Baroccus, aliterius, Rubenius & alij præstantissimi pictores: quilibet iuxta proprii genium: omnes benè. Ita doctrinam de rebus spiritualibus, aliter proponit vnus magister, aliter alius: sed dum ad eundem scopum perfectionis Euangelicæ, per media apta & honesta, suos ducunt, benè proponunt.

Mihi placet ille modus, qui Primò, Caput & imaginationem non fatiget, quam multi cum iactura sanitatis læserunt, & se reddiderunt inhabiles ad pietatis officia, indiscretè quærentes Dei presentiam. Secundo, qui non faciat stolidos, in operibus ordinarijs faciendis, & quasi abstractos. Tertio, qui potius inuet ad opera meliùs & perfectiùs peragenda. Quarto, qui non tantum eremitis, sed omnibus prorsus conueniat, is præsertim, qui ratione sui officij vel intuitu coguntur distractiua obite officia, & cum hominibus versati. Quintò, qui contineat practicum exercitium omnium virtutum. Sextò, qui representet modum agendi nostrorum Angelorum custodum, qui semper vident faciem Domini &c. Et tamen (vt ait, S. Gregorius) ad nos veniunt, quia & spiritali presentia ad nos foras exiunt, & tamen ibi se, vnde recesserunt, per internam contemplationem seruant; nos tamen custodiendo, diligunt nos & opera nostra, sine iactura beatæ contemplationis diuinitatis, quâ perfruuntur in celo: sic, (vt inquit S. Bernardus) paruulorum custodia deputati, vt non priuati vilo modo, beatitudine sua. Quamuis enim, inquit B. Laurentius Iustinianus, ad diuina peragenda mysteria exeant, ita tamen, vt nequaquam visione priuentur: quoniam est idem beati spiritus circumscribantur loco, ipse Deus qui illorum beatitudo est, circumscribitur non est.

Hic ergo modus, sic à me tradi solet.
 Modus practicus huius Exercitij consistit in tribus.
 Primò, In actuali memoria, seu cogitatione de Deo.
 Secundo, In oblatione operum & sermonum nostrorum.
 Tertio, In modo perfecto operandi.
 Quantum ad primum punctum huius practici modi, circa memoriam & cogitationem de Deo actuale in eo non est adhibenda imaginatio, ad representandum Deum sub certâ aliqua specie, vel seipis, vt visus est à Daniele, vel

lucis, aut caliginis, quæ imaginationes plerisque indiscretis nocuerunt. *Submoue*, inquit S. Basilus, *ista corporis phantasmata: nullo pacto potest figurari Deus: simplex, sine magnitudine, sine quantitate: noli aliquam formam in illo imaginari, noli iudaico more diminuerè magnum, nec prebendas Deum cogitationibus corporaliter, nec circumscribas illum mente tua.* Quod quia veteres monachi ignorarunt, vel non seruarunt, inciderunt in Anthropomorphitarum hæresim, teste Cassiano, putantes omnino Deum formâ corporeâ circumscripsum; nihil se tenere credentes, si propositam non habuerint imaginem quandam, quam in supplicatione sibi repræsentarent. Non est ergo necessaria vlla corporea Dei representatio; ad exercitium Diuinae presentie; sed eo modo haberi debet de Deo cogitatio, eiusque memoria, quo habetur in exercitio actuum fidei, quæ hic exercenda est circa tria.

Primò, Circa immensitatem Dei, ob quam (vt dicitur apud Ieremiam) *celum & terram implet*: ac proinde præfens est creaturis omnibus intimè, vt cum S. Thoma docent omnes Theologi. Ob quam intimam eius presentiam, S. Dionysius, *mundanum, circummundanum, supermundanum, supercelestem, supersubstantialem, Deum appellat.*

Secundò, Actus fidei in hac Dei memoria & cogitatione exerceri debet circa scientiam Dei infinitam, quâ omnia nostra externa videt, & intetna perfectissimè ob quam appellatur, *scrutator cordium*; & eius oculis, *nuda & aperta sunt omnia, idque intimè cernentibus singula.* Oculi enim Domini multò plus lucidiores sunt super solem, circumspicentes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intrantes in absconditas partes. Quam ob causam à S. Dionysio Arcopagita, appellatur, *omnium circumapprehensius*: hoc est, vt ibi exponit, S. Thomas, *quia perfectè cognoscit proprietates & circumstantias rerum, & quidditates seu essentias omnium: & cognitionem rerum non accipit à rebus, sicut nos, sed scientia eius præexistit rebus.* Et non tantum Dei ipsius, sed etiam Christi vt hominis, tales sunt oculi: quam ob rem à S. Chrysologo vocatur, *Totus oculus.*

Tertio, Fides exerceri debet circa concursum Dei ad omnes nostras actiones, sine quo nulla creatura quicquam efficeret. Qui actus fidei, sine vilo discursu & mora temporis eliciendi sunt, per cogitationem & simplicem apprehensionem harum trium veritatum, quas omnes Catholici credunt de Deo. Ex hac enim memoria harum diuinarum perfectionum oritur, ne homo audeat peccare, & vt benè faciat omnia, quæ facit cum concursu Dei. Sed sine hoc tertio actu explicito fidei, potest hoc exercitium practicari.

Et talem presentie diuinae modum videtur approbare S. Ignatius in libro Exercitiorum, vbi agens de examine generali conscientie, ait;

CAPVT TERTIVM.

De modo offerendi res nostras Deo.

Quantum ad secundam punctum presentie Dei, quod est, oblatio omnium operum nostrorum & verborum; hæc notanda sunt ad praxim, vt bene fiat, & sine tædio ac defatigatione.

Notandum primò, debere nos, vt in aliis actionibus nostris, ita & in hac oblatione operum vel verborum nostrorum, imitari bonos mercatores, qui non contenti lucro quocumque, quærunt, quàm maximum; *Vtinam fratres*, inquit S. Bernardus, *nos sic esse cupidi gratia spiritalis, quemadmodum seculares homines pecunie temporalis. debuius certe, & multum debuius vincere in bono malum, & tantò amplius desiderare, quãtò pretiosius est quod desideramus; sed vtinam vel æquales esse possimus. Quemadmodum igitur mercatores, si certam rem aliquam vendendo, possunt maius lucrum ex ea vendita percipere, ita vendunt, vt carius vendant, intra limites tamen iustitiæ; ita & nos opera nostra offerre debemus Deo, eo modo, ex quo lucrum spirituale maius, & meritum in hac vitâ, & præmij in alterâ, nobis obueniat. Hunc in finem proponã varios modos affectuum & precationum, valde aptos ad referenda magna lucra meritorum, pro glorificandâ valde per ea Diuinâ maiestate. Nam, h. 33. vt ait S. Macarius, *Quemadmodum qui mercatoriam artem elegit; non vnicum solum modum lucrificandi excogitat, sed vnde curit, augere & cumulare lucrum cogitat, ab hac ad aliam transiens industriam, & inde aliud iter suscipiens, & ab eo quod nihil prodest, transiens, ad id, quod questuosius est currit; sic quoque nos animam nostram artificiosè adornemus, vt lucrifaciamus verum ac summum lucrum, Deum nimirum, qui doceat nos in veritate precari. Cùm ergo ceteris paribus, illud opus iusti sit magis meritorium, quod fit propter obiectum supernaturale præstantius, vt docet S. Thomas cum omnibus Theologis, & cùm nullum obiectum sit præstantius obiecto caritatis, prout est amor benevolentie; hinc talis amor, superat perfectione fidem, & spem, vt docet Apostolus, ac proinde omnes alias virtutes: quia caritas est mater omnium virtutum vt, ait, S. Leo: *& origo omnium virtutum, vt dicit, S. Augustinus.***

Ideo omnia opera nostra offerenda & facienda sunt propter Deum, prout est obiectum benevolentie, eo modo, quo nos S. Ignatius docuit ea parte constitutionum; vnde Regula 17. Summarij desumpta est: *Omnis rectam intentionem habere debent, non solum circa vitæ suæ statum, verum etiam circa res omnes particulares, id semper in eis sincere spectantes, vt seruiant & placeant Diuinae bonitati propter seipsam &c.*

Quoniam autem S. Thomas dicit, excellētius

9. 2. Perfectis concedi, iurare per creaturas, quia ex contemplationis vsu assiduo, & illustratione intellectus, considerant propius atque deprehendunt Deum secundum essentiam, Presentiam & Potentiam suam, creature cuiuslibet inesse: vnde ad præstandam illi debitam in iuramento reuerentiam, paratiores sunt alius, qui eo perfectionis nondum prouecti sunt. Et hæc tantum de primo puncto presentie Dei dicta sufficiant. Porro vt hoc obiter dicam, modi ex parte nostra, hanc Dei presentiam, (hoc est, Dei vel assiduam, vel frequentem recordationem, eamque sancto quodam sapore replentem animas nostras, & utilitates supradictas adferentem) sunt isti:

Primo, affluat homo singula sua opera; saltem eorum initio, Domino Deo offerre, modo capite sequenti explicando: certissima enim experientia comprobatur, etiam à tyronibus, hoc modo acquiri, Dei beneficio, Dei memoriam ita certam, vt post somnum immediatè Dei recordatio menti se ingerat, nihil minus ex se id tunc cogitanti, sicut & post actiones valde distractiuas, dum ab illis cessatur.

Secundo, valde attendendum est refrænationi passionum naturalium, etiã inuitis nobis exurgentium, præsertim iræ, & tristitiæ, & nimij desiderij rei alicuius, etiam non malæ, & vehementis affectus erga rem aliquam.

19. Motus enim passionum vehementer perturbantes mentem; obstant, ne Dei recordatio in nobis, vigeat. Quâ de re sic S. Diadochus: *Cum anima irâ commouetur, aut offensa est ei caligo ex crudelitâ, aut graui angore afficitur, non potest, mens, tamen si ipsa anima vim ei quodammodo adhibeat, memoriam Domini retinere, quin potius tora mens vehementer a perturbationum obscurata, à suo sensu, ob hanc causam prorsus alienatur. Quamobrem non potest desiderium, sigillum suum imprimere, vt mens sine oblivione speciem meditationis ferat, durecente memoriâ eius, propter feritatem perturbationum. Sin autem extra perturbationes positam sit, tamen si paulisper obliuio illam promptitudinem animi surripiat, tam citò priens, solertiâ suâ viens, feruenter, illam salutarem, & maximè expensendam prædam apprehendit. Habet enim tunc ipsam gratiam vnâ cum animâ meditantem, & clamantem: Domine Iesu. Sicut mater puerulum suum docet, & cum eo meditatatur paternum nomen, donec ad habitum eius nominis eum perducatur: & infans puer pro aliquo alio pueri sermone, clarè patrem etiam dormiens appellet. Idcirco ait Apostolus: *Spiritus adiuvat infirmitatem nostram: quid enim oremus quomodo oportet, nescimus, sed ipse Spiritus interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Etenim, quia ad capiendam virtutis orandi perfectionem paruuli sumus, omninò auxilio eius indigemus: vt cum eius dulcedo maior quam dici potest, omnes cogitationes commisceat, & suauitate perfundat, toto cum affectu, ad memoriam Dei & caritatem excitemur. Quamobrem cum in ipso, vt idem Paulus ait, Deum Patrem inclamamus, ab ipso componimur ad vocandum, sine intermissione, Abba, Pater.**

cap. 61.

Rom. 8.

16.

20.

1. de alt. tit. & ba. cordis.

2. 2. q. 23.

a. 6. & q.

81. a. 5.

21.

1. Cor. 13.

vt.

L. 8. E.

piph.

A. de mo.

rib. Ecck.

cap. 1.

21.

3 p. c. 1. 6.

21.

2. 2. q. 121.

1. 1. ad 2.

tibus esse, exhibere cultum Deo vt Patri, quàm
 vt Creatori & Domino ; ideo Deus vt Patet,
 operum nostrorum obiectum sit, & ex amore
 erga illum vt Patrem, omnia fiant; qui, titulus
 est ei carior, quàm sit Creatoris; & ita se appel-
 lanti voluit, dum per Christum nos orare doce-
 ret. & Ieremia 3. Synagoga dicit: Ergo saltem a-
 modo vita me, Pater meus es tu. Quoniam verò
 scribit Ludouicus Blosius C. 13. Monilis spiri-
 tualis, ei suadet P. Alphonsus Rodericius fuisse
 reuelatum B. Mechildi, gratissimū Deo esse, si
 offerant opera nostra in vnione operum &
 meritorum Christi. Addendum est hoc etiam
 condimentum cæleste operibus nostris, dum ea
 offerimus, vt tanquam lapis pretiosus, vnitus
 annulo aureo, reddat illum pulchriorem & pre-
 tiosorem. Ita faciendum docuit Christus ipse,
 etiam S. Gettrudem, & postea etiam B. Mariam
 Magdalenam de Pazzis, vt scribitur in vita eius
 Romæ impressa, c. 107. & antea Florentiæ, 3. par.
 pag. 101. Meritò ergo S. Teresa inter mōnita
 quæ dedit, hoc etiam reliquit: Vt efficacius vnus-
 quisq; desideratum precum ac operationum suarum
 consequatur effectum, offerre hac ipsa debet aeterno Pa-
 tri in vnione meritorum filij (Ius Domini nostri Iesu
 Christi).
 Hoc innuere videtur S. Thomas, dum docet,
 Christum significari per duplex altare, scilicet holoco-
 caustorum & thymiamatis: quia per ipsum oportet nos
 Deo offerre omnia virtutum opera, siue illa quibus car-
 nem asugimus quæ offeruntur in altari holocaustorum;
 siue illa quæ maiore mentis perfectione, per spiritualia
 perfectiorum desideria, Deo offeruntur in Christo, quasi
 in altari thymiamatis, secundum illud ad Hebræos vl-
 timo: per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper
 Deo laque faciendum est, præsertim Religiosis,
 cum interz deuotionis dulci affectu. Nam, vt
 ait S. Bonauentura: sicut sauu sine melle, & murus
 absque temperamento, & cibus sine condimento, ita vi-
 ta religiosa sine studio interna deuotionis. Porro non
 pro nobis tantum, sed pro piè defunctis anima-
 bus, opera nostra possunt, & ex caritate debent
 offerri. Vnde noster Pater Petrus Faber, teste
 Orlandino in eius Vita, vi ipse mortuorum patro-
 cinium accuratè susceperat, ita suscipi volebat à no-
 stris, cupiebatq; vt vbi voce ac deprecatione non satis
 possunt, tot impediti curis, tot imperatis dissentimē-
 tijs, saltem ex his officiis ac beneficijs, quæ sunt raci-
 te quadam postulationes ac preces, eorum animis im-
 perit: & vbi lingua deesset officium, manuum sedu-
 litas non deesset.
 Notandum secundò, hanc oblationem fieri pos-
 se tribus modis: Primò, per verbum volo. Secundò,
 per verbum offero. Tertio, per facio aut dico. Ex epli
 gratia: Pater cælestis Deus, volo, purè propter te, surge-
 ri. Vel: Pater cælestis Deus, offero tibi hanc surrectionem
 meam. Vel: Pater cælestis Deus, surgo, dicam, recreabo
 meam, lauo, vel lauabo me comedo, vel comedam iam,
 propter te. Omnes hi modi sunt boni, & æquè
 meritorij, & facius est, modò vno illorum, mō-

dò altero vt, & non semper eodem, quia magis
 attento animo offerentur singula, quàm si of-
 ferentur, vnà solâ formulâ oblationis semper
 adhibita. Et talis modus offerendi & operandi,
 est præstantior & perfectior, & magis merito-
 rius, ceteris paribus, quàm deuota oratio, in
 contemplationis quiete: tum quia est actus car-
 itatis, non religionis vt est oratio quæ à chari-
 tate superatur perfectione) tum quia perfectior
 est amor Dei, quo creatura aliqua amatur pro-
 pter Deum, quàm ille, quo solus Deus amatur,
 vt docet S. Thomas: In vtroque enim amore
 est idem obiectum formale, scilicet Deus purè
 propter se amatus: in illo autem est materiale
 nouum additum, scilicet creatura, quæ propter
 Deum amatur, vel opus aut sermo aliquis, qui
 propter Deum fit. Et hoc est, Deum in creaturis a-
 mare, vel creaturas in Deo, vt præscribit S. P. Igna-
 tius loco citato. Et sicut Regi magis placet ille
 cubicularius, qui ex amore Regis, laborat ali-
 quid in cubiculo Regis, in bonum & gustum
 Regis, quàm qui assistit Regi, amans Regem, &
 ex amore Regis, ceteris paribus, ita & Regi cæ-
 lesti magis placent illi Religiosi qui sunt veluti
 cubicularij eius, qui ceteris paribus laborant
 pro Deo, faciendi omnia & singula propter
 Deum, vel loquendo: quàm alij, qui nihil labo-
 rando, sedent in quiete suæ contemplationis. Et
 hæc ob causam Theologi omnes, cum S. Tho-
 ma, dicunt, vitam mixtam ex actiua & contempla-
 tiua, esse perfectiorem, solâ contemplatiua. Et SS. Pa-
 tres maximæ auctoritatis, ob eandem causam
 inter alias, anteponunt, quoad aliqua, vitam Ce-
 nobiticam Eremiticam, seu Anachoreticam. In illa
 enim est occasio perpetua laborandi propter
 Deum, & exercendi virtutes plures, quàm in
 vita solitaria. Ita sentiunt S. Basilius, S. Hierony-
 mus, S. Bernardus, S. Climacus, S. Thomas, &
 abbas Ioannes apud Cassianum, & alij: vnde
 dictus Abbas Ioannes, cum triginta annis in
 Cænobio tranfactis, per viginti annos in solitu-
 dine laudabiliter vixisset, ait se rediisse ad Cæ-
 nobium. Vnde Turrecremata in Regulam S.
 Benedicti scribens, Licet, inquit, vitrumque genus
 tam Anachoretarum, quàm Cænobitarum laudabile
 sit; genus Cænobitarum videtur præcellere in tribus
 & c. in premio, & hoc post mortem, in securitate, &
 hoc in morte; in emolumento multiplici, & hoc in hac
 vita.
 Notandum tertio in hac oblatione operi Deo
 propter Deum, absolutè amatum, sine respectu
 ad spem præmiorum, (quo modo amatur amo-
 re concupiscentiæ, bono quidem, sed minùs
 perfecto, & minùs meritotio, vt docent Theo-
 logi cum S. Thoma) ad augendum meritum
 nobis, & Deo gustum, ac gloriam maiorem, &
 (cuius ratio maior habenda est, quàm nostri
 meriti, etsi & hoc redundet in eius gloriam, &
 acquiritur etiam; vt ait S. Chrysostomus, imò
 eopiosius, non opetando propter illud acqui-
 tendum)

25.

2.2. q. 17.
2.8.

2.2. q. 182.
2.6.

B. Reg. 7.
fusa &

Const.
mò. c. 9.

H. ep. 4.
ad Rust.

Cas. l. 8.
inst. c. 17.

18. & l. 9.
cap. 7. &

Coll. 18.
cap. 16. &

Coll. 19.
c. 3. 6.

10. 12. 16.
B. l. 33.

Cant.
Cli. gr. 4.

8. 13. 15. &
27.

Th. 2. 2.
q. 188 a. 6.

Plat. l. 1.
cap. 39.

vit. P. P.
lib. 5.

26.
libello

14. d. 9.
2.2. q. 17.

a. 8.

h. s. in ep.
Rom. in
moralì
col. 2.

rendum) expedire, ut simul offerantur circumstantia illius singule, tanquam partialia obiecta.

Exempli gratia, surgendo ex lecto, sic potes mente, vel si solus es in cubiculo, etiam voce dicere: *Pater celestis Deus sanctissime & dilectissime, ego propter te in unione meritorum & omnium operum Christi Domini, nunc volo surgere, vel surgo, sine mora, ut prompte obediam campane sancte obedientie, & honeste atque decenter, sine denudatione indecora corporis, ut quantocius incipiam te in vigilia glorificare &c.* Sic eunde ad mensam, post pulsam, dicere potes mente: *Eo propter te Pater celestis Deus, sanctissime & dilectissime, in unione operum & meritorum Christi Domini, sine mora ad mensam, & obedio tue voci, per campanam mihi intimata: & ibi propter te volo comedere sobrie in cibo, & potu, sine curiositate oculorum, non optando meliora, imò volo me mortificare ibi in aliqua re, & volo esse contentus iis que apponentur, & volo comedere munde, & decenter, & cum silentio, & sine auditu, & volo simul mentem pacificare lectione pia, ad instaurandam eam, in maius obsequium & laudem tuam. Pro quibus, & similibus actibus, sufficit illud tempus, quod in sumitur, eundo è cubiculo ad triclinium. Simili modo alia actiones expediri possunt. Et hac variatione circumstantiarum materialium, non tantum crescit meritum operis, & vitatur tedium (quod esset, si offerretur Deo una sola aliqua res, unà formulà oblationis sæpius iteratà,) sed opera ipsa variarum circumstantiarum oblatione iuuantur, ut bene & perfecte fiant, dum per illam representantur memoria perfectiones, cum quibus peragi debent, & peragebantur à Sanctis.*

7. Notandum quartò, opus maioris meriti fore, si offeratur vel fiat, propter plures fines supernaturales, subordinatos præstantissimo fini, scilicet purè propter Deum super omnia amatam, hoc modo: *Sanctissime & dilectissime Domine Deus & Pater meus, ego volo, facere, vel dicere, vel omittere, (si est aliquid mali, cuius se offert occasio) vel pati, (si est tribulatio) Vel, ego facio, vel dico, Vel omitto, vel patior, hoc N. ex puro amore tui, seu propter te super omnia amatam.*

Primo, propter bonitatem supernaturalem, que est in hoc actu virtutis (si sit natura sua, non res indifferens, ut est comestio, somnus, recreatio, ambulatio, scriptio, & his similia.) Secundo, *Ut tuo diuino vel Ecclesie præcepto obediam:* si est actio imperata à Deo vel Ecclesià, ut est ieiunium. *Misse auditio die festo, & his similia.* Tertio, *Ut obediam mes Superiori:* si est actio præscripta in ea domo, ut est omnis illa, ad quam sono campanula vocantur Religiosi, vel Alum. aut conuictores in seminariis, aut scholares in scholis, aut Sacerdotes pii simul manentes in aliquo domicilio. Quarto, *ut me vincam & mortificem:* si est opus, à quo natura abhorret, seu, in quo faciendo sentit repugnantiam. Quinto, *ut pro peccatis talis vel*

talis anima satisfaciam. Nam ad satisfaciendum pro peccatis propriis, non est necesse offerre opera nostra, & si pollint etiam offerri, quia per se sine alià oblatione, quodlibet opus supernaturale iusti est satisfactorium pro illis, si pro aliis non offeratur, sextò, *ut hoc opere, vel sermone &c. te quàm maximè colam, & glorificem, & deni tibi gustum vel consolationem.* Septimò, *ut sic me tibi gratum exhibeam, pro tam multis beneficiis tuis mihi, & aliis, & Christi Domini humanitati, ac B. V. Mariae, & omnibus aliis beatis spiritibus, & viuis electis, ac aliis creaturis tuis, imò & damnatis ingratis, toties exhibitis.* Octauò, *ut hac actione, vel sermone, vel omissione, vel toleratione, proximum iuuè, dando ei bonum exemplum & edificando eum.* Nonò, *ut hac actione sermone, angeà habitus virtutis, quibus tu adde delectaris, & quos à nobis exis.* Decimò, *ut hac actione &c. fiam tibi summe sancto similior, quippe tua imago, & hac ratione bonitatem tuam illustrem magis.* Undecimò, *ut hac re ornem magis animam meam, quò fiat dignus habitaculum tuum, & ornatus templum Spiritus S. & ego euadam pulchrius membrum capitis nostri Domini Iesu Christi.* Duodecimò, *ut hac ratione dilatem in me, & per me, ut membrum eius (nò vt ego) gloriam Christi Saluatoris nostri, & efficaciam meritorum sanctissime eius vite passionis, & mortis, & sanguinis pretiosissimi pro nobis effusi, etiam propter multiplicanda in nobis, & per nos facienda opera supernaturalia virtutum.* Decimotertio, *ut hoc opere, vel sermone, vel omissione, vel perpetitione, exhilarem Ecclesiam triumphantem.* Decimoquarto, *ut hoc opere &c. exornem, in oculis Dei & sanctorum tuorum, Ecclesiam militantem.* Decimoquinto, *ut daemones inimicos tuos & meos, bona opera impediens, confundam, & de illis, beneficio tuo, propter te triumphem.* Decimosexto, *ut tue gratie cooperer, hoc te possente à nobis, qui, tanquam caput, in membra, & tanquam vitis in palmites, in iustificatos ingiter influis auxilia gratie tue.* Decimoseptimò, *ut hac ratione tibi, & mundo, & Angelis, & demonibus, declarem efficaciam SS. Eucharistie à te influte, & nos ad actus virtutum excitantis.* Decimo octauò, *ut votum tibi factum adimpleam: si est res ad quam voto obligatus es.* Decimonono, *ut sim tibi fidelis in exequendis propositis: si est aliquid tale, quod simplici proposito, sine obligatione voti, Deo promissisti.* Vigésimo, *ut Christum Dominum & sanctos eius imiter.* Vigésimo primo, *hoc propter te facio, dico &c. in honorem B. Virginis, vel Angeli mei custodis, vel Patroni mei, vel omnium sanctorum &c.* Similes intentiones pro captu, & deuotione, & quantitate temporis, & statu vniuscuiusque, haberi possunt in nostris operibus, sermonibus, omissionibus malorum, & toleratione aduersitatum.

Notandum quintò, Et si malum non sit operari, purè propter retributionem æternam, ut operabatur S. David, tamen non suadeo quicquam facere propter eam, quia perfectius est, & magis meritorium, operari purè propter Deum, sine respectu explicito ad præmium vllum. Nà, ut S. Basilii, ait, & eum citans S. Dorotheus, operari

Triid. C. 6.
cap. 16.

S. Th. 3.
p. q. 79. a.
ad 2.

28.

Pl. 118.
112.

ser. 4.

operari propter retributionem, est proprium mercenarij, non filij, qui operatur propter Patrem. Et ideo merito nobis S. P. Noster Ignatius præscripsit: omnes rectam habere intentionem fludent &c. Circa res omnes particulares, id semper in te fuerit spectantes, ut seruiant & placeant diuinae bonitati propter seipsam, & propter caritatem, & eximia beneficia, quibus præuenit nos, potius quam ob timorem penarum, vel spem premiorum. Quocirca bene S. Chryostomus, dixit: Si omnino dignus fueris aliquid agere, quod Deo placeat, & aliam adhuc præter hoc ipsam, quod placere meruisti, mercedem requiris, verè ignoras quantum bonum sit placere Deo. Si enim scires, nunquam aliud extrinsecus mercedu aut muneris expecteres. Munus est, impetrare aliquid pro opere. Et, ut idem alibi ait, Maior tibi merces, si citra mercedu spem feceris.

Et hoc operandi modo, per oblationes non tantum operis, sed etiam circumstantiarum, & modorum perfectè illa faciendi (quos cuiuslibet suggeret propria conscientia, informata vel lectione, vel auditione, vel Dei inspiratione, vel luminis naturalis à Deo excitati dictamine) valde imitari possunt, tum nostri Coadiutores temporales, tum alij, qui ob obedientiam occupantur operibus distactiuis. Nam si illa ipsa distrahitur, que faciunt, dum eunt, etiam passus quotidianis, & alia que debent facere necessariorum, Deo offerant, perpetuo merentur. Et tales operationes sunt verè orationes prædictæ, quia in illis mens ascendit ad Deum. Oratio autem S. Damasceni, est ascensus mentis ad Deum. In illis mens, & totus homo vnitur Deo. Oratio enim, S. Climaco, est vnio hominis & Dei.

Quocirca illi dicuntur orare, qui bene operantur, ut ait Clemens Alexandrinus, S. Augustinus, S. Hilarius, S. Thomas. Et bene operando, aliqui dicunt, impleri Christi dictum: Operetur semper orare & non desicere: & illud Apostoli: Orantes omni tempore in spiritu. Verissime talis operandi modus, per has oblationes erit perfectissima oratio, & quidem indiuisa & continua, vti eam appellat S. Basilius fusè differens de tali operandi modo, quem hic proposui, per internos affectus, præsertim iuxta modum infra explicandum, quia habet quicquid ad orationem propriè dictam requiritur, imò est perfectissimus orandi modus is, quando opus adiungitur eleuationi & vnioni mentis cum Deo. Hoc suadebat B. Laurentius Iustinianus: Sanctis, inquit, cogitationibus occupanda mens est, cum corporale sit opus, ut pariter cordis & corporis gratum altissimo offeratur holocaustum. Et sic exequimur illud, quod ait S. Gregorius: Valde sibi hæc necessariorum congruunt, ut & oratione operatio, & operatione fulciatur oratio. Et sic homo perpetuo Deo sacrificium offert, & spiritualiter præstat id quod Deus in figura præscripsit, igni in altari semper ardebit, quem nutritiæ sunt des, subiciens ligna manè per singulos dies. Quia de re pulchre idem S. Gregorius loquitur: Altare

Dei est cor nostrum, in quo iubetur ignis semper arde- re, quia necesse est ex illo ad Deum caritatis flammam indefinenter ascendere. Hæc caritatis flamma, in quouis tali opere ardet; quia quodlibet tale opus, est saltem imperatum à caritate, & fit propter obiectum caritatis præstantissimæ omnium: deinde quia caritas erga Deum, probatur per exhibitionem operis, ut ait S. Gregorius. Imò, ut ait S. Ignatius in contemplatione de amore spirituali: Amor ipse, ab operibus magis, quam à verbis pendet, & consistit in mutua facultatum rerum & operum, communicatione. Atque ita tali modo operandi, ver- satur in efficaci & actiuo amore Dei, ac me- ritorum congregatione, que maximè omnium, actibus caritatis supernaturalis debetur. Qua

de re pulchre discitur: Abbas Isaac apud Cas- sianum: Tunc Dei perfecta dilectio, quæ prior ille nos dilexit, in nostri quoque cordis transferit affectum & Ca- rum omnia amor, omne desiderium, omne studium, omnis conatus, omnis cogitatio nostra, omne quod vide- mus, quod loquimur, quod speramus, Deus erit &c. Vt quemadmodum nos ille sincerè & purè, ac in- dissolubili diligit caritate; nos quoque ei perpetuè, ac inseparabili caritate iugamur: ita scilicet ei copulati, ut quidquid speramus, quidquid intelligimus quidquid lo- quimur, Deus sit, &c. Hæc debet esse omnis intentio, ut imaginem futura beatitudinis in hoc corpore possidere mereamur, & quodammodo arham celestis illius conuersationis & glorie incipiat in hoc vasculo præ- gustare. Hic inquam finis totius perfectionis est, ut eon- que extenuata mens, ab omni situ carnali, ad spiritu- alia quotidie sublimetur, donec omnis eius conuersatio, omnis volutatio cordis, vna & ingis efficiatur ora- tio.

Quanti autem momenti sint omnia opera iusti, rectè intentione facta, non semel indicantur Dominus mirabilibus verbis, plenis magno so- latio, S. Gertrudi dilectæ sponsæ suæ: Sicut vsu- rarius auarus inuitus negligeret, si saltem vnum dena- rium lucrari posset, sic ego, qui delicias meas statui ha- bere in te, multo inuitus permitterem tibi vnum cogitatum, siue motum extremi dicitui tui propter me fa- ctum, sic perire, quod ipsum non in summam laudem meam conuerterem ad tuam salutem æternam. Et alià vice: Cum nimis esset debilitata accipiens nocte qua- dam vnas, recreauit se tali intentione, quod ipsum Do- minum in seipsa reficeret. Quod Dominus magnificè acceptans, ait: Modò fateor tibi recompensatam ama- ritudinem illam, quam de sponsa in cruce pro amore tuo bibi; quoniam proipsa iam de corde tuo indubitem dulcedinem sugo.

Et quando tu purius ad laudem meam corpus re- creaueris, ed suauis ego me profiteor in anima tua re- sectum. Et alia vice dixit ei Dominus: Benignitas mea acceptabit, si vnum vestigium tali intentione (scilicet bonâ) calcaueris, seu calamus de terra leuaueris, vel verbum vnum locuta fueris, vel alicui gestum amica- lem exhibueris, vel etiam si requiem æternam pro de- functis, siue quodcumque verbum pro peccatoribus, vel

29. h 30. in Euang.

Coll. 10. cap. 7.

30. 1. 3. c. 54. in fin. dicit. piet.

cap. 57.

1. 4. c. 7.

etiam

l. 4. c. 3. inf. diu. pict.

etiam iustus dixeris. Et nequis putet, ob sanctitatem eximiam S. Gertrudis, id ei dictum, tanquam ad illam solum, non vero ad alios spectans, obstant alia verba Christi Domini eidem dicta: Cum enim ad responsum, VERBUM CARO FACTVM EST, profunde conuentus inclinaret se, ob reuerentiam Dominice Incarnationis, intellexit Dominum dicentem: Quotiescumq; aliquis, cum deuota gratitudine, se inclinat in verbo isto, gratias agens mihi, quod pro amore ipsius dignatus sum homo fieri, toties ego stimulus propria mansuetudini mea instigatus, me ipsi dignantissime reuoluo, & ex intimo cordis affectu, Deo Patri omnem fructum beatissime humanitatis mea offero dupliciter, in augmentum beatitudinis eterna hominis illius. Et alia vice. Hoc ipsum S. Gertrudem Dominus docuit: Quicumque studuerit singula commoda sua, in bibendo, comedendo, dormiendo, & similibus, (quæ ex natura cogitur suscipere) eâ sumere intentione, vt dicat corde, vel ore, Domine hunc cibum, vel aliud quodcumque suscipio, in illo amore, quo tu ipsum eundem sanctificasti, cum in tua sanctissima Humanitate, consimili, pueris ad laudem Dei patris, & salutem totius generis humani orans, vt in vnione Diuini amoris tui, cedat in augmentum solatii, omnibus celestibus, terrestribus, & purgandis; ille singulis vicibus (quibus tali intentione aliquid suscipit commodum) ostendit coram me, quasi scutum quoddam firmissimum, quo contra diuersas molestaciones, quibus à mundanis infestor, quasi protectus defensor. Et alia vice: Cum feria quinta ante Bacchanalia, post matutinum, audiuiisset Gertrudis, in coquina pulsari seruis laboratoris ad pralibandum, illaq; ingemiscens dixisset: Heu me, mi Domine, quam mane surgunt homines ad infestandam te cibor ad quod Dominus blandè quasi subridens, dixit: Noli ingemiscere carissima; quia hi, quibus modo pulsatur, non sunt de numero illorum, qui contra me crapulâ sauiunt: quia per hanc pralibationem, ipsi vocantur & incitantur ad laborem. Vnde & ego delector in eorum cibo, quemadmodum quis delectatur in refectiōe sui iumentis, quod pabulo pascit, ad ministrandum sibi. Ex his diuinis doctriuis manifestè apparet, non tantum Sanctorum opera, sed etiam ordinariorum iustorum, purè propter finem supernaturalem, præsertim Deum ipsum, facta, maximè placere Deo, etiam ex se vilia. Et iste mos est Diuina misericordia, inquit: S. Chryostomus, vt est nos tenuia quadam & vilia obtulerimus, multâ liberalitate nos remuneret.

l. 4. c. 13.

l. 4. c. 14.

h. 2. in Gen.

31.

1. Cor. 10. 31.

Coloss. 3. 17.

Quibus in locis, omnia opera includendos, non excipit etiã secreta; et si vilia. Ideò S. Chryostomus ait: Etiam si vxorem ducas, in nomine Domini fac. Et S. Hieronymus in epistola ad Ctesiphontem, respondens Pelagio, neganti esse necessarium auxilium Dei, ad sputa ratienda, ad duobus digitulis purgantem a narium deuicienda, ad releuandam aluum, ad vrinam degerendam, ad curuandum digitum, sic ait: Audi ingrati, in d. sacrilege, Apostolum predicantem; siue manducatis siue bibitis, siue aliud quid agitis omnia in nomine Dei agite. Quo respondendi modo apertè indicat, etiam res secretas, (quæ pudorem incutiunt, si coram aliis fiant) posse fieri in nomine Dei, & Deo offerri tanquam ea, quæ fiunt cum adiutorio Dei, & ad quæ Deus per se concurrat posituè, quomodo non concurrat ad malitiam peccati. Et S. Chryostomus in oratione Kalendis habitâ. Etiam à leuissimis, inquit, rebus & vilissimis maximas utilitates percipimus, si propter Deum ipsum eas faciamus; si vxorem duxerimus, propter Deum hoc ipsum faciamus. Licet ergo & calceis ipsis propter Deum vti, & ceterum quid opus est omnia commemorare, licet nobis ex his qua dicta sunt, singula quæ sunt, aut geruntur, percurrere, & omnia propter Deum facere. Hæc S. Chryostomus. Atqui inter ea quæ fiunt & geruntur sine peccato, sunt etiam actiones secretæ; ergo & hæc iudicio Chryostomi, propter Deum fieri debent. Atque ita Chryostomus loco citato, actum illum, quo Phinices, visis duobus actibus peccantibus in lupanari, perdidit ambos, in locis genitalibus, dixit, ab eo factum esse propter Deum. Omnia enim vilia, inquit, S. Anselmus, cum caritate facta, sunt aurea atque diuina. Atque ex tali offerendi modo actiones nostras & sermones, oritur, vt opera nostra, & sermones, bono modo, non tantum bono fine fiant, dum offerendo circumstantias operum, memoria suggeruntur modi bene operandi, & defectus fugiendi in operibus & sermonibus nostris. Sed vt cum maiore Dei gloria & merito nostro, fiant, danda est opera, vt feruenter fiant, etiam si breuiter. Non aberit breuitas coniuncta cum ardore Spiritus. Nam David non plus dixit, quam, Peccati, & statim remissionem peccati obtinuit. Hinc S. Climacus, Noli inquit, conari multum loqui, ne mens tua ad inquisitionem verborum distendatur: vnus Publicani sermo, placuit Deum; vnum fidele verbum, saluauit latronem. Et Ezechias paucissimis verbis impetrauit non tantum remoreretur tunc, vt fore prædixerat ei Esaias, sed etiam vitæ prorogationem miraculo confirmatam. Sic & S. Susanna paucissimis verbis prolatis, obtinuit sui liberationem: & Martha tantum his Christo Domino dixit, Ecce quem amas infirmatur, Lazaro profuit.

h. 9. in ep. Coloss.

Nu. 25. 8.

in c. 13. ep. 1. Cor.

32. 1.3. de or. 1. c. 20. p. 397.

2. Reg. 12. gr. 8.

4. Reg. 20.

Dan. 13. Ioan. 11.

CAP.

CAPVT QVARTVM.

De modis quibus vsa est S. Gertrudis in offerendis Deo actionibus suis.

Egi accuratè Vitas omnium Sanctarū Virginitatis publico in Ecclesia Dei cultu, ex concessione Apostolicæ Sedis honoratarum, sed faceret de nulla Sancta me legisse tam frequentes, et tam miras Dei conuersationes & colloquutiones, & sponlarum suarum laudes, vti descriptæ sunt in Vita S. Gertrudis virginis ordinis S. Benedicti, tum à Lanspergio, tum à Tilmano Brendebachio, in libris quorum est titulus: Insignationes diuina pietatis, huic Sanctæ diuinitus communicata. Quò ergo, tum Deo dicatæ Virgines, tum alij sciant, & si libebit, imitentur hanc S. Virginem, adferam in medium præcipuos modos, fere omnes ab ipso Deo in illa probatos, quos adhibuit, tum sua opera offerendo Domino, tum aliis religiosæ pietatis actibus Deum honorando.

Offerebat suos actus, aliquando, in vnione mutui amoris semper venerande Trinitatis. Aliquando petebat aliquid, per mutua gratitudinem colende semper & adorande Trinitatis. Aliquando offerebat penas & lacrymas Iesu Christi pro vniuersis negligentibus suis. Aliquando petebat in vnione efficacissime orationis Iesu Christi, in virtute Spiritus S. omnium peccatorum suorum emendationem, & defensionem suam supplementem. Aliquando pro beneficiis à Deo perceptis, exhibebat ei suauitatem illam, quam in supercaelesti apotheca Deitatis, supra omnem sensum præiucundè persona persona communicat. Aliquando pro emendatione omnium peccatorum suorum offerebat Deo Patri, omnem passionem dilectissimi filij eius, quam ab illa hora, quâ in præsepio super sternum reclinatus, vagitum dedit, & dimicæ perterritus, vsque post horam illam, quâ inclinatus capite in cruce, cum clamore valido spiritum emisit. Aliquando in supplementem omnium negligentiarum suarum, Deo Patri offerebat omnem conuersationem filij eius sanctissimam, quæ in omnibus cogitationibus, verbis & factis perfectissima fuit, ab hora, quâ missus fuit in mundum, vsque post illam horam, quâ eius paterna vultibus presentauit victricis carnis gloriam. Aliquando beneficia Dei recolens, Deo quod eius est reddebat, & per organam eius dulcissimum scilicet diuinum cor eius, per virtutem Spiritus Paracliti ea resonans, decantabat ei laudes & gratiarum actiones: ex parte omnium, caelestium, terrestrium, & infernorum omnium, quæ sunt, fuerunt, quæque post futura sunt. Aliquando in vnione perfectionis diuina ea offerebat. Edocta etiam fuit à Domino, offerre ei aliqua in vnione illius amoris, quo Deus homo factus est pro nobis. Aliquando pro gratiarum actione, offerebat Deo Patri omnem sanctissimam conuersationem vniuersis suis. Tunc singule gemme quibus vestimenta sua

videbatur ornata, inuicem commota, suauissimum ac delectabilissimum melos resonare videbantur, in Dei Patris laudem æternam. Per quod dabatur intelligi, quàm grauisimum sit Deo Patri, cum quis sibi offert perfectissimam filij sui conuersationem. Aliquando sic offerebat: Domine hoc opus offero tibi, per vnicum filium tuum in virtute Spiritus sancti in laudem æternam. Sensit virtutem verbi illius, quòd scilicet ad talem intentionem mirificè super humanam æstimationem nobilitaretur, & gratum sit Deo patri, quicquid offertur. Ad similitudinem, sicut viride apparet quicquid per viridè videtur, & rufum apparet, quicquid per rufum videtur, & sic de similibus; sic per omnia placidissimum & acceptissimum est Deo Patri, quicquid per vniuersum suum offertur. Aliquando orabat Beata Virginem, & omnes Sanctos, vt Domino pro se offerrent omnem dignitatem, quâ quilibet ipsorum paratus fuisse ad quamlibet gratiam recipendam. Oravit insuper Dominum Iesum Christum, vt ipse pro eâ offerre dignaretur perfectionem illam, quâ in hora Ascensionis paratus assuit Deo Patri ad suscipiendam glorificationem. Aliquando offerebat cor suum Deo in laudem æternam, ad perficiendum corpore & anima, omne beneplacitum eius. Ad quam oblationem, Dominus tam medullitè complacatus videbatur, quòd quasi ingenti gaudio, & amicissimâ blanditate se de patibulo crucis demittens, in amplexus suauissimos eam suscepit, in effabiliter exultans, eamque blandè vulneri lateris sui sanctissimi applicans, ait: Beneuenias mihi carissima, vulnerum meorum emplastrum lenissimum, omniumq; dolorum meorum releuamen suauissimum. Aliquando edocta à Domino, dicens Alleluia, collaudabat Dominum, in vnione laudis supercaelestium ciuium, qui per idem iugiter collaudabant in caelis. Aliquando offerebat Deo Patri totam sanctissimam Iesu Christi conuersationem, pro supplemente quòd ab hora qua in baptismo renata Spiritum sanctum suscepit, nunquam dignissimo hospiti illi condignam in corde & animâ suâ exhibuerat mansionem. Aliquando dum hostia eleuaretur, eam offerebat pro supplemente omnium quæ vnquam in habitu spirituali, non sequendo, aut etiam extinguendo tractum Spiritus sancti, neglexit. Aliquando in honorem Sanctorum, offerebat communicatura SS. Eucharistie Sacramentum in laudem æternam & in augmentum gaudij, gloriæ, & beatitudinis ipsorum. Aliquando in vnione membrorum Christi Domini innocentissimorum, commendabat ei singula membra corporis sui, id facere ab ipso Christo ibi expressè edocta cum omni motu suo, vt de cetero nunquam, nisi ad laudem & gloriam eius, & propter amorem eius, commoueantur. Quod cum faceret, videbatur velut quadam Iona aurea prodire de corde Dei, quæ circumcingens animam eius, ipsam indissolubili vinculo amoris, Domino astrinxit. Aliquando deuote exorabat Deum Patrem, vt eam respicere dignaretur, per innocentissimam Iesu Christi humanitatem, puram & immaculatam ab omni peccato, ac per excellentissimam ipsius diuinitatem, ditatam & ornata omnigenâ virtute, qua eadem gloriosa Diuinitas floruit, per sanctissimam Humanitatem, precum sua-

rum satis affectuosum promeruit consequi effectum.

Sed cum ante inchoata opera, quae sic offeruntur, plus saepe temporis suppetat quam possit in talibus oblationibus totum traduci, (ut dum est cubiculo eximus in triclinium, ad portam, ad scholam, ad alia loca vel negotia; sed maxime, dum iter facimus, dum ad civitatem eximus, multumque temporis suppetit, ad mentem iis affectibus impingendam, & meritis innumeris ditandam, & Dei cor gustu inenarrabili, & gloria replendum) declarandum videtur, quomodo sit practicandum hoc exercitium praesentiae Divinae, post factam operum oblationem, paulo post inchoandum, seu, qua in re expendendum sit illud tempus, quod superest ad inchoationem operis, & quod suppetit in itinere, & aliis similibus occupationibus, in quibus liceat mentem cogitationibus piis occupare.

CAPVT QVINTVM.

De modis bene traducendi tempus liberum ab occupationibus distractivis.

Dico duobus modis posse tempus illud expendi.

34. Primus, offerendo singulos passus Deo, ad quemvis pedis progressum & motum, iterando assidue. Propter te, Propter te, Propter te: tot enim erunt actiones meritoriae, quoties dicentur à iusto ob finem supernaturalem id faciente, propter te. Sic dum nullo legem ad mensam comedis, singulos actus manus, dum scindis aliquid, dum ori inferis. Et hic modus est facilis, & non fatigat imaginationem, & id suadebat suis sororibus in Novitiatu, earum Magistra B. Maria Magdalena de Pazzis, ut dicitur in eius Vita, monens, ut ob gloriam Dei, si fieri posset, offerrent etiam nictus oculorum, & minimos motus membrorum: & promittebat eis, si ita operarentur omnia & singula opera, iuras ad calum recte post mortem, sine penis Purgatorij. Et ut profundius illis inculcaret hanc praxim, saepe inopinatè interrogabat, modò hanc, modò illam, quà intentione faceret, quod faciebat. Quod si inuenisset aliquam racentem, & inde collegisset, eam casu, & sine praevia consideratione illud opus aggressum, reprehendebat eam, quòd meriti occasionem perdidisset, & quòd Deo subtraxisset gustum, qui non pascitur operibus casu factis. Quà in re admirabilis fuit S. P. noster Ignatius, qui, ut de eo legimus in relatione pro eius canonizatione facta coram Gregorio XV. & coram Cardinalibus, dicta à Francisco Maria de Monte, Cardinali, Omnes suas cogitationes verba, opera, in Deum ac Dei gloriam destinabat. Et hoc modo dicitur S. Franciscum aliquando totam noctem exegisse repetendo haec verba: Deus meus & omnia, nihil aliud addendo. De Gregorio Lopez viro sancto scribit in eius

c. 187. vita Rom. impr.

pag. mihi 17.

35.

Vita Franciscus Lossa Presbyter, eius familia- c. 3. vita. ris, eum (diuinitus antea edoctum, ut in altera imp. 1615. vita posterius impressa Madriti Anno 1616. ait Vlyssip. Alphonfus Remon) mente per integrum triennium, eum vigilaret, ad singulas respiraciones suas, haec verba iterasse: Fiat voluntas tua, sicut in celo & in terra, Amen Iesus: quae etiam euigilans noctu proferebat, eum magno lacro animè sue, quae etiam dum comederet, & biberet, & loqueretur mente iterabat.

Alter modus, quo expendendum est tempus, si quod superest, post oblationem factam operis faciendi, consistit in occupanda mente, aliquà cogitatione affectuosa, vna aut pluribus, iuxta longitudinem temporis, quod superest, & pro qualitate operis inchoandi. Nam alio modo occupanda est mens, dum itur ad offerendum Deo Missae sacrificium, alio dum ad reficiendum cibo corpus, alio dum ad alia negotia. Et tales praemittendae sunt cogitationes & affectus, qui disponent hominem, ad perfectius perficiendum id, ad quod nos conferimus. Quae de re alio loco tractabo, & suggeram pios affectus, praemittendos praecipuis actionibus nostris. Nunc illos tantum commemorabo, qui omni tempore exerceri possunt, & qui sunt vel à Deo, vel à sanctis commendati & frequentati.

CAPVT SEXTVM.

De modis recolendae Christi Passionis.

Primus modus, est simplex recordatio Passionis Christi, & eius mortis: memoria enim eius valde est Deo accepta: Primò, quia ob eius commemoracionem saepius iterandam, Christus inter alios caritatis suae fines, tam admirabile Sacramentum Eucharistiae instituit, teste 1. Cor. 11. Apostolo: Quotiescumque manducabitis panem hunc, & Calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat.

Secundò, Quia Beatissima Virgo Maria, dicitur S. Birgittam, quomodo spiritualiter vestiri deberet, inter alia moneri: Monile, est consideratio Passionis Christi. Hoc sit iugiter fixum in pectore tuo, quomodo derisus, & flagellatus: quomodo sanguinolentus, & omnibus nervis confossus, vivus stabat in cruce: quomodo in morte ex passione doloris acutissimi, totum corpus intremuit: quomodo in manus Patris commendatus spiritum. Deinde iterum inter alia pia monita, quae eidem sanctae Dominus alio tempore dedit, vnum fuit huiusmodi: Consulo tibi cogitare duo continuò in corde tuo: Primò, quae feci pro te patiendo & moriendo pro te: haec cogitatio excitat caritatem ad Deum. Secundò, considera iustitiam meam & futurum iudicium; haec incutit timorem in anima. Præterea inter laudes honorum Christianorum ponit: quòd illorum cogitatio tota sit ad passionem eius. Et de se SS. Maria ait: In sepulchro filij mei,

37.

39.

1. Cor. 11.

26.

1. l. Reu.

cap. 7.

1. l. c. 7.

1. l. Reu.

cap. 19.

1. l. Reu.

cap. 21.

ma, ſemper cogitatio & cor meum verſabatur. Et S. Birgitta poltea dixit: Conſidera ſemper Paſſionem filij mei. Matris exemplo edocta eius filia S. Catharina Virgo innocentiffima, vti habetur in eius Vita: Ante dormitionem, per quatuor horas continuas in genu flexionibus, & peſtoris tuſionibus cum lacrimis multis, ob recordationem amariffima Paſſionis Chriſti, omni veſpere in holocaustum ſe totam Domino offerbat. Et Chriſtus Dominus per S. Birgittam, Regine Neapolis, inter alia dicit iubet; Vt quotidie certis temporibus vulnera & paſſionem Dni recordatur, quia inde caritas Dei in corde innotat. Et ibidem euidam Domino, per eandem dicit inſurre; vt certis in die temporibus occupet ſe ad recordandam paſſionem Chriſti & vulnera eius. Si ergo à ſecularibus Chriſtus Dominus id exigit, & quidem à diſtractis, quanto magis id Religioſos & ſacerdotes decet, qui Chriſtum amare magis, ac proinde magis præcipuorum eius beneficiorum, (qualis eſt paſſio & mors) meminiffe debent. & qui, ob repræſentationem vitæ & paſſionis Chriſti à ſanctis appellatur Crucifixi, vt à S. Ephraem, S. Chryſoſtomo, S. Theodoro Studita, Caſſiano, Palladio S. Bernardo.

Tertio Beatus Columbinus morti proximus inter alia fratribus ſuis commendavit: Maxime robus ſemper ſit in memoria vitæ & paſſio Ieſu Chriſti. Merito ergo S. Theodorus ſtudita monet: Eſt Paſcha præterit, nequaquam memoria eius præterit, ſed ſatis ſera vulnera eius, crucem, ſepulchram, perpetuo ſub oculis reuocemus. Quod etiam repetit alibi, atque etiam tempore Paſchali; debere nos necem Domini Ieſu circumgeſtare. Nec dicas, inquit, iam quædam æſtima non eſt, nam ſemper intento. Quædam æſtima eſt &c.

Quarto S. P. N. Ignatius cum Minoreſſæ maneret, poſt ſuam ad Deum conuerſionem, inter alia, quæ commendabat populo in publicis adhortationibus, dicebat omnibus vt omni tẽpore cogitent de Paſſione Chriſti, quia hac erat vera conſolationis prout iuratus aſſerit octauus teſtis, in proceſſu Minoreſſano ſuper quinto articulo, dictum eſſe ſibi multoties à ſuo Patre, familiari S. Ignatij. Porro vſque ad eodẽ memoria Chriſti Paſſionis eius animo cara fuit, vt cum reuerſus Parisius, cauſa recuperandæ valetudinis, in Patriam, neglecta domo paternâ hoſpitale elegiſſet, inde que nullis multorum precibus, præſertim fratris ſui Martini Garzia, ad migrandum in eam adduci ſe patrebat, vt tandem conſanguinei votis potirentur, Magdalena de Arago vxor fratris, eius multis ſtipata matronis nobilibus, pedibus eius aduoluta, enixè eum per amorem Paſſionis Chriſti, Domini rogauit, domum ve Liole reuſerret. Audito nomine Paſſionis Chriſti, ſenſit quandam cordis teneritudinem, & modo incundo, vt matronas nobiles coram ſe genua ſtecentes à ſe expedi- ret; Ob amorem, inquit, Paſſionis veniam ad Liole domum, & ad Vergara quoque (quæ etiam eo loco nobiliſſima eſt, & celebris) & ita ſummâ nocte domum paternam adiiit, in quâ primò omnium longum & plenum Lancelij Opuſc. Tom. 2.

affectibus ſermonem de rebus ſanctis ad domeſticos habuit, cum magno & ſenſibili motu eorum. Inde relicto lecto molli preparato ſibi, noctem totam in oratione traduxit, & ſummo manè ante ortum ſolis, & auro-ram, clam ad dilectum ſuum hoſpitale rediit, ex quo nunquam deinceps domum paternam reuiſit: vt ſcribit Paulus Bombinus in Vitâ Italicâ S. Ignatij. Et primus teſtis in Proceſſu Informatiuo. Aſpeithienſi ait, Paſſionis Chriſti commemoratione eum commotum fuiſſe, ad reuiſendam ſemel domum paternam, rogatu Magdalene de Arago; ita eam appellat. Eodem Spiritu ductus, primus Sancti Patris Ignatij diſcipulus, & poſtea ſocius, P. Petrus Faber, vt ſcribit Orlandinus, in huius vita. libro 2. cap. 7. In inchoandis horis Canoniciſ, in acerbiffimos Chriſti cruciatus, indignam necem, ſua mentis figebat aſpectum, & vt paſſendo canendoq; progrediebatur, ita in reputandis acrioribus eius pœnis atque doloribus procedebat: intendebatur quippe Chriſti dolores hoc magis, quò ille propius ad vitæ vergebat occaſum: & eadem proportione Faber ſenſerat ſibi eſſe in horarum attentione creſcendum, intendendamq; vim animi ad intenſionem dolorum atque incrementa, vt cum perueniſſet ad Nonam, ſentire & ipſe quodammodo poſſet dira illa tormenta, & ſupremos angores, quibus ea Chriſtus horâ paternos in amplexum extremum ſpiritum eſſidit. Hoc ipſum ſancti antiqui in more habuerunt. De S. Laurentio Martyre teſtata eſt hoc B. V. Maria S. Birgitta: Imprime, inquit, tibi monile Paſſionis filij mei, ſicut S. Laurentius impreſſit. Ipſe enim cogitabat quotidie in mente ſua ſic: Deus meus ipſe eſt Deus meus; ego verò ſeruus. Ipſe Dominus Ieſus Chriſtus fuit nudatus & deriſus; quomodo ergo decet, vt ego ſeruus veſtiar delicatioribus: ipſe fuit flagellatus & affixus ligno, non decet ergo, vt ego qui ſeruus ſum, ſi verè ſeruus ſum, ſim abſque dolore & tribulatione.

Quantoperè autem placeat Chriſto Domino recordatio eius paſſionis, declarauit id etiam S. Gertrudi Virgini, quæ dum quadam vice, quaſi deſicientibus viribus meritorum, in viâ quâ in Spiritu ad Dominum properabat, decumberet, Dominus benigniſſimâ pietate ſua acclinatus ad eam dixit: Ex iure legis matrimonialis decet, vt vbique que Regina decubuerit, Rex ad eam viſendam properet: per qua verba intellexit, quòd Dominus ex pietate ſua, videtur ſibi tantum teneri anima, quæ paſſionis ſue memoriam cum deuotione pro modulo frequentat, quantum Rex tenetur Regina lege matrimoniali. Nam cognouit, ſe illam dignantiſſimam Domini viſitationem, proinde meruiſſe, quòd in feriâ ſextâ ſtudebat reuolere Domini- cam paſſionem; & intellexit, quòd quicunque tepeſceret in deuotione, ſemper tamen benigniùs reſpiceretur à Domino, ſi paſſionis memoriam non omitteret celebrare. Imò ſi quis doleat, ſe aliquo tempore omiſiſſe recordatione Paſſionis Dominicæ, hoc ipſum magnoperè placet Deo. Cum enim quadam feriâ ſextâ, die declinante ad veſperum, S. Gertrudis reſpiciens imaginem Crucifixi, inde compuncta dixiſſet ad Dominum: Eia dulciſſime Creator meus & ama-

40.

41.

l. 2. Ren. cap. 26.

42.

l. 3. c. 39. infra. dia. piet.

43.

l. 3. c. 41. infra. dia. piet.

tor. quanta & qualia tu pro salute mea hodie pertulisti, quod ego infidelissima heu vili pendens, sic diem istum alii occupata prateris: quod hac die cum deuotione ad memoriam non reuocauis, quid tu aeterna salus pro me sis passus, singulis horis, & tu vita viuificans omnia, amore amoris mei sis mortuus. Dominus de cruce illi respondit: quod tu neglexisti, hoc ego pro te suppleui, nam singulis horis ego collegi in cor meum, quod tu debuisti recolligere in corde tuo, & exinde tam nimia plenitudine intumuit cor meum, quod cum magno desiderio expectaui horam istam, vt mihi fieret haec intentio de te. Et cum illa iam offerre volo Deo Patri meo totum, quod ego per diem suppleui pro te, quia sine tua intentione non posset tibi tam salutarium esse. In hoc igitur notari potest fidelissimus amor Dei erga hominem, qui per illam solum intentionem, qua homo cogitat sibi esse molestum quod neglexit, emendat Deo Patri & supplet omnem defectum eius, altissimo modo. Item cum tractaret imaginem Crucifixi cum deuotâ intentione, intellexit, quod si quis inspicit imaginem Crucis Christi cum deuota intentione, ille tam benignâ misericordiâ respicitur à Deo, quod anima ipsius tanquam lucidum speculum suscipit in se ex diuino amore, valde delectabilem imaginem, vnde tota caelestis curia delectatur in eo. Et hoc illi erit gloria aeterna in futuro, quotiescunque fecerit hoc in terris.

Porro Christi Passionis & mortis memoria, non debet esse in hoc exercitio praesentiae Dei speculatiua, sed affectiua. Quod sex modis fieri potest.

44. Primò, per simplicem eius recordationem, sed piam & affectuosam, cum amorosa commiseratione coniunctam. Placet haec recordatio Christi passionis. Est enim communio spiritua-

45. de vita sol. col. 12. lis. Iudicio S. Bernardi, Beneficia Passionis & redemptionis ipsius recolere, ad fruendum suauiter in conscientia & reconcedendum fideliter in memoria, est spiritualiter manducare corpus Christi, & bibere eius sanguinem in memoriam eius. Qui omnibus in se credentibus praecipit dicens: Hoc facite in meam commemorationem.

Luc. 22. In quo etiam propter peccata inobedientiae, quam impium sit hominem tanta Dei pietatis immemorem esse, palam omnibus est, cum auiet hominis abeuntis, sub quolibet signo commendatam memoriam nefas sit obliuisci. Siquidem sancta huius ac reuerende commemorationis mysterium suo modo, suo tempore, suo loco, celebrare licet paucis hominibus, quibus creditum est hoc mysterium: rem verò sacramenti vel mysterij, in omni tempore, & omni loco Dominationis Dei, modo quo traditum est, hoc est, debita pietatis affectu, agere, conrectare, & sumere sibi in salutem, omnibus in promptu est, quibus dicitur: vos autem genus Electum, regale Sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, vt virtutes annuntietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum. Sacramentum sicut accipit ad vitam dignus, sic ad mortem & iudicium suum indignus. Rem verò sacramenti nemo percipit nisi dignus & idoneus. Sacramentum sine re sacramenti, sumentis mors est: res verò sacramenti, etiam praeter sacramentum, sumentis, vita aeterna est. Si autem vis, & verè vis,

1. Pet. 2. omnibus horis tam diei, quam noctis, hoc tibi in cella tua praesto est. Quoties in commemorationem eius qui pro te passus est, hoc factus est, pie ac fideliter fueris affectus, corpus manducas, & sanguinem bibis. Hoc autem non fit, sine magno animæ emolumento, quotiescunque fit. Hinc Christus Dominus, in raptu quodam dixit B. M. Magdalene de Pazzis: Dico tibi si qualibet feriâ sextâ attendes horâ, quâ exiraui in cruce, contimud recipies particulares gratias à Spiritu, quem reddidi Patri aeterno: & quamuis illum non senties, nihilominus semper requiescet in te. Talis affectus erga Passionem Christi valde vigeat in nostro Patre Balthafare Aluarez, qui in causa fuit, vt eius meditationum materia ordinari, Christi esset Passio, eamq; aliis orationis vocare incipientibus commendaret; & in ordinariis suis Exhortationibus hoc frequenter repeteret: Non existimemus nos aliquid fecisse, donec eò perueniamus, vt semper Christum ipsum Crucifixum in corde nostro gestemus.

46. Hoc antiquus ille & S. Pater Theodorus Scudita suis luadebat: Et si, inquit, Pascha praeterit, nequaquam memoria eius vnâ praetereat, sed salutifera vulnera, Crucem, sepulturam, perpetuò sub oculis reuocemus, vt assidua harum vsurpatione rerum, inuicissimus vitis. Sin minus intenti, quandoque captiui, & vestigio crucifixum Dominum lesum gloriosum suscipiemus, statimq; animis nostris medicina orietur. Nam & olim Israelitae à serpentibus ad morsus, serpente eneo conspecto sanabantur. Idem tu si sapis, inquit S. Bernardus, imitaberis sponsa prudentiam, atque hunc myrrha tam clarum fasciculum de principali tui peccatoris nec ad horam patieris auelli, amara illa omnia, quae pro te pertulit, semper in memoria retinens. & assidua meditatione reuoluens, quo possis dicere & tu: Fasciculum Myrrhae dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Et ego, Fratres, ab inuente mea conuersione, pro acervo meritorum, quae mihi desse sciebam, hunc mihi fasciculum colligere, & inter vbera mea collocare curant, collectum ex omnibus anxietatibus, & amaritudinibus Domini mei. Primum verò, infantium illarum necessitatum, deinde laborum quos pertulit, in predicando, fatigationum, in discurrendo; vigiliarum, in orando; tentationum, in ieiunando, lacrymarum, in compatiendo; insidiarum, in colloquendo; postremo, periculorum in falsis fratribus, conuictorum, sputorum, colaphorum, subannationum, exprobrationum, & clauorum, horumq; similibus, quae in salutem nostri generis, silua Evangelica copiosissime noscitur pertulisse &c. Haec meditari, dixi sapientiam: in his insuetis mihi perfectionem constitui; in his plenitudinem scientiae, in his diuitias salutis; in his copias meritorum. Ex his mihi interdum potus salutaris amaritudinis, ex his rursus vnctio consolationis. Haec me erigunt in aduersis, in prosperis reprimunt, & inter lata tristitia, vita praesentis, via regiae incedenti tutum praebent vrobique ducatum: hinc inde mala imminencia propulsando. Hinc S. P. N. Ignatius, initio lux conuersionis, ordinariè in Missâ, quam audiebat, solebat legere Passionem Domini, quemadmodum ipsemet narrauit P. Ludonico Confaluo, & is hoc scripsit

48. sc. 1. in Pascha.

49. Cant.

scripsit in eius Vitâ. Excelluit hac in re B. Clara de monte Falco, ob inuenta in eius corde impressa Christi Passionis mysteria celebris. Et his modis memoriam Christi patientis in se excitabat. Mensa accubens, visâ scutellâ, contemplabatur Christi vulnera dicebatq;: alios cibos gustaret anima mea, si cum sincero affectu accederet ad tua sanctissima vulnera ô mi Iesu: populum aspiciens, representabat sibi cor Christi. & exclamabat toto affectu dicens: Cum ô mi Iesu sicut cor meum, alibi scilicet extinguere non poteris, nisi in sacratissimo vulnere lateris tui. Cibum sumens memor amari sellis dicitur solebat: Non habuisti, ô mi Domine, in cruce cibum alium, quam absynthium, & sel: & innocentissimum corpus tuum, non expertum est alia, quam excessuosos dolores. Extra mensam, dum se eius aspectu lignum aliquod longum offerret, subitò reparesentabatur ei lancea, que transiit lateris Christi & dicebat: O lancea crudelis, quomodo ausa es aperire pectus Iesu mei: Vis arboribus alijsq; lignis, imaginabatur crucem Christi, & dicebat: ô crux amata à Iesu meo, vita cum Iesu meo. Videns aliquam concubitam considerabat vulnus lateris, dicens: Concauam & profundum fuit vulnus mei Sponsæ, vt anima mea haberet ibi securum refugium. Lux mouebat eam ad inuendos oculos Christi, vnde dicebat: Oculi mei Iesu laudatores sole in cruce sunt clausi & obscurati. Tenebra representabant ei tres horas tenebrarum fuerunt in toto mundo Christo in cruce pendente; & aliquando dicebat: Tenebrosus fuit mundus, dum meum bonum penderet in cruce, se offerens Patri aeterno, in sacrificium pro meâ salute. Sæpe etiam dicitur solebat: O amor crucis, fac mihi gratiam, vt te inueniam in corde meo. Hijs affectibus erga Passionem Christi totâ vitâ fuerunt in Beata Clara, sed vehementiores, & diuturniores primis annis; & dum audiret colloquentes de Passione Domini, vel dum eam in Diuino officio nominari audiret, sed maxime hebdomadâ sanctâ: vt scribit in eius Vitâ Baptista Pergilius 2. part. capite 4. Et hanc quoque Passionem Domini recordationem suis mortalibus sæpe inculcabat, & meditationem de Christi Domini doloribus; imò idem sæcularibus studebat.

Secundò, dolorem excitando ob illam. Hoc erat exercitium B. V. Mariæ: quâ de te extat quedam reuelatio lib. 5. cap. 2. Inlinationum diuine pietatis S. Gertrudi factarum, in quo narratur colloquium Christi Domini cum B. V. Maria. tale: Dic mihi Domina mater, quid tibi suauius fuit in terris, inter illa que tibi exhibui à corpore exeuntes, quia ista rogat me, vt Matri suæ (scilicet S. Gertrudi vitimo morbo lethali laboranti) similiter faciam. Tunc benignissima, misericordissima virgo respondit benigne: In hoc sibi mi, magis delectabar, quod tam securum refugium in vlnas tuas habui. Ad hoc Dominus respondit: Hoc, Mater mea, pro eo accepisti, quod toties doloris suspiriis Passionem meam in terris recoluisi. Sic S. Franciscus, vt scribit S. Bonauentura, nec morâ replebat gemitibus, & deplorabat altâ voce, quasi coram se positam Dominicam Passionem. In hoc actû est diutius manendum: tum, quia valdè pla-

cet Deo, tum quia quò fuerit maior, eò reliqui erunt efficaciores.

Quòd autem valdè placeat Deo y dolor ob Christi Passionem conceptus, vt omittam alia omnibus nota argumenta, etiam hinc apparet, quia reuelatum fuit ab Angelis B. Ioannæ de Cruce, (vt in eius Vitâ, sapius pluribus linguis impressâ, legitur) Diuinam maiestatem cum tanto affectu amoris percipere planctum ob passionem, & illum ad eò ei gratum esse sacrificiû, ac si spargeretur sanguis, & afflictiones magnæ pro eo tolerarentur. Et Christus D. dixit B. Veronicæ Virgini Augustiniana l. 6. vitæ c. 9. Opto omnes homines satagere, vt corde affligantur ob Passionis meæ venerationem, veluti mihi compatientes: quod si vel solâ lacrymulâ egerint, magnum aliquid se egisse arbitrentur: nulla etenim lingua mortalium exploratum efficere potest, quantum inaciditatis mihi. & quantum commodi illi afferat illa lacrymula. Et noſter Pater Petrus Faber, vt ait Orlandinus, ex-

stimabat, vt Christo vias Passionis ad gloriam, ita illi compassionem imprimis fuisse, quâ fito patienti indoluit. Et ad Matris exemplum sentire, & ipse tanquam præſenti Christo studebat, per dolorum eiusdem sensum, ac virtutum sinceram imitationem.

Tertiò gratias agendo pro illâ, tum nostris

verbis, à nobis excogitatis, modò his, modò illis, tum à Sancta Ecclesia vsurpatis, vt sunt illa: Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per Crucem tuam redemisti mundum. Et illa: O magnum pietatis opus, mors mortua tunc est, in ligno quando mortua vita fuit. Et illa: Te, summa Deus Trinitas, collaudet omnis spiritus; quos per Crucis mysterium, saluas rege per sæcula, Amen.

Quartò proponendo eius imitationem: qui duo medij actus breuissimè fieri possunt. Sicut autem ipsa imitatio Christi Passionis, Christo placet, ira & desiderium efficacius illius, per quod homo disponitur ad illam. Cum S. Gertrudis petiisset à Christo Domino: Qualiter, Domine mi,

acceptas, quòd quidam tanto affectu erga Crucis tuam afficiuntur imaginem? Dominus respondit: Gratanter accepto; sed tamen qui circa meam afficiuntur imaginem, & Passionis meæ exempla per imitationem non sequuntur, hos respicio, ad similitudinem, sicut iuuenula à Matre suâ posset acceptare, quòd eam diuersimodò vestibus exornaret, secundum placentiam suam & honorem, nec tamen hoc quòd filia maxime desideraret, persiceret, imò etiam quandoque duris denegaret. Quousque enim mater differt, quòd filia desiderat, cetera sibi impensa minus acceptat; quia cogitat, quòd mater alia ornamenta pro capiti propriæ gloriæ sibi imponat, & non ex dulci affectu sui. Similiter omnis affectus, honor & reuerentia, imagini crucis meæ exhibitæ, nunquam mihi plenè sapere possunt, interim quòd homo non studet exempla Passionis meæ imitari.

Quomodò autem imitari posset Passionem Christi, cum eius gustu, sic eam aliâ vice docuit, cum dixisset ad Dominum: Eia doce me, vnicâ spes & salus animæ meæ, quomodò tibi pro tua

52.

53.

54.

55.

1. 3. c. 42. in fin. diu. piet.

1. 4. c. 6. p. 69. in fin. diu. piet.

B 3

ama-

amariſſima, mihiq; ſaluberrima Paſſione, ſaltem aliquam poſſim reddere vicem ad quod Dominus: ſi quis alienum ſequitur, & non ſuum, ille mihi captiuitatem, quã horã matutinali captus, ligatus, multisq; iniuriis affectus ſum pro ſalute humana, rependit. Qui verò humiliter culpabilem ſe reddit, iudicium, quo horã primã multis falſiſq; teſtibus accuſatus, & morti adiudicatus ſum, mihi recompenſat. Qui autem ſenſus ſuos continet à delectabilibus, flagella qua ſuſtinuit horã tertiã mihi rependit. Et qui ſubditur dyſcolia Pralatis, ſpineam coronam mihi alleuat. Qui verò Jeſus, primus ad pacem humiliatur, crucis mihi baiulationem reſtituit. Si quis etiam ſe ſupra poſſe extendit, ad opera caritatis erga proximum, extensionem, quã horã ſextã in cruce acriter diſtens ſum, mihi rependit. Qui etiam non fugit grauamen contumelia, vel tribulationis, vt proximum retrahat à culpa, mortem meam mihi rependit, quam pertuli horã nonã pro ſalute humana. Qui autem conuiciatus, humiliter reſpondet, me quaſi de cruce deponit. Qui verò proximum ſibi preſert, reputans ipſum maiori honore vel commodo aut alio bono ſe digniorem, ille ſepulturam mihi rependit.

36. Quinto, offerendo Chriſti ſanguinem, & Patri æterno, & Chriſto ipſi, pro peccatis hominum, imò & pro beneficiis acceptis, & pro impetrandis iis, quibus egemus. Cæterum oblatio ſanguinis Chriſti, ſeu paſſionis & mortis eius, Patri æterno, & ipſi Chriſto, ad placandum eum ob peccata mundi, magni eſt valde valoris, idque vt frequentaret, B. Maria Magdalena de Pazziſ, ab ipſo Deo fuit ſapientiſ edocta, dum coram illa Deus conquereretur, quod pauci eſſent in mundo, qui conaentur placare iram eius contra peccatores. Ideoque ſæpiſſimè in die, illa offerebat Chriſti ſanguinem pro variis ſtatibus peccatorum, & ordinariè quotidie quinquageſies illum offerebat, vt & pro defunctis. Quod cum tanto ardore animi faciebat, vt ſæpè ei Deus oſtenderit, multarum animarum ab ea hac ratione impetratam fuiſſe conuerſionem, & animarum multarum liberationem è Purgatorio, vt in eius Vita ſcribitur Romę impreſſa, cap. 101.

Potè in altera eiusdem Vita, antea Florentię ab eius Confeſſario edita 3. p. 5. quinta nox. pag. 27. hoc edocta diuinitus in quodam raptu exclamans dixit: Quieſcuntq; creatura offert hunc ſanguinem, quo eſt redempta, æterno Patri, tale donum offert, vt quaſi non habeat pretium, quo illud ſoluat. Hoc donum eſt tam magnum, vt Pater æternus ſeruet obligatum creatura ſua: quia videt illam ſua miſeriã, cui voluit compati bonitas eius infinita, & compatiendo communicare ſe illi, fuit cauſa, vt ipſe ſua ei communicaret, & perpetuo communicet bonitatem.

1. 4. c. 25. Hoc multò ante docerant Chriſtus Dominus S. Gertrudem: Quicunq; (quamlibet grauè pondere peccatorum ſe ſenſerit depreſſum) reſpirare poterit in ſpem veniæ, offerendo Deo Patri meam innocentiffimam Paſſionem & mortem. Et credat, ſe per hoc ſalu-

berrimum fructum indulgentiæ obtinere: quia nullum tam efficaci remedium contra peccata poterit in terrã haberi, quã deuota memoria mee Paſſionis, cum verã penitentiã & ſide reſectã.

Sexto, Meditando myſteria Paſſionis Chriſti. 57. Talis meditatio, & valde placet Deo, & nobis valde ſalutaris eſt. Cum quadam vice S. Gertrudis, circa Paſſionem Dominicam mentem gereret occupatam, intellexit, quod quando aliquis ruminat orationes vel lectiones de Dominicã Paſſione, in infinitum hoc maioris virtutis eſſet, quã de ceteris exercitiis. Quia ſicut impoſſibile eſt, aliquem tractare ſarınam, & inde puluerem nullum contrahere, ſic eſſe non poteſt, vt aliquis cum deuotione, etiam parua, Dominicã intendat Paſſioni, & nullum fructum inde percipiat. Et etiam cum quis legit aliqua de Paſſione, animus habilitat animam ad ſuſcipiendum fructum tantum, quod magis fruſtuofa eſt intentio talis hominis, qui frequentat memoriam Paſſionis Chriſti, quã plures intentiones alterius rei, cui nulla cura eſt de Dominicã Paſſione.

Quod me plus omnibus accendit, inquit S. Auguſtinus, vrget, mouet, & promouet, ad te diligendum, ſuper omnia (inquam) amabilem te mihi reddit, ò bone Jeſu, ignominioſiſſima & amara mors eſt, quam ſuſtinuiſti, opus redemptionis noſtræ. Hoc ſolum, vel hoc omnino, totam vitam noſtram, totum laborem noſtrum, totum obſequium noſtrum, amorem denique noſtrum, facile ſibi vendicat, totum hoc (inquam) eſt, quod deuotionem noſtram & excitat melius, & quat ſuauius, & augeat amplius. Inò & noſtra curat vitia. Quid tam efficaci, inquit S. Bernardus, ad curanda conſcientiæ vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quã Chriſti vulnerum ſedula meditatio? Maiorem adhuc fructum ex Chriſti paſſionis meditatione provenire docet S. Bonauentura: Qui ſe intendit & deuotè in ſanctiſſima vita, & paſſione Domini exercet, omnia vitia & neceſſaria ſibi abundantè ibi inuenit: nec opus eſt, vt extra Jeſum aliquid quaerat. Præſertim auxilium in tentationibus & certaminibus noſtris. O pugnatoreſ, monet B. Laurentius Iuſtinianus, oſta hac intueamini diligentiffimè, lateris, manuum, pedumq; ſixuras videte Redemptoris: aperta ſunt, introire ne timeatis: intus eſt latitudo immenſa, delicia, inſtitimabiles, odoramenta per que omnes interiores anima ſenſus reparantur, & pacatiſſima quies. Experimini videte guſtate, quã ſuauid eſt, quã inuicundum, quã inuicidè tutum commorari in latere Saluatoris. Cum inſeſti ſunt aduerſarij, cum illis impares veſtras ſenſeritis vires, cum titubare ſormidare, & ipſorum ſuggeſſionibus inclinare ceperitis, ſine mora ad præſidia currite Verbi, ad petra ſoramina, ad vulnera Redemptoris. Conſuevit ſiquidem fortiter pieq; protegere accedentes ad ſe. Non autem corporis greſibus, ſed anima affectibus, ſed ſedulã meditatione ſed intentione reſectã, ſed corde pio, in eadem ingrediendum eſt. Si attentã mente, & humili deuotione cogitaueritis, quanta in carne dum viueret Saluator ſuſtinuit, fatigationes, peregrinationes, perſecutiones, flagella, conuiua, ſputa, opprobria, contumelia, & milia huiusmodi, in pedum

57.

1. 3. c. 41. p. 313. inſtit. diu. piet.

58.

1. 2. Conſec. c. 16.

62. in Cant.

Coll. 7.

59. de caſto conu. c. 8. col. 2.

60. 1. p. ch. 6. l. c. 8. 1. Bonan. 1. p. 112.

fratrum intrastu. Si autem donatas sanitates, mortuorum resurrectiones, documenta celestia, & spiritus charismatis: si quomodo condidit vos, quæsiuit vos, elegit vos, quotidianis beneficiis fouet vos, & innumeris donis sine temporis interuallo reficit vos, vigilantem meditationem pertractauerit, in manuum vulnera procul disto in gressu estu. Sed si caritatem ipsius ignotam, latitudinem dilectionis, sapientiam præclarissimam, thesaurus diuinitatis, affluentiam donorum Sponsi, vniuersam vniuersæ nature, tunc exultate. & letamini, quia lateris arcana penetrastis. Munitissima sunt præsidia has, & inimicus inaccessibilia. Vbi reparantur vires, recalcitrat animus, reuincit Spiritus, renouatur mens, redintegratur quod dissipatum fuerat, quod amissum, quod debilitatum, quod fuerat perituum. Et infra, commendans considerationem Dominicæ Passionis, hæc subdit: Pre omnibus Incarnati Verbi Passio in exemplum proponenda est. Hæc siquidem roborat debiles, fouet pusillanimes, excitat pigros, nutrit paruulos, ermentes prouocat, accendit perfectos. Huius consideratio tanquam myrrha, fasciculus inter vbera mentis commoretur, vt quoties aduersa premunt, tentamenta grauam, vires animi in Crucifixi speculo reparantur. Cuius enim saxum pectus non emolliant vulnera Saluatoris, quis pati renuet patiente Domino? Crucifixus siquidem reliquit exemplum, vt sequamur ipsius vestigia. Proinde nullus à doloribus Christi debet fieri alienus, nemo extraneus sit communionem Sponsi, si gaudij illius cupit esse gustator. Præcessit gigas ingens, & Passionis subit certamen, vt ceteri ei militantes similia sustinere non pauent. Verecundum quippe est, vt irruente Duce cuneos tribulationum, reliqui imitari dedignentur. Non est abiectum in seruo, quod præcessit in Domino. Dolorem serui, dolor lenit Domini. Passio passione vincitur, & cruciatus cruciatibus superatur. Aspirantes igitur in Authorem fidei & consummationem lesam, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: nam & ipse propositio sibi gaudij crucem sustinuit, confusione contempta. Habemus autem in illo exemplum, habemus & adiutorium ab eodem. In ipso instrumur, & ab ipso prouebimur.

Ideo merito S. Franciscus suis Fratribus cõmendabat diligenter, meditationem Passionis Christi, quã de re, vt sc̃ & fratres suos redderet certiores, petiit à Domino, sibi vt reuelaret, quo obsequio, tam ipse, quàm eius fratres, ei maximè placere possent, & acceptã diuinã inspiratione, surgens ab oratione, accepit Missale, signo crucis illud benedicit, Deum quẽ orat, vt per appetitionem Missalis ostendat id, quo ei maximè seruire possit. Et statim aperto Missali, in Passione Christi incidit, quod iterum actertid faciens, similiter Passionem inuenit. Sanè B. Albertus magnus asserit, simplicem Christi Passionis memoriam & meditationem, plus utilitatis homini adferre, quàm si anno integro in pane & aqua ieiunaret, ac flagellis se quotidie vsque ad sanguinem caderet, & psalterium totum quotidie recitaret. Cur? Respondet P. Ludouicus de Ponte, hoc dictum B. Alberti citans atque pro-

bans: Quia predicta opera, etsi bona & valde vtilia, si nudè exerceantur, non habent tantam vim ad purificandum cor à suis vitiis, illudq; veritatibus ac virtutibus illustrandum, & inflammatis diuini amoris affectibus perficiendum, atque attenta & profunda Christi Domini nostri Passionis meditatio, quæ omnia hæc efficit, additq; etiã spiritum & vitam penitentis ipsius, & operibus externis, permouendo efficaciter ad feruentem eorundem exercitationem. Ideo Christus Dominus suam dilectam amatricem S.M. Magdalenam, hæc in re, totã vitã occupari voluit. Nam, vt scribit Syluester in Rosa aurea, S.M. Magdalena cuidam Dominicano viro sancto reuelauit, se dum se in eremum penitentia causa recepisset, à Domino petisse, eam vt doceret, quã in re ibi se maximè occupare deberet, & ab Archangelo Michaële ad se misso, cum cruce pulcherrimã in manu, eaque ad portam antri eius positã, didicisse eam, vt semper ante oculos haberet, semperque reuolueret Christi Passionem: quo in exercitio per 32. annos mansit. Sic & S. Edmundus Archiepiscopus Cantuariensis, cum adhuc puerulus Christum puerum vidisset, legissetq; in eius fronte titulum crucis eius: Iesus Nazarenus Rex Iudeorum; ab eo tempore, nocte & die studuit Passionem Christi animo versare, in eaq; meditando medullitus delectari. Et quidem, vt iudebant alij Sancti, ordinariè hæc esse debet meditationis materia, vel saltem frequentissima, nisi forte, vt monet B. Laurentius Iustinianus, ex superuenienti nouo gratia lumine, aut ex abundantiori caritatis affectu, cor ad alia meditando raperetur. Nã huiusmodi infusioibus (quando certò apparent esse à Deo) nunquam resistendum est. Quicquid enim tunc cogitatur vel cogitandum proponitur boni, intermittendum est, & ad tempus seponendum, ac sic totò spiritu alacritate, celesti immisioni subdendum est cor, atque prout gratia communicauerit, obedire non renuat. Repugnare autem & vocanti Deo nolle humiliter acquiescere, nihil est aliud, quàm fluente gratia defecare & ad sui prauitium, aditum internarum deuotionum obstruere. Ideo Paulus dicebat. Thefl. Spiritum nolite extinguere. Et Eccl. 10. Cum Spiritus potestatem habens irruerit super te, da ei locum.

Portò inter alios modos recolendæ Passionis Christi Domini, pulcherrimus est ille quoque, datus ab ipso S. Gertrudi: Cùm enim dixisset ad Dominum; Eia nunc Domine, doce me, qualiter possim tibi laudabiliter Passionem tuam venerandam percolere, respondit Dominus: Vt scilicet frequentius mente reuoluas, cum gratitudine & compassione, anxietatem illam, quã ego Creator tuus & Dominus, in agoniam constitutus, prolixius orauit, & pre nimia vehementia anxietatis, desiderij & amoris, sanguine sudore faciem terra irrigauit, & omnia opera tua omniaq; circa te agenda, mihi commendes in vnione subiectionis illius, quã ego eadem ratione dixi ad Patrem: Pater, non mea, sed tua voluntas fiat: & sic omnia prospera & aduersa suscipias in illo amore, quo ego tibi omnia illa misto, ad salutem. Prospera ergo suscipias cum gra-

4. par. fr. troduct. ad Medit. passion. 61. f. de S. Magd. 62. Sur. in vit. c. 3. 16. Nou. Aug. l. 2. Cõf. c. 16. Ber. f. 62. in Cant. & de vit. fol. col. 18. & in Th. 2. 2. q. 82. a. 3. ad 3. de dife. & perf. m. 6. con. c. 18. 63. 1. 4. in fin. diu. pie. cap. 22.

form. ho-
nest. vite
col. r.

titudine, in vnione illius amoris, quo ego amator tuus, fragilitati tua condescendens, ea tibi procuro, vt per ea dicas aternam prosperitatem cogitando sperare. Aduersa verò suscipias, in vnione illius amoris, quo ex affectu paterna fidelitate, ea tibi immitto, ad preparandum tibi pro his aeternum bonum Quocirca vti monet S. Bernardus: Sit tibi Iesus, semper in corde, & nunquam imago crucifixi ab animo tuo recedat. Hic tibi sit cibus & potus, dulcedo & consolatio tua, mel tuum, & desiderium tuum, lectio tua, & meditatio tua, oratio & contemplatio tua, vita, mors, & resurrectio tua. Quanto pete etiam placeat Christo Domino deuotio erga Passionem eius, & compassio, ac imitatio passionis illius, sic docuit ipsemet B. Angelam de Fulgino in eius vita c. 6. numer. 102. audiuit enim à Christo Domino Crucifixo has benedictiones super deuotis ad suam Passionem, & super imitantibus ipsam, & super sibi compatiemibus, ingeminantem & dicentem: Benedicti vos à Patre meo, qui mihi compassi, & mecum similiter contribulati, & viam meam secuti, solas vestras in meo sanguine lauare meruistis. Benedicti qui mihi pro vobis Crucifixo, & immensis doloribus afflicto, vt ab immensis & aeternis penis pro vobis satisfacerem, & vos redimerem, mihi compati, & mecum paupertatem, dolorem & despectum pro vobis ipsis compatiendo, digni inueni estis. Benedicti qui meae passionis, quae est miraculum omnium seculorum, salus & vita peccatorum, solum refugium peccatorum, memores & deuoti & compatiemtes eritis, quoniam verè & regni, & gloria, & resurrectionis, quae post ipsam acquisiui, eritis participes mecum, & coharedes in secula seculorum. Benedicti vos à Patre meo, & Spiritu sancto, & verè benedicti benedictione, quam dabo in extremo iudicio, quia me in mea propria venientem, sicut mei persecutores non repulistis, sed me desolatum in cordis hospitio per compassionem, hospitium recipere voluistis: qui mihi in cruce nudo existenti, famelicenti, sitienti, infirmo, clauis affixo, & morienti compati, & consocij mei esse voluistis, in hoc verè opera misericordiae compleuistis. Ideo audietis in illa terribili hora: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod &c. Esuriui enim in cruce, & saltem per compassionem dedistis mihi manducare &c. O vos verè beati, & omnino benedicti: & si in cruce pro meis crucifixoribus & tortoribus cum lacrymis & fletu rogauit Patrem meum, & excusauit dicens: Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt, quid pro vobis, qui mihi compassi, deuoti, & consocij fuistis, dicturus sum, cum non in cruce, sed in gloria felicissimus orbem iudicabo.

64. Ad hoc caput referendus, pius aspectus sacrarum imaginum, Christi patientis mysteria representantium. Nominatim autem, visa Christi crucifixi imagine, iuxta instructionem ab eo datam S. Gertrudi, sic honorari potest: Cum homo dirigit se ad crucifixum, estimet in corde suo Dominum Iesum blandà voce dicentem: Ecce quomodo causa tui amoris, pependi in cruce, nudus & despectus, & toto corpore vulneratus, nec non per singula membra dislentus. Et iam tali dolore caritatis afficitur cor meum erga te, quod si salutis tua expediret, & aliter saluari

l. 1. c. 41.
pag. 113.
infin. diu.
piet.

non posses, iam pro te solo, vellem omnia tolerare, quamquam estimare posses me tolerasse pro toto mundo. Vnde per talem meditationem, excitet homo cor suum ad gratitudinem. Cum B. Angela de Fulgino quaereret à Deo, quid posset facere, per quod ei plus placeret, ipse pro sua pietate apparuit & pluries dormienti & vigilanti, crucifixus in cruce, & dicebat ei, vt respiceret in plagas suas, & mirabili modo ostendebat ei, quomodo omnia sustinuerat pro illa: & dicebat ei: Quid ergo potes facere pro me quod sufficiat? Ita scriptum est in eius Vita c. 1. nu. 23. edita ab accuratissimo scriptore, nostro R. P. Ioanne Bollando, aliàs cap. 10. Passi 10. antiq. edit. Et alia vice c. 6. num. 190. Christus D. crucifixus ei apparens dixit: Quicumque vult inuenire gratiam, non leuet oculos à cruce, siue concedam, siue permittam eum in tristitia vel laetitia esse vel viuere.

CAPVT SEPTIMUM.

De dolore ac detestatione peccatorum.

Alter affectus, qui cum gustu Dei frequentari potest, & nostro fructu, est dolor de peccatis propriis & alienis. Qui etsi omnibus necessarius est, magis tamen Religiosis, quia status eorum est status penitentiae, vt docet S. Thomas. Idèd S. Ioannes Climacus gr. 22. Monachum appellat, iugem excessum mentis, ac merorem vitae praesertim ob peccata propria & aliena, quorum memoriam perpetuam, ibidem ait esse, humilitatis opificem.

Et quidem de propriis magis esse nobis curge debet, qui nobis ex recto caritatis ordine prius quam aliis succurrere debemus. Nam, vt ait S. Chrysostomus, in peccatis si doleamus, & contristemur, peccati magnitudinem minimimus, & quod erat magnum, reddimus paruum, sapè verè & funditus ipsum deleamus. Alteram huius fletus vtilitatem adfert S. Basilius, ponderans illa verba: Conuertisti in planctum meum in gaudium mihi: Non cuiuslibet animae gaudium à Deo ingignitur, sed ei, quae peccatum suum vehementi luctu & assidua lamentatione plorauerit: veluti si seipsum mortuum laeget, qui sane fletus postremò in gaudium reuertitur. Tertiam huius luctus vtilitatem commemorat S. Chrysostomus: Peccata nostra in memoria retinere debemus, (& de flecte) non enim solum illa, istiusmodi extinguimus, sed fit, vt inde aduersus omnes homines mitiores efficiamur, & Deo cum maiore benevolentia inseruiamus, ineffabilem eius humanitatem ex istiusmodi memoria percipientes.

Sed si quis diuinitus certò sciret sibi esse commissa peccata, deberet ne etiam illa post hanc à Deo immediatè acceptam notitiam deslere? Respondeo, deberet. Oportet, inquit S. Chrysostomus, recordari nos priora delicta, etiam ea pro quibus veniam consecuti sumus: vt inuenientes, quod ingentem molem debiti nobis remisit Deus, & amplius eum diligere possimus, & verecundiam pudoremq; concipere, atque

de alienis, qui veraciter plangit sua peccata. Sanum membrum in corpore positum, si languentibus ceteris non auxiliatur, nonne superuacue locum suum occupat? si & fideles quique in Ecclesia corpore constituti, si peccantes fratres agnoscant, otiose viuunt, si non flendo aut compatiendo de delinquentium perditione non doleant. Sic Mediator noster, super perituram ciuitatem lacrymatus est, quæ eò magis plangenda erat, quod se mimè flebilem agnoscebat. Quotquot igitur caritatis succensi sunt face, proximorum tanquam propria desent scelera. Nemo tamen dignè plangit aliena qui voluntariè delinquendo negligit sua. Desinat peccare ex proposito, qui erratibus vult condolare alienis. Nullus quamuis sanctus, quamuis perfectus & iustus, propria cesset flere delicta, tamen si cum dolore maximo ac compassione ardore plangat aliena. Et S. Augustinus: Geminus plerumq; in peccatis fratrum nostrorum, & vim patimur, & torquemur animo. Quem morem etiam Moyses habuit, & ob eum ait S. Chrysostomus, illum fuisse euectum à Deo ad thronum publicè dominatus. Hinc S. Chrysostomus inquit: Qui pro alienis peccatis dolet, apostolica præ se fert viscera, & beatum illum imitatur, dicentem: Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis offenditur, & ego non vror? Quis non irascatur, inquit S. Augustinus, videns homines sæculo verbis & non factis renuntiantes: quis est, qui non irascatur, videns fratres insidiantes fratribus, fidem non seruantes, osculo, quod in seipsum Sacramentis Dei: & quis enumeret omnia, quibus irascitur corpus Christi, quod intus viuunt in Spiritu Christi, quod gemit tanquam granum inter paleas? Vix enim apparent isti qui sic gemunt, qui sic irascuntur (vitiis aliorum, non personis) quomodo vix apparent grana, quando area trituratur. In his ergo non apparentibus & gementibus irascitur qui dicit alio loco: Zelus domus tue comedit me. Dicit & alibi, quandoquidem videt multos malefacientes: Tedium detinuit me, à peccatoribus derelinquentibus legem tuam. Dicit & alio loco: Vidi insensatos, & tabescebam. Vix scire pium luctum Sanctorum? inquit S. Chromatius Aquileiensis Episcopus, (appellatus à S. Hieronymo, sanctissimus & doctissimus) audi dictum de Samuele Propheta, quia vsq; ad diem mortis eius, luxerit Regem Saulem. Hieremias quoque cum populi peccata steter, ita ait: Vt flumina aquarum transferunt oculos mei, super contritionem plebis meæ. Et iterum: Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? & plorabo hanc legem die ac nocte. Daniel etiam graui luctu pro populi peccatis afficitur, secundum quæ ipse testatur dicens: Et eram, inquit, lugens tribus hebdomadis dierum, panem non manducans & vinum non bibens. Sanctus quoque Apostolus quosdam Corinthiorum luctu simili deslet, dicendo: Et veniam ad vos, vt lugeam multos ex his, qui ante peccauerunt, & non egerunt penitentiam in immunditiâ quam gesserunt, & fornicatione. Huiusmodi ergo luctum Dominus perpetui gaudij consolatione compensat, secundum quod Esaias retulit, dicens: Date his qui lugent Sion gloriam pro cinere, vntionem letitia lugentibus, pro spiritu mæstitiæ, amictum gloriæ. Quocircâ Deus Pater dixit S. Catharinæ Se-

nelis: Rationabiliter vos electi mei statis in amaro dolore cordis, propter offensas, quas iugiter ab homine recipio, & ex compassione suæ damnablem ignorantiam, cum qua me grauius offendit, in detrimentum, immò in damnationem anime suæ. Hoc enim à vobis accepto gratanter, & ita volo vos agere, B. Angela de Fulgino ante mortem dans monita suis spiritualibus filiis per modum testamenti. c. 23. vitæ nu. 257. dixit: Dico vobis, quod plus recepit anima mea de Deo quando ploravi peccata proximi, quam mea. Et mundus trusus de hoc quod dico, quod homo posset plorare peccata proximi sicut sua, vel plus quam sua, quia videtur esse contra naturam. Sed caritas quæ hoc facit, non est de hoc mundo. Tales pro aliorum calamitatibus lacrymæ, præcipue Sacerdotes decet. Ideò monet S. Propheta Ioël: Plangite Sa-

Ioel. 1. 13.

cerdotes, plulate ministri altaris. Hic de alienis peccatis dolor, etiam in Sancto Ignatio nostro, nondum Sacerdote, viguit. Hinc factum est, vt cum Barcinone literis dans operam noctu oraret in domo Ioannis Paschalis, splendore cælesti prodeunte è facie, cubiculum quæ illustrante, eleuaretur ad quinque cubitos à terrâ, & hæc verba ingemaret: O Domine, cor meum è dilectè mi, è si te homines cognoscerent, nunquam peccarent: vt iurati testes asserunt in Processu Barcinonensi & Minorellano. Hunc iniuratus primus eius focus P. Petrus Faber, vt est in eius Vita, habebat continentem tristitiam animi, quâ tangebatur pro peccatoribus derelinquentibus legem Dei. Plenum enim habebat cor illo Spiritu Dauidis, qui dicebat: Vidi preuaricantes, & tabescebam. Hac est persecutio, inquit, S. Augustinus, quam patiuntur omnes, qui volunt in Christo pie viuere, secundum apostolicam veram mordacemq; sententiam. Quid enim hic magis persequitur vitam bonorum, quam vita iniquorum, non cum cogit imitari quod displicet, sed cum cogit dolere quod viuert. Quoniam coram pio viuens impiè, etsi non obligat consentientem, cruciat sentientem.

70.

Vit. Ital.

pag. 37.

procell.

pro Can.

noniz.

l. 2. c. 13.

Pf. 118.

se. ep. 141.

Porro hi affectus doloris ob aliena peccata, potissimum tunc frequentandi sunt ex Dei dilectione, dum audimus aliquod peccatum mortale commissum ab aliquo, siue in confessione Sacramentali, siue extra illam. Ideò B. Clara de Monte Falco, vt scribit in eius Vita Baptista Pergilius: Cùm audiret aliquem in peccato mortali existentem, subitò ad Christum in cruce pendentem conuersa, flebat in consolabiliter, & è profundo cordis suspirans dicebat: Ergone perditum est pro hac anima, quicquid pro ea tolerauit meus Dominus? Et non valens id ferre, prosternerat se in terram, & pro illius conuersione peccatoris orabat. Deinde dolendi ab aliena peccata, ampla commoditas est & occasio, cum iter facimus, vel domo eximus. Potest autem suppeditare copiosam materiam simili affectuum deplorandus status orbis terrarum, multò maiore ex parte, Dei cognitione carens, & innumeris repletus sceleribus, ob quæ de illo merito etiam nunc dicere possumus, quod olim

71.

p. 4.

fin.

olim scripserat S. Bernardus ad Eugenium Pa-
pam: *Leua oculos considerationis tue. & vide regiones,*
si non sunt magis sicca ad ignem, quam alba ad messem.
Quam multa, quas putaueras fruges, diligenter inspe-
ctæ, vepres potius apparebunt? Imò ne vepres quidem
annosa, & veterosa arbores sunt, sed non fructiferae,
nisi forte glandium aut siliquarum, quas porci man-
ducant. Alia enim in quatuor amplissimis Imperi-
is, videlicet Turcico Perfico, Tartarico, & Si-
nensibus, cæcitate Machometanâ, vel Ethnicâ la-
borat. Et regiones in eâ nonnullæ, etsi fidem
Christi colant, tamen comparatæ aliis, sunt in-
feratæ guttæ aque, oceano collatæ vti benè pon-
detant Thomas à Iesu pius & doctus vir in sti-
mulo Missionum.

Africa, olim Christi cultu illustris, & quæ in-
ter alia complectitur Barbariam, Numidiam,
Libyam, Nigritarum regionem, & magnam
Turcici Imperij partem, versus Ægyptum, &
Mauritaniam, item Æthiopiâ interiorem, &
Presbyteri Ioannis vastissimum Imperiû quod
inter vtrumque Tropicum à mari rubro ad
Æthiopicum ferè Oceanum pertingit, aut Ma-
hometanis, aut Ethnicis, aut Schismaticorum
erroribus scaturit maximâ ex parte, & Christi fi-
dei aduerfatur.

America quoque maiore ex parte fide verâ
defuit. Sunt enim plurimæ Prouinciæ in
Orientali & Occidentali Indiâ, sine Euangelij
luce, & quidem Prouinciæ amplæ, vltra fretum
Magollanicum, in maxima terræ spatia diffusæ,
vltra Peruanum Regnum atque ad vtrasque
ripas magni fluminis Maragnon, mille circiter
Leucas longi. Præterea campestris quæ adia-
cent nono regno Gratanensî, mille sunt circiter
Leucarum. Ibidem est Regio amplissimis Indo-
rum ciuitatibus celebris, Laguana dicta, maxi-
mus idem tractus terræ, quem appellant Flori-
dam, & nouus Mexicus, & trecentæ Insulæ,
quas vocant Lucaias, quarum aliquæ Italiâ
magnitudine superant, ex quibus tantum duo-
decim parent Regi Hispaniæ. Præter has sunt
vndecim millia Insularum Philippinarum, qua-
rum aliquæ tota Hispania sunt maiores, & qua-
rum vix triginta parent Hispaniis. Vt nihil di-
cam de Regno Tibeti, & aliis ante annos pau-
cos repertis à Patribus Societatis nostræ.

Europæ verò quàm magna pars sine Dei co-
gnitione verâ vivit. Anglia, Scotia, Suetia, Da-
nia, magna Germaniæ, Poloniæ, Lithuaniam,
Russiæ, Sclauoniæ pars, vel hæresi vel schi-
mate infecta. Catholica verò regna, vt & reli-
qua omnia, tot peccatis coinquinata scimus, vt
omnem ferè lætitiæ materiem obscurent, quæ
ex bonis pauciorum operibus percipi possit.
Deplorabat sui temporis in Ecclesiâ statum B.
Laurentius Iustinianus, copiosissimè describens
sanctitatem primitiue Ecclesiæ, & postea ma-
gnam in deterius mutationem in tractatu de
compunctione & complactu Christiana per-

fectionis, in quo inter alia hæc habet, etiam no-
stro huic tempori, non meliori, valdè conue-
nientia: *Orat assidue Ecclesia, si quo modo ad præteri-*
tum in presenti se possit reformare decorem, quam-
quàm in sua penè supplicatione deficiat, impossibile ar-
bitrans, se posse esse quod fuerat. Nec ab re agnoscens
propheticum illud in se esse completum: Omnes declina-
uerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bo-
num, non est vsque ad vnum. Declinauerunt prorsus
omnes Ecclesiæ status. Scelera vigent, nedum in infe-
rioribus, verum & in mediocribus & sublimioribus
membris, adeò, vt confusa videantur vniuersa, vt à
plantâ pedis vsque ad verticem capitis, in hoc corpore,
spiritualis non appareat sanitas. Attende (oro) diligen-
ter in turbis populorum, & in singularibus plebibus,
quàm rari in eis sint, qui diuina mandata custodiant,
Ecclesiæ sanctiones seruent, contenti sint propriis, aliena
non rapiant. Vndique adulteria perpetrantur, sunt
stupra, sacrilegia, homicidia, rapina, furta, deceptiones,
& horum similia. Quid de his memorem? cum diuinâ
nomini reuerentia, sic omnino neglecta esse videatur, vt
Sanctus existimetur, qui Deum, Sanctos, Cælestesq;
non blasphemet Curiam; superabundant prorsus in ore
hominum mendacia, periuria, iuramenta, detractiones,
vaniloquia, impudicæq; verba. Gemit mater Ecclesia
perditionem istorum, & veluti proprios deplorat filios.
Estq; mæror Ecclesiæ vehemens (pergit col. 10.) cum
tam innumerabilium filiorum spirituales deplorat in-
teritum, & vix reperiantur, qui condoleant. Quæ om-
nia esse debent in exhausta materia incredibilis
doloris, menti Deum sincere amanti, & de eius
honore ac gloriâ sollicitæ.

Sed maximè hoc incumbit Pastoribus Ec-
clesiæ, contra quos id omittentes, acerbè inue-
ctus est Deus coram S. Catharinâ Senensè: *Vbi*
est ingens & affectuosum desiderium circa meum hono-
rem, atque salutem animarum: vbi est ille dolor atque
cruciatu, quo salubriter affligi debes videndo lupum
infernalem auferentem atque deuorantem ouiculas
meas? Non adest. Quoniam in arcto corde tuo atque tui
similium, amor mei atque proximorum tuorum non
est, neque etiam capere potest in eo. Tu solummodo dili-
gisti te metipsum amore priuato atque sensitiuo, cum quo
venenas te metipsum & alios. Tu es ille demon infer-
nalis, qui deuoras eas cum inordinato amore. Aliud
non videtur appetere gula tua. Et idèd mimimè curas,
quamuis ille demon inuisibilis eas asportet. Tu ipse da-
mon visibilis effectus es instrumentum, vt ad inferna
descendant. Quos vestis atque pinguefacis de substan-
tiâ Ecclesiæ? Temetipsum & alios diabolicos viros vnâ
tecum, simul & animalia tua: videlicet pulchros equos,
ornatos, quos in stabulo tuo tenes, non ex necessitate,
sed ex curiositate propter inordinatas concupiscentias
tuas.

Portò præter peccata grauiâ quæ deploran-
da sunt, exemplo nostri P. Baltharis Alvarez, 76.
valdè dolendum est, quod videamus multa aedè
vacua hominibus plateas verò ciuitatis aedè refertas. Ec-
tam paucos esse, qui accedant ad negotia suâ apud hunc
Dgminum peragenda, in Tribunali (SS. Eucharistia)

& Throno, quem habet in terra manentem: cum huius rei causa nobiscum manere voluerit.

72.
 *fitu Cant.
 Ezech.*

Quod si de alienis peccatis dolendum est, multo magis de propriis, vel certe non minus dolor haberi debet. Vnde S. Bern. allatis illis verbis Sancti Regis Ezechiae: *Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animae meae; Oportebat, inquit, si fieri posset, reuiuere me, ut ita loquar, denuo, qui male vixi, sed quia hoc non possum, saltem recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae, faciam recogitando, quod recuperando non possum.* Talis autem recogitatio peccatorum, intimo animi dolore condita, & corpus & animam peccatoris poenitentis pulchram reddit. Hoc mystice significatum ait S. Gregorius, per res turpissimas, anos & mures, arcæ appensas, ex auro factas: *Quia, inquit, dum commissa attingimus lugemus, in splendorem iustitiae membra deauramus. Membra deaurantur, cum corpus terrenum & carnosum concupiscentiarum seditate deforme, in splendorem commutatur aeterna vita: cum videlicet per sanctae conuersationis pulchritudinem radiat, quod in appetitum mundanae delectationis, peccatorum fetore sordebat. Quin imò ipsa peccata nostra defleta, quodammodo bene olent in oculis Dei. Vide, inquit S. Chrysostomus, quanta sit misericordia Saluatoris: peccata nostra mali odores sunt, putredo sunt, tamen si agamus poenitentiam propter peccata, si ploremus peccata nostra puritatem, vnguentum efficiuntur.*

1. Reg. 6.
 5.

Hoc ostendit P. Ludouicus de Ponte, Marinae de Escobar Virgini sanctissimae, post mortem apparens Anno 1626. 14. Februarij, cum haec dixit: *Vide misericordiam Dei, quod est culpa in se considerata, non possunt esse bona pro vlla re, tamen Dominus ex infinita sua caritate, occasione illarum, scilicet animabus facere tam magnum bonum.* Hoc ipsa Marina (Anno 1633.) mortua Vallisoleti, in Processu Informatiuo pro Canonizatione P. Ludouici de Ponte facta, Authoritate Episcopi Vallisoleiani, coacta fuit, (et si inuita, praeter modestiam & humanitatem) iureiurando coram Notario Apostolico & testibus narrare. Merito ergo S. Dorotheus scriptum reliquit: *Non est possibile, absque cordis compunctione malitiam deserere, aut virtutis quidpiam omnino possidere.*

h. 6. in
 Mar.

73.
 *process.
 pro Ca-
 noniz.
 P. Lud. de
 Ponte.*

Non mirum itaque, quod S. Climacus tanti fecerit hunc dolorem, ut scriptum reliquerit, *Marentium, dolorem ac gementium; pluris estimari quam lacrymas, puto quod est Deus sic iudicet.* Cur? quia ut docet S. Thomas, per se loquendo & simpliciter, potior est dolor interior, quam exterior. Et talem dolorem Deus Pater, coram S. Catharina Senensi appellauit, *ignitas atque cordiales lacrymas*, dixitque, non esse efficaciae minoris, *istum fratrum ignitarum huiusmodi lacrymarum, quam sit ille lacrymarum oculorum, imò frequenter esse amplioris efficaciae, iuxta mensuram amoris.*

sectm. 1.

74.
 87. 7.

Frequens ergo recordatio peccatorum habenda est: *Si tu eius memor sis, inquit S. Chrysostomus: Deus non erit memor. Fecisti malum, memor es*

h. 2. in
 Psal. 10.
 h. 41. ad
 pop.

ut Dominus Deus tuus illud obliuiscatur. Et alio in loco: *Nihil ita corrigit peccatum, sicut perennis memoria; nihil ita segnem facit hominem ad malum.* Porro metuendum non est, ne recordatio peccatorum nostrorum, dolorque ob illa conceptus, nos maiore obruat, vitamque nobis iniucundam reddat. Quia, ut ait S. Ioannes Climacus, ipsam compunctionis vim considerans, stupeo, quoniam modo ea, quae luctus & mæror dicitur, gaudium intrinsecus & latitiam, veluti vel & sauum comesta, possideat. *Quid igitur ex hoc vobis inuitur? id profecto, quod proprie donum Dei huiusmodi compunctio pro confesso habeatur. Est tunc in anima iucunda voluptas, Deo latenter mæstos & contritos corde conso-lante. Luctus quippe certus fixusque, dolor est anime perita, praecursor beatissima tranquillitatis in plerisque, consumens omnem vitiorum siluam. Et simul replens eam admirabili iucunditate. Electi enim Dei, inquit S. Gregorius Papa, ut ad Deum perueniant, in firmitatis suae incessanter excessus deplorant: quia & inde refectionis intima dulcedinem sentiunt, vnde vni suauissimi amoris per lacrymas emittunt. Sedit de alienis peccatis dolor ac gemitus & lacrymae sunt causa spiritualis latitiae. Idem, inquit S. Basilus, & quia vltimo mærore se afficiunt ob peccata proximorum, haud per id latitiam exinaniunt suam, verius auctiorem eam & cumulationem reddunt, ut qui perfrui merentur Domini sui gaudio, ob lacrymas in gratiam fratris effusas. Apostolus igitur vti cum stentibus & ipsi sileant permittit: quod eiusmodi lacrymae sunt seminum quoddam, quibus aeternum illud gaudium increuit quotidie & cumulatur.*

75.

gr. 7. col. 4.

in Ps. 100.

h. 4. de
 grat. acti.

Rom. 12. 15.

76.

Verum notanda sunt quaedam circa hunc dolorem de peccatis. Primum, monitum datum a Deo S. Catharinae Senensi: *Noli, inquit, ipsos defectus in particulari considerare, sed in generali, ne mens inquinetur, siue contaminetur in recordatione particularium atque turpium peccatorum.* Hoc sensu intelligendus est apud Cassianum Abbas Pinusius dicens: *Præteritorum memoriam de industria retrahere non oportet: quin imò, etiam si violenter irrepserit, protinus extrudatur. Multum namque, retrahit mentem à contemplatione puritatis, eius præcipue, qui in solitudine commemoratur, implicans eam sordibus mundi huius, & praefocans fetore vitiorum.* Et paulo post ait, à recordatione peccatorum, ita restitendum esse, sicut vir honestus refugit procaeca semina & impudica in publico amplexus. Haec doctrina, si ita accipiat, vti verba sonant, valde pernicioosa est, & contraria praxi Sanctorum, qui etsi, ordinariè loquendo, non descendunt ad recogitanda cum dolore peccata in particulari, tamen in genere, etiam sub certa specie peccatorum, ea deflent, aliqui verò magis defaecatum habentes cor, etiam in particulari eorum reminiscuntur, ut se coram Deo humilient & confundant, sine vilo tamen aut impuritate sensu, aut contemplationis damno, quin imò, ex eorum recordatione, in purissimos & suauissimos rapi solent contemplationis nitidissima: excessus, vti docent Magi-

Ro m. 12. 15.

c. 66. dial.

Coll. 10. cap. 9.

77.
 in fo-
 libop.

78.
 in fo-
 libop.

79.
 in fo-
 libop.

80.
 in fo-
 libop.

Magistri Theologia mysticæ, & de se scribit S. Teretia, & id suis faciendum suadet. Et S. Catharina Senensis in orationibus suis in fine dialogorum positis, expressit, & B. Angela Fulginas, scriptum in Vita sua de se reliquit. Eo ergo modo, vti supra diximus, explicanda sunt verba Pimphij, iuxta monitum à Deo datum S. Catharinae Senensis.

77. *Secundò notandum est alterum monitum Dei Patris, ibidem eidem S. Catharinae datum: Insu- per admonet, ne homines acceptent, siue retineant in se, consideracionem solummodò peccatorum, siue in gene- rali, siue in particulari, siue consideratione atque me- moria sanguinis & magnitudinis diuine misericordie, ne inde veniant in confusioem. Quia si notitia sui, & consideratio peccatorum, non condiretur memoria san- guinis atque misericordie, permanerent homines in confusione sua, & cum ipsa simul & aduersario da- mone, qui sub colore contritionis & displicentia pecca- torum, eos adduxit in eam, vltimò pertingerent ad desperationem & eternam damnationem. Quocirca bene docuerat S. Diadochus: Nihil dolo, ani- mam in desperationem & dissidentiam proicit. Quo- circa non tantum desperatio vitanda est, sed etiam minima tristitia, immò omnis mœror, cor constringens, pusillanimitatemque inducens, & defectum spei circa misericordiam Dei. abiice, monet S. Iohannes Climacus, abs te eum, qui in pro- fundissimo luctu ad te accedit, canem, & Deumq; tibi malevolentem & immisericordem suggerit.*

78. *Tertio notandum est monitum S. Bernardi, tñ alius, tum Trombus, præsertim scrupulosi ac timidus, valdè necessarium: Ad Dominum, inquit, iam conuersos, non nimis cruciet præteritorum conscien- tia delictorum: sed tantum humiliet vos, sicut & ip- sum, ego sum, inquit, minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quia persecutus sum Ec- clesiam Dei. Ita & nos humiliemur sub potenti manu Dei & fiduciam habemus, quia & nos misericordiam consecuti sumus. Et alio in loco suadet: Suadeo vo- bis amici meus, reflectere interdum pedem à molestia & anxia recordatione viarum vestrarum, & euadere in iunera plamora serenoris memoria beneficiorum Dei, vt qui in vobis confundimini, ipsius intuitu respiretis. Epi quidem necessarius dolor de peccatis, sed non sit con- tinuus. Interpretaur latori recordatione diuine beni- gnitatis. Misce mus absinthio mel, vt salubris amari- tudo salutem dare tunc possit, cum immixto temperata dolore bibi poterit. Deinde sicut omnia alia ope- ra, dixi supra, offerenda esse in vnione merito- rum Christi, propter Deum purè amatum amore beneuolentia; ita & isti dolores moderati, de Christi Passione & morte, & de nostris ac alienis peccatis, propter idem motiuum Diuine Caritatis, in nobis excitari debent.*

79. *Quartò notanda est vilis reprehensio quo- rundam spiritualium virorum, facta à Gerlone Cancellario Parisiensi, meritò perstringente quosdam sui temporis deuotulos, qui ambu- lantes in mirabilibus super se, ita suorū obli-*

uiscabantur peccatorum, vt id solum tironibus & recens conuersis relinquerent, se autem S. Paulo adiungebant, quasi in tertium volentes celum ascendere, & nihil aliud crepabant, quàm Theologia mysticæ anagogias, Desiccationes, transformationes in Deum, raptus extrases, coniun- ctiones cum summo bono, absque interuentu medij, sub- mersiones in abyssali profundo diuinitatis, amores an- nibilantes, sic enim loquebantur, despicientes rerum diuinarum considerationem, per discursus pios & similitudines adiutam, à dæmone Rege superbiae, vel à proprio cerebro, temeritate & præsumptione pleno, decepti. Et vtinam etiam hoc nostrum seculum, hoc spiritu imbutis ca- reat.

Porro pro solatio eorum, qui aliena peccata & sua desent, adiungam hoc loco doctrinam à Deo Patre traditam S. Catharinae Senensis: Hic est vltimus ille status, in quo consistit anima, beata si- mul & dolorosa. Beata quidem est, ex vnione quam in me fecit per sensum; amorem gustando diuinum. Dolo- rosa verò consistit ex offensionibus quas contra me fieri conspiciat que sum eterna bonitas, quam vidit & gustauit in cognitione sui atque mei. Nec impeditur ex hoc ille status vniuersus, qui magna dulcedinis lacrymas effundit, ex agnitione suimet in caritate proximi: vbi gemitum inuenit amoris ex diuina misericordia mea: & amaritudinem ex offensa proximorum, flendo cum flentibus, & gaudento cum gaudentibus. Hi namq; sunt viuentes in charitate, de quibus anima latatur, atten- dens à seruis meis exhiberi nomini meo gloriam & laudem. Et aliàs ei dixit: Pœna non affligens ex offen- sa tibi facta & detrimento proximi, fundatur in cha- ritate sincerissima, pinguefaciens animam. Itaque gau- det & in se latatur, quia signum est aperitè demonstra- tiuum esse me per gratiam singularem in anima.

Cum hoc dolore de peccatis alienis, coniun- genda est ardens oratio pro conuersione pec- catorum, & diu continuanda, vt profit, Quia de re infra agetur c. 10. n. 93.

CAPVT OCTAVVM.

De renouatione votorum.

Tertium genus affectuum esse potest, iterata, sed feruens, renouatio votorum Religioso- rum, vel aliorum, valdè Deo & Sanctis accepta. Quod ita intellexit diuinitus in quodam raptu Beata Maria Magdalena de Pazzis, vti scribitur in vita eius. Quoties renouantur promissiones facta Deo, sit quaedam renouatio vnionis cum Deo, & acqui- rit anima dilecta vnionem plus vel minus, secundum statum perfectionis, in quo reperitur, & secundum cha- ritatem quam habet in se. Et hæc renouatio, facta ab anima interius, est solatium S. Trinitati; quoniam est renouatio complacentia interna, quam habet anima in se ipsa, & de se ipsa, cum tali oblatione facta Deo, reuo- cando semper primam delectationem prima oblationis, cum noua complacentia, & noua delectatione. Et Ma-

ria est tantoperè grata, quantum si ipsa renouaret votum puritatis. Et est gloria Angelorum, quia vident adimpleri illas inspirationes, quae ab illis subministrantur. Est etiam exultatio Sanctis, quia vident suum Creatorem habere sequaces per ipsorum vestigia. Est solatium Choro Virginum, quae reuocant cantum nouum, videntes augeri illud, quod tantò cum affectu exercuerunt. Præterea illis accrescit gloria, quia quoties fit hac renouatio, celebratur, ut ita dicam festum illarum. Et anima acquirit maximum fructum: Si quidem in illa augentur gratia, fortificantur promissiones factae, nascitur in illa noua pax & vnio, cuius pacis fructus apparet in conuersatione & operibus. O quanta dignitas sunt haec vota, & promissiones Deo, in sancta professione, quandoquidem earum renouatio facit tam dignos effectus, & anima reportat tantos fructus. Idè mirandum non est, quòd qui habet lumen, uti facit, & Verbum, Religio tui Sanctissimi nominis, (intelligebat Religionem Societatis Iesu) celebret dictam renouationem cum tanta solemnitate & festo, praesertim, cum homines mundi, tantifaciant diem illum, in quo nascuntur, vel in quo recipiunt aliquam dignitatem. Tantò magis nos debemus celebrare diem, in qua nos vnimus Deo, per tam magnum vinculum (quod nunquam solui potest) cum festo & iubilo spiritali. Idè ipsa quotidie haec vota renouabat, ut ibidem scribitur, eò quòd illa reputaret tanquam rem diuinam, ac tanquam priuilegia ac beneficia singularia facta à Deo animabus, quas vocat ad Religionem, existimabat illa tanquam thesauros & pretium Paradisi, & amabat illa tanquam vincula vnionis cum Deo, & tanquam de talibus loquebatur. Idè magnà voluptate & gustu fruebatur, quòd se videret Religioſam, ligatam his votis.

81. Sic & nolter S. Franciscus Xauerius, sepè vota renouare cepit sua, ab eo tempore, quo se S. Ignatio Parisiis adiunxit: quemadmodum scribit Turcellinus in eius Vita. Experiebatur enim frequenti votorum renouatione, mentis suae, sicut aquila, iuuentutem renouari. Et inter alia, quae Societatis hominibus, tanquam res magni momenti commendabat, erat, ut sub meditationem contra sathanae impetus, & insidias, vota renouarent quotidie, teste Turcellino. Quà in re supra fidem hominum excelluit nolter P. Iacobus Cerrutus Italus, vir sanctus, uti paulò ante mortem aedificationis studio narrauit. Nam votorum eius renouatio, quotidie, numerum trium millium attingebat: semel verò in octaua Epiphania, vota obtulit viginti quatuor millibus vicibus, praeter oblationes & gratiarum actiones, quae ad eum numerum perueniebant, quem soli Deo notum aiebat. Obiit Romae in Collegio, Anno 1573. 28. Aprilis.

83. Quàm autem accepta sit Deo haec renouatio votorum, apparet etiam ex vita nostri sanctissimi Fratris Alphonsi Rodriguez, qui quotidie renouabat sua vota, etiam postquam euellus erat ad gradum Coadiutorum formatorum: & hac renouatio conseruabat eum semper, viuendum & excitatum ad vota implenda: & Dominus darè illi significauit, sibi id placere, monuitq; ut se in hac renouatione votorum exer-

ceret, indicauitq; simul profectum, quem inde animus eius erat perceptura, & dona quae ei eam ob rem concessurus erat. Dum ergo quodam die Missam audiret, votaq; renouasset sua, & Deo gratias ageret, pro beneficio vocationis ad Societatem, eum in maiori seruore constitutum, lux extraordinaria illustrauit, quae ei visa est, infinito intervallo superasse limites omnis creatae intelligentiae. Agnouit tunc claris magnitudinem beneficiorum Dei, ad hoc tempus perceptorum, suam indigentiam & miseriam, tot oblationibus oneratam; impossibilitatem adequandi gratitudine diuina beneficia: Quocirca pià verecundia repletum cor sentiens, non audebat attollere faciem, & benefactorem aspicerè: & silentio se debitorem ostendens, ac non esse soluendo, & aperire non audebat. Sed Deus, cui humilium semper deprecatio placuit, ostendit, se valde delectari hac noua gratiarum actione, per silentium linguae, & voce clarissima (quam etiam ipsis auribus percepit) illi dixit: Alphonsè ambula semper in hoc exercitio (scilicet, renouationis votorum, & actionis gratiarum) pro beneficio vocationis ad Societatem Iesu ante meos pedes, & omnia tibi succedent. Quod et nouis confusio- nis materiam praeiuit. Et cum metueret, suae iniquitatis conscius ne id à damone esset profectum; statim audiuit à Domino: Alphonsè, quid metuis? nihil est hic quod times: quia in hoc locus deceptionis non est: fac quod tibi dico: per suasura, interius id à Diuino spiritu manasse. Ad hoc ipsum confirmandum valet plurimum, quod ante quadraginta annos legi in Collectaneis pro Societatis historia scriptis, & Claudio Aquinae Praeposito nostro Generali oblati, à Patre Ioanne Antonio Valerino; cui ante Patrem Nicolaum Orlandinum, primum scribendi vniuersam Societatis historiam prouincia demandata fuit. Cùm quidam magni iudicij, & prudentiae humanae vir, Societatem esset ingressus, omniaq; ei in Societate placerent, sola votorum renouatio displicebat, tanquam res impertinens & inutilis. Sed cum dies renouationis votorum instaret, magnam difficultatem in se sentiens vota renouandi, tandem, subingato iudicio, vota renouauit, cum summa repugnancia amoris proprii, ita ut sibi videretur, se sentire, quo in loco esset. Deus ergo hunc eius actum ita remunerari dignatus est. Postquam enim Sacerdos, coram quo vota renouauerat cum aliis, conuersus est cū SS. Eucharistia, eam distributurus, Christum Dominum in ea vidit, & eximia consolatione repletus est, ac lumine diuino, à quo didicit, renouationem votorum esse Deo valde acceptam. Totus itaque effusus in lacrymas, agnouit errorem suum, & detestatus est, plenusq; caelesti voluptate, diu ita permansit, pra abundantia diuina sese infundentis gratiae, vixem in verba formare non valens.

CAPVT NONVM.

De oblatione bonorum propositorum.

Quartum genus affectuum esse potest, renouatio aut oblatio bonorum propositorum.

1. de m. ^{1.} ^{2.} ^{3.} ^{4.} ^{5.} ^{6.} ^{7.} ^{8.} ^{9.} ^{10.} ^{11.} ^{12.} ^{13.} ^{14.} ^{15.} ^{16.} ^{17.} ^{18.} ^{19.} ^{20.} ^{21.} ^{22.} ^{23.} ^{24.} ^{25.} ^{26.} ^{27.} ^{28.} ^{29.} ^{30.} ^{31.} ^{32.} ^{33.} ^{34.} ^{35.} ^{36.} ^{37.} ^{38.} ^{39.} ^{40.} ^{41.} ^{42.} ^{43.} ^{44.} ^{45.} ^{46.} ^{47.} ^{48.} ^{49.} ^{50.} ^{51.} ^{52.} ^{53.} ^{54.} ^{55.} ^{56.} ^{57.} ^{58.} ^{59.} ^{60.} ^{61.} ^{62.} ^{63.} ^{64.} ^{65.} ^{66.} ^{67.} ^{68.} ^{69.} ^{70.} ^{71.} ^{72.} ^{73.} ^{74.} ^{75.} ^{76.} ^{77.} ^{78.} ^{79.} ^{80.} ^{81.} ^{82.} ^{83.} ^{84.} ^{85.} ^{86.} ^{87.} ^{88.} ^{89.} ^{90.} ^{91.} ^{92.} ^{93.} ^{94.} ^{95.} ^{96.} ^{97.} ^{98.} ^{99.} ^{100.}

Sed desideriorum heroicorum. Hoc suadebat Thomas de Kempis præter omnes alios Magistros vitæ spiritualis: *Omni die renouare debemus propositum nostrum. Et ad feruorem nos excitare, quasi hodie primum ad conuersionem uenissetis &c. semper, certi aliquid proponendum est, contra illa præcipue, quæ amplius nos impediunt.* Talia proposita sunt.

Primò. Humiliando te infra omnes, etiam diabolos & damnatos & peccatores, ea adhibendo motiua, quæ in Opusculo de gradibus humilitatis, à me ex meo & aliorum sensu explicata sunt. Et cum hac humilitate nostri, ut ita dicam, comparatiua, coniungenda est absoluta humilitatio, quæ etiam in Christo & Beatâ Virgine fuit, & ita est, in practico iudicio de nobis, qui quoniam creaturæ sumus Dei, ex nobis nihil sumus, nihil ualemus, nihil meremur, nihil possumus, sed quicquid boni in nobis est, totum à Deo nobis procedit, tanquam ab auctore nature vel gratiæ. Quæ nostri humiliatio, & freques in memotiam reuocatio nostri nihili, quod habemus ex nobis, vsque adeo placet Deo, ut Christus Dominus dixerit B.M. Magdalene de Pazzis: *Qualibet vice, quâ habebis cognitionem tui non esse, seu tui nihili, sicut creatura non potest sine corde uiuere, ita tu non poteris esse sine me: quæ cognitio quamdiu durabit in te, sis secura, te semper mihi fore uitam: & pax mea erit tecum, quamuis tibi videbitur, te perpetua bella gerere, ob tentationes, quæ te, me permittente, inuadunt. quæ tamen te non expugnabunt: Et quò te oppugnant ualidius, eò magis superabundabit in te, meum fauens auxilium, quamuis non exterioris præsentiam & gustû illius.* Et infra: *Qui mihi seruire uolunt, debent seruire cum tali humilitate, quæ demergat animam usque ad Centrum terra: sicut sagitta descendendo ex alto, non quiescat, nisi postquam peruenierit ad centrum terra: sic spiritus meus non quiescit, nisi in illa anima, quam inuenit in Centro proprie annihilationis.* Et alibi Deus Pater sic eam allocutus est: *Scala uerborum mei Verbi, est altior, quam Scala Jacob, quia requiescit in anima, quæ per humilitatem & propriam cognitionem, est magis demissa & profundior abisso, in quo se demergit per humilem de se opinionem, & veram cognitionem sui nihili, & pertingit usque ad intrinsecum meum esse.* Et hæc est differentia inter hanc & illam scalam: quia illa non pertingebat ultra calum, nec inferiùs perueniebat, quam ad superficiem terre; at hæc scala, quod plus quis se humiliat, eò magis eleuatur supra stellas. Et erecta est in altum hæc scala usque adeo, ut pertingat ad intrinsecum meum essentia ut eius demissio, det illi exaltationem: & quò profundius in imam partem demittitur, eò altius in superiorem eleuatur.

Secundo. De fugiendis omni possibili conatu, & peccatis, & imperfectionibus, uolendo potius mori quam peccare. Necessarium est omnibus Christianis efficax hæc de te propositum, Cum ergo causa articulus uenerit, inquit S. Augustinus, ut hæc conditio proponatur, aut faciendum esse contra Dei præceptum, aut ex hæc uitâ migrandum,

quorum duorum homo cogatur alterum eligere, committente mortem persecutore, ibi eligat, Deo dilecto auctori, quam offenso uiuere. Plus adhuc exigit S. b. r. ad Chryllostomus: *Si quis mente pradius sit, is gehennam magis tolerare malit, quam aduerso Deo stare.* Imò non tantum aduersum Deum fideles Dei serui habere nolunt, sed ne quidem leuissimè offensum. Hanc ob causam noster frater Alphonsus Rodriquez optabat potius detru di si. r. a. M. S. ne culpâ ad peccatam æternam inferni, quam de liberatè Deum offendere vllò ueniali peccato, quantumuis minimo.

Tertio de tolerandis Christi causa omnibus rebus, quæcunque tibi possunt esse molestæ, idque iuxta tertium modum humilitatis à S.P.N. Ignatio in secunda hebdomadâ Exercitiorum, & iuxta præscriptum trium nostri Summarij regularum 9. 10. 11. positum. Hunc affectum S.P. Ignatius expressit in Contemplatione Augusti Iesu Christi, in secunda hebdomada Exercitiorum his uerbis: *En ò Rex supreme, ac Domine vniuersorum, tuâ ego licet indignissimus, fretus tamen gratiâ & ope, me tibi penitus offero, meaq, omnia tua subiecto uoluntati: attestans coram infinita bonitate tuâ, nec non in conspectu gloriose Virginis Matris tuæ, totiusq, Curie cælestis, hunc esse animum meum, hoc desiderium, hoc decretum, ut quam proximè te sequar. & imiter in ferendus iniuriis & aduersis omnibus, cum uera tum spiritus, tum etiam rerum, paupertate.* Huius oratunculæ materiam S. Ignatius ait esse, summi momenti in conspectu Creatoris ac Domini nostri, & perfectionis gradum in spirituali uitâ valde pretiosum appellat. Sanè qui Christi mortem & Passionem benè penetrat, uellet illum in se quoque experimere perfecte, similia tolerando: quod tamè adhuc ei valdè parum uidetur, spectato tanto discrimine, quod est inter nos & Personam Dei pro nobis passi. Vnde benè dicit S. Climacus: *Etiam si mille mortes pro Christo pateremur, ne sic quidem satisfacere aut debitum nostrum implere possemus: alius quippe est Dei, alius seruorum sanguis (secundam dignitatem dico, non secundam substantiam.)*

Quarto. De amore inimicorum & eorum, à quibus aliquid passus es, vel pateris, vel in posterum patieris. *Patientia uirtus est, inquit Beatus Laurentius Iustinianus, Coram hominibus persecutores tolerare, sed coram Deo est, ipsos diligere: quia hoc solum Deus patientiæ sacrificium accipit, quod ante oculos eius, in altari boni operis, per dilectionem persecutorum, homo incendit.* Quanquam spectatis rationibus æternis, nullus est persecutor noster inter homines, nullus inimicus. *Vbi est uera caritas, dicebat B.M. Magdalena de Pazzis, est ut pellicanus, qui dat sanguinem suum pro omnibus, & neminem reputat pro inimico. Sed esto, sit inimicus, uti iudicatur iudicio mundi, dilige illum, multum lucraberis, & diligendo & offerendo Deo proposita huius dilectionis: quia ut ait S. Augustinus: Per amorem inimici, efficeris amicus, imò filius Dei.*

88.
 89.
 Exa. c. 4.
 5. 4. 4. 6.
 4. p. vit.
 cap. 19.
 1. 5. de S.
 Steph.

90. *Quid* De donanda in primis Deo in perpetuum tota propria voluntate ac libertate, ita ut nihil unquam velis velle: nil detractare aut nolle, nisi iuxta voluntatem Dei, declaratam per Superiores vicarios Dei. Tales actus augent valde habitus præcipuarum virtutum, & summopere, præsertim ultimus, placet Deo. Nam, ut ait S. Gregorius, *Qui perfecte Deo placere desiderat, sibi de se nihil relinquat. Nihil autem relinquet is, qui ex animo Deo talia desideria & proposita offert, & se quodammodo cum tota sua anima, præsertim voluntate, immolat. Et non scio an perfectius sacrificium internum in hac vita possit Deo offerri, his oblationibus propositorum, præsertim, si fiant cum magno ardore animi, ob quem ut loquitur S. Chrysostomus, Anima efficitur thuribulum, & ignem vehementem accendit promptitudine & animi alacritate, & ardenti & feruenti animo. Hunc affectum ultimum posuit S. P. Ignatius, in Contemplatione de amore spirituali, in quarta hebdomada: Suscipe Domine uniuersam meam libertatem, accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quicquid habeo vel possideo, id mihi largitus es, id tibi totum restituo, ac tue prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum cum gratia tua mihi dones & diues sum satis, nec aliud quicquam ultra posco. In quibus omnibus verbis, summa exinanitio spirituum nostri, Deo offertur, si prout verba sonant, homo ex corde totum id offerat Deo, quod verba prolata exigunt. Nam in hoc affectu quasi radicem & totam arborem donamus Deo, ex qua procedunt omnes nostræ actiones Deo gratæ, & omnes (ut ita dicam) passionem, quia qui talem resolutionem habet, habet perfectissimam indifferentiam, circa loca, circa personas, circa occupationes, circa gradus, & circa alia omnia. Et talis, animi proposito, est planè mortuus mundo, & facit se tanquam iumentum Dei, ut de illo disponant Superiores pro libitu suo. Quod est perfectissimum genus incrementi sacrificij, & spirituale quoddam Martyrium. Nam, ut ait S. Hieronymus, *Deus a mentis immaculata seruitus, quotidianum martyrium est. Quanti autem meriti sint tales apud Deum, ipse Deus ostendit S. Catharina Senensis: Si peteres, inquit, à me, qui sunt isti, tibi responderè, (asserbat amabilis & omnipotens Deus) ipsi sunt, alter ego: quia sponte perdidit, & abnegarunt eorum propriam voluntatem, facti mea voluntati conformes & vniti: sunt eam in omnibus induit. Vnde & S. Ignatius, quàm grata sit Deo illa liberalitas, quæ exprimitur in affectibus ex contemplatione excerptis, ostendit his verbis, quæ sunt postea posita in Regula 9. Summarij. *Quantò se aliquis arctius Deo adstrinxerit, & liberaliorem erga summam Maiestatem se præstiterit, tantò eum in se liberaliorem experietur. & ipse in dies magis magisque idoneus erit, ad gratias, & dona spiritualia vberiora recipienda. Et hoc nos à Deo petere, dum in oratione Dominica dicimus, Fiat voluntas tua sicut***

1 to. mor. cap. 4.

in Pf. 40.

ep. 27. ad Kulloch.

dial. c. 1.

3. p. Cõst. c. 1. §. 22.

in celo & in terra, ait Abbas Isaac apud Cassia-
num; *Ut scilicet, sicut voluntas Dei ab Angelis imple-*
tur in celo, ita etiam hi qui in terra sunt, non suam,
sed eius uniuersam faciunt voluntatem.

CAPVT DECIMVM.

De orando pro variis necessitatibus.

Quintum genus affectuum potest esse, feruens oratio pro necessitatibus communibus mundi, præsertim pro spiritualibus. Placet hæc Deo charitas, vnde meritò Onias summus Sacerdos apprensus Machabæo, orans pro omni populo Iudeorum, indicauit eidem, *terentiam Prophetam multum orare pro populo & uniuersa ciuitate sancta. Multi hoc charitatis affectu Sancti feruebant. Iis annumerari potest P. Petrus Faber, qui, ut de eo scribit Orlandinus in eius vita, sine vlllo discrimine sinus suos erga omne genus hominum explicabat. & pro omnibus satagebat ante Deum, & quò quis perditus magis ac profugatus, eò illum misericordia maiori complectebatur. Quò verò precum esset via acrior, erigebat eas, excitabatq; & inflamabat cogitationibus altissimis. Quorum causa instituerat preces, eos proponebat sibi, ut pretioso redemptos Christi sanguine, ut eiusdem hereditatem ac regnum &c. vnde fiebat, ut simul excitaret studium suum, personarum dignitatem ac pretium intuens, simul optimo Deo, Christi Sanctorumq; eius merita, sensu maiore proponeret, ac demum assuesceret ipse, magnificam de vnoquoque opinionem animo gerere.*

In genere verò, inter necessitates aliorum ponendæ sunt primo loco totius Ecclesiæ Sanctæ Dei. Ideò Deus Patet S. Catharina Senensis dicit: *Valde sollicitè debes orationes effundere pro creaturis omnibus rationalibus, & pro corpore mystico Sanctæ matris Ecclesiæ, atque pro illis, quos tibi tradidi, ut amore singulari diligas. Tales autem preces, quàm sint Deo, Ecclesiæ capiti ac Sponso, acceptæ, diuinitus intellexit S. Gertrudis: Quicumque legit saltem vnum Pater noster & Ave Maria, vel aliam quamcumque orationem, vel Psalmum, ex parte, siue pro salute totius Ecclesiæ: filius Dei mox illud tanquam fructum suæ perfectissimæ Humanitatis gratissimè acceptans, pro ipso gratias agens Deo Patri, benedicit, & ex illa benedictione multiplicatum distribuit uniuersa Ecclesiæ, ad profectum salutis æternæ. Suadeo autem pro Sancta Ecclesia quotidie dicere illam orationem ex Missali Romano: *Ecclesiæ tuæ quæsumus Domine preces placatus admitte, ut destructis aduersitatibus & erroribus uniuersis, securâ tibi seruiat libertate. Vel illam, quæ mihi magis placet, quia potiora pro Ecclesia petit: Omnipotens sempiterna Deus, cuius spiritu totum Ecclesiæ corpus sanctificatur & regitur, exaudi nos pro uniuersis Ordibus supplicantes, ut gratia tua munere, ab omnibus tibi gradibus fidelibus seruiatur. Et illam: Custodi Domine, quæsumus, Ecclesiæ tuam, propitiatione perpetuâ, & quia sine te labitur humana fragilitas, tuus semper auxiliis**

Coll. 9. cap. 20.

91.

2. Mach. 12. 14.

1. 2. c. 17.

109.

1. 4. c. 21. infin. diu. pict.

Col. Col. 9. c. 11.

dial. c. 1.

abstrahatur à noxiis, & ad salutaria dirigatur per Dominum nostrum &c. Præterea illa quoque, pro quibus paulo post dicam orandum esse, non absolute commendanda sunt Deo, sed cum respectu ad incrementum felix Ecclesiæ, quod sequitur ex concessis illis gratiis, quas pro viuus & defunctis petimus. Hoc spiritus S. Paulus Apostolus valde orabat ardentissime quotidie faciebat, simul orans pro Summo Pontifice, & pro Regibus ac Principibus, ex quorum felici gubernatione vniuersæ tranquillitas Ecclesiæ pendet, vt scribit Ribadeneyra in eius Vita.

Cæterum descendendo ad particulares membrorum Ecclesiæ necessitates, commendanda est Diuina Maiestati, idque sæpe & ardentet.

Primò. Conuersio illorum, qui sunt in peccato mortali, vel ob malam fidem (vt sunt Gentiles, Iudæi, Hæretici, Schismatici) vel ob malam vitam, vt mali Catholici. Hoc vehementer expetit Deus. Hinc Deus Pater dixit S. Catharinæ Senensi: Ego vos affectuose deprecor, vt assidue me rogetis pro salute peccatorum, quorum à vobis exigo sudores atque lacrymas orationes, vt eis impendam, vt eorum misericordiam gratiosam. Quibus verbis illa auditis, multum inflammata diuinâ caritate, & tanquã ebria, & que semetipsam in se continere non posset, dixit: O diuina misericordia, & aterna bonitas, non admiror, si de conuersis peccatoribus ad te redeuntibus dicis: Ego non ero memor iniuriarum quas mihi fecistis, sed quod ita dicas illis, qui sic erectâ ceruice, te suis iniquitatibus quotidie persequuntur. Ego dicis, volo quod me pro illis affectuose rogetis, vt ego eis misericordiam impendam, vt opto. Conformare nos igitur debemus tantæ misericordiæ D. Dei nostri, ad eum inimicorum suorum conuersionem expetentis, & pro illâ orare. Et alibi sic ei dixit: Delecteris in cruce, secum manducando cibum animarum ad gloriam atque laudem sancti mei nominis, iugiter emittendo mugitum cum cordis anxietate, super morte generis humani: quia vides ipsum ad tantam miseriam adductum, quod lingua tua nescires exprimere. Cum huiusmodi mugitu & clamore meorum amicorum dispono mundo facere misericordiam. Et hoc est, quod à te, nec non & ab aliis amicis meis iugiter expeto: Et hoc erit pro signo, quod in veritate me diligatis. Et ego promitto vobis, vestra sancta desideria nullo modo contemnerè.

Huc spectat à S. Paulo commendata obsecratio, id est, vt exponit Abbas Isaac: *Imporatio remissionis peccatorum.* Ostendit Deus pluribus Sanctis, talem affectum sibi esse valde gratum. Nam cum S. Catharinâ Senensi loquens Deus Pater, sic conqueritur, & monet: *Vide Filia, quantis peccatis me percutiunt, specialiter amore proprio sui ipsorum, vnde omne malum procedit, quo amore proprio, vt veneno, infecerunt totum mundum, qui amor à superbia procedit, & continet in se omne malum &c.* Vos Lancij Opusc. Tom. 2.

itaque serui mei, preparate vos cum multis orationibus, & anxie desideris, & cum dolore de offensa mihi factâ, & de damnatione ipsorum peccatorum, & ita mitigabitis iram meam diuini iudicij. Præclarum huius rei exemplum reliquit B. Clara de Monte Falco Ordinis Sancti Augustini. Cum enim pro quodam magnis onusto sceleribus, & conuersionem ad vltimos vita annos differente orare cepisset, & semel atque iterum sensisset, se à quadam vi occultâ repellere ab oratione, & vocem internam audisset, ne pro illo scelerato oraret, quippe non exaudienda; tertio ad orationem rediens, illius conuersionem impetravit hoc modo: *Constituit se ante iudicem Christum, quasi onusta omnibus illius hominis peccatis, & tanquam talis obligauit se ad satisfaciendum pro illo, & ad recipiendam totam illam penam quam vellet, & quam exigeret ordo diuina iustitiæ, dummodo animam illam Diuina conuertere bonitas dignaretur. Hic actus ad eum placuit Domino, vt subito oblitus ille antea peccator, conuersus fuerit & deinceps pie vixerit. Ita scribit in Vita B. Clara, Baptista Pergilius.*

Atque hæc fuit causa, ob quam S. Teresa, sua pro monialibus monasteria fundauerit, quemadmodum ipsamet scribit: *Vt cum tam multi sint, qui Deum offendunt, moniales suæ pro illorum conuersione orarent, nec non assidue pro defensoribus Ecclesiæ, pro Concionatoribus alijsq; viris doctis ipsam propugnauerunt.* Ipsa verò, vt scribit Didacus Iepeluis in eius Vita, noctes integras consumebat orando & stendo pro conuersione animarum, præsertim hæresi infectarum, & dedisset mille vitas, si posset vnâ tantum animam conuertere. Et in quadraginta annis, quos exegit in orationis exercitio, nihil magis à Deo petebat, quam dilatationem diuine gloriæ & Sanctæ Ecclesiæ augmentum: nec curabat diutius herere in purgatorio (quod procul dubio experta non est, tam ignita caritate ardens dum viueret) dummodo Deus magis cognosceretur ab hominibus & amaretur. Quod ipsum S. P. N. Ignatius adhuc secularis, dum orans à terra in altum eleuaretur, diuinâ virtute, & cælesti splendore circumfusis radiaret, petebat à Domino.

Sic & B. M. Magdalena de Pazzis, teste eius Confessatio Puccino, valde commendabat suis monialibus, vt ardentè orarent pro salute animarum, & conuersione peccatorum: & hoc exercitium dicebat esse valde Deo gratum, & propriæ saluti proficuum. Qui zelus magis procul dubio in ea creuit, postquã S. P. N. Ignatius à B. Virgine ad eam missus, de humilitate præclara monita ei traditurus, suum de humilitate sermonem sic conclusit: *Quemadmodum Verbum incarnatum constituit Apostolos piscatores hominum, ita constituit suas sponsas, vt faciant prædam animarum.* Quod circa absentes, non nisi precibus ignitis possunt præstare, & oblatione sanguinis & meritorum Christi Domini, quo modo Beata ista multorum conuersionem impetrauit à Deo.

Cum Pater noster Iulius Mancinellus solitus esset sæpissime orare pro conuersione Gentium,

2. par. c. 5.

Itin. petr. cap. 1.

1. 3. c. 25.

4. par. vic. cap. 33.

2. par. vic. cap. 12.

lium, & Hereticorum, in quadā visione, quam habuēt 28. Augusti Ann. 1603, per Angelos, intellexit, debere eum etiam pro conuersione Hebræorum orare. Sic scriptum est ab ipso in lib. 1. Senfuum spiritualium pag. 115. Non mirum Deum optare, vt pro conuersione inimicorum suorum oremus, quia, vt ait S. Chrysostomus, Nihil est, quod ita Deum exhilaret, atque conuersio nostra, & à peccato ad virtutem regressus. Porro, vt bene monet B. Laurentius Iustinianus libro de compunctiōe & complanctu Christianæ perfectionis, Pro peccatoribus ed vsque orationibus & lacrymis insistendum est, atque diuina misericordia imploranda, quousque qui fuerant mortui audiant interius præceptoris vocem & reuiuiscant, & ad se redeuntē propria errata deplorent, confiteantur delicta, eademq; largis Eleemosinis redimant. Nullum prorsus tam graue delictum est, quod non Eleemosinis & oratione purgetur.

h. 25. in Gen.

93.

l. 4. c. 18. in fin. diu. pict.

Secundò, Commendanda est Deo liberatio animarum ex Purgatorio. Extat magni solatijs promissio à Christo Domino facta S. Gertrudi Virgini: Qui pro peccatoribus & animabus purgandis deuotè orauerit, hoc tam dignanter acceptabo, ac si ad me incarceratum crebrius veniendo blandis consolationibus suis, desolationem meam subleuasset. Adiecit Dominus: Si quis in prædictis se quotidie pro amore meo exercitauerit, (inter prædicta verò erat etiam, omni die studere aliqua edificatoria verba, sacra scriptura recitare, legere aliquid ad confirmationem vel deuotionem excitandam, in aliqua virtute quotidie se exercere, alicui vitio vel tentationi resistere) & specialiter tempore quadragesimali, hunc indubitanter cum totā diuinā suauitate meā, regali gloriā, nec non amicabilem fidelitate dignanter remunerabo, sicut hoc incomprehensibilem omnipotentiam & inscrutabilem sapientiam, dulcissimamq; beneuolentiam meam, vnquam liberalius decet adimplere. Et aliā vice, orate S. Gertrude, & petente, quā acceptus esset Domino labor earum, in recitando Psalterio pro defunctis; Respondit Dominus: Tam acceptus certè, ac si memetipsum toties suo pretio à captiuitate liberasset, quoties aliqua liberatur anima per orationes earum. Et hoc ipsis indubitanter restituam in tempore opportuno, secundum omnipotentiam meā liberalissima pietatis. Hinc illa: Et quot animas, inquit, dignatur tua clementia cuiuslibet orationibus donare absolutas? Respondit Dominus: secundum quod cuiuslibet affectus meretur.

l. 5. c. 21. in fin. diu. pict.

l. 2. vit. c. 17.

Pro mortuis noster Pater Petrus Faber, inquit Orlandinus, Singulares ipse Deo preces & hostias sollicitus offerebat. Optabat aliquando vim sentire dolorum Christi, quos Passionis suæ tempore, pro suā misericordiā ex tot animarum cruciatibus, ante oculos iam tum positos sentiebat. Ergo ipsiusmet Christi Filij eruciatus ad Patrem, pro earum cruciatibus; angores pro angoribus; dolores pro doloribus allegabat. Et ipsi nominatim Christo Domino supplicabat, per illam eius charitatem atque misericordiam, quā latroni in cruce pendenti dixit: Hodie mecum eris in Paradiso: neque enim minore illas animas necessitate vrgeri. Porro in

animis iuuandis ad indigentiam cuiusq; accommodabat precandi rationem: vt veniam à Deo cuique peteret, pro eis maximè rebus, in quibus quisque habitū personarum munerumq; ratione, potuisset aliquando peccare &c. versabantur ante oculos mentis, anima illa simplices, quas longè acriore cruciatu, mala omnia penne persuaderent, quàm si suis essent prædicta & vestimenta corporibus. Longe quippe interiorē profundiorēq; putabat esse dolorem, qui animo sine corpore, quàm qui per corpus inferitur: quod mortali corpore intermedio, distrahitur quodammodò dolor atque diuiditur, ne totus penetret & feratur in animum: animus autem ipse nudus ac simplex, tanquam veste detracta, omnem doloris actum, omnem sensum paxnarum excipiat. Quamuis enim post nouissimum Iudicij diem, nihil illi ex corporis societate de dolore decedat, quin etiam augetur, & duplicatus accedat, tamen hoc, quod gerimus corpus, longè aliter affectum, non parum eleuat & obrundit dolores, qui animum tangunt. Nec dissimile est, quod S. Abbas Dorotheus sermone sexto docuit: Animum vitiosis affectibus, quos hinc deportat obnoxiam, vehementius solutam corpore, quam conuictam, ab eis vri atque incendi. Quia sola est, inquit, cum cupiditatibus suis, à quibus inflammatur & ardet, nec est aliquid intermedium, quo retardetur, ac veluti reuersus hebescat, dolor. Atque hæc Fabro cogitatio, & misericordiam acuebat & preces: quas alia insuper cogitatio non mediocriter incitabat, quanti demum interesset, & ad honorem gloriæq; Dei, & ad commune Ecclesie bonum, subsidiumq; vniuersum, vel vnius anima misis ex illis ignibus peruolantis in cælum. Quamdiu enim in eis est, eam vt incompedibus vinciam esse, ne aspirare possit illuc, vbi vel Dei gloriā, tam amanter & auidè curret, vel nostras ageret apud Deum causas atque rationes: quarum vtrumque sanctæ anima, simul in cælum euolant, intentā mente procurant.

Tertiò, Commendari Deo potest, emendatio in melius iustorum tepidè Deo feruientium. Teper enim talium perducit eos ad magna scelerata. Idèd S. Chrysostomus ait Dauidem, etli vnum secundum cor Dei, quia parum per neglexit, in ipsum precipitatum esse peccati baratrum. Hinc ibi inferri: Si iustus ille, paululum torpescit, talia accipit vulnera, quid patiemur nos, si negligentes fuerimus? Quocirca magnum charitatis Christianæ opus est, orare pro talibus, ne sint negligentes & tepidi, sed feruentes in obsequio Diuinæ Maiestatis.

Quartò, Commendandus est Domino Profectus cum perseverantiā finali, in sanctitate, & multiplicatio Sanctorum. Non potest perseverantiam vllus de condigno mereri, vt tanquam dogma fidei, meliores docent Theologi, a sed potest de congruo, b. vt potest & solet precibus iustorum assiduis, & ardentibus impetrari, vt iidem docent ex S. Augustino libro de bono perseverantia, capite sexto. Nam, vt bene docet S. Gregorius Papa, & ex eo S. Thomas: Perennis regi predestinatio ita est ab omnipotente Deo disposita, vt ad hoc electi pro labore perueniant, quatenus possunt. 94. h. 77. ad. 1. pop. 95. a. S. Th. 1. 2. q. 114. 2. 9. Et alij communiter in 2. d. 28. & 29. Tann. to. 2. d. 6. q. 6. dub. 9. n. 215. b. Vega. Val Zum. Suar. Val. ciratia Tann. l. 2. n. 218.

Coll. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Anlando mereantur accipere, quod eū omnipotens Deus ante secula disposuit donare. Quod orationi tribuūt etiam alij Sancti patres. Quocirca etiam hanc ob causam meritō appellari potest oratio, *clavis* calis, sicut eam appellat S. Augustinus Sermone 226. & lib. de salut. monitis cap. 18. Aperit enim cœlum, & impetrat necessaria pro cœlo, & altū in cœlo locum. Noueris filia charissima, ait Deus Pater S. Catharinæ Senensi, quod in oratione humilissimi, continua. & fidelis, cum verā perseverantiā lucratur anima perfectionem, & omnem virtutem: proinde & perseverantiā finalem. Quam ad rem facit præclarum solatium datum à S. Thoma, & receptum à Theologis, ac in sacra Scriptura fundatum: Si, inquit, id quod petitur sit visile ad beatitudinem hominis, quasi pertinens ad eius salutem, mereatur illud non solum orando, sed etiam alia bona opera faciendo. Et infra: Ponuntur, inquit, quatuor conditiones, quibus concurrentibus, semper aliquis impetrat id quod petit, ut scilicet pro se petat, necessaria ad salutem, & perseveranter. Commendanda est ergo precibus nostris, non nostra tantum, sed & aliorum salus, perfectio, & perseverantia finalis; id quod ed securitatis & ardentius, quia iuxta certam Sancti Thomæ & aliorum Theologorum doctrinam, homo non potest sibi ipsi de condigno, seu infallibili meritō, promereri reparationem post lapsum, imō nec de petat, necessaria ad salutem. Thomæ supra citati & Caietani, Medinæ, Conradi, Alberti, Valentini, Vasquez (quanquam etiam contraria sit probabilis quoad hanc secundam partem, & tenetur à S. Bonaventura Scotto, Gabriele, Vega, Bellarmino lib. 5. de iustificatione cap. 2. Suarez to. 3. de grat. libr. 12. cap. 38. Tan. tom. 2. disp. 6. q. 6. dub. 9. n. 218. 221.) potest tamen homo iustus alteri de congruo (non infallibiliter) promereri reparationem post lapsum: scilicet, tum auxilia actualia gratiæ ad conversionem opportuna & congrua, tum ipsam gratiam sanctificantem, atque etiam gloriam, per ordinaria tamen media recipiendam, ut docet S. Thomas ex communi & certa doctorum sententia, quam etiam tradit S. Augustinus, & probat bene ex Scriptura Tann. disp. 6. de grat. 9. 6. dubio 7. n. 179. 180.

Quinto. Petendum est à Deo, adiutorium eorum, qui sunt in angustiis & necessitatibus ac tribulationibus variis, tum spiritus tum corporis, positi. De P. Fabro in eius vita scribit Pater Orlandinus: Augebat dolorem maroremq; commiserantis Fabri, quod de suis rebus atque miseris referre ad Deum pleriq; nescirent & humanis freti præsidiis, diuina negligenter. Quia res pietatem hominis acriter stimulat, ut alienas ipse Deo clades & erumnas exponeret, et, pro omnibus omnium angustis, perturbationibus, calamitatibus, egestatibus, se supplicem exhibebat: ut vehementer cuperet, velut alter Moyses, posse omnino tempore suscinere manus elatas, ut hominibus tot inter prælia constitutis, totq; inter dolores, siue viuus, siue mortuus, auxilium ac leuamentum afferret. Descripserat si-

bi in animo varias hominum vexationes, & calamitates, morbos, perturbationes, angores, fames, desperationes, egestates, & alia id genus innumera: ut tanquam bonus sedulusq; Sacerdos, qui, ut ait S. Chrysostomus, h. 6. in 1. Tim. quasi communis quidam totius terrarum orbis Pater, singulas causas ageret apud Deum. Et studio ardebat incredibili, ut ministrum sibi esse liceret liberatoris & vindicis Christi, per eumq; in suis cuiq; periculis, & erumnis optulari, etiam in his, si audere fas est, qua cum sint extra fines terminosq; naturæ, corrigi, sanariq; sine vi diuina miraculoq; non possent.

Sexto. Necessitates benefactorum nostrorum, id est qui in temporalibus nos iuuant, & in spiritualibus, inter quos sunt aduersarij, qui dant occasionem meritorum, pro cœlo, datis occasionibus humiliationis & patientiæ. Hæc oratio pro benefactoribus fusa gratissima est Deo. Ideo bene dixit S. Agnes S. Brigittæ: Nihil est pulchrius, aut acceptius Deo, quam ledentem diligere, & pro persequentibus exorare. Quod eos facere ait Coll. 11. Abbas Chæremon, apud Cassianum, Qui ad c. 9. al. 10: Imaginem & similitudinem Dei peruenerunt, & filij Dei nuncupantur, & visceribus Dominica longanimitatis induuntur. Tales in ludicio vltimo triumphabunt. Iubemur, inquit S. Chrysostomus, h. 4. in Gen. pro inimico orare, ut salutis illorum curam gerat. Hoc enim nobis potissimum in die illo terribili patrocinabitur, & redemptio maxima erit peccatorum nostrorum, si sic affecti fuerimus aduersus inimicos nostros.

Quod si queratur, cur oratio pro inimicis nostris, seu potius pro veris amicis, nobis coronarum cœlestium acquirendarum materiam suppeditantibus, adeo sit nobis utilis? Potest resposio peti ex eodem S. Chrysostomo, alio in loco h. 3. de Dauide & Saule. hanc rem ita describente: Ea res tibi pro martyrio imputabitur, si insidias molientem, inter bene meritos numeraris, non desinens orare pro illo; Deum obsecrando, ut illi fiat propitius. Cum Pater Iulius Mancinellus videret gloriam magnam in cœlo S. Laurentij Martyris, inter alia, quæ tunc accepit cœlestia lumina, fuit & hoc: Debere nos seridè orare pro benefactoribus, non solum propter res, siue bona temporalia collata, verum etiam ob affectum charitatis, quo donauerunt: qui plurius est estimandus, & virique reponendum; scilicet rebus, cum labore & assiduitate orando, affectui charitatis, eo modo eos diligendo, & bona à Deo illis impetrando. Denique responderi diuino honori & dilectioni, quoniam illi dederunt res suas intuitu Dei. Similiter nos ad recompensandam talem reuerentiam, amorem & pietatem eorum erga Deum in elargitione Eleemosynarum, debemus bene illis velle, & à Deo petere, ut ex re compensatione gratiarum in Deo, promoueantur ad Deum honorandum per talia opera charitatis. Sic in libr. Senf. Spirit. Patris. Mancinelli pag. 72. Eidem diuinitus reuelatum fuit, tanquam commendatione dignum, & Deo acceptum, eum esse vnum è septem, qui in Ecclesiâ Dei militante, præ cæteris, pro aliis oraret.

Septimo. Qui perfectioni acquirendæ seridè incum-

incumbunt, orant Deum ardentissimè, vt illos affligi in hac vita faciat quàm maximè, sine eius offensa, & sine impedimento eius gloriæ. Quod enim licet aptare, licet & petere à Deo: Sancti autem omnes eximij, optabant perpetuis crucibus aduersitatum onerari. Ideò S. Iob dicebat,

Iob. 6. 8. 9. 10.

non ex tædio, sed ex desiderio & amore crucis: *Quis det, vt veniat petitio mea, & quod expecto, tribuat mihi Deus? Et qui cepit ipse me conterat, soluat manum suam, & succidat me: & hæc mihi sit consolatio, vt astigens me dolore, non parcat.* Et vit secundùm cor Dei Dauid, vt pòderatit Abbas Theodoros apud Cassianum, orans pro salutari emundatione, quam patit tribulatio, petebat à Deo: *Proba me Domine, & tenta me, vt renes meos, & cor meum.* Ieremias quoque: *Corripi nos Domine.* Similia his petebat S. Franciscus teste S. Bonaventurâ in eius vita. Et noster S. Xaverius cum Bononiæ, ante iter Indicum, Deo reuelante per S. Hieronymum apparentem, cognouisset, se multas cruces in Indiis portaturum, exclamauit: *Plus Domine, plus.* Ita sapiebant ei persecutiones, vt & S. Terefiæ quæ dicebat, non aliam ob causam se velle viuere diuiniùs, quàm vt pateretur plura.

Coll. 6. cap. 1. Pl. 2. 5. 2.

Ier. 10. 2. 4. Lucena in Vita.

Luc. 14. 27.

Matt. 10. 38.

2. Cor. 12. 10.

101.

Hinc ei hoc erat in ore: *Aut pati aut mori.* Petendæ ergo sunt cruces à Deo pro nobis crucifixo. Ab illo Deo, qui dixit: *Qui non baulat crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus.* Et alibi: *Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.* Ideò Apostolus nis delectabatur, & dicebat: *Placet mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo.*

Octauo Orari potest, pro Beatis, vt illorum gloria accidentalis augeatur. Exempli gratiâ, quilibet Religiosus potest orare, vt eius Ordinis Religiosi sanctè viuant, & aliqui suo tempore canonizentur: vt alia beneficia à Deo & hominibus percipiant, & hinc Fundator gaudium accidentale percipiat ex hac re, vel in Deo visâ, vel per reuelationem à Deo ipsi offensa. Id petunt Sacerdotes in Missa quotidie: *Suscipe S. Trinitas &c. vt profis Sanctis ad honorem* (scilicet accidentalem) *nobis autem ad salutem &c.* Vnde Innocentius tertius Papa, Pleriq, inquit, reputant non indignum. Sanctorum gloriam vsque ad iudicium augmentari. & ideo Ecclesiam posse augmentum glorificationis eorum (accidentalis) optare. Idque docet Bellarminus, Suarez, Vasquez, Ioannes Sanchez & alij. Et tale gaudium accidentale est illud Angelorum, Lucæ 15, qui gaudent de peccatore penitentiam agente, vt ait Sotus. Atque hoc sensu B. Virgo Maria reuelauit S. Thomæ Cantuariensi Archiepiscopo, suam gloriam semper in cælis noua sumere incrementa, hoc est, gaudium accidentale semper illi nouum & nouum accedere, ex bonis operibus iustorum, præsertim eius clientum. Idem peti potest pro aliis Beatis, vt ab hominibus piè colantur & honorentur modis in S. Ecclesia vfitatis, qui procul dubio eis à Deo

in cap. Cũ Martiæ. 5. 3. de celebr. Miss. Bell. 1. 2. de purg. cap. 18. Suar. 3. p. de Euch. tr. de sacris Missis. disp. 78. in fine. Vasq. de Euchar. d. 23. c. 5. num. 41. San. d. 25. num. 12.

reuelati, sunt eis noua accessio gaudij, atque ita gloriæ accidentalis. Sicut iidem Beati toties gaudium accidentale percipiunt, quoties fidelis Eucharistiam accipit: vt reuelatum fuit S. Gertrudi, & obseruauit Ioannes Sanchez in suis selectis disputationibus.

Sarr. in 4. d. 45. q. 2. a. 2. post 3. concl. S. l. 3. c. 18. 5. 15. disp. 25. q. 11.

CAPVT VNDECIMVM.

De multiplici Gratiarum actione.

Virtus gratitudinis, quam Deo ex multis capitibus debemus, ob beneficia in nos collata & promissa, & conferenda, quinque actus habet, bene explicatos à nostro Theophilo Raynaudo in aureo opere de virtutibus & virtutis, quod præclaris sacrorum & profanorum Doctrinis velut gemmis ornauit.

102. l. 4. sect. 2. num. 144

Primus actus est, estimatio beneficii interna cum memoria eius coniuncta. Secundus, acceptio benigna, declarata in externa reificatione estimationis interna beneficii à Deo collati. Tertius est, gratiarum actio ad benefactorem directa, ob estimatum interne & acceptatum beneficium. Quartus est, beneficii commemoratio. Quintus beneficii repensio.

Sen. l. 2. de benef. c. 22. 23. 24. Ambr. l. 2. de Off. cap. 25.

Nos hic de tertio actu gratitudinis agemus. Sextum ergo genus affectuum est, gratiarum actio pro beneficiis diuinis. Quæ quisquis ad plenum pandere conatus fuerit, similis esse censendus est illi, inquit B. Laurentius Iustinianus, qui latissima maris fluenta in vase minimo concludere moliretur. Vtrumque enim quamuis impossibile hominibus sit, facilius tamen (si dicere liceat) aquoris vnda concluderentur in vasculo, quàm innumerabilia Dei dona humano valerent promulgari eloquio. Caterum quamuis ex sui multitudinis, magnitudinis, & incomprehensibilitate ineffabilia sint, nequaquam tamen sunt aut regenda silentio, seu præpropalandi impossibilitate spernenda. Conspicienda quippe sunt ore, corde veneranda, atque religione colenda, prout paruitati datur mortalium: quæ & si non sufficiunt explicare verbo, pio tamen eadem, & dilatato cordis fateantur affectu. Ipsa siquidem æterni nostri Conditoris summa clementia, non quod valeat homo, sed quid agere concupiscat, approbare cognoscitur. Non enim in actu tantummodo operis, verum etiam in desiderio apud Altissimum, iustorum merita subsistunt voluntatis. Huius dilatata voluntatis effectus præcipuus, est gratiarum actio pro beneficiis diuinis, commendata nobis ab Apostolo Paulo: *In omnibus gratias agite.* Et alibi: *Implemini Spiritu Sancto, gratias agentes semper pro omnibus.* Quod ne fiat, diabolus, vt ait S. Basilius, *Astiduis suis artificijs nos circumuenire, & mundialis istius vite illecebris inescans, omni conatu efficere studet, vt datorum nobis beneficiorum, Deiq, ipsius memoriam ex animis nostris reuellat.* Valdè enim gratiarum actio pro diuinis beneficiis Deo placet, & nobis plurimum prodest. Et quidem prodest, tū quia merita nostra auget, tum quia, vt infra videbimus, dona Dei noua nobis conciliat, & quodã

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

1. de obed. cap. 18.

modo exigit à liberali Dei manu: tum quia, vt dixit Deus Pater S. Catharinæ Senenſi, *Manus amoris eſt affectus cordis, qui implet memoriam benefactorum, à me gratioſè ſibi conſeſſorum: ſi vt iugiter me ſollicitum atque gratum, & omnino vitare facit, hominem eſſe negligentem & ingratum: hæc autè ſunt magnæ vtilitates noſtræ.*
Deo verò adeo placet hæc beneficiorū eius recordatio, & pro iis gratiarum actio, vt inter ſines inſtituti & relictī nobis à Chriſto ſacrificij S. B. Charitiſtæ; hic vnus fuerit: *Corpus meum, inquit Chriſtus Dominus S. Brigitæ, Quotidie nūc in altari immolatur, vt tanto amplius me homo diligere, & frequentius beneficia mea recoleret.* Maius autem eſt, gratias agere Deo pro beneficiis, quàm tantum eorum meminiffe. Quod autem plurimum proſit gratiarum actio, experientia confirmat, & Sancti docent. Felix, inquit S. Bernardus, qui ad ſingula dona gratiæ, redit ad eum, in quo eſt plenitudo omnium gratiarum, cui dum nos pro acceptis non ingratos exhibemus, locum in nobis facimus gratiæ, vt maiora adhuc accipere mereamur. Et alio in loco: *Loquere Deo in gratiarum actione, vt ampliatem inuenias gratiam in præſenti. Te proſectò, ait B. Laurentius Luſtinianus, ſi de collatis gratum videri eſſe muneribus, tibi vbiq; potiora largietur.* Non enim minus eſt liberalis Deus, quàm homines, qui tamen, ſi ingenui ſint, gratitudine noſtrâ mouentur, ad maiora beneficia nobis præſtanda. Quod ponderans S. Chryſoſtomus ait: *Si beneficium aliquod ab hominibus accipimus, atque id celebramus, promptiores eos ad bene de nobis merendum reddimus, multò magis Dei beneficia prædicantes ad maiorem beneuolentiam ipſum attrahemus.* Et Deus in quodam raptu reuelauit B. M. Magdalenæ de Pazziſ, vt ſcribit in eius vita eius Confeſſarius Puccinus, *Gratiarum actionem reddere nos aptos, ad recipiendâ in maiore abundantia Dei dona, & gratias à ſumma liberalitate Verbi. Vnde talibus Deus dare ſolet donum præſentiæ huius, de qua agimus, & e contra. Cùm enim Sanctus Baſilius interrogaret, Cur quis excidat à iugi recordatione Dei? Reſponderet: Si quis ſit immemor beneficiorum Dei, & aduerſus bene de ipſo meritum ingratus exiſtat. Merito ergo S. Theodorus ſtudentia nos excitat, *Vt ſemper ei agamus gratias, mente ſeruandâ & quâ par eſt acrimoniâ, quò auctiorem eius beneuolentiam paremus.* Et quidem hæc gratiarum actio ſemper deberet eſſe in nobis, vt monet S. Bernardus, quia ſemper aliqua beneficia recipimus à Deo, ſaltem conſeruationem donorum naturæ & gratiæ, quæ ab eo accepimus: ſed cùm hoc ſtatis huius vite non permittat, ſaltem frequentiffimè verſari debemus in actione gratiarum, & feruore in ſingulis, compenſare perpetuitatem, quam non poſſumus adhibere. Extat pulchra & quaſi poëtica cogitatio apud Philonem Hebræum, qui in libro quodam, ex traditione Maiorum ait: Deum creato mundo, in-*

terrogaffe Angelos & Prophetas, quid ſentirent de ſuo opere, & ab eorum vno dictum eſſe, hoc ſolum ad complementum tam magni & perfecti operis deſiderari, vt crearetur vox quædam fortis, potens, harmonica, quæ perpetuò omnes mundi partès ſuo repletet ſono; & quæ neque die, neque nocte vnquam ceſſaret, celebrare laudes, & gratiarum actiones pro incomparabilibus beneficiis tuis &c. Hoc affectu plenus S. Dauid feruenter excurrit in gratiarum actiones, pro beneficiis Dei, & ipſas creaturas cum Sanctis illis pueris Babyloniciſ inuitat ad laudandum Deum pro eius beneficiis; & ipſas creaturas, quaſi Deum laudantes ſuis naturis faciti *Cæli enarrant gloriam Dei &c.* Magis ergo nobis, qui cognitione ad Dei beneficia agnoſcenda præditi ſumus, incumbit aſſidua (quantum ſas eſt) gratiarum actio. In qua vſque adeo ſe exercebat N. P. Didacus Martineſ, Regni Peruanii, (ob res præclare & mirabiliter geſtas) appellatus ab incolis Apoſtolus, vt quotidie quadringentiſ, interdum ſextentiſ vicibus (quas globulis roſarij numerabat) hæc verba proferret: *Gratiæ Deo, vel: Deo gratias.* Et vt alij quoque facerent, eos inducebat: dicebatque, nullam aliam orationem eſſe breuiorem, atque magis Diuinis oculis acceptam; ſi ex affectu puri erga Deum amoris frequentetur, vt ille frequentabat: nam quotidie ad multorum milium numerum, actus amoris erga Deum, quos eliciebat, perueniebant: vt ſcribitur in Summario Proceſſus ex Indiis Romam miſſi, pro impetrandâ eius Canonizatione. Didicerat id à Sanctiſſima Dei Genitrice Maria, quæ, vt ſcribit S. Bonauentura, *Sine intermiſſione benedicebat Deū, & ne fortè in ſalutatione ſua à Dei laudibus tolleretur, ſi quis eam ſalutabat, illa pro ſalutatione ſua, Deo Gratiæ reſpondebat. Denique primùm ex ipſa exiit, vt dum ſalutantur homines Sancti, Deo gratias, dicant.* Cum ergo, perpetuò Diuina percipiamus beneficia, perpetuò in gratiarum actione verſemur, præſertim cùm per eam ad virtutum ſtudia valdè accendamus. Nam, vt ait S. Chryſoſtomus, *Si continuo beneficiorum Dei, quæ in noſtrum genus contulit, recordemur, & ipſi grati erimus, & ad virtutis viam, magna erit exſtimulatio. Quippe manifeſtum, quòd beneficia Dei ſecum recogitans, operam dat, ne illis indignus videatur, ſed tanti ſtudiij & gratitudinis eſt, vt & alia conſequenter mereatur.* Ita liberalis eſt Dominus noſter, vt quando videt nos bene & cum gratitudine vti hiſ, quæ iam nobis conceſſit vltro nos poſterioribus maioribusq; muneribus cumulæ.

Et quidem tantò diligentius in aſſiduâ gratiarum actione occupari debemus, diuiniorque beneficiorum æſtimatione & recordatione, quanto minus poſſumus Deo pares gratias referre, obruti magnitudine, & multitudine & aſſiduitate beneficiorum ab eo tanquàm perenni & inexhauſto fonte in nos emanantium. Quocirca bene ſcripſit S. Gregorius Nyſſenus

Pl. 148. 3.
4. 7. 89.
10.
Dan. 3. 59.

104

Med. vitæ
Chri. c. 3.

105.
h. 15. in
Genel.

106

Exi-

Existimo, inquit, si per totam vitam, orando atque gratis agendo, sermocinationem cum Deo continuamus, tantum ab ea, quam fieri par esset, retributione abfuturi simus, quantum si nec omnino quidem ab initio remunerari benefactorem in animum induxissemus. In tres partes spatium temporis diuiditur: in prateritum, presens, & futurum. In tribus beneficium Domini deprehenditur. Si quod presens est, consideraueris, per ipsum viuus si futurum, ille tibi earum rerum, que sunt in expectatione spes est: si prateritum, non esses, nisi ab illo factus esses. Id ipsum quod natus es, ab illo beneficium accepisti. Ac postquam natus es, beneficio afficeris, dum per illum & viuus & moreris, ut inquit Apostolus. Rerum futurarum spes ex eodem beneficio pendet. Tu vero solus presentis compos es. Itaque si vel per omne vitam gratias agere Deo non intermiseris, vix presentis temporis gratiam explebis: cum interim nullam rationem excogitare possis, quae vel futuri, vel prateriti temporis debita compensentur.

Quod si hac sola beneficia naturae cum bestiis communia non possumus pari gratiarum actione Deo rependere, quanto minus prestantiora gratiae & gloriae munera & donae. Conemur ergo quantum possumus in gratiarum actione versari, his ferè modis gratias agendo.

107.
h. 2. in 2.
Corinth.

Primò. Pro communibus beneficiis. Primùm, pro vniuerso terrarum orbe, omnibusq; commodis gratias agimus, inquit S. Chrylостomus: Nam est communia Dei beneficia sunt, tamen tu quoque in communi es salutem consecutus. Eoq; nomine, tum ex priuata tua, communem gratiarum actionem debes, tum pro communi priuata Deo laudem abs te offerri aequum fuerit. Talem pro beneficiis communibus actionem gratiarum Christus Dominus appellat, monile sponsae suae. Nam instruens S. Brigittam, quam in Sponsam suam acceperat, quomodo se ornare deberet, ait: Debet sponsa habere signa Sponsae sui in pectore, hoc est, attendere beneficia & opera, quae pro te feci, scilicet quam nobiliter te creauit, dando tibi corpus & animam. Quam nobiliter te dotauit, dando sanitatem & temporalia. Quam dulciter te reduxit, cum pro te mortuus fui, & hereditatem tibi restituit, si volueris eam habere.

108.
l. 1. Reg.
cap. 1.

Hoc solenne erat nostro Patri Petro Fabro, de quo sic Orlandinus in vita eius: Non priuata solum, sed communia Dei beneficia, gratia recolbat memoria. Haud ignarus, non minus propter illa, quam propter haec, diuina liberalitati debere, ac dolebat in id genus beneficium non animaduerti ipsam bene merentis Dei voluntatem. Nam inter homines id usu venire, ut quod quisque operis molitur, in eo ceteri attentam inspiciant mente, ecqua ipsorum habita ratio sit: ecqua memoria, & cogitatio fuerit, quam honorificè, quam beneuolè sint accepti. In donis autem muneribusq; dignis raro quengquam mentem aduertere ad eternam illam optimi illius & maximi Principis voluntatem, ad illudq; placitum, charitatis & dignitatis immensa, quo in suis operibus maximis, in condendo mundo, in redemptione gentis humanae, in caelesti

109.
l. 2. c. 1.

gloriae preparanda, priuatum nominatimq; ipsum respexit, ac tantoperè honorauit.

Verumenimvero in hac gratiarum actione pro beneficiis communibus, seruanda est praecleara doctrina Philonis: Quoties, inquit, subit tuum animum voluntas agendi Deo gratias propter mundum conditum, age & pro vniuerso & pro integris eius partibus, tanquam animalis perfectissimi, atque, vel clarus loquar, pro Caelo, pro sole, pro luna, ceterisq; vel fixis vel erraticis sideribus. Deinde pro terra, cum suis animantibus & stirpibus, pro mari, ac perennibus, torrentibusq; fluminibus, & his quae victum in eis sibi quarunt. Deniq; pro aere ac huius partibus: Nam hyemis, aestas, ver, autumnus, anni tempora, tuenda vita necessaria, mutationes sunt aëris, commoda rebus subluariibus. Quod si quando gratias pro hominibus, id non in genere tantum fieri oportet, sed speciatim iuxta distinctiones praecipuas: pro viris ac mulieribus, pro Graecis ac Barbaris, pro insularibus aequè ac pro continentem colentibus. Item si pro vno viro vota facis, diuidenda sunt non in minutias, sed in ea quae sunt potissima, res animi ac corporis, & rationis atque sensuum. Non est enim ingrata Deo, pro his singulis gratiarum actio vel deprecatio.

Porrò tantò alacrius gratiae sunt agendae Deo, pro beneficiis collatis aliis hominibus, quia talis gratiarum actio, est causa, ut iidem noua beneficia conferantur à Deo. Obseruauit hoc piè S. Chrylостomus, ponderans illa verba Noè, Filio Sem impertientis benedictionem, quam non tam ad filium quam ad ipsum Deum dirigebat: Benedixit, inquit, Dominus Deus Sem. Hoc forte quis dixerit, non est benedicere Sem, imò verè valdè benedixit eum. Quando enim Deus benedicitur, & aguntur illi gratiae ab hominibus, tunc vberior ab illo solet ipsi benedictio dari, propter quos ipse benedicitur. Itaque benedicens Deum, debitorem ipsum fecit maioris benedictionis, auctore, fuit Sem, maioris retributionis, quam si ipse pro se benedixisset.

Ad hoc caput referenda est gratiarum actio pro beneficiis à Deo cōcessis Humanitati Christi Domini, & Beatissimae eius Matri, ac omnibus aliis Sanctis, tum dum viuerent, tum iam beatis. Quod quam acceptum sit & illis Sanctis, & ipsi Deo, nobisque vti, vel hinc potest dici, quòd S. Gertrudis audiverit à Domino inter alia mira sibi promissa: Quot vicibus aliquis Deum cum deuotione laudaret, aut gratias ageret Domino pro beneficiis Gertrudi collatis, tot virtutibus siue gratis spiritualibus Dominus ipsum laudantem vellet ditare, si non in instanti, certè tamen tempore congruèti. Idem P. Petrus Faber, ut ibidem scribitur. Pro ipsis quoque beatis hominibus, proq; Angelis, plurimum gratulabatur, assidue perpendens animo, beneficia in eos profecta diuinitus, & sigillatim magno sensu gratias de iis eorum nomine, agens. Quod sanè officium, pro immenso illo gratiarum agendarum debito, quo se obstrictos ac pane oppressos Caelites vident, haud dubiè ipsis gratissimum accidit, ac nobis est summè frugiferum. Denique nullum erat in quengquam diuina monumentum benefi-

110.

h. 2. in 2.
Gen.

111.

l. 3. c. 31. p.

871. infra.

diu. pict.

l. 1. c. 1.

Vitz.

liatius, magis exaltabitur in cœlo, ibique magis sui exaltatione, & virtutibus maioribus, Deum magis glorificabit.

116. *Tertio*, pro tali statu (si in eo sis) in quo ob tui accusationes vel infamationes, non possis quicquam expectare pro te honorificum, sed redditus sis planè iudicio aliorum ineptus ad omnia honorifica & speciosa officia. Beata est talis anima, quam Deus in tali statu seu conditione collocauit.
117. *Quarto*, Pro patientia Dei, quâ te toties & alios peccantes tolerauit, non puniuit statim, etsi id mereris, diu expectauit ad penitentiam & conuersionem; quod peccatoribus magnum est Diuinum beneficium. Sanè piè quædam sancta & illustris Matrôna Hispana dicebat, teste P. Martino de Roa, Si diuinis attributis aliquod templum à se erigendum esset, se velle illud erigere *Diuina Patientia*. Loco autem templi, quod semel erigitur totâ vitâ, à nobis septius in die offerenda ei est humilis & ardens gratiarum actio.
118. *Quinto*, Peculiari affectu age gratias Deo pro te præseruato & liberato à multis malis culpæ & pœnæ, hoc est, à variis casibus aduersis & à peccatis quæ non commisit. Hoc ingens & multiplex Dei beneficium est, à paucis ita æstimatum, vt esse deberet. Sanè ethnicus Antoninus Imperator, agnoscit singulare fuisse Dei beneficium, quòd occasione peccati fuisse subductus.
119. *Sexto*, Pro tribus aliis beneficiis diuinis veluti generalibus, quibus te affectit, & afficit quotidie. Vnum est diuina electio, quâ te elegit & separauit à massa infidelium, Iudæorum, Hæreticorum, impiorum. Alterum, diuina prouidentia, quâ te in hac vitâ veluti circumduxit paternè per varios status, loca, officia, prospera & aduersa, in omnibus exhibendo tibi suos cœlestes fauores. Tertium, diuina liberalitas, quam ostendit in tot donis naturæ & gratiæ tibi concessis, & quotidie concedi solitis.
120. *Septimo*, Agendæ sunt gratiæ pro iis beneficiis quæ non cognouimus, vel non cognoscimus, Per singulos dies, inquit S. Chryostomus, vnusquisque intra se computet, non tantum communia beneficia, verum & propriè sibi collata, non tantum omnibus manifesta, sed etiam multos latentia, & que ignorantibus nobis confert. Quod etiam commendat hom. 9. & 26. in Gen. Quandoquidem enim (vt ait alio in loco) pro nostrâ salute sollicitus est, multa etiam in nos nescios beneficia confert, sepè etiam è periculis eripit, atque alia beneficia præstat. Fons enim est Clementia, sua fluente semper humano generi profundens. De P. Petro Fabro in eius vita scribit Orlandinus: Aiebat, inquit, illa diuina beneficia, quæ nobis nec petentibus, nec sentientibus conferuntur, ea in primis gratis animis agnoscenda: quale est, inter Christum & Catholicos nasci, & per Ecclesiæ fidem atque parentum cum luce in lucem suscipi. Sed & ea beneficia, quæ nobis iam natis, & ad ætatem matu-

ram prouectis, occultis modis largitur Deus, gratiarum actione honoranda sunt: sepius enim sunt maximi momenti, licet à nobis non agnoscantur. Inter ea numerari possunt, illa diuinæ gratiæ & prouidentiæ auxilia, per quæ nos retinet quodammodò, ne in ea siue loca, siue personas, siue occasiones incidamus, per quas, in damnum aliquod graue, vel animi vel corporis incauti prolaberemur.

Et vt tirones sciant practicè, quomodò pro personalibus, hoc est, propriis beneficiis à Deo collatis gratias agere debeant, ponam hic formulam gratiarum actionis, quam quidam ex nostrâ Societate, simplex fraterculus, vsurpabat aliquoties in die, à quo eam immediatè extorsit. Poterunt alij ad huius imitationem facere meliorem, vel hac vt, mutatis mutandis. *Sanctissime & dilectissime ac dulcissime Domine Deus & Pater meus, ago tua diuina maiestati gratias, in vnione meritorum & omnium actionum D. N. Iesu Christi, purè propter te pro his beneficiis sine meritis meis, immò cum demeritis meis, à te mihi collatis: pro beneficio creationis & conseruationis, Redemptionis, sanctæ Fidei, vocationis ad Societatem, conuersionis ad bonam vitam, tuæ patientiæ intolerati & non punitis tot meis peccatis, pro liberatione & præseruatione mei à tot malis culpæ & pœnæ: pro tuâ mei electione & segregatione à tot peccatoribus te non curantibus, pro diuina prouidentia tuâ, quâ me hætenus in variis itineribus, locis, occupationibus, per prospera & aduersa dir existi: pro magna liberalitate tuâ, quam sine meritis meis, immò cum demeritis, demonstrasti mihi, in tam multis gratiis & beneficiis mihi concessis: pro tribulationibus variis, à te mihi partim immisissis, partim permisissis: pro detractionibus, insaniis, accusationibus, degradationibus, alijsq; humilitationibus mei: pro pecuniis, quando iis pro tua gloria indigebam, suppeditatis: pro felici successu negotiorum à me tractatorum: pro gratia, quam habeo apud homines, eam non quærens: pro bono oris habitu, pro felicitate exonerandi corpus quotidianâ: pro prorogatione vite, memorie, & sanitatis, pro sanationibus mei in variis infirmitatibus: pro beneficiis hodie mihi collatis, N. N. pro beneficiis tuis naturalibus & supernaturalibus, mihi ignotis, & à te mihi concessis nescienti, non petenti, non desideranti, sed is indignissimo: sed maxime pro illo beneuolo tuæ diuinæ dilectionis & misericordiæ erga me affectu ex quo omnia tua beneficia diuina in me indignissimam hætenus emanarunt. Gloria Patri & Filio, & Spiritui Sancto, sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.*

Et sic alia particularia Dei beneficia, etiam minutissima, recolenda sunt, & gratiarum actione prosequenda. Quæ gratitudo erga Deum, miram & inexplicabilem conciliat Dei liberalitatem erga eum, qui se ita gratum ei ostendit.

Quarto, Pro aduersitatibus, & calamitatibus communibus & vniuersalibus. Et pœnæ & supplicia, inquit S. Ioannes Chryostomus, Beneficia sunt,

in eius
Vita.

h. 72. ad
POP.

h. 26. in
Gen.

l. 2. c. 2.

121.
h. 26. in
Gen.

font. & Dei erga hominem providentiam declarant. & Dei erga hominem providentiam declarant, & misericordiae magis sunt quam poena &c. Et mens sobria, ac vigilans non solum cum feliciter res succedunt, sed etiam quando preter sententiam nostram omnia adversa eveniunt non minus gratias agit, nihilq; ex ream vicissitudine remissior fit, sed magis roboratur, & infallibilem Domini misericordiam considerat, qui cum sit dives & potens etiam per res adversas, quamvis hoc intelligere non possumus, suam declarat providentiam. Nam & has Deus pro bono nostro immitit, seu ut his perget nostra peccata, ne nos in altera vita magis puniat, seu ut à peccatis præferret, ut facit medicus, præservando sanos à morbis, dans medicinas amaras, & inurens cauteria. Vnde S. Chrysostomus, *Quemadmodum, inquit, medicum non solum nutrientem, sed & fame excruciantem, & pretem, & secantem observamus; ita etiam oportet Deum laudare, pro omnibus, & cum puniri, sive ut probet virtutem, quemadmodum probavit Tobiam, Qui acceptus eras Deo, necesse erat, ut tentatio probaret te, dixit Angelus Raphael, Tobiae seniori; sive ut det occasionem meritorum, & bonorum exemplorum aliis, ut Spiritus Sanctus Tobiae: Hanc tentationem ideo permisit Dominus venire illi, ut postea daretur exemplum patientiae eius sicut & S. Iob. Qui tot calamitatis prefusus, quot nullus nostrum vnquam premitur, tamen gratias egit Deo: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum. Quam gratiarum actionem S. Chrysostomus ait, *Mans bonum esse, quam Eleemiosnam dare pauperibus: & hæc verba, dixit, superare omne sacrificium. Ideoque talis gratiarum actio pro calamitatibus, & aduersis, fusc commendatur à S. Basilio. Et hic affectus, ut ait Abbas Isaac apud Cassianum, commendatus est nobis à Christo, dum iubemur dicere: Fiat voluntas tua sicut in celo & in terra. Quod nemo ex affectu dicere præualebit, nisi is solus, qui Deum credit omnia, quæ videntur vel aduersa vel prospera, pro nostris vilitatibus dispensare, magisque eum pro suorum salute & commodes providum atque sollicitum, quam passivus esse pro nobis. Et ita S. Leo Papa iubet agere gratias, pro sterilitate & mala messe, Et quidem S. Basilii, tunc vberiores gratias agere vult Christianum, ut qui plane nouerit, quia quem diligit, erudit, & castigat flagellat omnem filium quem recipit. Sic David, mortuo filio paruulo, procul dubio gratias acturus Domino, pro poena (quæ ei minatus erat, prædicta per Nathan Prophetam morte filii ob peccata commissa) ingressus est domum Domini, & adorauit. Merces calamitatum, adoratio inquit S. Chrysostomus. Sic docemur facere Isaac 12. 1. Et dices in die illa: Confitebor tibi Domine, quoniam iratus es mihi. Ut autem grato animo accipiamus aduersitates omnes, & communes aliis, & nostras proprias, considerandum est, eas accidere ex diuina providentiâ id uolente. Vnde cum Maria Diana magnæ sanctitatis Lancicy Opusc. Tom. 2.**

tis femina S. Teresie familiaris, discipula P. Vita P. Balthazaris Alvarez, quodam die coram SS. Sacramento tremeret ac de frigidis seueritate quereretur, dixit illi Dominus: Ego id facio, & tu conquereris? Idem nobis dici putemus à Deo, cum nos aliquid aduersi siue in corpore siue in animo cruciat. Proinde gratias agamus Deo, quia in bonum nostrum talia dirigere dignatur.

Hos imitatus est noster Pater Petrus Faber, quemadmodum legimus apud Orlandinum in eius vita: *Gratias putabat agendas, easq; agebat ex animo Diuine Maiestati, pro publicis animaduersionibus atque suppliciis, pro annonæ caritate, & fame, pro armorum strepitu, atque bellorum, pro terrarum motibus, & eluuiionibus, pro pestilentia, pro vastitate, pro aliis denique huiusmodi caelestis ira flagellis, dolebatq; vehementer quod ea homines non agnoscerent, nec in Dei beneficiis, qui ea disciplina gratiâ immittere hominibus numerarent. Et ut idem alio in loco, de eodem scribit: Alienis angoribus angebatur, & magis dolentibus condolebat, quod bonum sui mali pauci perperderent, nec calamitatem à Deo sentirent, inuectam boni sui causa. Ita gratitudo Fabri erga Deum, solis beneficiis prosperis non pascebatur, quia erat perfecta gratitudo. Nam, ut ait S. Antiochus, hoc insigni argumento inter noscitur, qui nihil sicut gratias agit, dum inter medias deprehensus calamitates, toto pectore gratias agit Deo. Porro S. Chrysostomus h. 9. in ep. ad Ephes. non tantum pro afflictionibus ait Deo esse agendas gratias, sed etiam pro ipsa gebennâ, pro pœnis & suppliciis, quæ sunt illis: ea enim res valde inuolat eos qui animaduertunt. Profrano metus gebenne imponatur cordibus nostris.*

Verum si comparemus inter se gratiarum actionem pro beneficiis prosperis, & aliam pro aduersis, hæc videtur esse præstantior auctore S. Chrysostomo. Nam, ut ait, *In bonis gratias agens, reddidisti debitum: qui male affectus gloriâ afficit, debitum acquirit. Utilius autem est & gloriotius, Deum acquirere debitorem, quam Deo soluere creditor; Deo dare, quam reddere. Siquidem, ut ait S. Basilii, Quam pro accepta gratia rependit gratiarum actionem in numerum refert, & habet beneficii loco. Aliam huius rei causam dat S. Hieronymus: Christianorum propriè virtus est, etiam in his quæ aduersa putant, referre gratias Creatori: nam in beneficiis Dei, quæ nobis accedunt, gratulari, hoc & Gentilis facit & Iudæus: sed iuxta Apostolum, hæc virtus est maxima, ut in ipsis periculis atque miseriis, gratia Deo referantur; & semper dicamus: Benedictus Deus inuota nescio sustinere, quam mereor: hæc ad mea peccata parua sunt nihil mihi dignum redditur. Hic animus Christiani est; hic crucem suam tollens, sequitur Saluatorem. Porro hæc gratiarum actiones fieri possunt breuissimis orationibus iaculatoriis, sed fiant feruentet. Nam Cassianus de Aegyptiis Monachis scribens, ait: *Utilius censent breues quidem orationes, (scilicet priuatas) sed creberrimas fieri: illud quidem, ut frequentius Dominum deprecantes, iugiter eidem coherere possimus; hoc vero, ut**

D

Vita P. Aluar. c. 10. p. 111.
1.2.c.2.
1.2.c.6.
h. 117. de
acti.
in Psal. 9.
h. 3. in Iul. mart.
in c. 5. B. ph. 7. 20.
112.
1.1. Iost. cap. 10.
infi-

insidiantis diaboli iacula, qua insurgere nobis tunc praecipue, cum oramus, insidit, succincta breuitate vitemus. De iisdem breuium orationum affectibus saepe iteratis, & operi manuum adiungi solitis, vltra horas canonicas, quas per temporis intervalla recitabant, loquens, dixit: *Preces & orationes per singula momenta miscentes, totum diei tempus absumunt, & plus est id, quod incessanter offeritur, quam quod per temporis intervalla absoluitur; & gratius est voluntarium munus, quam functiones, quae Canonicam compulsionem (scilicet horae Canonicae obligatoriae) redduntur; hoc quoque David gloriosius exultante, cum dicit: Voluntarie Sacrificabo tibi. Et, Voluntaria oris mei beneplacita sunt tibi.*

1.3. Inft. cap. 2. Similia docet Abbas Isaac: Frequenter, inquit, sed breuiter est orandum, ne immorantibus nobis, inse- rere aliquid possit cordi nostro, insidiator inimicus. Quem morem commemorat & probat in Monachis Aegypti S. Augustinus. Et S. Benedictus monet: Breuis debet esse, & pura oratio, nisi forte ex affectu inspirationis Diuinae gratia protendatur. Quod ait Turrecremata, de priuata oratione intelligendum esse.

123. Quocunque ergo beneficio excitetur gratiarum actio, siue dulci siue amaro, Deo grata est, frequentanda est, meritoque a S. Chrysostomo appellatur gratiarum actio, magnus thesaurus, magna diuitia. Et a S. Theodoro Studita, euidens Diuini amoris indicium. Qui Sanctus tanti fecit hunc gratiarum actionis affectum, vt dixerit: Cum salute nostra molienda complures modos largitus est Deus tui vnus primusq; est. Gratiarum actio, idque confirmat Apostoli autoritate: Ait enim, inquit, Apostolus: Primum gratias ago Deo meo per Iesum Christum pro omnibus vobis, &c. ac nusquam non offenditur, non agens gratias. Qui extat & in scala (Climaci) praemittit gratiarum actionem precibus oportere. Quod etiam docet S. Basilus.

124. Quomodo. Pro minimis etiam gratiae agenda: (quanquam nulla Dei beneficia sunt minima, sed spectata nostra vilitate & indignitate, ac Supreme Nominis infinita Maestestate, omnia sunt maxima) vt monet S. Chrysostomus: Non pro magnis solum, verum etiam pro minimis gratiae agenda sunt. Idque cum magno affectu, vt docet S. Bernardus: Felix, inquit, si se alienigenam reputans, etiam pro quibusuis minimis beneficiis, non minimas refert gratias, gratuitam esse non dubitans, neque dissimulans, quod alieno impenditur & ignoto.

Idem alibi: Nulla Dei dona, debita gratiarum actione frustrentur, non grandia, non mediocria, non pusilla. Denique iubemur colligere fragmenta ne pereant: id est, nec minima beneficia obliuisci.

125. Scribitur in vita B. Baptistae veranae Franciscanae, Christum Dominum ei dixisse: Si nunquam amplius peccares, & plures penitencias faceres tu sola, quam fecerint omnes Beati, & tot lacrymas spargereres, vt faceres aliud mare, & tot penas patereris, quot posses pati, non sufficeret id ad gratias agendas mihi, pro minimo beneficio, quod tibi vnquam feci. Eadem alibi

scribitur dixisse: se diuinitus intellexisse cetero & clarè, Gloriosam Dei matrem, simul cum tota natura Angelicâ & humana, non esse sufficientem, ad gratias agendas caritati Diuinae, pro creatione vnus minimi floris, qui est super terram producti pro nostra vtilitate, ob respectum eius infinite excellentiae & nostrae vilitatis. Cum ergo non possimus pro vilo minimo beneficio Deo, tantas, quantas meretur, gratias agere, agamus saltè, quantas possimus: quod etiam in nostram redundabit vtilitatem. Na bene monuit S. Barlaam discipulum Iosaphat, teste S. Damasceno: An nescis, quod, quemadmodum exitium pharumacum, e magnis plerumq; morbis hominem eripit, eodem modo, etiam ob paruas res, Deo gratias agere, bona ingenia conciliat.

Qua in re excellit valde noster Pater Petrus Faber, qui, vt scribit Orlandinus, Non modò magna, verum etiam minima ac tenuiora beneficia, nec priuata solum, vt multi, verum etiam communia, vt pauci, & quae spectant ad vniuersos, ea prouide ac sibi vni collata, gratia memoria recolbat. Haud ignarus, non minus propter illa, quam propter haec, diuina liberalitati se debere. Et infra: Habeat in ore, in quocunq; Dei munere, tria praecipue ponderanda: quis, quid, quo studio largiretur, inde enim fore, vt nullum non magni aestimaretur. Atque haec nimium causa est, cur beatus ille animus, tantà vniuersae diuinitum munerum copia redundabat: quia cum sit Deus bonitatis pelagus inexhaustum, non potest eius liberalitatis fons exarescere, vbi memoretur & gratum animum, quo se effundat ac deriuat, inuenit. Quanquam spectata infinita illa Dei Maestestate, quicquid ab illo deriuatur, maximum est. Si dignitas datoris insufficitur, inquit Thomas de Kempis, nullum datum paruam, aut nimis vile videbitur.

Sextò. Pro beneficiis futuris etiam gratiae agenda sunt. Qua de re Ambrosius, Tripartitum, ait: Est tempus praeteritum, praesens & futurum: quo admonemur, quòd nec praeteritorum beneficiorum Dei, vel praesentium, vel futurorum irrepere debet vlla obliuio, sed tenax gratiae memoria perseverare. Hinc Dominus docuit S. Gertrudem, gratias agere pro beneficiis etiam futuris.

Septimò. Pro iis, quae Deus conferret, si non impediremus nos nostris peccatis, effusionem eius beneficentiae. Magnum enim beneficium est habere Deum ita propensum ad beneficendum nobis, vt teste S. Chrysostomo, Quemadmodum parturiens cupit emitti foetum, ita ille cupiat effundere misericordiam: & quòd, vt Christus Dominus dixit S. Brigitta, Paratior sit dare, quam aliquis petere. Ex altera parte, cum, vt dicebat S. Pater noster Ignatius, per pauci sint ac fortasse vix vilius, qui perfecte intelligat, quantum Deo volenti in eo operari, ipse impedimento sit, quantumq; Deus in nobis efficeret, nisi a nobis ipsis impediretur, merito gratiarum actione tenerrimam debemus honorare hanc Dei erga nos propensionem, eamque loco beneficii habere, (vt solemus hominum benivolentiam erga nos, instar muneris colere) &

1.3. Inft. cap. 2.
 Pl. 1.3.
 Plal. 118.
 108.
 Coll. 9.
 cap. 36.
 ep. 121. ad probant.
 c. 9. c. 20.
 Regul. in Com.
 Reg.
 h. 1. ad pop.
 fer. 89.
 fer. 29.
 Rom. 1.8.
 Const. mon. c. 1.
 124.
 h. 16. in Math.
 cont. vit. iogra.
 fer. 51. in Cant.
 4. p. Chr. S. Frap. to. 1. l. 7. cap. 2.4.
 c. 10. ibid.

c. 16. vit.
 1.2. c. 2. vita.
 1.2. de im. cap. 10.
 126.
 l. de Caii cap. 8.
 1.4. c. 24. infra. diu. piet.
 127.
 or. de B. Philog. 1.1. Rec. cap. 15.
 Rib. 1.5. cap. 10.
 pra-

præuenire Dei laudatione, illa beneficia, quæ in nos conferret, in ipsi nostrâ locotidiâ obfistere-

mus. *Q*uod. Agendæ sunt postea gratiæ, pro quibus antea non egimus gratias. Ideo Pater Petrus Faber deplorabat, & suam (et si immeritò suam, quia, vt ibidem scribit Orlandinus, perpetuò diuinorum recordatione munerum replebatur os eius laude, & mens eius semper noua cogitabat argumenta gratiarum) deplorabat, inquam, suam, & ceterorum hominum in retractandis tot Dei donis incuriam: tam sacrificiorum procuracione nonnunquam pœne uoluerit expiari. Vt enim in se, sic & in aliis hunc memorem animam adamabat, immemorem non ferebat. Hanc ob causam idem Pater Petrus Faber, vt legimus in eadem vita eius, cum beneficia aliis à Deo collata, sensibus se eius obicerent, actis Deo pro illis, nomine Dominorum & possessorum eorum, gratias, pro eisdem petebat veniam, ne forte sui largitoris oblitus, velut abesse ad pabulum pecudes, vnde bona illa acciperent, non sentirent. Meritò hac de re vir sanctus fuit sollicitus. Hæc enim omisso gratiarum actionis, pro acceptis à Deo beneficiis, occludit fontem gratiarum caelestium, nobis mendicis summè necessarium. Quæ de re præclare differit S. Bernardus: *Omnino mouet me, Frater mei quid sibi velit, quod minus erga nos nunc liberalis diuina clementia videatur, vt quibus tanta contulit non rogantibus, non desiderantibus, imò & fortasse recusantibus, tunc orantibus, obsecrantibus, postulantibus, sepsimus, imò contumèdè minor videtur negare? Quid enim putamus, carissimi: abbreviata est manus Domini, an forte thesauri gratiæ defecerunt? Quid, inquam, putamus, vtrum voluntas mutata sit, an immutata, facultas? Neutrum sanè de eo asfirmare licet. Neutrum fas est credere de omnipotenti & immutabili Maiestate. Quid sibi vult ergo, quod incessanter orantes, obsecrantes, postulantes, non exaudit, quibus tantam & tam gratissimam misericordiam prerogauit: &c. Et post multas, hæc ait, nos non exaudiri, quia sumus ingrati, quia non agimus gratias Deo pro beneficiis acceptis.*

*N*ond. Pro quibus non tantas egimus antea gratias, quantas deberemus vel possemus, nunc, velut id compensando, agamus. Et quod S. Thomas Aquinas in Profa illa Ecclesiastica de SS. Eucharistia scriptum reliquit, hoc de omnibus aliis beneficiis vsurpare possumus: *Quantum potes, tantum aude, quia maior omni laude, nec laudare sufficit.* Spectat enim infinità Dei Maiestate, & nostrâ vili conditione, ac demeritis tam multis, singula Dei beneficia, infinitam quodammodo exigunt à nobis gratiarum actionem, cui præstandæ impares cum sumus, conari debemus, vt quàm maximas gratias agamus. Hinc de Beatus in caelo spiritibus scribens B. Laurentius Iustiniarius, *Omnis, inquit, laudatio, cuncta ipsorum exhibitio gratiarum, votis eorum impar est, seq. vltra se affectu extendentes quantum valent, actu laudant: plus verò affectu, quàm laude perficiunt.* Ideò P. Petrus Faber commouebatur animo vehementer, quod cum

tam multis varijsq; modis sese ei diuina bonitas elargiretur, non is quoque totum sese Deo dederet & effunderet. Et id quidem ille præ humilitate & modestia de se sentiebat; vidimus enim eximia argumenta raræ eius admodum gratitudinis, quæ diuina beneficia omnia, & communia & propria, & parua & magna, & prospera & aduersa, proferebatur.

Decimò. Pro iis, quibus abusi sumus, vel non tam benè vsi, vt possemus, vel deberemus, nostræ vel superbiæ, vel negligentæ, vel ingratitude vitio, agendæ sunt gratiæ. Magnam debet esse incitamentum ad significacionem grati animi, memoria summæ ingratitude nostræ, quam abusus beneficiorum Dei, non semel in nobis prodit. Nostro enim vitio fit, vt, quemadmodum ait Spiritus Sanctus, *Creator Dei, in odium facta sint, & in tentationem animabus hominum, & in musculam pedibus insipientium.* Quod merito deplorans S. Bernardus: *De magnis, inquit, bonis, mala oriri non minima solent, cum facti eximij de bonis Domini, vtimur donis tanquam datis, non amamus gloriam Deo. Ita profectò, qui maximi videbantur pro accepta gratiâ, pro non retributâ minimi reputantur apud Deum; pessimum dixisse debueram.* Nam verè absque dubio, eò quisque pessimus, quod optimus, si hoc ipsum, quo est optimus, adscribit sibi, nempe, pessimum hoc. Quod si dicat quis, *Abstineo, agnosco gratiâ Dei sum id quod sum, studeat autem captare gloriam pro gratiâ quam accipit, nonne fur est & latro: Quid nequius seruo vsurpante sibi gloriam Domini sui?*

Vndecimò. Pro iis quoque prosperis beneficiis, quæ in somno perceptimus, partim veris partim imaginatis, de quibus somniauimus (hoc est, quæ et si ipsa non perceptimus, tamen somnians in somniis nos percepisse somniauimus) Deo sunt agendæ gratiæ. Vera beneficia sunt, quietè dormire, sine vilo morbo, vel dolore, nullis dæmonis illusionibus coinquari, sed illis resistere. *Nonnulli, inquit S. Ioannes Climacus, in ipsis quoque somniis, accedentes ad se dæmones, ignominie & contumelie castigant, impudicisq; mulierculas de castitate admonent.* Ideò S. Augustinus grato animo id coram Deo commemorauit: *Domino memores mandatorum tuorum, etiam in somnis resistimus.* Sic S. Franciscus Xauerius obiectâ in somnis specie mulieris se contingere tentantis, ad eò exhorruit, vt magnam sanguinis copiam è naribus profuderit, pudicitie cultor eximius. Imò inter rata doni castitatis diuinitus concessi signa, recensetur concupiscentiæ motus & titillationes impuræ libidinis, somni tempore non exurgentes. Alia beneficia per somnium imaginata sunt, dum contingit nos somnians quali orauerimus, Missæ sacrificium celebrauerimus, vel SS. Eucharistiam acceperimus, vel à periculo aut infortunio aliquo liberati, vel præseruati fuerimus, vel aliquem insignem actum virtutis, in periculosa aliqua occasione, per somnum nobis representata, edideri-

130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

mus: vel dum, postquam euigilauimus, agnouimus nos liberos esse ab illo infortunio, quo dormientes videbamur oppressi. Sic dum somniauimus nos aliquid malè vel indecenter fecisse, & expergefacti, agnouimus, non rem sed merum somnium fuisse, id ipsum gratiarum actionem meretur, quòd Deus nos præsauerit, ne te ipsa tale quippiam indecens committeremus: & his similia perceperimus, quæ si exgratitudinis affectu, gratâ memoriâ recolantur, valdè Deo placent, eiusque diuinum cor excitant; ad vberiora beneficia in nos conferenda rē ipsa, quando videt, ex sincero nostro grati animi affectu, etiam speciem ipsam & vmbra beneficiorum eius, grato à nobis animo acceptari. Præterea, cum in talibus latis somniis, solatium quoddam sentire soleamus, hoc solum, exposcit gratiarum actionem, quia verum & reale beneficium Dei est, uti fuit & illud, et si præstantius, quod Salomoni somnianti contigit 3. Reg. 3. Quamquam & pro rebus tristitiam in somno generantibus, gratiæ agi possunt, quia talia somnia, vel ad Cantelam, vel ad expianda peccata immittuntur. Dixi, talia immitti ad cantelam, quia, qui verè humiles sunt, & ex instinctu humilitatis, semper se ipsos timent, ex omnibus rebus sumunt occasionem cautè procedendi, emendandi emendanda, ac perficiendi perficienda. Ad expianda quoque peccata conducunt talia somnia, à quacunque tandem causa orientur, dum homines eorum occasione excitant se, diuine gratiæ beneficio, ad dolorem de peccatis, quæ omnium nostrorum malorum sunt causa.

132. *Duodecimè.* Agi possunt gratiæ, imò debent, si quæ vel malè facta aut dicta à nobis sunt, scandalum tamen aliis occasionem & mali specimen exempli, Dei beneficio non dederunt. Sic noster Pater Petrus Faber, uti de eo scribit in eius vitâ P. Nicolaus Orlandinus, *agebat Deo gratias, quòd cum tam multa (vt sibi videbatur, ex humilitatis affectu) tot in locis ac circulis deliquisset, nihil tamen à quoquam, quantum ipse nosset, animaduersum notatum, esset, vnde posse offendere.*

133. *Decimotertid.* Age quoque gratias Domino, pro beneficiis, quæ præstant creaturis irrationalibus, maximè animalibus, in eorum productione, educatione, conseruatione, multiplicatione, à contrariis defensione, infirmantium curatione, recreatione. Cum enim hæc omnia beneficia præstet benignissimum eorum Domini Dei tui, suis creaturis, ex amore paterno erga genus humanum, æquum est, ut nos filij eius, gratitudinis ergo pro illis ei gratias agamus. Occasiones autem has gratias agendi esse possunt duæ: Prima, Cum nobis non occupatis aliâ piâ cogitatione, incurrit in oculos. Secunda, Cum eas videmus se recreare; Exempli gratiâ, saltantes vel ludentes, equulos, hædulos, ouiculas, catellos, cantantes auculas, & his similia. Non potest

credi quantoperè placeat Deo hic gratitudinis affectus, ex amore eius procedens. Et hic est vnus modus practicus, per creaturas ascendendi ad Deum.

Ceterum in omnibus istis actibus, quibus gratias agimus Deo pro beneficiis eius, peculiari studio intendendus est animus ad gratitudinis demonstrationem, magis ad gratias Deo agendas, pro beneuolo affectu, quo mouet creaturas ut nobis beneficiant, quam ad ipsum donum & beneficium quod à creatoris percipimus. Quia maius beneficiū Dei est, quòd Deus tanta Maiestas, tam vilibus & indignis creaturis suis dignetur aliquid velle conferre & benefacere per creaturas, quam ipsum donum eius, ut receptum à nobis, Idèd Deus Pater S. Catharidial c. 72. nax Senensi dixit: *anima qua peruenit ad statum amoris perfecti, cum à me recipit munera & gratias, non respicit solummodò donum meum, sed oculo intellectus inuenitur mea caritatis affectum, quâ sibi munus contuli.* Sic fecit S. Daniel Propheta, viso prandio sibi per Habacuc, Angelicâ manu portatum, allato: *Recordatus es mei Deus, & non dereliquisti diligentes te.* Hoc sensu dixit S. David: *Quid est homo quod memor es eius aut filius hominis, quoniam visitas eum?* Sic S. Iob: *Et dignum ducis super huiuscemodi aperire oculos tuos.*

134. *Decimoquartè,* agenda sunt Deo gratiæ pro beneficiis collatis eius inimicis. Hi sunt, demones, animæ damnatorum ad pœnas æternas inferni, heretici, schismatici, Iudæi, Mahometani, Ethnici, catholici seculè viuentes, reprobi ad pœnas inferni ob præuicia eorum scelera ab iis verè penitentia non expianda, destinati. Cum enim omnes horum classes, magnis beneficiis à Deo affecti fuerint & sint, (inter quæ, est hoc, quòd Deus ad infernum detruos, minus punit quam sint promeriti, & ut Theologi loquuntur, punit eos *citra condignum*) ante eorum damnationem, & post damnationem, Deo gratias non agant pro perceptis beneficiis; & cum ij qui viuunt in malâ fide & vita, aut non agant gratias, aut non tam Deo acceptas, uti sunt gratiarum actiones iustorum, rectâ fide & vitâ piâ Deum colentium; ideo ex amore & reuerentia erga Diuinam Maiestatem, æquum est, ut reddantur à iustis, per modum cuiusdam supplementi & compensationis, gratiarum actiones. Placet enim valdè Deo hæc sollicitudo bonorum eius seruorum, ex amore & reuerentia erga illum profecta. Sic S. Davidi magnopere placuit, humilis deprecatio Abigail bonæ uxoris mali Nabal, cum ei, iratus esset David (1. Reg. 25.) ob malè expeditos famulos suos, victus penuriâ laborantes, & à Nabal subsidium petentes, ab eo negatum iis, non sine conuictio & contumelia.

CAPVT DVODECIMVM.

De multiplici sacra adoratione.

36. *C*epimus genus affectuum esse potest adoratio Dei, & aliarum rerum propter Deum, sed magno cum discrimine: Deo enim debetur Adoratio, quæ vocatur à Theologis *Latria*; B. Virgini *Hyperdulia*; Sanctis aliis: *Dulia*. Reliquias autem eorum, inquit Bellarminus, minore cultu veneramus, quam Sanctus Spiritus, nedum quam Deum ipsum, ut olim respondit S. Hieronymus Vigilantio heretico, earum cultum improban. Eorum verò imagines non eodem cultu per se, & propriè adorantur, quo ipsum exemplar colitur, inquit Bellarminus, & propterque nullo modo per se & propriè debetur eis latria (vt nec cruci Christi, nec clavis, nec spinis) aut hyperdulia, aut aliis, qui debetur naturæ intelligenti, sed inferior, & varius, pro varietate imaginum, vt benè dicit Bellarminus, & fusè ostendit in disputatione de adoratione imaginum quæst. 8. cap. 6. & 10. His positis.

37. *D*ico variis actibus internæ adorationis, seu potius honoris, posse pios affectus excitari in mente, & foueri Dei præsentiam.

Primò. Adorando ipsum Deum, tanquam tibi præsentem, & in toto mundo adorado eum, modò in cælo Sanctos Spiritus præmiis afficiem.

Modò in inferno & limbo, iustitiam exercentem.

Modò in purgatorio, disponentem animas ad beatitudinem.

Modò in locis & corporibus peccatorum, eos ad penitentiam expectantem.

Modò in iustis tepidis, eos ad feruorem excitantem.

Modò in iustis feruentibus & sanctis, eorum probitatem gustantem.

Modò in iis locis, in quibus Christus Dominus opera Patris sui, & redemptionis nostræ per tot annos peragebat, ea oculo benigno aspicientem.

Modò in SS. Eucharistiæ speciebus existentem per concomitantiam.

Modò in locis, in quibus eum offendimus, nostram satisfactionem pro peccatis commissis præstolantem.

Modò in tot partibus mundi, præcipua, vbi que verò communia beneficia præstantem.

Modò in amentibus & vsu rationis carentibus, infantibus, & adultis, dormientibus, aut nihil meritorum operantibus, eos non abiicientem à suo patrocinio & protectione, sed in ea benignè consequentem.

38. *S*ecundò. Adora Christi humanitatem in cælo, & in omnibus SS. Sacramenti speciebus, per

tot templa mundi, existentem. Et ita S. Franciscus, rogantibus fratribus, vt eos doceret orare, dixit, vt scribit S. Bonauentura: *Cum drabitis, dicite, Pater noster. Et, Adoramus te Christe, ad omnes Ecclesias tuas, quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi; quia per Sanctam crucem tuam redemisti mundum.* Sic & noster Pater Petrus Faber, vt scribit Orlandinus, mirifice venerabatur SS. Christi humanitatem: *Et quem admodum ea quæ sunt in Deo, sunt ipse Deus, ita quæ in Christi humanitate essent, longè præstantissima, atque pulcherrima esse, argumentabatur, eoz, curandum & orandum, vt ad suam nos memoriam dignetur admittere, vt in ea constituti, Deo placeamus, & inde quoque existat in nobis lumen & claritas, vnde vicissim contemplari ac diligere ipsi sum Deum, ac Iesum Christum in æternum possumus.*

139. *N*oster Pater Didacus Martinez eximie virtutatis in Prouincia Pertuana, appellatus illarum regionum Apostolus, miraculis in vita & post obitum clarus, solebat Christum pro nobis natum, in parvuli Iesu statua, oculis suis in cubiculo, perpetuò exposita, centies in die adorare, vt legitur in summano Processus, factò pro eius Canonizatione à Rege Hispaniarum & Clero illius Regni ab Urbano VIII. per literas expedita.

140. *T*erriò. Beatissimam Dei Matrem Virginem in cælo, adora, & cole omnibus quibus potes & licet modis. Quos capite sequenti enumerabo, & causas varias adferam adorandæ Deiparæ Virginis Mariæ.

141. *Q*uartò. Sanctos Angelos & Sanctorum animas in cælo, eas præsertim, & modò has, modò illas, quæ dum essent in mortalibus corporibus, peculiare aliquod beneficium in Dei Ecclesiam contulerunt. Hanc ob causam Pater Petrus Faber, vt scribitur in eius vita, B. Gregorium Papam multis amandum & adorandum nominibus dicebat: *sed hoc præcipuè, quod ignis Purgatorij doctrinam tam luculenter dilucidè, tradiderit, præcipuo studio sibi colendum putauit. Existimabat enim, nisi tam multa pius ille Doctor de mortuorum animis, qui deportatas hinc maculas igne purgant, tam disertis verbis atque dilucidis disputasset, futurum fuisse, vt minus adhuc multi suâ reperirentur ætate; quos mortuorum vlla tangeret miseratio. Quocirca maiore in posterum studio apud se statuit in eorum commemoracionibus atque suffragiis, eius meminisse Doctoris; atque id ipsum prædicare vbi que & commendare, vt qui in hunc pîj esse vellent, eadem operâ officiosi essent in mortuor: & qui in hos essent officiosi, eodem vicissim pietatis officio, tanti Pontificis vota, & piam eius apud Deum commendationem expeterent. Metentur hunc cultum cælestes illi Spiritus Angelorum & hominum, tum ob gradam summæ felicitatis, quem affectu sunt, tum ob beneficia in nos collata, & conferenda, quibus magis & libentius afficiunt eos, à quibus honorantur magis & coluntur. In beata enim fruitione Dei (vt eorum statum pulchrè describit B. Laurentius Iustinian.) In Verbo*

aspiciunt
D 2

aspiciunt intelligentia oculo, & recipiunt ab ipso vniuersarum notitiam creaturarum per ideas, qua in ipso sunt. Hinc inueniunt librum omnium, in momento sciunt creaturarum virtutes, causas, & effectus. Anime rationalis excellentiam, naturam perspicaciam, intelligentiam profunditatem, & lumen in Verbo agnoscunt gloria. Natura quoque Angelica contemplatur in ipso dignitatem, essentia subtilitatem, liberi arbitrij facultatem, & discretionis personalitatem, virtutes & officia singulorum, & quod his omnibus est mirabilis, eiusdem natura diuina Verbi & humane euidentissime intelligunt sacramentum, ad quamquam profecta sit gratiam ipsa Humanitas, maxima cum iucunditate, mentis acie cernunt, se in ipso vident, & ipsum in seipso, & omnia in ipso. De hoc Verbi conuiuium nimia exuberantium pascentur laetitia voluptatum. Experiuntur completum esse, quod veritas in carne passibili Patri dixerat: Pater quos dedisti mihi, volo ut vbi ego sum, & illi sint mecum, ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi: ego in eis, & tu in me, ut sint consummati in vnum. Hac in Verbi visione & sapientia contemplatione. De bonitatis autem & diuinae caritatis torrente, quis valet dicere, quis capere, quid hauriant Sancti qualemque, hinc concipiunt dilectionis affectum: proximos quidem anhelant salutis desiderio, videntes illos in plorationis loco inter innumeros mortis laqueos grauius laborare. Clamant, ne deficiant, orant, ut vincant, & percipiant, quod ipsi possident: quatenus diuina laus & laudantium aggregatione augetur, & diuina imago in eis non pereat, atque ipsorum accidentalium cumuletur gloria. Eo quidem horum amplius accenduntur desideris, quod in caritate perfectiores sunt, pro seipsis quanto exultant tripudio quo videntur affectu, quam perfruuntur laetitia nemo intelligit, cum se fluctuantis saeculi procellas, & terrimum inferni chaos, atque intolerabilia poenarum genera euasisse cognoscunt, cum se in tanto felicitatis culmine positos, in regia dignitate confirmatos, aeternaliter sciunt. Resoluuntur dulcedine, gaudio liquefunt, caritate languent, & in gratiarum se ineffabiliter dilatant actione &c. Omnium quae laudabiliter gesserunt, cunctarumque suarum illi gratias referunt victoriarum. Hoc expressit Ioannes cum diceret: Et adorabant viuentem in saecula saeculorum, & mittebant coronas suas ante thronum, dicentes: Dignus es Domine Deus noster, accipere gloriam & honorem & virtutem &c. De ipso quoque diuinae bonitatis torrente inenarrabilem suauitatem hauriunt, cum tam singulariter, tantoque se vident amore diligi, atque delectabilis vinculo caritatis amplecti: cum se superna Hierusalem ciues esse conspiciunt: cum gloriosissimorum triumphis militum participes fiunt: cum Angelorum Sanctorum aequales esse merentur: cum Humanitati Verbi similes, cum diuina natura consortes se esse inueniunt dignos: ponunt ante mentis oculos (sine timore tamen) vniuersa quae ex diuinae bonitatis miseratione euaserunt pericula: cuncta absque rubore, quae commiserunt, scelera: omnia sine dolore, quae passi sunt, supplicia: ut iucundius valeant Domini misericordias in aeternum cantare: ardent ex his, dulcis amoris flamma: caritatis nimia calore flammé-

Ioan. 17.

Apoc. 4.

scunt, atque (ut sic dicam) quasdam vitulant ex se dilectionis sensibus: vnde aliquam in seipsis reportant imaginem caritatis. Sed cum sua contemplationis aciem in luminum Latrem dirigunt, apud quem nulla est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio, ipsumque originale principium sine principio esse intelligunt mirabiliter decernunt stupore. Ab illo autem, tanquam à fontali omnium bonorum plenitudine, emanare cernentes cunctarum dona creaturarum, nec non ad ipsum vniuersorum affectus, medullatas laudes, actionesque, gratiarum resuere, veluti ad mare flumina, nec tamen redundare, quamdam admirationis soliditatem & fruitionis irreflexibilitatem concipiunt, à qua vehementer apprehensionis dulcedine in aeternum non diuelluntur. Ex hac contemplationis specie, Sanctorum anime quae in aeterna iucunditate voluunt, quoddam in se Deiforme exemplar representant. Et simillimum imaginem Trinitatis, &c. Hac est perfecta gloria Sanctorum, per Verbum & cum Verbo regnantium. Ob quam merentur multiplicem adorationem & cultum!

Quind. Reliquias eorum per tot templa mundi adora. Sic S. P. N. Ignatius docens applicationem sensuum ad meditationes transactas, iubet in spiritu seculari vestimenta personarum sacratarum, quarum meditatur actiones & verba. Adoratio autem eandem reliquiarum est, quiddam simile osculis sacris, animo transmissis ad Lipsana spirituum Beatorum. Merentur haec adorationem. Nam, ut ait S. Chrysostomus, Sanctorum non modo corpora, sed ipsi loculi & monumenta spirituali gratia consecrata sunt. Si Daniel Prophetam orans, conuertebat faciem versus templum Hierosolymitanum à se procul distans, ita & nos decet mentem conuertere ad colenda corpora Sanctorum, quae adhuc peccatis obnoxia, dum viuere; appellata sunt ab Apostolo templum Spiritus Sancti: quanto magis nunc à peccatis liberar

Sextid. Adora imagines miraculis celebres in variis mundi partibus collocatas. Imaginibus enim honor, inquit S. Basilius, & alij Sancti Patres, ad exemplar primum referunt.

Septimid. Adora imagines quae occurrunt nobis in locis, quae in eorum, publicis vel priuatis in locis appensa, aut depicta. Qua in re excelluit magna sanctitate praeditus Pater Iacobus Ledesma laudatus in secunda parte historiarum Societatis à Patre Sachino. Nam hic Pater Ledesma totum suum cubiculum circumquaque simplicibus sacris imaginibus ornauerat, & adorationis causa identidem eas circumueundo singulas osculabatur. Nos eius exemplo saltem adoratione internam eas honorare possumus, ob Dei gloriosum in sanctis suis reuerentiam & amorem, & in detestationem haeresum, cultum Sanctorum imaginum detrahentium, & dum non videmur ab aliis, vel caput coram eis aperiendo, vel modice inhaerendo.

Octid. Adora loca omnia in quibus Christus Domi-

143.

4. p. 6.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

1. Cor. 6.

147.

Dominus fuit, opera nostra redemptionis per-
 agendo, ea deosculando in Spiritu: ut facien-
 dum monet S. P. N. Ignatius in secunda hebdo-
 mada tradens modum applicandi sensus ad
 præteritas meditationes. Quæ ex re indicat fieri
 in nobis maiorem accessionem deuotionis, vel
 alterius boni. Nam, ut ait apud Theodoretum
 S. Simeon Eremita, *Ij qui ardentur amant, non solum
 eos, qui amantur desiderant; sed etiam illi loca
 grata sunt & iucunda, in quibus ij fuerunt presentes,
 & in quibus versati sunt.* Et S. Chrysostomus: *Qui
 amat, non cum tantum videre desiderat quem amat,
 sed vel solam eius domum, sed & vestibulum, neque ves-
 tibulum tantum adiuu, sed vel angiporum, vel vicum,
 & si vel vestem vel calcamentum viderit eius
 quem amat ipsum se videre arbitratur quem amat.*

147. Nono. Honora ipsum pauimentum, quod calcant alij, & quasi vestigia pedum eorum, pro quodam interno affectu ea honorando, ob respectum & reuerentiam Dei, cuius proximi nostri sunt imago, & Christi, cuius sunt membra, & Spiritus Sancti cuius sunt templum, teste Apostolo, Quibus affectibus adiungenda est profundissima humiliatio tui, quod sis indignus calcare eorum vestigia: quæ deuotio solet esse causa maxime pietatis, & feruoris, & Deo summo perere placet. Et commendatur à Sancto Patre nostro Ignatio, loco paulò antè citato. Sic S. Catharina Senensis beneficij loco reputabat osculari vestigia Sacerdotum transeuntium, maxime eorum qui se animarum conuersioni impendebant. uti sunt Concionatores & Confessarij.

148. Duodecimo. Honora intimo affectu cubicula Superiorum & Confessariorum præteritorum, dum ea transis, ob amorem & reuerentiam Dei, cuius vices obeunt, & obiuertunt; & hoc valde acceptum est Deo.

149. Undecimo. Loca illa, quæ in eis sunt prædestinati, ad complendam extrinsecam Dei in cælestibus choris Curia Cælestis gloriam, sed magis ipsos prædestinatos, uti grata tabernacula Dei, & membra Christi, & templa Spiritus Sancti.

150. Duodecimo. Honora loca, in quibus Sancti cli-
 ciunt mente, & elicuerunt exterius, actus heroicos, vel passi sunt pro Deo. Qui actus adorationis faciendi sunt breuiter, sed magnâ cum reuerentia affectus feruentis, ex puro Dei amore, quod sit motuum eorum; seu Deus ipse pure propter se amatus amore beneuolentia, & speciatim propter hunc respectum quia in talibus creaturis peculiari modo Diuina Maiestas glorificabatur, & in aliquibus adhuc glorificatur. Replent autem tales breues affectus incredibile deuotione eximia & magno feruore animam, & gustu Deum. Ideo tales breues affectus suadebant olim Sancti, & in more habebant, uti scribit Cassianus, & S. Augustinus, S. Chrysostomus, S. Thomas, S. Climacus, & cõ-

mendat Abbas Isaac apud Cassianum; & ipse S. Chrysostomus Cassiani Magister, dicens: *Operet orantem non longos extendere sermones, & in-
 guer orare (loquitur de oratione, ut petitio est, & ut diuersa est à meditatione proprie sumpta) breues enim & frequentes orationes fieri Christus & Paulus præceperunt, paruis ex interuallu. Nam si sermonem in longum extenderis, in negligentiam frequenter lapsus, multam diabolo subrependi facultatem dederis, supplantandi, atque abducendi cogitationem ab his que dicuntur. Si verò cõtinuas & crebras orationes facias, totumq; tempus interpolans frequentia, facile poteris modestiam exhibere, & ipsas orationes, cum multa facies solertia. Et infra: Nec mihi quispiam dicat, quod nequeat homo secularibus affixus, foro, contumie per diem orare, potest enim quam facillime & affixus tribunali. Vbiunque sis, potes altare tuum consistuere si mentem tantum feruentem exhibeas, orationi perfectionem consummaueris. Vbiunque sis, ora: templum es, ne locum queras. Non enim Deus locum veretur, sed vnum exquirat, seruendam mentem & continentem animam.*

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

De multiplici adoratione & cultu B. Virginis Mariae.

Merito cultu hyperdulia adoranda est Be-
 tissima Virgo Maria tanquam Dei mater, sanctitate & gloria superans omnes Beatorum spirituum Angelicos, & humanorum choros, innumeris beneficiis, omni hominum statui collatis summè commendata: Ideo què merito à Sanctis celebrata, eximjis laudibus, & cultu multiplici honorata. *Quis Deum non honoret in Virgine, inquit B. Laurentius Iustinianus, Qui Virginem, Dei voluit esse Genitricem, reparatricem sæculi, lucem mundi, speculum sanctitatis, fidei magisterium, peregrinationis solatium, immaculatum templum, & faderis arcam diuinis manibus fabricatam pudicitia ornamentum, Virginitatis gratiam, humilitatis formam, exemplar continentia, sapientia thronum, Magistram virtutum, decus honorum, letitiam Angelorum, omnium Sanctorum merita transcendentes, quam vniuersa supernorum ciuium multitudo veneratur, colit & laudat. Que, ut idem alibi ait, Est s. de An-
 paradisi scala, ianua cœli, demonum fuga, interuentrix mundi peccatorum spes, naufragantium portus, maris stella, confugium periclitantium, solamen laborantium, fluctuantium robur; Dei & hominum verissima mediatrix. In quam, ut dixit S. Ildephonus, Quod per partes aliis datum est, tota simul venit gratia plenitudo; quam, ut veram suam matrem ostenderet, verum se hominem patiendo tormenta monstrauit. Quam sic Deus exaltauit, inquit S. Anselmus, ut omnia secum posibilia esse donauerit: ut si illa velit, nequaquam fieri non poterit. Quæ, ut ait S. Thomas, Totam sibi habet seruat Spiritus S. gratiam.* Unde merito à Sancto

na respicit suis misericordibus oculis: & quod S. Bonaventura ait: non esse vllum peccatorem ita desperatum, cui non obineat salutem Mariæ, si recurrent ad eam pro auxilio. Et quod ipsamet SS. Virgo Maria dixit coram S. Brigitta: Ego quantumcumque homo peccat, si ex toto corde, & vera emendatione ad me reversus fuerit, statim parata sum recipere revertentem. Et alibi: Nullus est tantus peccator, nec in tam vili opere positus, quin, si invocaverit me in adiutorium, ego inuabo eum. Et: Ego exhibeo gratiam meam omnibus eam in necessitate habere volentibus. Hæc est, in qua vexilla virtutis effulserunt, in qua, tota Maiestas Deitatis versatur: n. qua inter omnia opera æterni Opificii post operationem illam, qua natura nostra vitiosus est filius eius, speciale opus fuit Dei, qui ad hoc illum fecit, ut quod de primo opificio fuerat deformatum, per Mariam reformaretur: o. tanquam per generum humani bonum: p. & virgam consolationis: q. quam Deus sibi sacravit Templum pudoris, de puritate: r. que fuit pretiosus totius orbis thesaurus, lampas inextinguibilis, corona virginitatis: l. in cuius vitro confectus est communis nostra libertatis libellus, in cuius ventre aduersus mortem fabricata sunt arma: que est templum, in quo Deus ipse factus est sacerdos, naturam non demutans, sed eam qui est secundum ordinem Melchisedech per misericordiam induens: t. illa est que signum sacre virginitatis extulit, & innumerata virginitatis pium Christo vexillum leuauit: u. est nouus liber, in quo inenarrabili modo Deus Verbum extra omnem manus operam & inscriptus est: x. illa vniuersos martyres, immoderata & sanctos omnes tantum excelsit, quantum sol reliqua astra: y. est nutritrix sanctitatis, cuius lacte omnes qui vnquam fuerunt eruntque ingenti & sancti aluntur: z. est mater perpetua virginum: a. est arca sacramentorum, in qua intus omnis custodia legum & manna fuit: b. orthodoxa fidei expressa imago: c. recta fidei sceptrum & norma: d. renouatio veterum antiquarumque, pulcherrimam diademam: f. corona virginitatis, sceptrum recte doctrinæ: g. sicut in creatione mundi in homine collecta est omnis creatura, ideo microsopus, sic in reformatione mundi in Maria collecta est omnis Ecclesia, & sanctorum perfectio: vnde microsopos Ecclesia dici potest. Quicquid in quolibet sancto illustre fuit, in illa fuit. In illa patientia Iob, mansuetudo Moyses, fides Abraham, castitas Ioseph, humilitas David, sapientia Salomonis, zelus Elias: h. illa est cuius presentia totus illustratur orbis, adeo, ut ipsa iam celsa patria clarior rutilat, virginea lampadis irradiata fulgore: i. illa est scientiarum sanctarum scientiarumque, fax fidelium: l. cuius cor fuit clarissimum speculum passionis Christi & perfecta mortis eius imago: m. illa est ager in qua thesaurus Angelorum, immoderatus Dei Patris absconditus est: vnde felix qui vendit omnia que habet, & emit agrum illum: n. est semper vigens immortalitatis paradysus, in qua lignum vite plantatum, cunctis immortalitatis fructus suppeditat: hæc virginum gloriatio, & martyrum iubilatio: o. hortus conclusus deliciarum, reparatio vite, ianua cæli, decus mulierum, fastigium omnium virginum: p. esca hamum, in qua spiritualis fuit hamus, Diuinitas: q. vmbra-

lum Spiritus S. r. laus martyrum, norma Principum, insituta Regum: s. Hæc virgo purissima, Chyrographum aboleuit decreti, & protoparentum abstulit opprobrium, quærenti seculo stillicidia gratia irrorauit, & ipsam sacunda ditauit fruge, & pereuntis ac aquarum diluuium inundanti portum salutis aperuit: t. Ipsa non solum in plenitudine sanctorum detinetur, sed in plenitudine sanctus detinet, ne eorum plenitudo minuat: detinet nimirum virtutes ne fugiant, detinet meritum ne peccatores percutiat: u. est columna nubis, quæ tanquam nubes protegit ab aestu diuina indignationis, & tentationis: est columna ignis illuminans nos, immo mundum multum suam misericordia beneficiis: x. est gloria radix: y. cælum & terra iam dudum ruisent si non Maria precibus sustentasset: z. Illa est officina medicina agrotantibus, fons perennis curatiorum: a. Rectè velleri comparatur, de cuius fructu salutaria populis vestimenta texuntur, velleus planè Maria, siquidem de molli eius sinu agnus egressus est, qui & ipse matris laticum, hoc est, carnem gestans, molli vellere cunctorum operit vulnera populorum. Omnium enim peccati vulnus, Christi lana confunditur, Christi fouetur sanguine, & vi sanitatem recipiat. Christi indumento vestitur: b. Hoc est creditum firmamentum, & piorum perfectum exemplum: c. est virtus semper vigens, quæ animas eam glorificantium, letificat: d. Hinc Regina feruire, regnare est, & inter illius mancipia numerari, plus quam regnum: e. Ibidem. Nomen Maria renascentibus salutare, virginitatis in signe pudicitia decus, collegium sanctitatis virtus hospitalitatis: f. Maria mare est, gratia affluendo, & amara filio compatiendo, diabolum submergendo: quem admodum mare rubrum amarum fuit Aegyptiis in ipso submersis: g. illa est paradysus deliciarum totiusque amentatis, lignum vite, clauis regni cælestis, fons totius consolationis: h. Nemo est cui donum concedatur, nisi per Mariam castissimam, nemo est, cuius miseratur gratia, nisi per honestissimam Mariam: i. Hæc est solus campi, de qua ortum est pretiosum liliam conuallium, per cuius partum mutatur natura protoplastorum, delectur & culpa: k.

Finitiam sermonem de laudibus Sanctissimæ Virginis Mariæ Dei matris, quæ in virginitate sua, & Dei maternitate continet omnia dona, quæ puræ creaturæ à Deo sumuntur amata, & super præ omnes creaturas in terra, & in cælo exaltatæ concedi poterant, quæ à nullo mortalium recenserent, & explicari possunt. Nam, ut bene ait sol. l. 16. S. Ioannes Damascenus, l. Etiam si omnes toto orbe dispersa lingua in vnum coeant, non possent eius laudes oratione consequi, cum ipsa omnium encomiorum laudes excedat. Immoderatus, cui predicanda nec Angelorum laudes sunt satis. Eò quod, si eius perfectio soli Deo cognoscenda reserua est: Ideò, o. solus Dei est, eam pro dignitate laudare. Nec mirum: quia, ut bene docet S. Thomas, Beata Virgo, ex hoc quod est mater Dei, habet quandam dignitatem infinitam, ex bono infinito quod est Deus: ita ut ex hac parte non possit aliquid fieri melius eâ, sicut non potest aliquid melius esse de sanctis.

Deo.

z. Bern. l. de Asumpt. k. Idem. l. r. in Saluæ Reg. l. S. Methodi. or. hypop. m. B. Iust. de Christi agone. n. Bonau. lect 7. in Speculo. B. Virg. o. S. Gr. Thaum. f. de An. n. B. V. p. Hede. f. r. de Assum. q. S. Epiph. l. de Despara. r. S. Method. or. in hypop. f. Aug. l. de Nat. B. V. i. Bonau. in Speculo. B. V. c. 7. u. Idem. x. S. Epiph. de lau. Virg. y. S. Fulgent. l. 4. mythol. z. S. Damasc. l. de dor. Virg. a. Ambr. ser. 13. b. S. Gr. Thaum. l. 2. de Annunc. B. V. c. Idem. f. r. de An. nunc. d. S. Ansel. de excell. Virg. c. 9. e. S. Chry. sol. l. 16. f. Bonau. in spe. c. r. g. S. Ephra. in laud. B. V. h. S. Ger. Const. h. de Zona & fasc. B. V. i. Aug. l. 2. de Annunc. seu f. 18. de sanctis.

k. or. 2. de
Assumpt.
I. Epip. or.
de laud.
Virg.
m. S. Ber.
Senenl.
to. 2. f. 51.
art. 3. c. 1.
7. And.
Cret. or.
2. de Dor.
Virg.
1. p. 9. 2. f.
2. 6. ad 4.
loco sup.
cit.
or. 1. de
Dormit.
Virg. Ma.
h. de pur.
E. V. M.

Deo. Ideò, soli Deo cognoscenda reservatur eius perfectio; inquit S. Bernardus Senenlis: Vnde sequitur, Dei tantum esse laudare eam pro dignitate, quas novit rationibus in ea fecit miracula; ut ait Andreas Cretensis.

Nunc accedamus ad tractandos modos colendi Sanctissimam Dei matrem. Sed cogor hoc loco dicere cum S. Methodio: Si Arca que sanctitatis tue imaginem tantum in se gerebat, tantus à Deo honos habitus fuit, ut nemini, nisi sacerdoti dignitate ad illa qua in ipsa recondita erant, cognoscenda, ingressus concederetur: velo, quod eidem obtendebatur, tanquam regina cuiuspiam vestibulum distinguente, custodienteq; quis tandem & qualis venerationis cultus à nobis, qui minimi sumus, tibi debetur? Tibi, inquam, que verè Regina es, que verè Legislatoris anima: alioqui capi potest, recipiendum sacra? Dicendum tamen mihi est de modis colendi nostram & cœli Reginam ac Matrem. Ego ne actum agam, nolo hic commemorare modos diversos colendi Beatissimam Dei Matrem Mariam, ab aliis piè & diligenter tractatos, quibus hos addo, quos in aliis recentioribus authoribus dum hæc scriberem, non legi, nec vidi, sed postea aliquos aliter tractatos ab aliis reperi.

Primò. Dum solus es, vel etiam cum aliis, & non es impeditus locutione aut aliâ re simili, quæ totam mentis tue attentionem exigit, salutationes illas, in Ecclesia solitas, offer Beata Virgini, dum audis in templis, manè, & in meridie, & vesperi, ad eam salutandam quotidie pulsari. Eâ intentione id ad singulorum templorum pulsum faciendò, ut si forte alij tunc non salutaverint Beatam Virginem prope illud templum manentes, tu eorum vices suppleas; vel si illi eam salutant, te quoque illis associes;

siquidem, ut ait S. Ambrosius. Multi animi, dum congregantur unanimes, magnifunt, & multorum preces impossibile est contemni. Nam, ut ponderans illa Christi verba, Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re, quæcumque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in cœlis est, S. Cyprianus scripsit; Si duo unanimes tantum possunt, quid si ynamitas apud omnes esset? Lam pridem de divina misericordia impressus, quod petimus, nec tamdiu in hoc saluis, & fidei nostræ periculo fluctuaremus. Si omnis oratio, inquit S. Chrysostomus, tantam vim habet, longè magis eam, que ore multorum proveniat, valere consentaneum est; idque ibi probat exemplis.

Alter modus colendi Beatam Virginem, qui mihi vehementer placet, est ille, quem tradidit ipsa sanctissima Virgo Maria, his ipsis verbis S. Brigittæ: Sic laudare debes me:

Primò. Benedictus sis tu Deus Creator omnium, qui in vterum Maria Virginis descendere dignatus es.

Secundò. Benedictus sis tu Deus, qui cum Maria Virgine esse sine gravamine voluisti, & de ea immanitatem carnem, sine peccato sumere dignatus es.

Tertiò. Benedictus sis tu Deus, qui ad Mariam

cum gaudio anime eius, & omnium membrorum venisti, & cum gaudio omnium membrorum eius sine peccato de ea processisti.

Quartò. Benedictus sis tu Deus, qui Mariam Virginem matrem tuam post ascensionem tuam crebris consolationibus latificasti, & per te ipsum, eam consolando, visitasti.

Quintò. Benedictus sis tu Deus, qui corpus & animam Maria Virginis matris tue in cœlum assumpsisti, & supra omnes Angelos iuxta Deitatem tuam honorifice collocasti. Miserere mei propter preces eius.

Hinc apparet, non placere Beata Virgini talem eius cultum, quo illa sola colitur multis precibus ad eam directis, vix autem Deus; et id fiat, quærendo eius intercessionem ad Deum. Vtrumque enim fieri debet: sed plus ad Deum, & feruentius.

Tertius modus Sanctissimam Virginem colendi, est traditus ab eâ S. Gertrudi, per orationem pag. 248. lam hic ponendam: *Aue candidum lilium*; quam si quis devotè diceret, promissit se apparituram in exitu anime.

Aue Candidissimum lilium fulgide semper, tranquilla Trinitatis rosâ, presulgida cœlicæ amantatis, de qua nasci, & de cuius lacte pasci, Rex cœlorum voluit, diuinis infusionibus animas nostras pasci.

Quartus modus Scribitur in spiritualibus gratiis S. Melchitidis à Beata Virgine edoctæ, situs est, in recitanda salutatione Angelica, cum certâ oratione hinc adferendâ, quem modum servanti B. Virgo, promissit se ei in horâ mortis ad futuram.

Recitato primo *Aue Maria*, subiicies hæc orationuculam:

O Domina mea Sancta Maria, sicut Deus Pater per omnipotentiam suam, te potentissimam effecit, ita mihi quæso ad sis, nunc & in hora mortis meæ expellendo à me omnem contrariam potestatem.

Secundâ salutationi subdes:

O Domina mea S. Maria, sicut Filius Dei tantâ te cognitione & claritate dignatus est, ut totum cœlum illumines, ita nunc & in hora mortis meæ animam meam cognitione fidei sic illustres & corrobores, ut nullo errore, aut ignorantia pervertatur.

Post tertiam salutationem dicas:

O Domina mea Sancta Maria, sicut Spiritus S. suum amorem tibi plenè insudit, ita tu nunc & in morte meâ dulcedinem amoris diuini mihi instilla, ex quo omnis amaritudo mihi reddatur suavissima.

Quintus modus cultus, maximè acceptus B. Mariæ, est, ex amore erga Deum, eui illa cupit quàm maximam gloriam, & quem illa amat magis, quàm vlla pura creatura, imitari eius virtutes, per quas Deus maximè glorificetur in cœlo & in terra, & in quibus maximè resplendeat fructus Passionis, & meritorum filij eius dilectissimi: cuius illa merita cupit quàm maximè dilatari in animabus, ab eo tam pretioso sanguine redemptis; quem sanguinem cum eius meritis non vult esse otiosum, sed quàm plurimis,

institisse, à tertia vsque ad nonam externo opere (seu labore manuum) se occupasse: deinde etiam accipere solitam. Fiebat ut in vigiliis inueniretur prior, in sapientia legis Dei eruditior, in humanitate humilior, in carminibus Davidis elegantior, in cbaritate gloriosior, in puritate purior, in omni virtute perfectior. Erat constans & immobilis. Eam irascentem nullus vel vidit vel audiuit. Omnis sermo eius ita erat gratia plenus, ut cognosceretur in lingua eius Deus. Semper in oratione & deservatione legis Dei permanebat. Et erat sollicita circa socias suas, ne aliqua ex eis in illo sermone peccaret, ne aliqua in risu vocem suam exaltaret, ne aliqua iniurias aut superbiam contra parem suam exerceret. Sine intermissione benedicebat Deum (ac proinde, etiam dum laboribus manuum se occuparet) & ne forte in saluatione sua à Dei laudibus tolleretur, si quis eam salutabat, illa pro saluatione sua: Deo gratias respondebat. Denique primum ex ipsa exiit, ut dum salutantur homines sancti, Deo gratias dicant. Hæc S. Bonauentura retulit putans à S. Hieronymo vitam SS. Virginis esse descriptam quod recentiores negant. Ut ut est, vera sunt hæc omnia, & meritò B. Virgini Mariæ adscripta.

I. 1. Reu.
cap. 10.

Sed præstat audire ipsam B. Virginem suas virtutes referentem S. Birgitæ, ut pro modico nostro eas imitemur: Ego, inquit, à principio cum audirem & intelligerem Deum esse, semper sollicita fui & timorata de salute & obseruantia mea. Cum autem audissem plenus, ipsum Deum esse Creatorem meam & iudicem de omnibus actibus meis, intime dilexi eum, & omni hora timui, & cogitavi, ne eum verbo vel facto offenderem: & proposui firmiter in animo meo, nihil nisi ipsum diligere, & amara mihi erant mundana vehementer. Post hæc, audio quod ille Deus redempturus esset mundum, & nasciturus de Virgine, tanta circa eum charitate affecta fui, quod nihil nisi Deum cogitabam, nihil volebam nisi ipsam. Ego elongavi me quantum potui à colloquio & presentia parentum & amicorum. Et omnia que habere potui dedi indigentibus. Nihil, nisi victum tenuem & vestitum referuavi. Nulla mihi nisi Deus placuerunt. Ego semper in corde meo optavi, ut viverem ad tempus natiuitatis eius, si forte fieri mererer ancilla indigna Matris Dei. Post præsentationem in templo regressa domum, ampliori quam prius ardebam amore Dei, & nouis quotidie inflammabar affectibus & desiderii amoris. Propterea plus solito ab omnibus me elongavi, & sui sola noctibus atque diebus timens vehementissime ne os loqueretur, vel auris audiret aliqua contra Deum meum, vel oculi mei viderent aliqua delectabilia. Timida quoque fui in silentio, & multam anxiam, ne forte sicerem ea, que magis loqui debuissem. Et alio in loco: Ex verbis Simeonis, quibus dixit gladium pertransurum animam meam, & filium meum positum in sionem cui contradiceretur, grauius perforabat cor meum dolor iste, qui vsquo dum assumpta fui corpore, & anima in calum nunquam defuit in corde meo, licet ex consolatione Spiritus Dei temperabatur. Et alibi: Ego que sum

I. 6. Reu.
c. 57. &
f. 19. Ang.

I. 7. Reu.
cap. 25.

mater Dei, ita humilis sum nunc in corpore meo (in celo) quod est supra omnia que creata sunt exaltatum, sicut tunc fui, quando Ioseph desponsata eram. Imò eadem humilitas est nunc in filio meo, in potentia Deitatis sua, sicut tunc fui, quando reclinabatur in presepio inter duo animalia.

Et ut scribitur l. 4. c. 12. in fin. diu. pietat. Beata Virgo, S. Gertrudis sacrum in quo communica-tura erat audientis, imposuit pectori monile quoddam splendidissimum, quod habebat, quasi cornua septem, & in quolibet cornu gemmam quandam preciosissimam, per que, significabantur precipue quedam virtutes, quibus B. Virgo Domino placuerat. Per primam itaque gemmam figurabatur Alliciens puritas; per secundam, Fructificans humilitas; per tertiam, Veruens Desiderium; per quartam, Luminosa cognitio; per quintam, Inextinguibilis amor; per sextam Eminens delectatio in Deo; per septimam Pacata tranquillitas, Quæ ut ait S. Bernardus, Fuit fortis in proposito, & 9. paruo temperans in silentio, prudens in interrogatio, iusta in confessione.

Sed ante omnes virtutes primo loco imitanda est in Deo pura Puritas conscientie, libera ab omni peccato: quia ut de ea scripsit S. Anselmus: Eâ puritate niebat, quâ maior sub Deo nequit intelligi. Hinc sacrum Concilium Tridentinum post alios SS. PP. ait: Eam tota vita vitasse peccata omnia, etiam venialia ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de ea tenet, Ecclesiâ.

S. Ambrosius sic etiam vittutes commemorat; l. 1. de Virgo erat non solum corpore, sed etiam mente, que nullo doli ambitu sincerum adulecæret affectum. Corde humilis, verbis gratus, animo prudens; loquendi par-cior, legendi studiosior, non in incerto diuitiarum, sed in prece pauperis spem reponens; intenta operi, verecunda sermone, arbitrium mentis solita non hominem, sed Deum quarere; nullum ledere, bene velle omnibus; assurgere maioribus natu, equalibus non inuidere; fugere incantiam, rationem sequi, amare virtutem. Quando ista vel vultu læte parentes, quando dissentit à propinquo; quando fastidiunt humilem, quando derisit debilem; quando vitæ aut impem: Eos solos solita cæcus virorum inuisere, quos misericordia non exuberaret, neque præteriret verecundia. Nihil coram in oculis, nihil in verbis procaz, nihil in actu inuerecundum. Non gestus fractior, non incessus solutior, non vox petulantior, ut ipsa corporis species simulabrum fuerit mentis, figura probitatis.

S. Ioannes Damascenus: Apud Iosephum sponsu sacra & præfusa immaculata commorabatur, domi se continens, earumque que ante fores gererentur, nihil omnino cognitum, habens. S. Odilio: Num pro certo sciamus, quod omnis Maria, actio semper intenta fuit in Domino. S. Ignatius martyr, Maria Iesu in afflictionibus est hilaris (tunc enim adhuc vivebat) in penuriam & indigentiam non querula iniuriaribus gra-ta. B. Methildi reuelatum est: Prima virtus in qua Virgo nata & infans se singulariter exercuit, fuit humilitas, quia ita modestè de se sentiebat, ut cum tot gratias haberet, nulli creatura se præuulerit. S. Brigide dixit

I. de Con-
cept. B. V.
cap. 8.
sect. 6. c. a.
23.

I. 1. de
Virginitat.

or. 2. de
Assumpt.

ser. de
B. Virg.
epist. 1.

lib. 1.

121.
122.
123.
124.
125.
dixit SS. Virgo Maria: *Ut quid ego me tantum humiliatum, aut vnde promerui tantam gratiam, nisi quia cogitavi & sivi, me nihil esse à me aut habere? Ideo & nolui laudem meam, sed solius datoris & creatoris.* S. Anselmus: *Mos Maria erat modica loquela, expedire obedientia, sine audacia, sine risu, sine turbatione sine ira.*

Sextus modus meo iudicio est valdè, gratus Beatissimæ Virginis Mariæ, si de illa habeas altissimam opinionem, quoad omnia ad illam spectantia, si talia sint, quæ tutò & securè de ea existimari possint. Tutò autem & securè, & cum magno merito potes de ea credere.

In primis quod sit concepta sine vlla macula peccati Originalis, (contrariam opinionem a horum, nec privatim nec publicè damnando, immò nec indirectè perstringendo & improbando.) Hoc enim multæ celebres Academiæ nunc docent & tenent, & doctissimi Theologi id probant, allatis multis Sanctorum Patrum sententiis idem asserentibus.

Quoniam verò citatur pro contraria sententia quædam Revelatio S. Catharinæ Senensis, sciendum est, (quod etiam alij Theologi, ante me dixerunt) nullam talem eius revelationem reperiri.

Addo ego, me Romæ inuenisse ante annos circiter quindecim, impressas Revelationes S. Catharinæ Anno 1504. Venetiis, per Lazarum de Soard, (hoc est ante annos 139. quia hæc addo ann. 1643.) & quidem impressas, antiquà illa lingua Italica, in multis discrepante (quoad dialectos, ut ita dicam) non in sensu ipsò à moderna, & bis me legisse continuatè illas Revelationes, cum accurata attentione, & excerptis ex illis multa, pro confirmandis, & illustrandis meis monitis spiritualibus, quæ tradidi, & trado in meis Opusculis, nullam tamen profus inuenisse talem revelationem, quæ etiam in speciem, & indirectè indicet, SS. Dei matrem esse in Originali peccato conceptam, aut vllà macula in sui conceptione coinquinatam. Additamentum ergo est aliquorum, qui ut fidem conciliarent suæ sententiæ, hoc S. Catharinæ Senensis adscripserunt. Fieri potest, ut illa, sicut filia spiritualis Patrum Dominicanorum, ab aliquo Confessario edocta fuerit, id, ut de B. Virgine sentiret, sed ut hæc de re haberit revelationem Diuinam, nullus id verè ostendere potest.

Suadeo præterea ad hanc opinionem de immaculata Conceptione Beatissimæ Virginis Mariæ tenendam, & aliis suadendam, voto peculiaritè obligare Diuinæ maiestati, donec cõtrarium (cuius rei nullum est periculum) à sede Apostolica declaratur. Nunquam autem declarabitur, sed potiùs contrarium: tum quia & Paulus V. & Gregorius 15. in Decretis hac de re edictis, manifestè ostendunt sedis Apostolicæ inclinationem, ad fauorem immaculatæ Conceptionis, tum quia legi, & descripti, Anno 1599.

Lancij Opusc. Tom. 2.

ex Actis Originalibus Cõcilio Tridentini, (quæ asseruabantur in castro S. Angeli Romano, & cum expressa licentia Clementis octavi, fuerunt R. P. Petro de Arrubal, Professore Theologiæ in Collegio Romano, & mihi eius socio, ad aliquot horas exhibitæ à Cardinali Cæsio) ex aliquot decadibus Episcoporum deputatorum ad tractandum de hoc puncto Conceptionis B. Virginis Mariæ, omnes asseruisse, illam esse Cõceptam sine peccato originali, (solos quinque contrarium dixisse. Postea in alia sessione fuisse conclusum, ut tandem determinaretur à Concilio Tridentino, illam esse conceptam sine peccato Originali, sed ob instantissimas preces aliquot Episcoporum & Theologorum S. Dominici, qui illi Concilio aderant, rogantium, ne hac vice propter notam quæ inturberetur Ordini S. Dominici, hoc decreto, illud ederet sed supersederent, & ad aliud tempus illud reiceret, Concilium super sedit. Decretum illud non vulgavit, hanc solam ob causam. Ira habetur in illis Actis Concilij, quæ diligentissimè legi, & hæc tunc exscripsi.

Si quis dixerit S. Catharinam Senensem in oratione 16. facta Romæ Ann. 1377. dum esset in abstractione à sensibus coram Deo Patre dixisse, B. V. Mariam fuisse conceptam in peccato Originali, sed statim ab eo liberatam.

Respondeo, Si verè oratio illa fuit facta à S. Catharina, & non illi afficta, id eam dixisse in illa oratione, non Deo reuelante, sed ex proprio spiritu & sensu, tanquam ab ea, quæ fuit filia spiritualis PP. Dominicanorum, à quibus hanc sententiam edocta fuerat. Sciendum autem est, quando personæ aliquæ piæ, abstractæ à sensibus aliquid loquuntur, sæpè eas loqui ex proprio sensu, & aliquando hallucinari. Hoc nimis certum est, & sciunt rerum talium periti, & cõstat ex historiis Ecclesiasticis authenticis: & ego possem nominare quosdam sanctas ex sedis Apostolicæ Decretis, relatas in numerum Sãctarum, quarum dicta & scripta in raptibus & ex raptibus deriuata legi, magnis hallucinationibus resperla: ideo quæ non permilla inprimi. Ita & S. Catharinæ contigit non semel. Nam in aliis orationibus quas diligenter legi, idque non semel, hoc aduertit. Siquidem oratione nona, dixit *sanguinem Christi fuisse æternum.* Et orat. 17. vocat. *B. V. Mariam Redemptricem generis humani, illudq. à Christo redemptum passione* (quod verum est) *à B. verò Virgine, mentis & corporis dolore* quod omnino fallum est. Totalis enim causa & sola nostræ redemptionis, Christus Dominus fuit. Et orat. 12. adhuc in hac vita *perfectè cognosci posse affectum charitatis Diuinæ.* sed eo modo, non posse in carne mortali, *videri Diuinam Essentiam,* scilicet, clare & intuitiue. Atqui nec affectus charitatis Diuinæ, hoc modo in hac vita potest cognosci. Et orat. 15. *à Beatis Deum videri non perceptionem creatam, mediam inter Deum, & videntem*

E ani-

animam, sed per visionem increatam Dei, & per Deū ipsum. Et orat. 18. in fine, ait peccantes grauiter peccare, quia perdidit lumen veritatis, quod acquiritur per fidem Dei. Atqui non omni peccato mortali fides amittitur, vt contra Hæreticos definiuit Concilium Tridentinum sess. cap. 15. & Can. 28. Simili ergo modo, ex sensu proprio edocta à suis Confessariis, id dixit S. Catharina Senensis, de Conceptione Virginis sanctissimæ, & non ex inspiratione, multò minus reuelatione Diuina, nec plus hoc dictum eius habet auctoritatis, quàm dictum alicuius alterius ex Ordine S. Dominici, Magistri & Instructoris S. Catharinæ.

Secundò suadeo etiam hoc tenere de Beatissima Virgine Maria, quod solis suis precibus in cælo fulis pro animabus purgatorij, eas à Purgatorio liberet, & pœnas illas mitiget, quicquid alicui Theologi in contrarium dicant, assentes, per preces Beatæ Virginis excitari aliquos fideles, vt suis satisfactorijs operibus iuuent in Purgatorio existentes. Hoc enim quod assero, expressè reuelauit SS. Deipara S. Brigittæ. Sum, inquit, mater omnium, qui sunt in Purgatorio, quia omnes pœnae, quæ debentur purgandis, pro peccatis suis, in qualibet hora propter preces meas, quodammodo mitigantur. Ita placet Deo, vt aliquæ ex his pœnis, quæ debentur eis de rigore Diuina iustitiæ, minuantur. Et alibi. Nulla pœna est in Purgatorij igne, quæ propter me non remissior erit, & leuior ad ferendum, quàm alias esset. Similia Christus Dominus dixit alio in loco. Cum enim audiente S. Brigittâ, SS. Virgo Maria intercederet apud filium suum pro animabus purgatorij, dicens: Da eis Domine mi, & Fili, misericordiam tuam propter preces meas. Respondit Filius, Libenter propter te, dabo eis triplicem misericordiam. Primò, auditus eorum alleviabitur, visus mitigabitur, pœna remissior & mitior erit. Insuper, quicumque ab ista hora sunt in summa pœna purgatorij, venient ad mediam: & qui sunt in media, venient in leuissimam pœnam: qui autem in leuissima pœna sunt, transferunt ad requiem, quâdo orauit B. Virgo pro illis, ob preces solas illius transferunt ad requiem, non expectando viuientium preces, quæ non nisi postea fundi ab iis poterant, si fuissent diuinitus ad orandum moti ob preces SS. Deiparæ. Et sic potius Mariæ attribui deberet earum liberatio, tanquam causâ immediatè.

Idem apparet ex alio exemplo, quod narrat Dionysius Carthusianus, quem appellat virum sanctissimum & doctissimum, Cardinalis Bellarminus, & virum doctrinæ & sanctitatis præstantem. Serarius: eruditione & sanctitate & reuelationibus, clarum, Molanus: Virum eruditionis & sanctitatis summa, Sixtus Senensis: Quin & B. Petrus Damiani narrat exemplum cuiusdam mulieris de purgatorij pœnis, per Beatam Virginem immediatè liberatæ, quod sic recenset, Religiosus planè presbyter Ioannes, rem mihi retulit ante paucos annos

contigisse Rome, quàm narro. In Assumptione scilicet Dei genetricis Mariæ, cum nocturno tempore Romanus populus iuxta morem Oratoribus & Litaniis insisteret, & accensis luminibus diuersarum Regionum Ecclesiis perlustraret, mulier quadam in Basilica, quæ est ad honorem eiusdem B. Virginis, in Capitolio constituta, commatrem suam vidit, quæ scilicet ab anno serè fuerat iam defuncta. Cumque per multitudinem confluentium ad eam attingere non potuisset alloquium, auduit eam in tali cuiusdam angiportus articulo praesolari, vt dubium non esset, quod egressa Basilicam, ab ea declinare non posset. Hanc itaque transeuntem protinus inquisiuit: Nomen tu, inquit, commater mea est Marozia videlicet, quæ dudum defuncta es? Hoc illi fuerat vocabulum, dum viueret. Quæ respondente, ipsam. Et quomodo, inquit, tibi nunc est? At: vsque hodie non leuis me pœna constrinxit, quia videlicet per lasciuia petulantis illecebras cum coetaneis me puellis in tenera adhuc ætate sedauit: & hoc ipsum pro dolor, obliuioni quodammodo tradens, sacerdoti quidem confessa sui, sed iudicium non accepi. Verum hodie Regina mundi pro nobis preces fudit, meque cum multis aliis de locis penalis liberauit: tantaque multitudo per interuentionem eius hodie est detortentis erepta, vt numerum totius Romana plebis excedat. Vnde sacra eadem Domine nostra gloriosa dicat a passim loca visitamus, actionesq; sibi gratiarum pro tantis misericordiæ beneficiis alacres exhibemus. Cumq; super hoc commater illius ambigeret, nec fidem facilem sermonibus adhiberet, subiunxit: Vt experiaris, inquit, pro certo verum esse quæ loquor, scias te transacto hoc anno, in eadem festiuitate proculdubio morituram. Quod si (quod fieri non potest) vltèrius vixeris, me protulisse mendacium liquido comprobabis. Et his dictis, ab eius oculis euauit. Mox illa cilicium induit, & de obitu suo sollicita, quæ audierat, vivere cautius cepit. Quia plurâ peractio serè anno pridianis cepit agrotare vigilis, in ipso verd festiuitatis die, sicut ei demonstratū fuerat, terminauit.

Hoc & de aliis Sanctis in cælo orantibus pro defunctis, dum iis commendantur à viuentibus, docet S. Augustinus: Non video quæ sint adiumenta mortuorum sepulcorum apud memoriam sanctorum (hoc est in templis Deo dicatis, in memoriam & honorem sanctorum) nisi ad hoc, vt dum recolunt, vbi sunt postea eorum quos diligunt corpora, eiusdem Sanctis illos, tanquam Patronis susceptos apud Dominum adiunandos, orando commendent. Sensit ergo S. Augustinus, præter orationes viuentium, à sanctis inuocatis, iuuari peculiari ratione defunctos immediatè. Et S. Thomas idē dicit: Sepultura in loco sacro, mortuo prodest, non quidem ex ipso opere operato, sed magis ex ipso operantis: dum scilicet vel ipse defunctus, vel altius corpus eius tumulari in loco sacro disponens, patrocinio illius sancti eum committit, cuius precibus, per hoc credendum est adiuuari. Atqui non adiuuaretur per hoc defunctus, si opus esset viuum aliquem excitari à Beato, vt satisfaciatur nouo aliquo opere distincto à precibus Beati. Et in iure Canonico habetur: Anima defunctorum, quatuor modis soluitur: aut oblationibus

1. 4. Reu.
cap. 138.

1. 6. Reu.
c. 10. &
21.
1. 1. Reu.
c. 50. fin.

ser. 2. de
Assumpt.
de Script.
Eccl. q. 15.
in cap. 8.
Tob. in
Natal SS.
Belgij
1. 4. Bl.
Blioth.
1. 3. ep. 10.
in ordine
52.

1. de cura
pro mor.
tuis c. 4. j

in 4. d. 4.
q. 3. a. 1. ad
quæstio.
ul. 3.

13. d. de
Purgato.
artic. 6.

C. Animæ
1. q. 2.

Ephem.
Bilingh.
29 Dec
ceubi.

14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Vobis sacerdotum, aut precibus sanctorum, aut charitatem elemosynis, aut ieiunio cognatorum. Quem locum recipit & citat S. Thomas: Nec obstat, quod in loco citato, non fiat mentio orationis & aliorum operum bonorum, quae sunt etiam satisfactoria pro peccatis, & sunt plura quam quatuor hic enumerata. Quia ut bene ait S. Thomas alio in loco: Dicendum, quicquid ad afflictionem pertinet, totum ad ieiunium refertur: & quicquid ad proximi utilitatem expenditur, totum elemosina rationem habet: & similiter quaecumque laetitia exhibetur Deo, orationis accipit rationem, & ideo etiam unum opus, potest habere plures rationes satisfaciendi.

Confirmatur hoc ipsum, Christi Domini iudicio, qui S. Brigitta dixit novem modis iurari animas defunctorum, & ait tertium modum esse: Preces defunctorum qui sunt in caelo, & has distinguit ab aliis octo modis, qui sunt Passio eius (per quam liberatae sunt animae omnes ex purgatorio in descensu Christi ad inferos, ut S. Thomas dicit) suffragia vivorum, scilicet preces viventium in mundo operata bona, quae fiunt in Ecclesia sancta, elemosinae labores iustorum, indulgentiae Pontificiae, poenitentiae assumptae pro animabus sacrificium missae. Atqui non esset nonus modus, Preces in caelo sanctorum, si ex immediate, & per se non iuvarent animas, sed mediantibus vivorum suffragiis, excitatis a sanctis, a diuandis mortuos.

Nec talis impetratio alleviationis poenarum purgatorij, ut Christi passionis habens efficaciam, contraria est iustitiae Dei, a qua merentur puniri in purgatorio, quia ut bene ait in simili S. Thomas: Actus misericordiae (qui est in sanctis orantibus pro defunctis) operatur circa peccatum per modum satisfactionis. Id est aequivalet satisfactioni, quae quidem proprie loquendo non est in Beatis, sed ratione excellentiae status eorum, virtute passionis Christi, & intuitu praetiorum meritum eorum, & satisfactionum quas habuerunt dum viverent, possunt immediate & per se iuvare defunctos, non mendicando a vivis suffragia pro defunctis, sicut & ipsi viventibus, immediate & per se solos impetrant multa bona, & liberationem a multis malis grauioribus quam sint poenae Purgatorij. Ut sunt status malus peccatorum, praeterquam in incorrigibilibus, & desperatis hominibus, quorum etiam conversionem Beatissima Dei Mater, tanquam Refugium peccatorum, saepe impetrare immediate solet. Saluo meliore iudicio haec dicta sint. Quanquam Cardinalis Bellarminus expresse ait: Beatorum orationes prodesse non debent, & animabus Purgatorij, eo modo, quo vivorum orationes, ut impetratoriae, profunt iisdem. Atqui haec profunt immediate & per se non per alios, ergo iudicio Bellarmini etiam Sanctorum preces eodem modo immediate profunt.

Septimus modus colendi B. Virginem est ab ipsa Lancicij Opusc. Tom. 2.

la praescriptus S. Thomae Cantuariensis Episcopo, cui cum familiare fuisset diebus singulis iterata sepe salutatio Angelica Deiparam colere in honorem septem gaudiorum, quibus cum filio in terris fuit delibata, scilicet Annuntiatio, Visitatio, Natiuitas, Christi, trium Regum adoratio, inuentio filij, sanctissima resurrectio, in caelos Ascensio Virgo Mater se illi videndam forte obtulit, & gratum inquit omnino mihi Thomae obsequium tuum est: sed quid tantum meministi eorum gaudiorum, quibus afficiebar in terris: recole etiam ea in posterum, quibus nunc fruor in caelis: namque omnem, tam haec quam illa honorantem, in hora exitus solabor, exhilarabo, filij, meo dilectissimo sis. Am. Mirè exultans D. Thomas & quamquam, inquit, ratione & Domina mea suavissima hoc praestare possum, cum quamquam ea sint penitus ignorem? septem subintulit Virgo, salutatio, etiam haec gaudia honorabis! sunt porro talia.

Primo. Gaudeo quia secundum Sanctissimam Trinitatem supra rem omnem pure creatam honores obtimeo.

Secundo. Quia inemerata Virginitatis aureola, omnes Angelorum, ac Sanctorum ordines longe antecello.

Tertio. Quia ingens lumen gloriae meae, ad instar solis curiam caeli illustrat vniuersam.

Quarto. Quia omnes caeli indigenae, me, ut Deiparam venerantur, ac colunt.

Quinto. Quia a filio nata sum facultatem quidlibet impetrandi.

Sexto. Quia olim in terris mihi immensa collata fuit gratia: misque clientibus iam in caelo ingens gloria a filio preparata est.

Septimo. Quia gloria mea nouis surget incrementis (scilicet accidentalis) ad diem usque extremum, & inde perennabit in omnem aeternitatem.

Has laudes idem S. Thomas in Rythmos redegit, qui in certis Ecclesiis loco sequentiarum decantantur. Sunt autem isti.

Gaude flore Virginali &c. Vide Parnassum Marianum pag. 207.

Similia refert P. Franciscus de la Croix, in hortulo Mariano, de B. Arnulpho Cornibout, Arcola 4.º cap. 4.º, quotidie solito in memoriam reducere septem gaudia, quibus delibata fuit B. Virgo in terris, apparuisse ei B. Virginem, & monuisse, ut etiam recoleret gaudia, quibus nunc fruor in caelo, & haec esse dixit.

Primo inquit gaudeo, quod cum assumerer in caelum supra quam speraueram & cognoueram, immo supra quam dici vel aestimari potest, maiorem mihi gloriam paratam inueni, ita ut solus gloriae plenitudo, praecellat omnimodam gloriam Sanctorum omnium & Angelorum.

Secundo. Gaudeo, quoniam sicut dies a sole, sic tota curia caelestis, a mea beatitudine copiosius elicescens, laetitiam perfunditur.

Tertio. Gaudeo, quod omnes ipsius curiae Cives mihi morem gerunt, & Regis sui matrem venerantur.

Quarto. Gaudeo, quia summa maiestatis & maiestatis est voluntas, & quaecumque placuerit mea voluntati, sume

summa & indiuidua Trinitas benignissimo & paradisi-
fimo fauore iis consentit.

Quinto. Gaudeo praeterea quod secundum voluntatis
mee arbitrium mihi seruentibus in hoc saeculo, &
in futuro merces rependatur.

Sexto. Gaudeo, quod supra choros Angelorum exal-
tata, speciali quadam prerogatiua, proxima sim San-
ctissima Trinitati, Sanctorum omnium incundam So-
cietatem obtineris.

Septimo. Gaudeo, quod omnino certa sim, quod glori-
a mea nunquam decreset, nunquam deficiet. Haec
in eius vita.

Ephem.
Balingh.
7. April.
p. 194.

Tanti autem facit Beatissima Virgo Maria
hanc eius gaudiorum commemorationem, ut
cum B. Ioseph Praemonstratensis, aliàs dictus
Hermanus, ob custodiendum templum, ne fures inde
pretiosa quaeque auferent (grassabantur enim tum sa-
cristilegi templorum effractores) non nihil remisisset de
solito precum penso, quod Deiparae persoluebat, occurrit
ei B. Virgo in forma vetula rugosa: causam sciscitans,
audiuit: iam tibi vetula sum. Vbi illa representatio
gaudiorum meorum? ubi ille salutationes Angelicae?
ubi certa pietatis exercitia, quibus & ego tibi, & tu
mibi iuuenis reddebaris? Nolo ut praetextu custodiae
monasterij intermissas seruitium meum, quia ego me-
lius illud custodiam. Quare rediit ad solita exercitia,
& ad gaudia Deiparae recensenda, quibus ut ipsa et re-
uelauit, valde delectabatur. Huc spectat id, quod
narrat B. Petrus Damiani. Monachus quidam quo-
tidie dum ante altare B. Mariae semper Virgini per-
transfret, illam ex more percurrerebat Antiphonam:
Gaude Dei genitrix Virgo immaculata: Gaude, quae
gaudium ab Angelo suscepisti: Gaude, quae genuisti eter-
ni luminis claritatem: Gaude Mater: Gaude S. Dei
Genitrix Virgo: Tu sola Mater inuicta: Te laudat
omnis factura: Genitrix lucis intercede pro nobis. Quae
Antiphonam dum quadam die pertransiens diceret, au-
diuit vocem ex eodem Altari procedentem: Gaudium
mibi annuntiasti, gaudium tibi eueniet.

13. epist.
10.

Octauus modus colendi B. Virginem est, quo-
tidie recitare paruum illud officium de Beata
Virgine, quod in aliquibus Ecclesiis Cathedra-
libus, & Collegiatis eam quotidie solet, & à
multis pijs personis priuatim recitari. Ostendit
Deus miraculis placere sibi hunc Beatissimae
Virginis Mariae cultum. Ne autem actum agam,
recensendo ab alijs vulgata mira Dei dona, ve-
num ignotum multis adferam, quod accepi à
Patre Iacobo Gurmano viro Sancto, & in vita
miraculis illustri, à testibus oculatis eius locis
mihi narratis, qui Ann. 1599. 23. Iunij sic ad me
Latinè ex Hispania scripsit, dum voluntate à
R. P. Claudij Generalis nostri, materiam pro
historia Societatis colligerem Romae. Cum in
nostra Professorum Domo obuersarer, ego eo tempore
quo P. Iacobus Miron è viuis excessit, & ille per dies
aliquot infirmitate oppressus occubisset, & in cubilo
in quo extremum Spiritum duxit, tam ratione sene-
ctutis, quam in curia munditiei male olendi, quam
redolendi potius esset occasio, adeo suauem ex se odo-

rem per dies plures exspirauit, ut omnes qui illic adef-
sent, in maximam admirationem raperentur. Quae
horum causa: notissima omnibus, hanc scilicet odori
suauitatem ex B. Virginis congressu fuisse relictam: eu-
ius cultui adeo erat delectus, ut nullo vel maximo ne-
gotio occurrere. B. Virginis horarias preces (quas singu-
lis diebus recitabat) intermitteret. Hoc secundum acce-
ptum à fratre coadiutore, cui nomen Didacus Arellano,
quem nunc credo Villagarcie in Castellana Prouincia
commorari, qui cum Patre Mironio animam agentis
adefset, illum oculis in altum fixis vidit. Constatissimus
timore, quid istud rei, auidè semel ac iterum rogat.
Tunc ille roganti: B. Virginem video. Pro comperto itaq;
haberi potest, odoris suauitatem illam à B. Virginis
congressu profuxisse. Haec Pater Gurmanus.

Quocirca laudabilis est illa consuetudo in
sacro Ordine Praedicatorum, de qua sic scri-
bit grauisimus eiusdem ordinis Doctor Sotus:
In Ordine nostro praecipuum nobis est, ut surgentes è le-
cto Officium B. Virginis dicamus: & ut antiqua in-
dicat dormitorij dispositio, inter inguendum se, fratres
illud inchoabunt: videlicet ut iniqua phantasmata,
qua in ipsa exasperatione occurrere solent, abigantur.

Quantopere autem placeat Deo, & Beatissi-
mae Virgini Mariae recitatio eius officij, praeter
alia exempla, quae alij collegerunt, & quae nolo
hic ponere ne actum agam, plurimum confir-
mat hanc deuotionem, id quod scribitur in vi-
ta nostri P. Balthazaris Aluarez viri Sanctissimi,
de quo Deus reuelauerat S. Teresiae eius filiae
spirituali, eum illo tempore, omnes qui erant
tunc in mundo, superasse sanctitate, & eum ef-
se praedestinatum. Hic ergo Pater cum piè, ut
solebat, Officium B. V. Mariae recitaret, damò
id ferre non volens omnem conatum adhibe-
bat, per horrendas illi tentationes immittas, ut
ut eum ab hac deuotione retraheret. Sed eum
ille non desisteret coeque Beatissimam Dei Ma-
trem, dixit ei demon aperit: Remitte tu, & ego re-
mittam: praecipue ut istam deuotionem dimittas, quam
habes in istam mulierem, quam appellant Mariam. Sed
hoc ipsum amplius Patrem exstimulabat, ad perduran-
dum, & amplius in ea crescendum, nullam praetermit-
tens occasionem, quae ad id faciendum, occurreret.

Nonus modus, isque ordinatus esse debet co-
lendi B. Virginem, valde attentè & deuotè re-
citare salutationem Angelicam, idque saepe in
die, saltem ad pulsum horologij singulas horas
indicantis, quod facientibus fama est conce-
sam esse Indulgentiam mille annorum à Leone
decimo & confirmatam à Paulo V. Sanè B. Fra-
ter Romeus Dominicanus, quotidie millies sa-
lutationem Angeleam recitabat, ad quod chor-
dulam mille nodis distinctam habebat. Hoc
certum esse scribit noster P. Spinellus, Virba-
num IV. omnibus qui deuotè salutationem
Angelicam recitauerint, Indulgentiam dierum
triginta concessisse, & Ioannem 22. eandem
confirmasse & duplicasse. Scribit Caesarius
cinem quendam Colonensem habuisse illam consuetu-
dinem

1. 10. de
iustit. q. 5.
2. 5.

Vir. P. Al-
uar. c. 16.
p. 191.

Vir. e. 9.
c. 16.
p. 191.

Balingh.
Ephem.
in Nou.
a. 5. p. 61.
in Thro-
no Dei
c. 38. n. 11.

1. 12. et
empl.
c. 50

diem, est quoties solus esset. semper oraret eundo ad Ecclesiam, sine redeundo, vel in curia sua deambulando. Angelicam maximè ruminasse salutationem. Qui cum mortuus esset, cuidam nepti sua in habitu splendido apparuit. in quo, maximè tamen in caligis & calcibus, scriptus erat per totum versiculus: Ave Maria, gratia plena, &c. quia ut dixi. eundem versiculum deambulando frequentauerat. cruribus eius & pedibus crebris inscriptus apparuit. De quodam Clerico Nouernensis Ecclesie scribit B. Petr. Damiani l. 6. ep. 29. solito per singulas horas B. Dei Genitrici laudum quatuordecim persolueret, qui cum moribundus ad extrema peruenisset, gloriosa Virgo sibi visibiliter assistit, & sacris vberibus papillam lac exprimens, eius labijs insillauit, & protinus eum sanauit. Per hoc conijci potest, inquit hic sanctus vir, quoniam eiusdem labijs, quibus eam ille laudauit, & coluit, gloriosa Virgo lac salutis immuluit: ut per illud corporis membrum, quo si uenerabilis clericus, laudis obrulerat gloriam, congrua uisitatione, recuperare salutis sue perciperet medicinam. S. Gertrudis cognouit diuinitus, quod quatuordecim saluatio Angelica cum deuotione recitatur a fidelibus in terris, tres riuuli efficacissimè procedentes a Patre, & Filio, & Spiritu Sancto, cor Virginis suauissimè penetrantes, & de corde ipsius rursus efficaciter impetuofitate suam originem repetentes, & effluentes, quod ipsa est potentissima post Patrem, sapientissima post Filium, & benignissima post Spiritum Sanctum quod inquam hi riuuli dum dicitur Ave Maria, efficaciori impetu, superabundanter circumfluunt B. Virginem, & ex altero latere refluunt cor ipsius sanctissimum. Sicq. cum mira delectatione repetunt fontem suum, & ex illa redundatione uenit quedam gaudij delectationis, & eterne salutis resperguntur in omnes personas Sactorum, & Angelorum, & insuper illorum, qui in terris commemorant eandem salutationem: per quas renouatur omne bonum in singulis, quod unquam per saluiferam Incarnationem Filij Dei sunt adepti. Quomodo autem dicenda sit saluatio Angelica, eadem S. Gertrudis intellexit diuinitus, ut ad uerbum, Ave Maria, desideraret alleuari omnes grauat: per illud, Gratia plena, omnibus quibus non solum gratia prestari saporem: per, Dominus tecum, omnibus peccatoribus indulgentiam: per, Benedicte tu in matribus, omnibus incipientibus, persicere bonam uoluntatem: per, Benedicte fructus uentris tui, omnibus electis perfectionem: per, Iesus splendor Paterna claritatis, ueram cognitionem: per, Et figura substantie eius, diuinum amorem, ad quodlibet enim Ave Maria (cum priuatim extra horas canonicas recitatur) ista uerba: scilicet, Iesus splendor Paterna claritatis, & figura substantie eius, debent addi. Hæc l. 4. c. 12. sunt posita.

Decimus modus colendi B. Virginem est, quotidie recitare eius Rosarium, vel aliquam eius partem. Quod B. Virgini maximè placere, diuina miracula id confirmantia demonstrant, quæ ab alijs recensentur, præsertim ab Alberto Castellano Veneto Ordinis Prædicatorum Italicæ edita Ann. 1521, in libro de Institutione Rosarij Opusc. Tom. 2.

farij, & de modo illud recitandi, digno qui legatur ab omnibus clientibus Deiparæ.

Ego unum referam quod sufficit ad id persuadendum.

Scribit grauis author Thomas Cantipratanus lib. 2. Apum C. 29. par. 6. Iuuenem quendam eius tempore fuisse in Germania ludis tesserarum & tabernis deditum, hereditatem paternam totaliter dissipasse, castè tamen uixisse. Quem patruus eius miseratus, suast ei, ut gloriosam Dei Genitricem Mariam saluaret quinquaginta vicibus omni die: (hoc est, tertiam partem rosarij recitaret) paruus ille iuuenis, licet egrè. Post annum, iterum patruus, suast ut sequenti anno, centies quotidie B. V. Mariam saluaret. Et hoc præstitit. Et tam primo quàm secundo anno sensu remisius sibi esse, quàm ante, in uanitate mandana, & suffragante Christi matre omnem uicordiam miserissimi sui status euasuisse, & firmo benefaciendi proposito, uoluntatis suæ constantiam stabilitum esse. Tum patruus, nihil inquit restat, nisi ut anno præsentis propositum tuum fixum experiar, & si dignum inuenero, condignas tibi nuptias procurabo. Tu autem medio tempore auxiliatricem tuam in saluationibus trium quinquagenarum (hoc est, integri Rosarij) sedulus honorabis. Consentit iuuenis, stabilitus inuenit est, & reuoluto anno perfecit patruus quod promiserat iuueni. Conquisiuit nuptias, & instaurato conuiuio, ex utraq. parte conueniunt parentela. Positis itaq. mensis, & lotis manibus, cum iam sponsus & sponsa comesturi pariter confedisissent, ex inopinato memor sponsus, non dum se sponsionis debita salutationes illa die gloriosæ Virgini occupatus alius, persoluisse, repente surgens, suffurat patruo, ut paululum induceret fercula ministranda. Quo annuente solus iuuenis intrat thalamum, soluit Matri Christi quod uouerat, tantò diutius, quantum se clementius probauerat exauditum. Nec mora, ubi extremam salutationem tertie quinquagena iam cõpleuit, apparuit illi gloriosa Virgo lucidior sole, tres togas in sua tunica iuueni, unam anteriorem, & duas laterales ostendens. Ecce inquit salutationes tue literis aureis scriptis, quibus, in tribus quinquagenis me sedulus honorasti. Et quomò in tuo corpore, licet uanus & uagus, uirginitatem conseruasti, mox te febris lenta corripiet, & ad me tertia die sine uilla carnis corruptione peruenies: Hoc dicto gloriosa Virgo disparuit. Iuuenis autem egressus, hortatur omnes letari, epulari & gaudere: se uero appetitu comedendi destitutum, & ad præsens cum eis esse non posse: singulis ergo ad mensam confidentibus, & comedentibus, iuuenis interim lectum ascendit, & factò prandio, sponsam suam, patruum & amicos in thalamum conuocauit: & eis, quid sibi contigerit, uel dictum fuerit intimauit. Mortuus est ergo iuuenis tertia die, ut prædixit. Sponsa uero eius nulli postea nubere uolens, in sancta uirginitate permansit.

Noster P. Bernardus Realinus in uita, morte & post mortem magnis miraculis in Italia clarus, (qui ex singulari Dei munere adeo feruenter Beatissimam Dei Matrem sibi præsentem uidebat, ut quasi semper dulcissimo eius aspectu frueretur) interdum quotidie duodecim uel

tredecim coronas B. Virginis & totidem noctu recitabat.

Porrò inter varios recitandi coronam seu Rosarium B. Virginis modos, pulcher est etiam ille quem adhibebat postea P. Ludouicus de Poute, vir sanctimoniam clarus.

Dicendo primam decadem inuocare 9. choros Angelorum, præcipuè S. Gabrielem, S. Angelum custodem virginis, & petere ut eam laudent, ac Deum ob dona ei concessa: & gaudere quod si Angeli eam gaudeant & eam habeant pro Regina eccellente: & laudare eam ac considerari quod in ea sint gratia nouem Chororum Angelorum cum magnis excessibus: & gaudere de hac excellentia eius, & Deum laudare qui illam ei dedit: & optare ut totus mundus eam laudet ac cognoscat, & id petere ab eius Filio & Patre aeterno. Denique ab hac Domina petere aliquod donum, quo magis eges, vel quod maxime enituit in Angelis, scilicet puritatem, & rogare illos ut id petant pro se, & omnes intercedant ad Deum. Hoc modo in secunda decade, inuocandi Patriarchæ, Propheta & Reges, præsertim S. Ioachim, S. Anna, & S. Ioseph, & facienda alia quæ facta sunt in prima decade. In tertia decade inuocandi Apostoli & Discipuli Domini, præsertim familiares Virginis, S. Ioannes, & S. Lucas. In quarta Martyres. In quinta Confessores, Doctores, Religiosi. In sexta, Virgines, viduæ & alia Sancta.

Vndecimus modus est, adscribi alicui Confraternitati vel Congregationi sub titulo B. Virginis erectæ, vti est Confraternitas Rosarij, vel scapularis, vel congregatio, quæ à nostræ Societatis hominibus ubique terrarum regitur. Placere enim, Deo, & B. Virginis eos, qui tali alicui Sodalitati suum nomen dederunt, miraculosi effectus in historiis Religiosorum recensiti declarant.

Duodecimus modus est, sumptâ coronâ precariâ, singulos globulos tactu percurrendo, ad singulorum attractum Sanctissimæ Virginis opè implorare, vel eam laudare, modo intra explicando Capite 30.

Hanc deuotionem S. Philippus Nerijs extimius cultor B. V. Mariæ commendabat suis spiritualibus filiis, ut percurrendo, globulos coronæ precariæ dicerent hæc verba: *Virgo Maria, Mater Dei, or a Iesum pro me. Et: Virgo & Mater. Virgo & Mater:* & iubebat eos sexaginta tribus vicibus hæc verba iterare, qua re, senserunt se valde in spiritu adiuuatos: Et ipsemet S. Philippus perpetuò in manu tenebat B. V. coronam sic eam (has iaculatorias orationuculas iterando) percurrere. Et quidam laicus fœdis contra Castissimam Deiparam cogitationibus impetitus, consilio S. Philippi, sic coronam recitans, ab iis liberatus fuit.

Facit ad hoc propositum sententia pulcherrima S. Germani: *Quomodo corpus nostrum vitalis signum operationis habet respirationem, ita etiam Sanctissimum tuum nomen à Virgo, quod in ore seruorum tuorum versatur assidue in omni loco, tempore, & mo-*

do, vita, letitia, & auxilij non solum est signum, sed etiam ea procurat & conciliat.

Decimus tertius modus est colendi Beatissimam Virginem Mariam, is quem tenuit B. Iordanus eximius Sanctus, Ordinis Doctissimi & Sanctissimi PP. Prædicatorum, (successor S. Dominici in Generalatu. Ante arâ B. Virginis frequenter sic orabat. Quia in nomine Mariæ, quinque continentur elementa, (seu literæ) pro primo, quod est, M, recitabat (præmissis ante, Aue maris stella) Canticum Magnificat anima mea Dominum: pro, Primo A, dicebat Psalm. 22. Ad te leuavi oculos meos: pro, R, Psalmum 8. 7. Retribue seruo tuo: pro, S, Psalmum 25. In conuertendo: pro secundo A, dicebat Psalmum 24. Ad te Domine leuavi animam meam: singulis autem subijciebat salutationem Angelicam. Aue Maria gratia plena. Quantopere autem sit Deo & B. V. Mariæ accepta hæc deuotio, diuinum miraculum ostendit quod refertur à Vincentio Beluacensi & ab alijs. Quidam Archiepiscopus Cantuariensis Ecclesiæ olim à Curia Romana reuertens, in Abbatia S. Bertini, quæ est apud S. Audomarum, hospitatus est, & die crastina ductus in Capitulum, sermonem edificationis cum fratribus habuit, quo finito eis indicauit, quia cum esset apud Beneuentum, audisset à quodam viro religioso, qui de partibus Ierosolymitanis erat, quod in illa terra quinque Psalmos incipientes à singulis literis nominis B. Mariæ, in honorem & memoriam ipsius frequenter frequentare multi consueverant: scilicet, Magnificat, Ad Dominum cum tribulauer; Retribue, In conuertendo, Ad te leuavi, singulis Aue Maria præmittentes. Erat autem ibidem in Conuentu S. Bertini quidam monachus, Ioseph nomine, qui hoc vigilanter audiuit, & quocidie post matutinas prædicos Psalmos in honorem B. Mariæ decantare cepit. Accidit igitur, ut quadam nocte surgentibus fratribus ad vigiliam, ille frater Ioseph nomine non interesset choro psallentium. Superior verò chororum circumiens cum laterna, ubi eum non inuenit, ad lectum cuius eius perrexit, ibiq; eum defunctum reperit. Conuocati autem fratres accurrunt stupentes & lugentes, vultumq; ei discooperientes, inuenerunt quinque flores rosarum, vnus egrediebatur de ore & lingua eius, super quem habebatur inscripta prima litera nominis Mariæ. (scilicet M) primus quoq; versiculus huius Psalmi Magnificat. Super rosam autem in dextro oculo radicatam, littera A: primus quoque versus Psalmi: Ad Dominum cum tribulauer, habebatur inscriptus: super rosam sinistri oculi, R, & primus versiculi Psalmi Retribue: super rosam dextera auris, littera G, atque primus versus Psalmi, In conuertendo: super rosam sinistra auris littera A: atque primus versus Psalmi, Ad te leuavi. Re vulgata Episcopus sub cuius stabant Dominio venit, vidit, gratias referens Deo & B. Mariæ matri eius & indutus Episcopalibus, solemnem processionem: cum sacibus, cum crucibus atque thuribulo ordinauit, sicq; cum Conuentu atque Clericorum solemniter Collegio venit ad lectum Iosephi monachi iam mortui: eductam autem rosam de ore eius, quæ trans-

Gallon, pag. 287. Bacci. l. 2. c. 2. n. 3.

De Zona Virgin.

Vinc. Specul. hist. l. 7. c. 116. Spec. exempt. dist. 9. n. 119. Spinel. c. 4. n. 24.

dentis manum facile sequebatur, atque cum suo rigore & decore incorrupta manebat. fecit in cristallo quoddam formoso artificiosae ac reuerenter inclusam super altare reponi: ubi ad miraculi evidentiam ab omnibus, posse videri: cetera verò rosa mox educta aruerunt atque pristinam pulchritudinem amisere. Episcopus vero susceptum corpus ante summum Altare, quod in honorem B. Mariae fuerat consecratum, honore debito sepelivit. Vbi ad declarandam clementiam Virginis, & deuoti ministri eius meritum ostendendum, plura postmodum miracula contigerunt. Haec in speculo exemplorum & Beluacensi.

Decimus quartus modus colendi B. Virginem, est ecclie omnium eius festorum ieiunare, & in festis eius Sanctissimam Eucharistiam sumere, in qua (vt B. Virgo S. P. N. Ignatio indicatur) est etiam corpus eius, hoc est sanguis eius, ex quo à Spiritu Sancto formatum fuit corpusculum Saluatoris in purissimo vtero Virginis immaculatae.

Decimus quintus modus colendi Deiparam, est tractare S. Gertrudis ab ipsamet. Cum enim S. Gertrudis B. Virginem Mariam per verba illa: Eia ergo aduocata nostra, inuocaret, videbatur ipsa Mater inclita, velut fumibus quibusdam tracta, inclinari ad eam. Per quos intellexit, quod quoties aliquis ipsam, suam Aduocatam cum deuotione nominando inuocat, per hoc nomen Materna pietas eius in tantum commouetur, quod nullatenus se valet cohibere, quin benignè precibus eius acclusetur. In illo verbo. Illos tuos misericordes oculos. B. Virgo meritum filij sui blandè tangens, ipsum versus terram inclinavit ad nos dicens: Ipsi sunt misericordissimi oculi mei, quos ad omnes me inuocantes salubriter possum inclinare: vnde & vberissimum fructum consequuntur salutis aeterna. Hinc à Domino hanc precepit eruditionem; vt ad nimis quotidie matrem suam benignissimam, per ista duo verba, saluet: Eia ergo Aduocata nostra, & illos tuos misericordes oculos, inuocaret: certa, quod per hoc in hora sua nouissima, non mediocre solatium obtineret.

Decimus sextus modus colendi Deiparam est, omnes nostras postulationes, per eam Filio eius, & Patri caelesti offerre, tum quia vt ait S. Bernardus; per manus Mariae vult transire Deus, quod nos vult habere, tum quia talis per eam oblatio, supponit & indicat magnam estimationem meritorum & gratiae, quam illa habet apud Deum Patrem, & suum Filium; quae est essentia cultus interni illius, & origo cultus exterioris. Merito itaque S. Bernardus monet: Quicquid illud est, quod offerre paras, Mariae commendare memento, vt eodem alueo ad largiorem gratiae gratia redeat, quo influxit. Neque enim impotens erat Deus, & sine hoc aqua ductu infundere gratiam prouideret, sed tibi rebus iam voluit prouidere. Fortè enim manus tua, aut sanguine plena, aut infecta muneribus, quod non eas ab omni munere excusasti. Ideoq; modicum istud quod offerre desideras, gratissimis illis; & omni acceptione dignissimis Mariae manibus offerendam tradere cura, si non vis sustinere repulsum. Nimi-

rum candidissima quaedam lilia sunt, manus eius, nec cauſabitur ille litorum amator, inter lilia non inuentum, quidquid illud sit, quod inter Mariae manus inuenit.

Decimus septimus modus colendi Deiparam Virginem est, cum Virginibus foeminae virginis conuersari, hoc est, cum summa, quae in hac vita esse potest, puritate & honestate, ne quicquam in conuersatione cum foemineo sexu, praesertim Virginibus, à te fiat, quod non auderes cogitare, dicere, facere, innuere, si cum Sanctissima Virgine, sciens illam esse Dei Matrem, conuersareris. Cum enim illa, secundam causam sui in caelis, gaudij, S. Thomae Cantuariensis apprensens, esse dixerit, Aureolam virginitatis intemeratae, qua in caelo omnes Angelorum ac Sanctorum Ordines antecellit; magnum gaudium praebit tam castae Virgini, qui ob reuerentiam eius virginitatis, cum foemineo sexu, praesertim cum virginibus, castissime conuersabitur. Proinde in conuersationibus cum foeminis, absint verba lasciuia, ioci oblectani, amplexus & oscula impitta, cogitationes & desideria immunda, maximè verò tactus impudici secretorum membrorum, sed & manuum, & pectoris, magis autem mamillarum denudatarum. Ostendit hoc Castissima Virgo miraculosis beneficiis collatis iis, qui ob eius reuerentiam, vel die Sabbati (quo praecipuè à pijs colitur) abstinerunt, peccatis castitati contrariis, vel liberarunt Virgines, propter amorem Deiparae, ne ab alijs sceleris impuro peccato contaminarentur.

Celebris est historia in vitis SS. Patrum, in quibus scribitur S. Paphnutio celeberrimo Anachoretae, oranti Deum, vt sibi ostenderet, cui Sanctorum similis haberetur, ab Angelo esse responsum, quod similis esset symphoniaci cuidam, qui in vico illo cantandi arte victum querebat; & qui antea latro fuerat, sed post latrocinium (conuersus ad Deum) exercebat hoc sedum artificium, fistulis instandis victum sibi in popinis comparando. Cum autem S. Paphnutius quaesiuisset, quidnam sancti & religiosi operis fecisset, respondit coactus à S. Paphnutio: Nihil mihi conscius sum boni, hoc tamen scio, quod cum inter latrones essem, captus est à nobis aliquando virgo Deo consecrata, cuius cum ceteri collega mei latrones cuperent eripere pudorem obieci me in medium, & eripui de contaminatione latronum, & nocte deducens eam vsque ad vicum, domui suae restitui intactam. Et alio tempore inueni mulierem honestae formae oberrantem in eremo, (ob inopiam rei familiaris pene desperatam) & se offerentem illi pro ancilla, vt abduceret, quo vellet; & miseratus ei, dedi trecentos solidos, & intactam reuocaui ad ciuitatem ex qua venerat. Si ergo latro pessimus, post conuersationem suam symphoniaci & fidium modulatione victum sibi in popinis quaerens, ob feminas duas, relictas à se intactas, adeo Deo placuit, & à Deo tantum gratiae consecutus est, vt S. Paphnutio ab ipso Deo indicaretur aequalis meritis, hinc apparet, quanti

Ephem. Balingh. 29. Decemb.

Ruff. l. 2. c. 16. Palad. Lanf. cap. 63. Rofv. p. 473. 474.

meriti sit ob Dei & Deiparæ amorem ac reuerentiam, cum feminis castissimè sine vlla impuritatis macula in cogitationibus verbis & factis admissa versari.

Spec. 1.7.
c. 102.
103.

Alterum exemplum mirabilius refert Vincentius Belluacensis de quodam milite impuro, qui quod Virginem insignitâ nomine Mariæ, & B. Virgini deuotam in sabbato stuprare noluisse, postea in torneamentis occisus, B. Virgine deprecante, in morte cõtritus est, & æternam salutem meruit. Sed præstat totam rei feriæm verbis historici descriptam hic referte, quia cum primùm eam legi, temperare à lacrymis non potui.

Erat miles quidam diues, & in bellis famosus, qui matrimonium ocium reputabat, licet in concupiscentiis faminarum esset totus. Hic ad quoddam torneamentum in Normania partibus celebrandum cum multo apparatu pergens, cum per quoddam castellum tam oculis, quàm corde vagus transfret inuenculam quandam in itinere vidit, cuius pulchritudine captus cuidam famulo, & familiari suo dixit. Vade, curre, interroga Patrem & Matrem puella, si mihi eam concesserint vna nocte, dabo eis decem libras, & vnam veslem ad opus, & ornatum filie sue. Qui cùm iussa compleisset, illa mutatoris induta, & ad patris imperium, vt iuuenem sequeretur inducta, ipso duce ad militem diuersorium venit, & post cibum & potum, communis lectus ambos recepit. Cùmq; ille congressum cum pudica Virgine pararet, & illa suspirioso corde sue virginitatis captiuitatem expectaret. (Erat autem nox sabbati, quod deuotio fidelium, memoria Virginis Matris consecrauit.) Miles ait: Charissima, quod nomen est tibi, cur tale super me assumpsisti lamentum, cur me accipis quasi hostem, & non amicum? an non diligis, qui te tradidit mihi, patrem tuum? Cui illa voce tremula respondit: Maria vocor, dignèq; lacrymis afficior, & plandum facio, quia melius est mihi mori, quàm turpiter viuere cum virginitatis detrimeto maxime cum Mariæ continentiam vouerim, & desponderim me vni viro virginem castam exhibere Christo: volueram quidem mores, & habitum Sanctimonialium imitari, nisi patris mei paupertas reclamaret: nam & agnosco literas, & ex scientia Mariæ didici horas, à quodam pauperulo clerico, qui apud patrem meum diuersorium habet. Tunc Spiritus Domini descendit in mentem militis, & excusit de cogitatione eius flammam libidinis, ita vt diceret, quia nox Sabbati est, & quia tu vocaris Maria, id est maris stella, propter noctem, & nominis huius honorabile Sacramentum, iam nunc cessauit, & cor meum à tua iniquitudine, & corpus à tua iniquitate, nec operor in te, opera tenebrarum, sed nox hæc, quam diei æternæ Mater sibi dicauit, mihi sicut dies illuminabitur, ad morum conuersionem. Et quia, vt dixisti, voluntarium tibi est Christo seruire in cœtu Sanctimonialium, teste Deo promitto, quod satisfaciæm desiderio tuo, si veneris mecum. Tunc illa sub hac pactio- nis, & pacis forma, dormiuit tota nocte secunda. Quam mane factò militis familiares equo impositam furrim affortauerunt, milesq; eam in monasterio, quod iuxta

torneamenti erat locum, contubernio Sanctimonialium tradidit, promittens subterfucando, quod pro mercede eius, locum multis donariis honoraret, & si vita comes esset, eam singulis annis visitaret. Sed postea inde digressus, serua secunda in torneamenti congressu occisus est, & in eodem loco, sicut tunc moris erat glorie secularis, ad titulum sui nominis sepultus. Interea Virgo Christi, Virgini Matri Christi, cui se probauerat placere, contendens, & ad spiritualis illius dilecti sui reditum pendens, cum gemitu & lacrymis illam Christo, & Mariæ commendabat. Sed ceteris militibus sine illo redemptibus, iamq; spe reuersionis penitus amissa, cum Abbatisa sub fallaci promissione mercedu turpem Virginis intrusionem accusaret, illa Beatam Mariam lacrymosis interpellabat precibus, vt de militis statu reuelationem aliquam, vel modicam tanto dolori procuraret, Cui ipsa Beata Virgo Maria semetipsam per visionem exhibuit, dicens: Parce charissima, parce fleibus, & suspiriis. Ego sum Mater Iesu Maria, consolatrix tua, scito, quia quam citò recepit à te ille tuus in Christo dilectus, in torneamenti congressu occubuit, eodemq; in loco sepulturam accepit: qui quoniam mihi deculit in te, & bona tibi contulit propter me, veraciter in morte compunctus æternam meruit salutem. Ibis ergo ad Abbatisam, & annuntiabis ei ex me, quatenus illac citius pergat, & corpus huc translatum in cœmeterio reponat, vt per Ecclesiasticorum suffragiorum communionem adiuetur. Hoc autem erit signum, quod tibi locuta sum, rosam super sepulchrum vernanem reperies in superficie cuius radix de ore sepulti pullulat in visceribus terræ. Illa igitur gaudens Domina cœlestis imperium Abbatisæ retulit. Sed ab ea hypocritis, & conficta visionis improprietatem recipiens, cum lacrymis ad Beatam Virginem recurrit. Cui illa sicut prius, mandatum ad Abbatisam tranxit, & addidit de quodam peccato eius occulto, quod ipsa confiteri, & lacrymis deberet punire: & sic cum suo Conuentu nudis pedibus ad faciendum, quod iubeatur, puro corde & prompto gressu ire. Quod Abbatisa audiens, & signum recognoscens, confessione facta, & satisfactione indita, ad locum properauit, & in iudicio rose, corpus militis inuentum in monasterium suum translatum, honorificè ibidem sepelivit.

Ita abstinentia à luxurie peccato, & castimonie amor, ob amorem B. Virginis Mariæ, etiã improbis ante hominibus, est salutaris, & facile iter aperit ad cœlam.

Pulcherrimū etiã exemplum narrat Thomas Cantipratanus in libro Apum de S. Ludouico Cathalaensium Episcopo, qui cum esset corpore venustissimus & pudicus, Galliarum Regna Coniectus in eum oculis oportuno loco vocatum ad concubitum inuitauit. Quam ille toruo vultu & oculo indignanti despicens, verbis mirificis confutauit. Cuius oculus post mortem, etiam in sicco cadauere extinguit & caligare non poterat, sed quasi lucidissima crystallus permansit, etiam dum post annos plus quam quadringentos eleuatum è terra in qua sepultum fuit, esset eius corpus. Quod se ab oculato teste quodam Abbate, qui dicta translationi corporis intersuit, se audiuisset Cantipratanus

1.2.c.10.
par.33.

ipratantur testatur.

Ita remuneratur Deus non in cælo tantum, sed quandoque in terra castos oculos, & dum ex castitatis amore, impuras fœminas ad libidinem pronocantes, toruê aspiciunt, & increpant ac à peccato abstinent.

Quocirca vt monet S. Ioannes Damascenus: *Caremus vi mentem memoriamq; nostram, Genitricis Dei promptuarium efficiamus. Quo autem modo id assequemur: Et Virgo ipsa est, & Virginitatis amans. Pura est, & purorum amans. Quapropter si & corporis & animi castitatem colamus, ipsius gratiam adipiscemur. Si quidem lutum omne fugit, ac canofas affectiones astringatur. In glauium execratur fœdissima fornicationis vitium, in ista est: huius impuras & scelestas cogitationes non fecit ac vperarum factus fugit: sermones fœdos ac scurriles propellit: cantuq; ac meretricia vnguenta submonet: horum autem contrarius delectatur: Contraria enim contrariorum medicamenta sunt.*

Decimus octauus modus colendi SS. Deiparam, solam nomen eius proferre cum magno pietatis ac dulci affectu. Nam sola nominis eius deuota pronuntiatio est valdè Deo grata & multis salutaris. Qua de re extat ipsius Virginis Beatissima testimonium S. Brigittæ reuelatum: *Filius, inquit, meus, quantum etiam honorauit nomen meum audi. Nomen meum est Maria, sicut legitur in Evangelio. Hoc nomen cum Angeli audiunt, gaudent in conscientia sua, & reuerentur Deo, qui per me & mecum talem gratiam fecit, & quod vident ipsi humanitate: sicut mei in Deitate glorificatum. Illi qui in Purgatorio sunt, vltra modum gaudent, tanquam eger in lecto iacens, si audierit ab aliquibus verbum solati, & quod ei placeat in animo, quod statim exultat. Angeli etiam boni audio hoc nomine statim appropinquant magis iustis, quibus dati sunt ad custodiam, & gaudent de profectu eorum. Omnes etiam demones reuertuntur hoc nomen & timent, qui audientes hoc nomen Maria, statim relinquunt animam de vngibus, quibus tenebant eam. Sicut enim auis qua in prædam vngues & rostrum habet, si audierit foram aliquem, relinquit prædam, & cum nihil operis sequi videt, statim reuertitur ad eandem: sic demones audito, nomine meo, statim relinquunt animam, quasi sagitta velocissima, nisi aliqua emendatio, subsequatur. Nullus etiam tam frigidus ab amore Dei est, nisi sit damnatus, si inuocauerit hoc nomen, hac intentione, vt nunquam reuertit ad opus solitum, quod non discedat ab eo statim diabolus, & nunquam amplius reuertitur ad eum, nisi resumpserit voluntatem peccandi mortaliter. Tamen quandoq; permittitur ei, turbare eum propter maiorem remunerationem eius, sed non possidere. Mirum ergo non est, diuinis miraculis confirmatam esse à Deo deuotam nominis Deiparæ pronuntiationem. Narrat Seguinus: Ioannem monachum laicum deuotum & sanctum, cum esset latini sermonis omnino ignarus, tantum hæc duo vocabula: *Aue Maria, memorie mandasse, & ea singulis diei horulis atque momentis, ad quoslibet gressus, siue cum di-**

uinis interesset laudibus, siue cum aliquid aliud ageret, siue à manuum labore quiesceret, recitando perorasse. Vnde eodem anno quo mortuus est, ex eius ore, (corpore iam tumulato) lilium litteris aureis *Aue Maria* (parisim decoratum produit. Idem refert Bernardus Brito de B. Guillelmo in eius Vita. Idem narrat cæfarius cõtigisse B. Ladillao Cisterciensi laico in Polonia. Et in Catalogo sanctorum ac Beatorum Ordinis Cisterciensis scribitur in lingua Eustachij Cisterciensis religiosi mortui, ex ore eius Dei nutu emissa apparuisse aureis litteris scriptum: *Aue Maria. Nam frater ille adhuc in corpore existens, quoties ante altare B. V. Mariae transibat, dicendo deuotè, Aue Maria, ipsam salutabat. Ita est accepta Deo & B. Virgini deuota pronuntiatio nominis Mariae.*

h. in Dō.
9. post
Pent.

Decimus nonus modus colendi B. Virginis est, corpus in eius honorem affigere, illis modis, quibus ferui Dei illud solent affigere: vt sunt ieiunia, disciplina, cilicia, vigilia nocturna orationis; humi vel in lecto duro cubationes, capillorum vellicationes, pedestres peregrinationes, & his similia.

Vigesimus modus est pro diuitibus propriè, erigere Deo in honorem. B. V. Mariæ, altaria, sacella, templa, statuas, imagines, distribuere certis diebus elemofinas, pauperibus præsertim in nosocomijs existentibus, qui maiore pietatis legent subsidio, quam illi in plateis vagabundi: quanquam & his collatæ elemofinæ in honorem Deiparæ, ei sunt acceptæ.

Post hæc scripta incidi in pissimos tractatus, viri inter nos sanctimonia vitæ ornati R. P. Petri Antonij Spinelli, mei olim confessorij, Rectoris deinde, & Romæ Prouincialis, quos sub titulo Throni Dei, de Beatissimæ Matris laudibus & modis eam colendi edidit, quos antea non legeram, dignos qui legantur & feruentur ab omnibus: præsertim ea quæ suadet c. 36. & 37.

Vita eius,

Vltimus modus colendi B. V. Mariam traditus est à nostro P. Carolo Spinola pro Christi fide combusto in Iaponia. Is in honorem nouem mensium quibus B. Virgo Christum in vtero gessit, sic Dei Matrem colendam voluit.

Novies recitetur Angelica salutatio, meditando (dum quælibet salutatio repetitur) vnum aliquod priuilegium Virgini à Christo datum in gratiam hospitij Christo in vtero Virginis concessi: accepta hinc occasione laudandi in primis, gratulandique Diuinæ bonitati, quæ Virginem honore tanto est dignata, & Virginitatem ipsam extollendi, venerandique, flagitando ab ea gratiam certo priuilegio respondentem.

Primum. Priuilegium est re vera fuisse Dei Matrem quæ suo eum vtero conceperit, ope Spiritus Sancti. Quam ob rem gratias Deo referam, simul venerando talem tantamque Matrem, Tu illam insuper ora, vt Dei Mater spiritualis

tualis efficiare, voluntati Dei sanctissimæ obtemperando, ex sententia illius Evangelici pronuntiari. *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, ipse meus frater, & soror, & Mater est.*

Secundum. Privilegium est, simul Matrem extitisse & Virginem, iunctis per miraculum fecunditate & Virginitate. Ora Christum per Materna merita, ut tibi honorum omnium impertiatur ubertatem, puritati corporis animique coniunctam.

Tertium. Gravida novem mensibus Christum tulisse, non solum absque molestia ponderis, verum etiam cum leuaminis sensu. Obsecra, ut nunquam tibi graue videatur iugum Domini portare, sed contra, leuis ac suavis appareat observatio legum illius.

Quartum. Cum alia omnes prolem cum dolore sint enixa, hanc summo cum gaudio peperisse. Ora Beatam Virginem, ut gratiam tibi impetret, spiritualiter pariendi Deum, hilari bonorum desideriorum, propositorumque executione, quam præstare decreuisti, atque hinc animi tibi crescant, ad vincendas omnes difficultates molestiasque, quæ bonis operibus esse solent impedimento.

Quintum. Postquam angustis vteri claustris Virgo illum esset complexa, quem neque cæli neque terra comprehendunt, tantam ei inter res creatas capacitatem datam, ut in ea Deus collocaret plenitudinem gratiæ, quæ sanctorum omnium gratiam immensè superaret. Deum obtestaberis per amorem illum, quo novem mensibus se vtero Virginis inclusit, eius te gratiæ celestiumque donorum capacem efficiat, quibus iam te inde ab omni æternitate ornare decrevit, si tu modo permittas.

Sextum. Postquam verbum æternum humanitatis nostræ vestem de castissimis Virginis Beatissimæ visceribus, sibi texuisset, instar Pontificis summi eam dicavit consecrauitque in templum viuum, verumque tabernaculum Dei: ex illa Davidici carminis sententia: *Sanctificauit tabernaculum suum Altissimus.* Obsecra Deum, interpositâ precatone Beatissimæ Virginis, ut quoniam per Baptismi fontem in Spiritu S. templum es consecratus, illud omni labe purum ferues.

Septimum. Cum Christus sit verus vitæ panis, Virgineus Mariæ vterus factus est publicum orbis horreum, è quo eductum est frumentum electorum, ut conderetur panis Eucharistiæ, quo fideles omnes pascuntur, nutriunturque; qui venter illo celebratur Sponsi cantico: *Venter tuus sicut aceruus tritici.* Obsecra Beatissimam Virginem, ut quemadmodum liberalis fuit in ministrando Angelico illo pane, sic quoque gratiam tibi impetret, eum pari (quò tanto par est mysterio) religione, obseruantiaque gustandi.

Octauum. Cum Christus sit secundus noster

Adamus, celestis nempe ille ac Diuinus; dum in Mariæ latuit abditus visceribus, eam secundam Eam reddidit; ex qua per Christum regenerati sumus in filios Dei adoptiuos, cum ex prima Eva nati essemus, filij iræ. Accurre igitur boni instar filij ad piissimam hanc Matrem, eam obtestare ut in suam te tutelam recipiat, & à primæ Eæ te calamitatibus asserat.

Notum. Postquam in Virgine Deus habitauit, facta est instar paradisi deliciarum ac voluptatum, imò cæli instar Empyrei, cui semper frequens afflitit cælorum regia, cum nequeant celestes illæ mentes spectaculo hoc satari, quale fuit videre immensum Deum, vnus virgineulæ sinu inclusum. Deum orabis, ut animam tuam vertat in paradysum diuinæ suæ maiestatis; expurgetque spinis, vitiis, tribulis omnibus vitiorum, quæ sterilem in siluam, atque infæcundam eam conuertunt.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

De piis affectibus per creaturas Excitandis.

Octauum genus affectuum peti potest ex creaturis, quæ se nostris sensibus obiciunt, prout vnaquæque incidit in sensus nostros. Nam ut ait S. Basilius: *Vniuersa hæc mundi moles, proinde est ac liber literis exaratus, palam conestans: ac deprecans gloriam Dei illiusque, Augustissimam Maiestatem, arcanam aliquo & inuisibilem, abundè enuncians tibi intellectu creatura.* Hoc autem arte David docuerat: *Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum.* Quod cum aliis modis præstat per se ipsum, tum etiam per reliquas creaturas, quæ incurrunt in sensus nostros. Nam ut scribit S. Augustinus: *Ipsæ species in creaturarum, voces sunt quadam Creatorem Laudantium.* Explicat autem locum: *Circumuiui, & immolauit in tabernaculo eius, hostiam vociferationis, & legit tubilationis.* Et vnde, inquit, hostia tubilationis vnde inuenta est: circumeundo. *Circumeat, inquit, animus tuus per vniuersam creaturam, vnde, tibi clamabit creatura, Deus me fecit: quicquid te delectauerit, in arte artificem commendat, magisque, si circumeas vniuersa, consideratio concipit artificis laudes.* Vides Cælos, magna opera Dei sunt. Vides terram, Deus fecit semina innumera, diuersitates germinum, multitudinem animalium &c. Sic & S. Prosper: *Quod, inquit, est testimonium, quod semper Domino, deseruiuit, & nunquam de eius bonitate ac potentia conticuit, nisi ipsa totius mundi inenarrabilis pulchritudo, & inenarrabilium beneficiorum eius diues & ordinata largitio: per quam humanis cordibus quedam æternæ legis tabula, præbeantur, ut in paginis elementorum, & voluminibus temporum, communis & publicæ diuinæ institutionis doctrina legeretur.* Cælum ergo, mare, terra, & omnia quæ in eis sunt, consono speciei suæ ordinationis.

tionis, concentu protestabantur gloriam Dei, & prædicatione perpetuâ maiestatem sui loquebantur. Au-
 tior: & tamen maximus hominum numerus, hanc
 vocem non intellexit. Accipienda est ergo occasio
 priorum affectuum ex rebus creatis, quæ in no-
 stros sensus incurunt. *Omnia enim quæ visui pa-
 rent, inquit S. Macarius, sunt ymbra verarum ve-
 ram, ad animam pertinentium: Est enim præter homi-
 nem conspicuum, alius homo interior. Et alij oculi quos
 excæcavit sathanas, & aures, quas surdas effecit. Sed ve-
 nit Iesus ad interiorem hunc hominem restituendum
 sanitati. Quod cum aliis modis præstat per se
 ipsam, tum etiam per reliquas creaturas, quæ
 incurrunt in sensus nostros. Exempli gratia.
 Exis è cubiculo, vides aliquos colloquentes,
 proponere serare silentium, dole de illo collo-
 quio, si videri potest otiosum. Audis strepitum
 ventorum sæuientium, ora pro nauigantibus.
 Audis in taberna bibentes, saltantes, dole ob
 peccata eorum, pete à Deo ne inebrientur, & si
 fuerint inebriati, vt cirò conuertantur peccatū.
 Sed non omnes sciunt per creaturas ascendere
 ad Deum. Qua de re sic S. Chrysostomus in il-
 lud Theil. 4. de dormientibus nolo vos ignora-
 re tomo 3. edit. Ducei, Video, inquit, omnia quæ-
 cunq; à Deo procreata sunt atque ita ad ipsum mundi
 parentem velut manu deducor. Impius aliter videt. Et
 quemadmodum in literis vsu venit, vt omnes equè eas
 ceruamus, docti iuxta ac indocti, at non eadem omnes
 mentes, stulti enim & ignari cum eas vident, nihil aliud
 quam literas esse putant, intelligentes verò magnâ arte
 sensum reconditum eruunt. Ad eundem modum & in
 visibilibus visdem omnes oculis quæ accidunt, videmus,
 at non eadem mente. Pythagoræ, vt scribit Antoni-
 us, mane nos cælum aspiciere iubebant, vt recordemur
 eorum, qui semper suum officium præstant. Item ordi-
 nis puritatis & simplicitatis nude. Astris enim nullum
 est velamentum. Sic ex creaturis sumebat occa-
 sionem eleuandi mentem ad Deum ille senex
 S. Antonij discipulus in Vitis Patrum, qui in die
 quâ eum dactylos custodire congingebat, clamabat di-
 cens: Discedite ab intro mala cogitationes, & de foris
 aures. Erant enim deputati in Monte S. Antonij septem
 monachi tempore dactylorum, & vnus ex eis abigebat
 ab eis volucres. Narrat Socrates Pambonem cum
 deprecante Athanasio ab eremo descendisset
 Alexandriam, & vidisset mulierem theatralem,
 fleuisse, & inquisitum à prætereuntibus, quare,
 ploraret, respondit: Duæ me res mouerant. Vna
 illius mulieris perditio; altera verò, quia ego
 non studeo tantum placere Deo, quantum hæc,
 vt turpibus possit placere hominibus. Vides se-
 renam diem, gratias age pro serenitate, si autem
 noxia est frugibus, pete pluuiam; pete illumina-
 tionem infidelium & peccatorum, & tepido-
 rum, & beatitudinem cælestem, in qua est per-
 petua serenitas. Et vt monet B. Macarius: Si aspi-
 cis solem, inquirito verum solem: Si spectaueris lumen,
 respice animam tuam, num verum & bonum lumen
 natus sis. Quâ fronte intueris solem, inquit S.*

Chrysostomus: Nisi prius adoraueris illum, qui lu-
 men illud dulcissimum oculis tuis mittitur. Sic apud S.
 Ioannem Climacum, quidam cocus erat, sin-
 gulari lachrymarum gratiâ præditus; à quo cū
 sedulo sciscitatus fuisset, quâ ratione tantum
 donum adeptus fuisset, tandem precibus indu-
 ctus respondit: se nunquam arbitratum in cult-
 nâ ministeriis seruire hominibus, sed in suis
 fratribus, de Apostolis benè mereri, & ex ignis,
 quem perpetuò cernebat, conspectu, vasta ignis
 inferni incendia animo versasse, quæ confide-
 ratio vberes ex oculis lachrymas solebat elice-
 re. Sic S. Basilius hortatur: Ne in mensa quidem
 animus noster à Dei cogitatione vacare debet: verum
 ex ipsa ciborum natura, sumentisq; corporis officio, oc-
 casionem sumere, dandi Deo gloriam, vt variæ ciborum
 species salubritati proprietatq; corporum conuenientes,
 ab eo, qui cuncta sapientissimè dispensat, excogitate
 sunt. Placet Deo, eius beneficentiæ inter fercula
 recordatio: & vsque ad eò placet, vt ei deditos,
 cælestibus tunc consolationibus reficiat, vt B.
 Hugoni Episcopo, & B. Aloysio nostro conti-
 gisse ex eorum vitis scimus, & aliis quos noui-
 mus: quando etiam à sensibus abstrahi aliquos
 velit, vt legimus de Isidoro apud Palladium, &
 de S. Antonio Abbate apud S. Athanasium, & Lanf. c. 1.
 de B. Ioanne Testicida in eius vita. Alioquin vt
 dixit S. Clemens apud S. Ioannem Damascen-
 num; Mensa, in qua nulla Dei memoria adhibetur, à
 brutorum stabulo non differt. S. Climacus: Cum ad
 mensam epulis instructam discumbis, prociat in me-
 dium iudicij mortisq; memoria, vix enim vel sic parum
 concupiscentiæ obsides. Dum calicem bibis, memento
 item aceti & fellis Domini tui, prorsusq; aut contine-
 bis, aut certe per gemitum humilior eris.

Noster Pater Petrus Faber hac in re mire ex-
 celluit. Nam præter ea quæ infra de eo referam,
 huc spectare videtur, quod de eo scribit Orlan-
 dinus: Nil temerè aut socordè peruersum tractabat.
 Cum sacrâ se vnda respergeret, Dominum precabatur,
 vt quicquid illa benedictionis & virtutis haberet, id
 omne conferret in animam suam, ad lauandam eam à
 noxiis, ad complendam donis cælestibus, ad munendam
 & defendendam contra hostes inuisos. Ad sacrarum
 conspectum imaginum, præter consentaneum cultum,
 intelligens vim propriam imaginis, esse, representare
 eum, cuius est imago, conabatur ipsum Dominum aut
 Deiparam aut alium è cælestibus, quem imago refer-
 ret, menti suæ presentes intimè facere, vt perpetuò insti-
 derent.

Audis pluuiæ strepitum, si est utilis eo tem-
 pore, gratias age Deo pro ea, offer Deo tota actus
 fidei, spei, charitatis, humilitatis, contritionis,
 adorationis gratiarû actionis, inuocationis di-
 uini auxiliij, &c: quot sunt guttæ illius pluuiæ,
 Pete continuum influxum gratiæ auxiliiorû, in
 mensura bona, conferta, cogitata & superef-
 fluente, per quæ & tu (& tecum alij) semper
 perfectissimè operis, & Deum quàm maximè
 glorifices. Audis strepitum sæcularium rerum,
 vel

lib. 1. de
 orat. Deo
 8. 4.

ep. 1. ad
 Greg.

1. 2. Paral.
 1. 2. c. 3.

154.
 1. 2. c. 3.
 vitæ.

vel personarum, gratias age Deo, quod te liberauerit à vita seculari, & posuerit in domo sua. Quando in itinere transis pagum aliquem, oppidum, vel urbem, vel Domini alicuius domum, &c. hos potes affectus depromere. *Primo.* Roga Deum, vt per merita eorum, qui eo in loco placent ei, misereatur tui. *Secundo.* Gratias age pro beneficiis omnibus præteritis, præsentibus & futuris, concessis & concedendis iis, qui ibi habitauerunt, habitant & habitabunt. *Tertio.* Comenda Deo omnes necessitates ibi habitantium, & vt Deus eos exaudiat. *Quarto.* Detestare peccata illic commissa, & dole de illis. Quod si ibi sint hæretici aliqui, affectus contrarios fidei saltem in genere elice. *Quinto.* Pete remissionem peccatorum illorum. *Sexto.* Comenda Deo animas illic defunctorum. Sic S. Fulgentius, dum Romam venisset, & sub Theodorico Rege illic præfente, Romana Curia nobilitatem, decus, ordinemq; adspectasset, (vti de eo in eius vita scribit eius discipulus apud Sorium;) illis nugis secularibus non consensit sed inde potius ad illam supernam Hierusalem feliciter desiderandam exarsit, salubri disputatione, sic admonens fratres: *Quam speciosa potest esse Hierusalem cælestis, si sic fulget Roma terrestris: Et si in hoc seculo datur terti honoris dignitas diligentibus vanitatem, qualis honor & gloria præstabitur sanctis contemplantibus veritatem.* Similibus affectibus S. Martinus Episcopus Turonensis, occasione è creaturis accepta feruebat. Nam vt scribit S. Severus Sulpitius in Epistola ad Balsilam locorum suam, visitaturus Diocesin Conducensem cum discipulis suis, videns Mergos in flumine piscibus capiendis insidiantes. *Forma, ait hac demonum est, insidiantur incautis, capiunt nescientes, captos deuorant exsaturariq; nequeunt deuoratis.* S. Chrysostomus monet: *Vestium amictus, continuum nobis monumentum, quo memores simus, quantum bonis exciderimus: & discamus, quanto supplicio humanum genus ob inobedientiam sit affectum.* Nam postquam nostri primi parentes ob peccatum ab innocentia illa & angelica vita exciderunt, dispensauit Deus, vt ex omnium velleribus homines indumenta sibi pararet. Sic S. Franciscus vti scribit S. Bonauentura: *Vt ex omnibus excitaretur ad amorem Dei, exultabat in cunctis operibus manuum Domini, & per incuditatis specula, in vniuersam consurgebat rationem, &c.* Contemplabatur in pulchris pulcherrimum, & per impressa rebus vestigia prosequabatur vbiq; dilectum, de omnibus sibi scalam faciens, per quam ascendere ad apprehendendum Deum, qui est desiderabilis totus. Inaudita enim deuotionis affectu, fontalem illam bonitatem in creaturis singulis, tamquam in rivulis degustabat. Et S. Chrysostomus: *Ab experimento, inquit, rerum tenuium fieri potest, vt accipiamus de magnis aliquid coniectura.* Si quando in balneo fueris nimium effervescente, tum gehenna recordaberis: & rursus, si quando febre acriore cõflagaueris, ad flammam qua illic est progredere: tum probe intelliges, quia si balneum, & febris ad nos afflicta

& territant: quo animo futuri sumus, quando in flammam ignis inciderimus, qui dicitur ab illo horrendo tribunali? Quod etiam, in igne purgatorij locum habet. Et h. 2. in Epist. ad Theffal: *Quando. Videris aliquid bonum & magnum in presenti vita, cogita cælorum regnum, & id nihil esse existimabis: quando terribile cogita gehennam & iridebis.*

De S. Patre Nostro Ignatio scribit Ribade-
neyra: *Vidimus inquit frequenter illum ex tenuissimu rebus ad Deum, qui in minimis etiam maximus est, ascendente: ex plantula, frondis, fructus vniuersi aspectu, & vermiculi alicuius aut bestiola consideratione, super cælos, at tollente, & ad ea, que à sensibus remota sunt, penetrantem, capientemq; à singulis vtilissima documenta, ad totius informationem vita.* Et Maffei de eodem scribit: *Id nostris hominibus cupiebat esse familiarissimum, vt è singulis rebus quoad eius fieri posset, creatoris sapientiam, potentiam bonitatem agnoscerent.* Et sic aliorum obiectis sensuum, excitabis te ad actus supernaturales, iis similes eliciendos. Hoc faciet S. Basilus: *Accumbens inquit mensa ora, esitans panem; largitori gratias respondito: sufficiens, firmansq; infirmas corporis partes vino, eius fac memineris, qui hoc te dono imperituit, & ad inferendam cordi tuo laticiam, & ad multiplicium infirmitatum non mediocrem solamen. Tunicam indueris: gratias age benigno auctori. Amicis pallio, fac vt in te augetur intensior erga Deum charitas, qui regum a gratiis largitus est, hyemem astititq; accomoda, quibus & vita conseruetur, & turpido obueletur. Tibi dies expletus abiit: illi referto gratiam, qui solem quidem nobis nihil tale merentibus indulsit, in diuina operationis ministerium: ignem verò contulit illustranda nocti, vt quoque reliquis vita commoderatibus subseruet. Ipsa rursus nox alius ad orationem suscipere possit occasione. Etenim si quando in cælum suspexeris, in excimia m fiderum pulchritudinem, cole Deum, qui cuncta hæc in sapientia condidit. Vbi omnigenum animantium naturam in somnum resolutam ac depressam perspexeris, supplex prociens adora eum, qui nos nec cogitantes, aut certe inuitos, indulgentiâ soporis, ac continentis assiduitate laborum relaxat, & alleuat, per q; exigua quietis resollationem, vigorem addit corpori, viresq; restaurat, &c. Sane ad eum modum indiuisibile, & continenter oraueris, non quidem si verbis modo orationem expleueris tuam, verius vbi omnis profusus vita tua ratio atque institutum, diuinâ te conformarit voluntati; sic vt vita ipsa dici & esse promereatur, continens quadam, & indiuisa oratio.*

Quin ipse Christus Dominus, similes affectus docuit S. Briggittam: *Cum imponis tibi vitam, seu velum capitis, quo stringuntur Capilli, dicit: O Domine Deus meus, qui omnia bene creasti & hominem excellentius præ omnibus ad imaginem tuam creasti, miserere mei. Et quia non seruasti pulchritudinem faciei meæ ad honorem tuum, ideo velo frontem meam. Cum verò atrahis calceos, dicit: Benedictus sis tu Domine Deus meus, qui præcipis mihi habere calceos, vt sim fortis & non repida in seruitio tuo.* Con-

155.
Vita apud
Sorium
to. 1. in
Iauuar.

156.

h. 18. in
Gen.

157.
e. 9. vita.

ep. 5. ad
Theod.

158.
1. 5. c. 1.

160.
1. 5. c. 1.

159.
1. 4. Re.
uel. c. 94.

fortis

feratigitur me, ut in mandatis tuis possim ambulare, &c. Cam verò ad mensam accedis, dicit: O Domine Deus meus, si velles, sicut potes me sine cibo subsistere. libenter roga rem te, nunc autem, quia præcipis nos cibum sumere cum discretione, rogo te, da mihi continentiam in cibo, ut per gratiam tuam possim comedere secundum naturam necessitatem, & non sicut cupiditas carnis petit. Cum autem accedis ad somnum, dicit: Benedictus sis tu Deus, qui temporum vicissitudinem disponis nobis, ad alleviationem & solatium animæ ac corporis, rogo te, da corpori meo requiem in hac nocte. & serua me illasam à potestate & illusionis inimici. Et alio loco: Quando necessitate requirente refectio sumitur, sic homo debet cogitare: O Domine omnia terræ non sunt nisi terra & transitoria, idè da mihi ea sic disponere, ut de omnibus suam tibi reddere rationem. Ibidem B. V. Maria per S. Brigittam inter alia, dat talia monita cuidam Episcopo. Cui primum euigilauerit Episcopus de nocte, statim debet regitari Deo, pro charitate, pro passione eius in redemptionem, pro patientia qua supportauit diu peccata, & mores eius. Deinde cum surgit à lecto, & induit vestes, dicat sic: Terra tenetur vestire terræ suæ, & cinis esse cum cinere suo, verum tamen quia ex providentia Dei habet Episcopale officium, in speculum aliorum, idè induat te animam, qui es corpus meum, in cinere & terra non propter superbiam, sed in operimentum ne nudus appareas: nec curò vitrum indumentum tuum sit melius an vilis, nisi tantum ut propter honorem Dei, Episcopale agnoscat habitus, & in habitu discernatur ab aliis, Episcopalis auctoritas, ad correctionem, & ad informationem infirmorum. Propterea rogo te pissime Deus qui vocasti me ex gratia tua, da mihi conscientiam in animo, ne superbiam ex magno cinere pretio, nec inaniter glorier, de colore, sed tribue mihi fortitudinem virtutum. Ut sicut habitus Episcopalis, est honorabilis præ aliis, propter auctoritatem diuinam, sic habitus animæ, virtuosior sit apud te: ne vel propter auctoritatem indiscretè habitam, deprimar profundius, vel propter habitum laudabilem indignè portatum denuder ignominiosus ad damnationem. Et postea docet, quomodò alia actiones ab eo petende sint, quibus etiam conformes pios affectus proponit Episcopo. Cum, inquit, accedit ad mensam, dicat sic: Domine Iesu Christe, qui vis quod corpus sustentetur de cibo corporali, rogo te, da mihi auxilium: sic dare corpori meo necessaria sua, ut non attendatur ex nimietate ciborum, nec deficiat ex paucitate, sed inspira mihi moderationem congruam, ut cum de terra viuas, Dominus terra à terrâ suâ non pronocetur ad iram. Et infra. Ingrediens lectum oret sic: O Domine Deus meus, qui creasti corpus meum, vide me misericordiâ tuâ, & præsta mihi auxilium tuum, ut non ex nimietate somni accediosus fiam ad seruitium tuum, nec ex defectu somni, deficiam in seruitio tuo, sed modera somnum meum, quem præcipis habere, ad corporum releuationem, ut inimicus non nocet corpori, nec non occulto iudicio tuo, in anima dorminetur. His similia traduntur alteri Episcopo lib. 3. Reuel. S. Brigittæ cap. 1.

Lancij Opusc. Tom. 2.

Qua in te enituit admirabiliter nostri Patris Petri Fabri industria, quàm fuse describit Orlandinus in eius vita, quæ cum nunc ægrè inueniri possit venalis, non grauabor id quod de eo refert hunc in locum transcribere. Cum ad urbem aliquam oppidumne propius accederet, fundebat super incolas orationem, & Clementissimo Dei Numini supplicabat, ut eius regionis Angelus, Angelique Magistri singulorum hominum, atque Custodes, præcipuo eam studio, curaque, defenderent. Inuocabat & Sanctos, cuiusque loci Patronos ac tutelares, ut pro habitatoribus suis, aut gratias agerent, aut opem poscerent, aut veniam à Deo peterent, partesque illas officij atque gratiarum, quas ipsi incola vel negligenter vel ignorarent, ipsi vltro susciperent, atque peragerent. In conducendis etiam nouis adibus, ac permutandis hospitibus mos erat, ipso primo suo ingressu, singulis in cubiculis genuflexo precem fundere, & conclauia cuncta, omnemque angulum, tum ad abigendos impuros spiritus, qui hunc aërem obsident, tum ad ascendam aëris inelementiam piâ precatatione lustrare: memineratque, in suis precibus eorum etiam, qui in domicilijs illis vel habitassent aliquando, vel in posterum habitarent, ne quid eorum animis illa officeret habitatio. Quin & vicinorum Angelos, contra eosdem spiritus implorabat, præferret eos, qui non tam tectis essent infelici, quàm corporum pudicitia. Addebat & Sanctorum hominum conciliationem, præcipue qui colerentur proximis templis: ut perbeati sibi videri possent, qui deinceps tam expiatis, & procuratis adibus vrentur. Sed quàm studiose materiam vndique aucuparetur orandi, vel illud documento esse potest. Quod cum in Principis Philippi Regiam concionis auscultande gratia se aliquando conserret, à lanitore qui eum non nouerat, primò repulsus, expectandi moras & tædia in orationis argumenta conuertit? Sed quid mirum. Si rectè valentis, tam erat cordi precatio, quando eandem curam gerebat egrotus. Aegrotabat aliquando Louanij & morborum inter aculeos, accusabat animi orantis ficitatem, cumque eâ re vehementius angeretur, quod videretur sibi Deus longius recessisse, venit in mentem illius ex Psalmo Davidico vocis: Cum ipso sum in tribulatione. Psal. 4. Quâ quidem paulisper expensâ atque excusse, mærorem omnem angoremque, discussit. Alias etiam, cum ad multos dies, nocturnos somnos adimeret morbus, nec vllam caperet quietis partem, neque nocturna neque diuina, illa alia ex eisdem oraculis, aprâ voce, somni fugam ac desiderium lenire cepit. In pace in idipsum dormiam, & requiescam. Cum imbecillimum caput vis doloris obtunderet, repetebat memoria spinis obtitum caput Christi, & horridis vepribus cruentatum. Atque his cogitationum fomentis, cum doloris temperabat ardores, tum dulces liquebat in lachrymas. Quin etiam eo crescebat degustati calicis sitis, ut vehementer cuperet suum caput ad spinosum Domini caput applicari, & eius conuulnerari spinis atque configi. Parma cum inter initia vehementius laboraret, nec se, de more posset, ut eius gestiebat animos, in animorû salutem impendere, continud Dei nuncio agnouit, & in beneficij parte posuit, quod ille, in se iacentes, suos mallet

F atque

167.
1.2.c.4.

Psal. 4.

atque priuatos, quam stantem atque valentem, alienos curare progressus. Hoc perenne precationis studium aiebat atque fouebat varietas: & erat quidem illi quotidiana contemplationis pabulum, vita Christi: vbi enim mens eius versaretur vberius, vbi iucundius? Sed ad pietatem, multiplices alios vel ex piâ & accuratâ lectione, vel ex doctrinâ & afflatu Spiritus Sancti, adiungebat orandi modos, præcipue autem tres, summè viles, eosdemq; iucundos, quam difficiles magis, quos ob eam rem optabat, vt confessarij suos quisq; a seclis edocerent.

Primus erat è Litanijs, quas assidue, & ad omnem adhibebat vsam. Non enim ad beneficia modo postulanda, vt vulgò fit, sed & ad gratulandum, adorandû, laudandum, & similia Religionis officia utebatur. Et enim prout locus tempusq; admoneret, ingrediebatur mente beatam illam curram, & ad thronum Sanctissimæ Trinitatis, Patrem rogabat, vt Filio & Spiritui Sancto, tum Filio supplicabat, vt benediceret Patri, ac Spiritui Sancto; ac deinde Sanctum venerabatur Spiritum, vt idem benediceret Patri & Filio. Intelligebat autem mutuam gratulationem quandam, & quam dicimus complacentiam. Deinde Beatissimam cæli Reginam precabatur, vt Sanctissimam Trinitatem suo nomine, aut etiam alicuius è viujs vel mortuis, adoraret: ac rursus Augustissimam Trinitatem, vt Beatissima Virgini, benediceret pro omnibus donis, qua per eam in terras deriuantur. Tum ad Angelorum caterorumq; celestium ordinû choros adiens, presabat vnquemq; pariter rogans, vt pro se aliusq; Deo aut Beata Virgini, aut alteri Sanctorum, gratiarum actiones, aut aliud genus honorû persolueret.

162. Alter modus orationis erat ex percurrendû præcipuis vita Domini necissq; Mysterijs, que ad præsens tempus scienter accommodabat: perq; ea deinceps singula, Sanctissime Trinitatis Personæ, Caluesq; omnes obrestabatur.

163. Tertium genus sumebat, è summa Christiana Doctrina, vt Dei præceptis, & Ecclesie, vt fidei capitibus, vt peccatis septem principibus, contrarijsq; virtutibus, vt pietatis operibus, quinq; item humani corporis sensibus, & tribus animi facultatibus. Hec ordine recolens. Ipsa rerum varietas, varios suggererebat affectus; & nunc venia petitiones, nunc donorum postulationes, nunc actiones gratiarum, non pro se tantum ac viujs, sed etiam pro vita sanctis addebat, rogans Deum, vt condonaret eis, quicquid ex primo adhuc deberent præcepto, quicquid ex secundo, itemq; de cateris, quicquid in superbia peccauerint, nec dum deletum sit: quicquid oculis aut auribus, quicquid in operibus misericordia, in articulis fidei, & in virtutibus, quibus adipiscendus negligenter insisterint.

164. Hæ præcandi tres forma erant Fabro per familiaris. Incidit quoque in librum quendam S. Gertrudis, vnde variam se fatetur orandi siluam, magno suo commo comparasse. Sed admirabilem in hoc genere varietatem suppediabat, ista temporum, feriarumq; varietas, cum aut varia Redemptoris nostri mysteria, aut Sanctissimorum Martyrum neces, solemnè religione recurrerent. Quæ pietatis vicissitudo, ita gustum in eo

quendam, auiditatemq; velut in epulis renouabat, vt nunquam ex vsu, nunquam impellente consuetudine, vel ad contemplationem, vel ad Sacrosanctâ Liturgia mysteria: (quod pleriq; parum considerantè cogitareg; faciunt) sed quotidie nouus, quotidie recens, accederet. De eodem idem alibi sic scribit: *Vitis cadaveribus ac sepulchris, non modò memoriam subire mortis sed admirationem æternæ Sapientia, quam ex vilissimo puluere speciosissimum corpus restituere destinasset: simul agi gratias Deo debere, quod per talia miracula dignatus esset, præclara multa, ad suam commendationem nominis perpetrare.* Orans pro animabus defunctorum, rogabat, vt illos dolores, ad vberiorè gloriam promerendam sibi inuites, pro nobis, Deo ipsa dicarent: vt intelligeremus, quanto opere vitanda peccata sint, quantumq; cura ac diligentia sit in virtutis studio, ac diuino cultu ponendum: ac priuatis notitiam & odium nancisceremur earum culparum, propter quas ipsa purgatricibus flammis exurerentur. Et quod mirabilius est, etiam in melioribus Ethnicis fuit aliqua species talis pietatis. Scribit Plutarchus de Paulo Emilio Romanorum Legionum Duce, contra Perseum dimicante. Eum hastam tenentem, pugnantemq; opem implorasse Dei: quod multi in Christiana militia non faciunt.

CAPVT DECIMVMQVINTVM.

De actibus amoris erga Deum eliciendis.

His octo generis affectibus, subiiciam nomen, de frequentatione actuum amoris erga Deum, quos tum ex Theologorû doctrina, tum ex Sanctorum ac magnorum Dei seruatorum exemplis & praxi didici. Sicut autem alij pij affectus, non semper, nec vno modo, debent elici, sed iuxta commoditatem temporis & occupationum, longius à solitarijs, breuius ab alijs idem & in his obseruandum est.

Porrò amoris erga Deum genera sunt duo; S. Th. 2. alter, amor concupiscentiæ vocatur à Theologis, quo Deum prosequimur, vt bonum ac vtilem nobis, & à quo gloriam speramus æternam; alter priore perfectior, dicitur amor beneuolentiæ, quo Deum amamus propter bonitatem, quam habet in se, sine respectu ad beneficia eius, per quæ, vel speratur fore, vel est, bonus nobis. Cum ergò in rebus fluxis ac transeuntibus, id quod est optimum, eligamus, par etiam erit, vt in rebus spiritualibus, præferamus actibus amoris concupiscentiæ, actus amoris beneuolentiæ, cum sint hijs illis perfectiores vt docet a. S. Thomas.

Actuum amoris Dei, alij sunt merè interni, à sola voluntate elicti, alij externi. Vtriq; æquè sunt necessarij, vt sit amor Dei omni ex parte perfectus, non solum quâ Deum respicit, verum etiam, quia proximum propter Deum: qualis amor,

mor, in seruis Dei requiritur. Eadem enim vitate supernaturali seu habitu charitatis, quo Deus amatur propter se, etiam homo amatur propter Deum, vt docent Sancti, & Theologi: Vnde quantus est erga Deum amor, tantus est erga homines propter Deum amatos. *Charitate diligimus inuicem*, inquit S. Augustinus, *Et diligimus Deum: neque enim verâ dilectione diligemus inuicem, nisi diligentes Deum.* Imò vt idem S. Augustinus alibi scripsit: *Nos ipsos tantò magis diligimus, quântò magis diligimus Deum.* Et hæc est causa, cur ab Apostolo dilectioni proximi attribuat totius legis impletio. *Qui diligit proximum, legem impleuit.* Et alibi: *Omnis lex in vno sermone impletur. Diliges proximum tuum sicut teipsum:* quamuis ad legem implendam etiam Dei dilectio, & quidem principaliter necessaria sit. *In his enim duobus mandatis, vt ait Christus Dominus: Vniuersa lex pendet & Propheta.* Supponit enim Apostolus, à Christiano proximum debere diligere propter Deum, & ex Dei amore. Alioquin vt ait S. Gregorius Papa: *Si quis quemlibet amat, sed propter Deum non amat, charitatem non habet, sed se habere putat.* Ideo, inquit, S. Bernardus: *Vt perfecta iustitia sit diligere proximum, Deum in causa habere necesse est.*

Actus interni amoris Dei, sunt hi, aliiq̃ similes: possuntque mente sola, his aut similibus verbis, tam erga Deum, quam erga proximum propter Deum amatum, concipi.

Primò. *Sanctissime Domine mi & Pater mi, dilectissime, desidero, vt omnes homines te cognoscant, tibi seruiant, te ament, te glorificent, vt par es, cum omni possibili perfectione.*

Secundo. *Sanctissime Domine mi, & Pater mi dilectissime, desidero, vt nunquam quicquam accidat, quod cordi tuo Diuino, omnique amore dignissimo, possit vlla ratione displicere.*

Tertiò. *Sanctissime Domine mi, & Pater mi dilectissime, desidero, vt heretici omnes, & schismatici, infideles, & peccatores, & iusti tepidi, quamprimùm conuertantur, & conuersi, te ament, viribus omnibus, omni possibili modo & ratione.*

Quartò. *Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, desidero, vt Sanctissimum nomen tuum, à creaturis omnibus, per mundum vniuersum, omni ratione imaginabili, ametur & glorificetur.*

Quintò. *Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, desidero, vt iusti omnes, profectum faciant in virtutibus maximum, præsertim in amore tui. Huius inde delectationem, gustumque, ac gloriam omnem possibilem percipias.*

Sextò. *Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, gaudeo & exulto, de omnibus tuis perfectionibus intrinsecis, quas habes, & habuisti ab æterno, sine defectu & indigentia vllius rei. Potes hic nominare varias Dei perfectiones, vt sunt: Bonitas, Sapientia, Omnipotentia, immensitas, æternitas, incorruptibilitas, Immortalitas, Gaudium ineffabile, Felicitas possibilis & decens, amor quo se ipsas*

mutuò prosequuntur diuinæ personæ, & sese amando gaudent ac fruuntur infinite. Potes etiam vnquamque Diuinarum perfectionum recolendo, gaudere de æternitate vniuersi- iusque de immutabilitate, de infinitate, de incomprehensibilitate, & de ea illarum plenitudine, quâ qualibet, omnes alias perfectiones diuinas, in se continet, & comprehendit, ita, vt bonitas, verbi gratia, Diuina, contineat in se & Sapientiam, & Potentiam, & id genus alias perfectiones (idem de reliquis Iudicium) quod est dicere, quamlibet diuinarum perfectionum, infinitam esse in se, infiniteque perfectam, in omni possibili perfectionis genere, absque eo, quod illi desit, aut deesse possit vlla perfectio, & absque eo, quod aut dependeat in aliquo, aut possit dependere ab vlla creatura, verum habet perfectionem omnem, infinite perfectam in se, & à se, sine admixtione earum imperfectionum, seu naturalium seu moralium, quæ sunt in creaturis, idque cum infinito puritate, sanctitate, impeccabilitate, constantiâ, inuariabilitate, immutabilitate, & sine nouo rei cuiusuis augmento & profectu, quia quod est infinite infinitum, vltèrius progredi non potest in perfectione, alioquin non esset infinitum omni ex parte.

Quando autem hæc considerat in Deo nostra anima, debet præ gaudio exilire tota, cum videat Deum esse perfectum ad eò, & sanctum, ad eò omni perfectione possibili plenum, sine vlla imperfectione possibili plenum, sine vlla imperfectione indigentia, & dependentia.

Septimò. *Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, gaudeo, & exulto, non esse has tuas perfectiones otiosas in te, sed in actu secundo semper, & in communicatione sua interna, quia Sapientia tuâ infinite te contemplaris, aliâque, extra te, in quantum sunt à te cognoscibilia, & quia Amore illo tuo, te amas infinite, resque, omnes alias amas propter te, in quantum eas amari à te æquum est, tanquam res tuas, & à te dependentes, ac propter te in beneficium nostrum & aliarum creaturarum, à te creatas.*

Octauò. *Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, gaudeo & exulto, quod tuum illud esse diuinum, tuæ illæ diuinæ perfectiones, earundemque, interna communicationes, omnesque, tui actus interni tales sint, tam perfecti, tam infiniti, vt à nullâ possint creatura comprehendi, prout sunt in se, imò neque à Beatissima Christi anima, quantumuis excedat omnes Spiritus beatos, Sanctorumque, animas, viuacitate & perspicaciâ purissimi sui atque acerrimi intellectus, quem illi infudisti, dum illam creasti in redemptionem nostram & salutem.*

Nonò. *Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, gaudeo & exulto, quod ita sis perfectus in te ipso, inque, tuis actibus & internis & externis, vt non possit creatura vlla, sed neque omnes simul, imò nec Humanitas Christi, amare te, eâ amoris plenitudine, atque excellentiâ, quâ dignus es in te, vt ameris ab*

omnibus lauderis, honoreris, colaris, glorificeris.

Decimò. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime gaudeo & exulto quantum possum, ob aeternam illam Verbi & Filij tui generationem, qui est secunda Sanctissima Trinitatis persona, quemq; & generasti ab aeterno, & adhuc continuò perpetuòq; generas, cognitione tui infinita: cui etiam omnes tuas divinas (quae quidem poterant communicari) communicasti per perfectiones, aequalem eum tibi in perfectionibus eadem communicatis, generando.

Vndecimò. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime gaudeo & exulto, quantum quidem possum, de aeterna illa spiratione, quae simul cum Divino tuo Verbo, esse divinum communicasti Spiritui Sancto, tertie in SS. Trinitate persone, communicando illi per amorem tuum, cuiq; filij, omnes infinitas tuas perfectiones, quae illi poterant infinite communicari: unde factum est, ut per hanc aeternam communicationem, aequalis sit & tibi & tuo Filio aeterno, à vobis duabus personis, tanquam ab vno solo principio & fonte omnis boni procedens.

Duodecimò. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, gaudeo & exulto, de amore illo tuo, quem erga nos demonstrasti, destinando nobis & preparando ab aeterno, divinam tuam atque infinite perfectam naturam, vnam indivisamq; in se, & in tribus existentem personis. Et quia voluisti, ut hac unitas & Trinitas perfectissima, cum infinita infinitarum infinite perfectarum perfectionum plenitudine, esset obiectum cognitionis nostrae, & amoris & fruitionis tui, & scopus ac terminus felicitatis nostrae temporalis, quin & beatitudinis nostrae aeternae, quam gratia tua, cuiq; filij meritis habebimus, quando te in caelis clarissime intuebimur, & te amabimus, tanquam supremum ac infinitum bonum, culmen infinitarum perfectionum, infinite Sanctarum, infinite perfectarum, & infinite infinitarum, quae omnes in te collectae sunt, modo infinite infinito.

Decimotertio. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, gaudeo & exulto propter tuam illam infinitam dulcedinem & gaudium, quod percipis cognoscendo intrinsecas tuas atque infinitas perfectiones, eas amando in te, & de istis infinite gaudento tibi, complacendo in illis, infinite cum puritate, sanctitate & perfectione.

Decimoquarto. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, gaudeo & exulto de beatà illa notitià gaudio ac delectatione, quam per totam aeternitatem habuisti, & semper habebis, contemplando cum infinito iubilo, amorem tuum illum infinitum, ex quo tanquam è fonte quodam, boni omnis infinito, fluunt & fluent, tot creaturae, & tot beneficia tua, tam Naturalia quam Supernaturalia, tam excellentia tam nobis vitilia, tam admiranda, excedentia omnia merita nostra.

Decimoquinto. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, gaudeo & exulto de notitià illà, delectatione gaudeo & amore, quem habuisti per totam aeternitatem, & habebis semper, contemplando pulchritudinem, perfectionem, & eminentiam perfe-

ctionum naturalium & supernaturalium, temporalium & aeternarum, quas Sanctissima Christi Humanitati communicasti, modis tam miris, nostra causa ditata, videlicet, ut esset Christus, Magister noster, Dominus, Dux, Protector, Defensor, Consolator, Iudex, Pater, Caput, Cibum, Redemptor, Salvator, Sacerdos, Victimam, Legislatorem, Pretium, Thesaurum, Hostiam, omnium Largitor gratiarum, debitorum nostrorum omnium Solutor, Glorificator, omneque bonum nostrum.

Decimosexto. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, gaudeo & exulto de illa notitià, voluptate, & gaudio tuo illo aeterno, quod semper habuisti, contemplando per totam aeternitatem, tot & tam pulchras tamque perfectas creaturas, quas creasti potesque creare si velis, maxime verò, iustos, electos, ac Sanctos, interque eos, tot Spiritus beatos, & Virgines Sanctissimam Dominam nostram, quos inquam creasti, ut nobiscum etiam communicares perfectiones tuas, & gratias ac dona, modis tam teneris ac admirandis.

Decimoseptimo. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime gaudeo & exulto, de stupendis illis modis infinite charitatis tuae, & misericordiae effectibus, quibus disponis & gubernas res omnes, maxime electos tuos, permittendo eorum miseriae, & retrahendo illos ac praefurando à malo, & incitando atque alliciendo ad bonum, & faciendo, ut crescant in bono, in eoque perseverent, & retrahendo illos ad caelestem regnum, glorificandoque illos in vita altera, imò etiam in hac ipsa honorando. Quin & mihi complacito, in tua illa complacencia, quam habes in illis animabus tanquam in electis Iesu Christi Domini nostri hereditate, inque eiusdem vitae passionis & mortis fractu, & in effectibus misericordiae & charitatis tuae divinae, & piissimi tui & plusquam paterni, plus quam materni cordis, quo sumus indignissimi.

Decimo octavo. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime gaudeo & exulto de omnibus illis actibus virtuosis, maxime de heroicis & Seraphicis, quibus tua gratia & Christi meritis, tam in caelo quam in terra, te glorificaverunt, glorificant, & glorificabunt in aeternum, anima & corpora iustorum electorum, & Sanctorum tuorum, eorum praecipue, qui virginalem puritatem, & innocentiam baptismalem conservaverunt, gaudeo & exulto etiam, de tuo illo gaudio & voluptate, quam percipis, intucendo & desiderando tales actus, quorum es auctor, fons, principium, scopus, terminus & finis.

Decimonono. Sanctissime Domine Iesu Christe, Deus meus & Pater meus dilectissime, gaudeo & exulto de omnibus perfectionibus illis, quae tibi ut Deo vero competunt, & de donis omnibus ac gratis, divinisque communicationibus, quas habes ut homo verus, & tam pro te ipso, quam pro nobis, tanquam Magister noster, Dux Dominus, Iudex, Protector, defensor, Caput, Redemptor, Salvator, Glorificator & omne bonum nostrum.

Vigesimo. Sanctissime Domine Iesu Christe, Deus meus, & Pater meus dilectissime, gaudeo & exulto de omnibus illis officiis, laudibus, gratis, adorationibus, honore, amore, aliisque id genus actibus virtutum, qui tibi

illi ut Deo vero, & ut vero homini, eliciti sunt, eliciuntur & elicientur à Spiritibus Angelicis, & beatis animabus ac iustis omnibus & electis tuis, in celo, purgatorio ac terra: desideroq; ex corde intimo, ut plures semper ac plures, cum maiori ac maiori perfectione in terra eliciantur, ut gustum inde haurias maiorem ac gloriam, una cum aeterno Patre & Spiritu Sancto.

Vigesimoquinto. Sanctissime Domine Iesu Christe, Deus meus, & Pater meus dilectissime, gaudeo & exulto, de animabus illo prædestinatis, præsentibus & futuris, quas dedit tibi, ob merita tua. Pater æternus, tanquam fructum vitæ, passionis & mortis tuæ, & tanquam dilectissimam hereditatem tuam: mihi que propter te complector, in gustu illo ac gaudio, quod percipit ex ipsis, contemplantis eas tanquam res pretiosissimo tuo sanguine comparatas, & acquisitas labore indicibili, & sudore, & ditatas in numeris donis tuis, ac gratis, tam naturalibus quam supernatur alibus.

Vigesimo sexto. Sanctissime Domine Iesu Christe Deus meus & Pater meus dilectissime, ego impulsus amore tui, aliarumq; Diuinarum personarum, doleo de omnibus peccatis, tam meis quam alienis, præteritis, presentibus, & futuris, tibi benènotis, propterea quod tui sint offensæ, Tui inquam Nominis, tam boni atque excellentis, quodque contra tuam accidant voluntatem, ac gustum, qui omne nostrum bonum es. Et desidero parè ex amore tui, ut essent omnes offensa tuæ, usque succedat puritas omnis, omnis sanctitas & perfectio in imaginationibus, cogitationibus, affectibus, verbis, operibus, viribus, conatibus, inclinationibus bonis, & cessationibus ac omissionibus debitis, vel vitibus nostris, cum plenâ penitentia, satisfactione, & compensatione tuarum tot offensarum, ut omni modo ac ratione possibilis laudetur à nobis, honoretur, ametur, & glorificetur Sanctissimum Nomen tuum.

Vigesimo tertio. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, volo amore tui, vincere conformis semper diuine tuæ voluntatis, ac propterea resoluo me, ad seruandam omnia præcepta tua, tuæ Ecclesiæ Sanctæ, tuorum Superiorum, quæ & consilia omnia Euangelica (quæ quidem meo statui sunt conformia) omnia item propostia à me concepta, volo exequi, omnes etiam diuinas tuas inspirationes, te ipsum orans, per merita virginis filij tui, Domini nostri Iesu Christi, ut mihi efficiam gratiam, ad ea omnia, quam perfectissime exequenda, pure ob maiorem tuum gustum, gaudium, delectationem, amorem, & gloriam concedere digneris.

Vigesimo quarto. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, totum me tibi amore tui, quantusquantus sum, cum corpore & anima mea, cum potentis meis, membris, & sensibus, cum omnibus imaginationibus, cogitationibus, affectibus, verbis, operibus, conatibus, inclinationibus bonis, & cessationibus, ac omissionibus debitis, vel vitibus, totum, inquam, me tibi amore tui, in odorem suauitatis offero, ac intime desidero propter te, ut perpetuum tibi sim holocaustum, ut tuum illud cor diuinum ac purissimum, semper exhilarare possim, recreare, & glorificare, omni possibili modo ac perfectione.

Lancicij Opus. Tom. 2.

Vigesimo quinto. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, ecce offero tibi, merita omnia Filij tui Iesu Christi Domini nostri, omniumq; Sanctorum tuorum atque electorum, in odorem suauitatis, in laudes tuas & honores, in adorationem debitam, & amorem, in debitam compensationem tot fauorum tuorum ac gratiarum, in satisfactionem pro tot peccatis nostris, per quæ merita, rogo te, ut nos perpetuo, quam maxime iuuare digneris in omnibus necessitatibus nostris, tam temporalibus, quam spiritualibus, tam communibus quam personalibus.

Vigesimo sexto. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, offero tibi amore tui temetipsum, quantumquantus es cum omnibus tuis diuinis, usq; in finis perfectionibus, & desidero, ut hac tui oblatio, cedat in gustum tuum & honorem, adorationem, gratiarum actionem, in omne obsequium, in gloriam omnem, possibilem, & in compensationem tuorum tot beneficiorum, & nostrorum tot peccatorum satisfactionem, ac denique, ut per hanc oblationem, auxilia efficacia, in omnibus nostris necessitatibus communibus & personalibus, spiritualibus & temporalibus, à te obtineamus.

Vigesimo septimo. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, vellem, amore tui, vellem inquam, si possem, seruire tibi, amare te, glorificare te, omni eâ perfectione, quâ tibi seruiunt, te amant, te glorificant, omnes animæ & Spiritus beati & iusti, tam in hac vita, quam in purgatorio, cumq; id nec possim, nec verè etiam merear posse, pro ipso opere, hanc piam meam voluntatem, accepta Domine, quam vnio cum meritis & actibus animarum omnium, spirituumque beatorum, nec non iustorum tam eorum, qui viuunt adhuc, quam qui expurgantur post mortem, simul etiam cum meritis Iesu Christi, & cum omnibus Diuinis eius, usq; in finis perfectionibus.

Vigesimo octauo. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime offero tibi temetipsum, cum omnibus Diuinis tuis atque in finis perfectionibus, in gratiarum actionem & gaudium, quod habeo, de tuo diuino esse, de tuis diuinis perfectionibus, de beatitudine, quam habes in te, de te, & de plenitudine boni infiniti, & puritatis & sanctitatis infinita, quam habes in te, quamque nobis etiam secundum cuiusque gradum, iuxta beneplacitum tuum, per diuinas tuas communicationes, communicas.

Vigesimo nono. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, amo amore tui omnes tuas creaturas, desidero que ea illis bona, quæ tibi placent, quæque vti vt habeant, insuper propter te, & in te, amo omnes illas personas, imaginationes, cogitationes, affectus, sermones, verba actiones, conatus, vires, inclinationes, cessationes, omissiones, occupationes, officia, loca, denique omnes alias creaturas, à quibus, & quarum occasione, laudaris & laudaberis, glorificaris & glorificaberis à quibus, & quarum occasione, ego accepi aut accipiam iniuriam aliquam, mortificationem, confusionem, contemptum, molestiam & offensam. Laudoque te & amo in illis, tanquam omne nostrum bonum, dignum omni possibili amore, ita vt si scirem, quod mihi in posterum sint nocitura, meque modo omni possibili, humilissime,

& molestia, exacerbatura, vellem amore tui, amare illas propter te, illisq; benefacere, quantum quidem possem ac deceret, illisq; desiderarem vti & desidero omne gaudium, felicitatem, omneq; bonum, conforme tuae divinae voluntati & gustui.

Trigesimod. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, si tu non esses qui es, egoq; Deus essem, & possem cum te facere, qui es; cum beneficio tuo cognoverim toties, quis & quantus sis, & quid tibi debeatur, vellem ego sanè tibi dare, donare & communicare totum illud esse, omnesq; perfectiones, quas habes in te, & habebis semper, quamvis deberem iisdem me privare, easq; in te aeternum transferre, & quamvis inde ad nihilum propter te redigi deberem.

Trigesimoprimum. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, tibi renuncio, quicquid propter te tibi possum renunciare, non solum in hac vita, verum etiam in altera, ita, ut amore tui, contentus sim futurus, si gloria etiam prius aeternam, aeternam felicitate, & beatitudine, patiarq; omne mali genus, quod potest pati creatura, quin imò non recuso pati poenas infernales, dummodo hac mea renunciatione, & omnibus meis tormentis, nomen tuum Sanctissimum, & divinissimum, omni possibili perfectione, laudetur, ametur, honoretur & glorificetur, & à me, & ab omnibus omnino creaturis tuis.

Trigesimotertium. Sanctissime Domine, mi & Pater mi dilectissime, si ad impediendum non dico peccata totius mundi, verum unquam solam tui offensam venialem, siue meam siue alienam, necessarium esset, ut paterer aeternam (in tua tamen gratia) mala omnia possibilia, poenas etiam infernales, & infernalibus poenis alias poenas, in infinitum graviiores ac acerbiores, ego me amore tui offero, ad ea omnia tormenta sufferenda, & patienter, & libenter, & cum iubilo cordis mei sine vilo refrigerio, sine alienatione vlla, sine vilo gustu & gaudio, illas reddente minus graues, idq; aeternum (gratia tamen tua adiutus, & confortatus) sine qua sum nihil, & nihil possum.

Trigesimotertium. Sanctissime Domine & Pater mi dilectissime, ego amore tui & toto corde meo desidero, ut è malis meis poenalibus & possibilibus tormentis, accedat tibi gustus omnis possibilis, gloriaq; tua extrinseca crescat, ita, ut instar facis aut thuris destruar, consumar, annihilar, purè hanc ob causam, ut hec omnis mei boni ac gustus consumptio atque annihilatio, perpetuum sit sacrificium, & holocaustum tuum, tibi gratissimum, sitq; quam maximum incrementum, omnis possibilis gustus, gaudij, obsequij, amoris, & gloriae tuae.

Actus Amoris breuiores sunt, hi & id genus alij.

170. I. Sanctissime Domine Deus meus, & Pater mi dilectissime, & omne bonum meum, posside cor meum totum, cum omnibus que sunt intra me gubernando me, omniaq; mea, secundum beneplacitum tuum.

II. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, offero & consecro me totum tibi, purè ob gloriam & gustum tuum.

III. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, non volo amare quicquam aliud quam te, aut alium ob finem, quam propter te.

IV. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, exure cor meum & animam, purissimo amoris tui igne.

V. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, aliud desiderare nolo quam te, & alia propter te.

VI. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, omne quod tibi placet, mihi placet, & quod tibi displicet, etiam displicet mihi: & quod tibi non placet nec mihi placet.

VII. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, complaceo mihi in omni maiestate tua, in omni tua perfectione.

VIII. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, quando tandem finis erit nostrarum peccatorum: quando negligentiarum, & tepiditatum nostrarum in obsequio tuo?

IX. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, quando tandem quam simillimum tibi euadamus quando faciam omnes voluntates tuas?

X. Sanctissime Domine mi & Pater mi dilectissime, da mihi id omne quod potest cor tuum primum glorificare perfectissime, & quam maxime consolari.

Quæres primò quam ob causam in actibus internis amoris, præter titulum Domini, appositus est etiam titulus Patris?

Respond. Has ob causas Patris titulum esse appositum. Primò: Ut non tantum ex humilitatis & religionis affectu, quem Domini commemoratio ingere rit, sed etiam ex filiali, & ut ita dicam, amoris, hinc depromerentur ab anima affectus.

Secundò. Ob maius meritum acquirendum in eliciendis his actibus. Nam ut bene docet S. Thomas: Exhibere cultum Deo ut Patri est excellentius, quam exhibere cultum Deo ut Creatori ac Domino: ac proinde magis meritorium, dum eum per orationem & amorem colendo, colimus non tantum tanquam Dominum, sed etiam tanquam Patrem. Magnum est, inquit S. Leo, Huius muneris Sacramentum, & omnia dona excedit hoc Natiuitatis donum, ut Deus hominem vocet filium, & homo, Deum nomet Patrem. Hinc etiam ethnici Deum appellabant Patris nomine interpretandum, ut scribit Dio Chryostomus, & Sixtus Pythagoræus.

Tertio. Ut commemoratio Patris, fiduciam excitet in nobis. Et hanc ob causam iudicio Tertulliani & Cypriani & Chryostomi Christus nos orare docens, non Dominum, sed Patrem nostrum, qui est in cælis, compellere docuit. Fiducia enim, ut inquit S. Thomas, præcipue excitatur in nobis, considerando eius charitatem ad nos, qua bonum nostrum vult, & ideo dicimus, Pater noster.

Quarto.

Quarid. Patrem eum vocamus, inquit S. Augustinus: *Ut blando nomine Patris, eius benevolentiam caperemus, & ad id concedendum quod petimus, Patri eum appellatione moueamus.*

Quæres secundò. Cur autem est primo loco positus titulus Sanctissimi?

Respondet Quia ut ait S. Ambrosius: *Nihil pretiosius inuenimus, quo Deum predicare possimus, nisi ut Sanctum appellemus, quidlibet aliud, inferius est Deo.* Hinc S. Dionysius Areopagita dixerat: *Deus per excellentem cuncta excellentiam, Sanctus Sanctiorum predicatur.*

Quæres tertio. Cur additus, titulus Domini?

Respondet cum S. Chrysostomo: *Quemadmodum qui libellos supplices offerendos Regi scribunt, non vnum inferunt nomen, sed Triumphatorem, Augustum, Imperatorem, & alia multa sublimiora istis cum addiderint, tum demum suas preces offerunt; sic & nos idem facere conuincit. Ideò, ut ibidem obseruauit S. Chrysostomus: Anna sterili prolem à Deo petens, votum vouit Domino dicens: *Adonai Domine, Eloi Sabaoth, aitque rectè factum à Scriptore, quod in Græcam linguam ea omnia transfulerit. Non vno vocabulo eum mulier appellauit, sed pluribus, quæ illi tribuantur, ut amorem erga illum suum, & ardentem affectum ostenderet.**

Quæres quarto. Cur additum est, dilectissime?

R. S. Gertrudem virginem intellexisse à Domino, quod quotiescunq; aliquis dicit Deo: *dilecte mi, vel dulcissime, vel amantissime, & similia, cum intentione deuotione, frequenter ab illo tale accipit responsum, ex quo ipse quasi priuilegium specialis gratiæ habeat in cælis, sicut Ioannes Euangelista, specialem habet gloriam in terris, ex eo, quod vocatur Discipulus, quem diligebat Iesus.*

Actus deinde externi.

Qui verum Dei amorem demonstrant sunt hi.

I. Exactè propter Deum seruare præcepta omnia Dei, Ecclesiæ, Regularum, Superiorum, Confessoriorum, PP. Spirituum, Dominorum.

II. Seruare omnia vota.

III. Seruare omnia consilia Christi, quantum quidem status cuiusque patitur.

IV. Seruare omnes Regulas Ordinis, & Prouinciæ propriæ.

V. Seruare omnes bonas consuetudines Ordinis ac Domus in qua uiuit.

VI. Seruare monita & documenta Superiorum, Confessoriorum, & PP. Spirituum.

VII. Seruare scripta omnia documenta Sanctorum, ac Magistrorum vitæ spiritualis, quantum sunt Institutum. Talia sunt eius acturi non superponere, & id genus alia, qua

videre est in Cassiano & SS. Pachomio, Climaco, Dorothæo Bonauentura, &c.

VIII. Omnia proposita bona exequi.

IX. Exequi omnia bona amicorum consilia.

X. Etiam inferiorum & subditorum, voluntatem, quantum fas est exequi.

XI. Omnes inspirationes internas exequi, dummodo doctrinæ Ecclesiæ, tuoque statui non repugnent.

XII. Omnia bona exempla aliorum, quæ videmus aut audimus imitari (dummodo tuo statui sint conformia) ad maiorem Dei gloriam.

XIII. Proficere semper magis ac magis in virtutibus, & in modo ac ratione perfectè in rebus omnibus procedendi, ut gustum inde maiorem ac gloriam percipiat Deus.

XIV. Cauere peccatum omne, quantum quidem est possibile, ut Dei displicentiæ præcaueatur.

XV. Cauere imperfectiones omnes, etiam non culpabiles.

XVI. Affici singulariter, verum honestè, erga omnes aduersarios & inimicos.

XVII. Res omnes purè propter Deum facere.

XVIII. Tempus omne, etiam minimum expendere in actionibus meritoriis, & ordinatis expressè in Deum propter Deum.

XIX. Nullam intermittere occasionem gratificandi aliis, eorumque voluntati ac desideriis satisfaciendi in re omni licita, & statui conuenienti, eorum maximè, à quibus iniuriam aliquam accepimus, vel molestiam singularem.

XX. Perferre amore Dei molestiam omnem possibilem & cruciatum.

XXI. De accepta molestia non conquiri.

XXII. Nò quærere afflictionum aut crucis remedium, sed nec alleuacionem & refrigerium.

XXIII. Quærere modos, offensas Dei præpediendi, cultumque ipsius propagandi, & perfectionem in alijs, pro vitili promouendi.

XXIV. De Deo colloqui, aut de rebus bonis, nulla ratione de alijs.

XXV. Cum liberum est vtrumque, occupari potius in spiritualibus & supernaturalibus, quam temporalibus & profanis, quantumuis licitis.

XXVI. Ita viuere, ut è re qualibet nostra, exemplum alij bonum accipiant, atque incitentur, ad maiorem perfectionem, & perfectius Dei obsequium.

XXVII. Facere rem quamlibet, ad Deum cultum pertinentem, diligentia exquisita, & fetuore, quam maximo, seu actibus intensissimis,

AMORE DEI, ET HAC EXPRESSA INTENTIONE

FACERE HEC OMNIA EX

simis, purè propter amorem Dei.

XXVIII. In omnibus eligere id, quod est perfectius: & ceteris paribus, magis displicens amori proprio, idque purè propter Deum.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

*Quam accepti sint Deo pij affectus
& quo ordine Elicendi.*

176. **P**ORRò quam grata sint Deo, & Sanctis eius hæc operum nostrorum oblationes, sancta desideria, & pij affectus ac propolita, in his modis supra explicata, colligi potest ex Epistola, à quadam deuota ad Sanctam Gertrudem è diuina reuelatione accepta, & scripta, quam refert Tilmannus Brendebachius: *Quia, inquit, in operibus tuis cunctis, Dei & non tuum quaris honorem, ideo Sancto seruire centuplum ex simplo tuo offers dilecto fructum: & hoc non solum in operibus sanctis qua perficis, verum etiam in omnibus in bonis, qua libenter velles tu agere, aut apud alios promouere, tamen non valeas. Nihilominus supplet etiam Dominus ipse Iesus Deo Patri suo, omnem indigentiam, omnemq; defectum, siue in te siue in aliis, propter qua turbaris. Nam pro quocunq; huiusmodi conatu, ac si opere illum implestes, paratus est tibi reddere mercedem. Inde etiam Cælestis curia exultat vniuersa, tibi gratulans, atque Deum pro te laudando, gratias agens. Quod ipsum non semel docuit ipse Dominus S. Gertrudem vt supra ostensum est.*

I. r. c. 8. in
fin. diu.
pict.

c. 3. u. 30.

Notandum. Hos omnes pios affectus, variis modis posse mente elici.

Primò, modò hos, modò illos. Secundò, applicando singulum genus eorum, singulis diebus hebdomadæ, verbi gratia, secundum genus, die Dominica: in memoriam Christi passionis continens, Feria sexta. Qua in re cauendæ sunt cordis angustia, & quædam veluti seruitus mentis, sed in eorum dilectio & frequentatione, potissima ratio habenda est dispositionis, & inclinationis animi: & illi affectus tunc frequentandi, ad quos se homo tunc sensit dispositum & inclinatum, & quasi sponte ferri. Neque enim omnes panes, inquit S. Ioannes Climacus, ex cælesti tritico spiritualis alimonia, eiusdem speciei sunt. Alij in eo se exercent, quòd Dominus ait: *In patientia vestra possidebitis animas vestras: Alij in eo, quòd rursus ait: vigilate & orate. Alij in eo, quòd scriptum est: Præpara in exitum tuum opera tua, &c: Ideò bene ait Thomas Kempensis: Non possunt omnes vnum habere exercitium, sed aliud isti, aliud illi magis deseruit: etiam pro temporis congruentiâ, diuersa placent exercitia: scilicet vni eidemque quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus, aliis indigenus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia cum tristitiam libet cogitare, & alia cum læti in Domino fuerimus. Ex quo duo sequuntur commoda. Primò, Fiunt feruentiores actus,*

gr. 27.
col. 6.

I. r. de
imit. c. 19.

ideoque magis meritorij, & magis augent habitum. Secundò, Per eos non ita fatigatur mens in hoc corpore, per quod solet auocari à talibus, ideoque diutius durat eorum exercitium.

Si hoc meum consilium non placet, legat datum S. Gertrudi à Domino, dum ab eo petuit, quâ ratione per septimanam hæc, fabricando arcam spirituales, possit ei dignè deservire. Sic enim respondit Dominus: *Arca Noë dicitur tricamerata fuisse, ita quòd in summo eius, habitabant volucres, in medio homines, in infimo pecora. Ad cuius similitudinem, distingue & tu singulos dies, hoc modo, vt scilicet, à primo mane, vsque ad nonam, ex parte totius Ecclesiæ per soluas tibi laudes, & gratiarum actiones, ex intimo cordis affectu, pro vniuersis beneficiis, ab initio seculi vsque in præsens, vbi vnquam hominum impensis, & specialiter pro illo dignè colendo beneficio, quo quotidie ab ortu diei vsque ad nonam sine intermissione immolator Deo Patri pro salute humana. Quod tamen homines parui pendentes, gula & ebrietate in seruiunt, quasi omnino beneficiis meis ingrati, pro eorum defectu, dum tuam gratitudinem cum affectu, quasi ex parte eorum, offerre mihi studueris, quasi aues in superiori parte arca mihi videberis congregare.*

Hinc ab hora diei nona, vsque ad vesperum, quotidie studeas in bonis operibus te deuotè exercere, in vniuersa illa sanctissima, quâ ego omnia opera humanitatis mea perfeci, in suppletionem negligentia illius vniuersalis, quâ totus mundus, pro tantis beneficiis, debitis bonorum operum obsequiis, mihi negligat respondere. Et hoc cum feceris, homines in medio arca congregare comprobabis. Ad vesperum autem, in amaritudine cordis, retracta impietatem humanam, quâ non solum negligunt homines, pro innumeris beneficiis à me acceptis, debitum restituere pensum seruitutis, quin in super adiciunt, diuersorum peccatorum generibus, me quotidie ad iracundiam prouocare: pro quorum emendatione, offeras mihi penas & amaritudines meæ innocentissima passionis & mortis. Et sic pecora mihi in extrema parte arca concludes.

Notandum secundò. Verba sen sententias loquendi in expressione horum affectuum, posse esse triplices. Primò, A nobis inuentas, iuxta propriam deuotionem, & hæc sunt bonæ, præsertim quando ex vehementi quodam affectu, & Sancti Spiritus motione proficiuntur: vt erant illa Sancti Patris nostri Ignatii verba, qui dum in oratione eleuaretur à terra, & diuino splendore eius corpus in noctis tenebris radiaret, proferebat: *O Domine si te homines nossent, nunquã te offenderent.* Secundò, Si verba Sacre Scripturæ adhibeantur, eos exprimentia: & hoc puto, ceteris paribus, esse melius: tum quia non potest non esse gratius Deo, si eum alloquamur verbis in Sacra Scriptura ab eo dictatis, tum quia Sancti hoc habebant in more, tum quia S. Basilius pluribus in locis, id commendat, & in Epistola quadam ad Clericos Neocæsariensis. Const. mon. c. 1. Nam docens modum orandi, ait: *De sacro Sanctis literis carpe qua dicis: & proponit gratia-*

legat
infra. diu.
pict.

legat
infra. diu.
pict.

legat
infra. diu.
pict.

legat
infra. diu.
pict.

legat
infra. diu.
pict.

legat
infra. diu.
pict.

legat
infra. diu.
pict.

legat
infra. diu.
pict.

legat
infra. diu.
pict.

legat
infra. diu.
pict.

legat
infra. diu.
pict.

gratiarum actionem contextam verbis suis, ex similibus loquendi formulis in sacra Scriptura relictis. Et iterum repetit: *Vbi iam satis gratias ageris, & Deum petitis ex Scriptura Diuina laudibus glorificaueris, tum iterum adhibita humilitate ordire &c.* Hinc vsum orationis Dominicæ commendans Tertullianus. *Ab ipso, inquit, ordinata, & de Spiritu ipsius iam tunc, cum ex ore diuino ferretur a-*
mutata, sui privilegio ascendit in cælum, commendans Patri que filius docuit. Et S. Cyrtianus: *Qui fecit videri, docuit & orare, vt dum prece & oratione, quæ filius docuit, apud Patrem loquimur, facilius exaudiamur &c.* Quando efficacius impetramus, quod petimus in Christi nomine, si petamus ipsius oratione. Ideo & Ecclesia, verba Misarum ex verbis sacre scripturæ collegit. Ideo olim teste Cassiano apud Ægyptios Monachos, ita incessanter operatio manuum priuati per cellulas exercebatur, vt Psalmorum quoque vel ceterarum Scripturarum meditatio, nunquam penitus omitteretur. Imò S. Hieronymus de Monasterio Bethlehemitico scribens ait: *Quocumq; te verbis, arator sinam tenens, Alleluia decantat; sudans messor, Psalmis se auocat; & circum accidens falce vites vitator, aliquid Davidicum canit.* Sic S. Chryostomus, *Quid, inquit, orans debes dicere: quod Canana: Misere mei. Breue verbum, sed clementia pelagus continet. Nam vbi misericordia; ibi sunt omnia bona.* Simili modo Abbas Isaac apud Cassianum ad multa valde proficua, dicit esse verba illa Psalmi 69. *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum mi festina.* Vnde & Ecclesia, initio omnium horarum illum adhibet, exemplo S. Benedicti fortasse, id in reg. c. 3. præscribens, & iussu S. Gregorij magni, cum adiectis versiculis: *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, sicut erat &c.* vt scribit Arnoldus Wion Cassinensis, libro quinto ligni vitæ in Gregorio, & ex eo Alardus Gazaus in Comm. Cassiani. Terid. Modi etiam loquendi ex precibus, Ecclesiasticis depropti, sunt meliores nostris, à nobis ipsis inuentis: sicut (liceat parua componere magnis) petitio Thecæ, facta verbis, quæ eam docuerat Ioab carus Dauidi, placuit Dauidi, qui id in eius sermone agnouit, & concessit quod petiit. Sic noster Pater Petrus Faber vt scribit Orlandinus, ad leniendos purgatorij ignes, in potissimum vtebatur formulis supplicandi, quas in curandis funeribus, mandandisq; sepultura corporibus, Catholica vsurpat Ecclesia, quod iis quoque delictari Deum diceret, & præ ceteris precibus approbare, quamuis mortuorum iam animi, vobis nescientibus, & adhuc pro eorum liberatione precantibus, in cælo viuerent.

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

De modo perfectè operandi.

¶ Quoad tertium punctum præsentie Dei, scilicet, quoad modum perfectè operandi, hanc

præstat, hoc, de quo egimus exercitium, frequentium mentis eleuationum ad Deum. *Precatio, inquit S. Chryostomus: Ceu radix & Basis, omnibus ceteris subferuntur, neque secus ac nauem & domum, ea que substrata sunt, validam reddunt, ac ne soluantur contineant, ita vitam nostram orandi studium & continet, & vbi que firmam reddit, aded, vt absq; hoc, nihil boni nobis possit contingere, neque quod ad salutem conducatur.* Ideo Spiritus Sanctus monet nos: *In omnibus viis tuis cogita Deum, & ipse diriget gressus tuos.* LXX. vertunt, *rectas faciet vias tuas, id est, opera tua.* Ideo Sancti, bono modo operabantur omnia, quia operabantur, tanquam in conspectu Dei. Commendat Spiritus Sanctus S. Abel opera, quod essent iustia, Cain verò maligna. Quomodo, & cur fuerint iusta, tacet Scriptura, sed ex traditione procul dubio narrat Iosephus. *Abel, inquit, iustitiam colebat, & omnibus actionibus suis Deum præsentem ratus virtuti operam dabat.* Sic postquam Noë laudatus est: *Noë vir iustus & perfectus, additur veluti causa & origo huius iustitiæ: Et cum Deo ambulauit.* Sic Dauid, quia erat vir secundum cor Dei, & fecit omnes voluntates Dei; & fecit rectum in oculis Domini, & non declinavit ab omnibus que præceperat ei, cunctis diebus vite sue, excepto sermone vrie Harhai, ideò & præsentiam Dei habuit semper, & eius beneficio sanctè vixit. vnde ait: *Seruaui mandata tua, & testimonia tua.* Quid ad hoc conduxit, subdit statim: *Quia omnes via mee in conspectu tuo.* Vera loquitur. Nam alibi ait: *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear.* Et iterum dixit: *Oculi mei semper ad Dominum: & fructum adiunxit: Quoniam ipse cœlester de laqueo pedes meos: ne labantur in peccata, & declinent à rectitudine operum, & sanctimonia vitæ.* Simili phrasi vitur, Deum alloquens, & eundem fructum Diuinæ præsentie commemorat, Ezechias Rex Sanctus: *Obsecro Domine, memento queso, quomodo ambulauerim coram te, in veritate, & in corde perfecto, & quod placitum est coram te fecerim.*

Porro, hi omnes affectus, etsi breuiter, tamè vt sint Deo magis grati, & nostræ animæ proficui, feruenter sunt eliciendi, vt attingant illam perfectionem, quam Abbas Isaac apud Cassianum, vocat illam igneam & perpaucè expertam vel cognitam (imò vt proprijs dixerim) ineffabilem orationem, qua omnem transcendens humanum sensum, nullo non dicam sono vocis, nec lingua motu, nec vllâ verborum pronuntiatione distinguitur, sed quam mens infusione illius cœlestis luminis illustrata, non humanis atque angustis designat eloquiis, sed conglobatis sensibus, velut de fonte quodam copiosissimo, effundit vbertim, atque ineffabiliter eructat ad Dominum, tanta promens in illo breuissimo temporis puncto, quanta nec eloqui facile, nec mens percurrere, in semetipsam reuersa, praualeat. Emulemur itaque etiam in hoc exercitio charitumata meliora, nã qui huic exercitationi Diuinæ præsentie, ita, vt declarauit, se-

1.1. de or. do Deo.
Prou. 3. 6.
1.1. Anti. qu. c. 3. Gen. 6. 9.
1. Reg. 15. 14. Act. 15. 12. Reg. 15. 5. Psal. 118. 168.
Pf. 15. 8. Pf. 24. 15.
4. Reg. 20. 3.
Coll. 9. cap. 2. 5.

se impendet, experietur Dei beneficio, sua magis ac magis in dies perfici opera, & se magnis passibus ad perfectionis apicem, & cum magno Dei gustu, & eximio maioris eius gloriæ incremento à Deo attonsi.

Porro supposito operum nostrorū sine perfectissimo, quem supra in secundo puncto huius exercitij explicavi, modus bene & perfecte operandi (quod solum restat) præter multa alia, quæ in peculiari Opusculo de hac re alias recensui, nunc declarandus est.

Primò. Ut fiant sine villo peccato deliberato plenè, præstat hoc, præmissa oblatio operis Deo facta. Si orationem operi præmiseris, inquit S. Ephraem de orando Deo, aditus peccato in animam non patebit.

Secundò ut fiant pura intentione, quam explicatam habes supra cap. tertio.

Tertio, ut fiant iuxta: Reg. Comm. cum omni diligentia in Domino. Quomodo fierent Christo visibiliter spectante. Hoc est, sollicitum ambulare cum Domino nostro, Deo id requirente à nobis.

Quartò, ut fiant accommodatè ad finem, ob quem instituta sunt, & à viris perfectis fiunt, iuxta illud: In omnibus operibus tuis præcellens esto: & ut fiant iuxta morem receptum & probatum eo in loco, in quo degis.

Quintò. Requiritur, ut fiant adæquate ad lumen internum quod habemus de modo ea faciendi, uti faciebat B. Aloysius noster, quod lumen oritur partim ex dictamine ipso luminis naturalis, partim ex doctrina acquisita per multiplicem extrinsecam instructionem, per lectionem vel audicionem haustà, partim ex intrinseco Dei lumine infuso, quod docet, quæ fugienda, quæ adhibenda sunt ad bene operandum.

Sextò. Requiritur, ut fiant cum magno feruore animi seu actuum intensione. Hæc quinque si adfuerint, verè dici poterit, talem ambulare coram Deo, & in conspectu, ac præsentia Dei, quia non aliter faceret res, si videret oculus Christum, sua opera spectantè; adhiberet enim ad ea has sex conditiones, uti Sancti in cælo adhibent perfectissimè, quia Deum vident, ipsa Dei visione id præstante. Et talis præsentia Dei est practica, utilis homini propter merita, & propter profectum in virtutibus insignem, & propter ædificationem aliorum in operibus externis, sed maximè propter gustum Dei, qui hoc modo operibus factis delectatur, tanquam iis, qui eius gratiæ donis cooperantur, & Christi meritorum fructus amplissimos repræsentant, in vita & moribus suis internis & externis: ornant S. Ecclesiam, & curiam cælestem: confundunt dæmones Christi hostes: viles sunt viuis & defunctis iustis: & id assequuntur, propter quod sunt creati à Deo, & tam multis naturæ & gratiæ beneficiis ob Christi merita ditati:

Porro nemo multitudine horum actuum se obruendum putet, aut de eorum praxi desperet, sensum enim iis frequentandis alluaciendus est animus, nec ipso initio huius exercitij, statim à tyronibus, circa omnia puncta huius Opusculi, mens occupanda est, sed modò circa vnum genus, modò circa alterum. Et reuocandum est hoc loco, monitum S. Iohannis Climaci: *Non te, inquit, ea quæ dicta sunt, perturbent: nemo nunquam repente vno sinu passu, scala omnes gradus conscendere potuit.*

Hæc nunc sufficiant, hoc loco, de modo bene operandi: de quo, ex professo fusè agam, in Opusculo, de negotiatione cælesti toto libro secundo, & egi in alio Opusculo, de secundo, hoc est, de Faciendū bene omnibus rebus quæ placent Deo.

De modo colendi Deum in Sanctissima Eucharistia, & ut Sacramentum; & ut, Sacrificium est.

Ante communionem vel Sacrificium Missæ.

Consideranda primum est excellentia Sacrificij; quæ sumitur primò, ex eo, quod in illo offertur, scilicet. Christus D. ratione Humanitatis suæ, quia quia nihil est creatum excellentius, ideo nomine eius actio ipsa sacrificandi omnes alias actiones creatas excedit, etiam Sanctorum actus Deum in cælo laudantium.

Secundò. Ex ipsa ratione Sacrificij, quæ includit transmutationem, & transubstantiationem rei, quæ offertur. Hæc enim supernaturalis quiddam est, & quidem in altissimo rerum ordine supernaturalium; siquidem in aliis rebus supernaturalibus tantum ex obiecto desumitur, hic verò etiam ex ipso modo in Entitate Sacrificij, quæ quia totius substantia omnino secundum omnes partes suas, est substantialis, & supernaturalis, maximè conuersio in alteram substantiam nouam, quamuis res, quæ sacrificatur esset naturalis, adhuc ipsum tale Sacrificium supernaturale esset.

Tertio. Ex valore huius Sacrificij, qui ex opere operato infinitus est, sicuti & merita Christi, & Passio, (et si non tam ample) ac proinde ex se tam Deo placet quam placuit actus moriendi in Cruce, cum pro redemptione nostram suam tradidit pro nobis.

Quartò. Ex significatione quam habet, scilicet, quia est repræsentatio Passionis Christi & mortis: cum ergo Passio & mors Christi res quædam stupenda, & humanum excedens caprum fuerit, ac nouum quid in hoc mundo insolitumque, sicut erat insolitum Deum ipsum mori

De orando Deo.

Mich. 6. 8. Eccli. 33. 23.

I. 2. c. 7. vitæ.

gr. 25.

c. 3. n. 75. & 1099.

178.

quod si in blasphemiam esset si dicerem in veteri lege ita representatio huius rei tam mirabilis, excellens quoddam & stupendum sit, necesse est.

Quintò. Ex te, cui hoc Sacrificium offertur, quæ est solus Deus, adeò vt nulli Sanctorum etiam Beatissimæ Virgini, nec omnibus Sanctis simul possit hoc Sacrificium offerri, sed soli Deo, sicut si esset aliqua res, quæ in solius Principis vsum cederet, aliis rebus, quæ ei sunt communes cum aliis, esset excellentior: ita hoc Sacrificium omnes alias actiones superat, idque nõ ex morali quadam æstimatione, ex qua V. G. vestes, Tiara, sigilla Pontificia ad eius solius vsum sunt destinata, sed ex ipsa intrinsicæ rei natura, adeò vt ne Deus ipse per totam omnipotentiam suam facere possit, vt Sacrificandi actus vlli alij, quam sibi, fiat. Quod si honor & adoratio latræ hoc habet, vt nulli nisi soli Deo, exhiberi possit, actus sacrificandi adhuc præstantior erit, quia in se habet quandam modum peculiarem Deum honorandi, ratione rei, quæ offertur, nempe Christi Humanitatis.

Sextò. Quia est intrinsicè actus, qui nullo modo pendere potest immediatè ab aliqua Potentia creata, tanquam à causa principali, ne quidem secundum rationem genericam proximam. Nam V. G. actus amoris erga Deum, vt finem supernaturalem, est quidem supernaturalis, qui tamen à Potentia vitali tanquam à suo principio immediatè pendet, ita, vt si supernaturalis non esset ille actus, verè homo per Potentiam vitalem posset esse causa, principalis vitalitatis. At in transubstantiatione panis & vini in Corpus & sanguinem Christi, nihil est, quod posset à Potentia creata, (à qua fit) effici, tanquam à causa principali immediatè. Potentia enim quæ immediatè attingit actum sacrificandi in Sacerdote, est Potentia motiua efficiens loquutionem, seu formam Consecrationis, loquendo, quæ ex se non est apta facere mutationem substantialem: ac proinde in Sacrificio ne secundum quidem rationem genericam respicit tanquam causa principalis suum effectum, considerando mutationem substantialem etiam vt præcisam à supernaturalitate. Quamuis enim Potentia aliqua creata sit causa mutationis substantialis, vt est potentia generatiua, Potentia tamen loquutiua, quæ est immediatè efficiens actum Consecrationis non est apta per se ipsam causare ex natura sua mutationem substantialem totalem.

Septimò. Quia Sacerdos hoc Sacrificium peragit in Persona Christi: ita ergo se gerere debet in eo, ne quid committat, quod dedecet Personam Christi. Sicut legatus sustinens Personam Regis cauet, ne quid indecorum committat.

Secundò Consideranda est necessitas huius Sacrificij: illo enim, qui sunt in hoc mundo &

Purgatorio egent, hi, vt liberentur, ad celos tingent; illi, vt continuis Dei prædictis adiuuentur, quò possint liberari à necessitatibus corporalibus & spiritalibus, quæ omnes in memoriam reuocandæ sunt, & quasi totus mundus retrò te sacrificantem staret, clamans ad Deum, & necessitates suas proponens, Primò enim in maxima necessitate sunt malè viuentes Catholicis, Hæretici, Schismatici, Iudæi, Infideles, & Iusti tepidi, afflicti scrupulis aliisque tentationibus internis, Pauperes, ægroti, incarcerati, gre alieno grauati, persecutiones aliorum sustinentes, iniuste infamati & accusati: bonis verò operibus intenti, vt iis, qui versantur in auxiliis animarum docendo, concionando, Sacramenta administrando, vilia obsequia obeundo, res bene succedunt in his & in aliis actionibus. Cum ergo tot ac tantæ necessitates sint, affectus deuotionis debet esse illis proportionatus, vt singulis Diuini auxiliij particulam impetres, porrectis per te in Missa eorum supplicibus libellis, & Diuinae Misericordiae serid commendantis.

Tertiò considerandum est gaudium, quod Sanctissima Trinitas, Cælestes, & Animæ beatas percipiunt ex deuota celebratione Missarum, non tantum, quia bonum opus est, vt alia opera, sed quia à Christo Testamenti loco relictum ante mortem, idque ex maximâ eius Charitate, quâ in finem voluit diligere suos, & quia est representatio mortis Christi, quâ mediante peccata nostra deleta sunt, & homines redempti, Sancti saluati, & alij adhuc in carne viuentes tot beneficiis cumulati: quæ omnia, quia maximè placent Deo, ipsa etiam actio sacrificandi, & vt representatio causæ tot honorum, & vt noua impetratio aliorum beneficiorum in Dei cultum & honorem redundantium, sine dubio valdè placet vide ergo ne quid in sacrificando facias, quod, quantum est in te, hanc SS. Trinitatis Sanctorumque lætitiâ ex odore huius Sacrificij ptouenientem, interturbet.

Quartò considerandum: Cum hoc sacrificium representet Christi Passionem & mortem, est veluti quædam imago: Quocirca nil turpè à te in ea ponatur, quod Dei oculos offendere possit: & est veluti actio transiens Christi mortem exprimens; quare nullus ineptus gestus à Spectatoribus eius, qui sunt Sanctissima Trinitas, Christi Humanitas in Cælo, Angeli & Animæ beatæ, notari debet: præsertim, eum Sacerdos Christi Personam gerat, dum sacrificat. Si ergò præsentè Rege in theatro agès Personam eius, & aliquam actionem exprimens, dares operam, vt antè illum bene in te referres, adest enim, qui defectum notet, & cui dedecus quoddam, malè partes eius sustinendo, facis; ita cum Christus quem in hac Sacra Tragœdia refers, ad sit, vide, vt ita te geras, quæ admodum decet Christi Personam se gerere, in

te representatam. Est etiam hoc Sacrificium veluti Thymiana quoddam, spirans Dei odorem suavitatis; videndum est igitur, ne fœtor aliquis tui, odoris fragrantiam ex eo proueniens perturbet: vt Deus Pater dicere possit: *Ecce odor filij mei, sicut odor agri, cui benedixit Dominus.* Est quoque hostia quædam, & placenta, vt ait Dauid. Deo oblata, & panis propositio- nis, & Manna cœleste: omnis ergo amaritudo abesse debet. Est Hymnus Sacer, & Epicedium, ante Christi mortem compositum, & ab Ecclesia Sanctissimæ Trinitati cani solitum: quo- circa caue, ne quid absonum tuâ culpâ audiatur, quod suauissimam harmoniam verborum, & orationum dissipet. Et quia tempore Missæ datur tibi commoditas cum Deo agendi, omnes- que mundi necessitates exponendi, decenter & feruenter id transige. Sicut ergo ad Regis conspectum admissum, turpè esset ac indecens oculos retrouertere, vel taciturnitate & hæsi- tatione loquendi insultam reddere legationem, aut frigide grauissima negotia tractare; ita indecens est valde, si oculos mentis tuæ auertas à Deo, cogitationes tuas transferas alio, vel nescias quid Deo proponas, & sine ardore deuotionis; & ne dū Agnus cœlestis in Sacrificio ardet atque absumitur, tu frigidus tantæ flammæ assistas.

Quintò Considerandum; quàm malè innu- meri hominum per vniversum mundum Deo seruiant, quot & quanta committant peccata contra legem naturalem & Diuinam, ipsi etiam Religiosi, qui maioris perfectionis obliga- tione tenentur: quàm multi sunt, qui Dei obse- quio non tam perfecte se, quàm possent, tradi- derunt, in tot rebus otiosis ludicisque versan- tur, nec vt deberent de Deo semper cogitant, & loquuntur, nec in eo sunt positi, vt quàm maximè Deus ex illis, & in illis glorificetur: quæ omnia considerans, tactus dolore cordis intrin- secus, excita in te vehementem & ardentem cordis affectum erga Dominum tuum tam par- ràm ab hominibus honoratum amatum que ac veluti in compensationem omnium peccatorum & defectuum, da operam, vt hoc Sacrifi- cium offeras eâ intentione & deuotione, vt, si fieri posset, obliuiscatur eorum, quæ sunt ab alijs contra suam sanctissimam voluntatem; & vt more nostro loquamur, totus resoluatur in gaudium & exultationem ex suauitate Sacrifi- cij à te in eius honorem oblato, non tantùm propter valorem, quem habet, ex opere opera- to, sed etiam ex opere operantis.

Sextò, ex altera parte Considera, cum quâ- to amore & seruore laudetur in cœlis & ame- tur Sanctissima Trinitas à Spiritibus Cœlesti- bus & Sanctis animabus, præsertim ab anima Christi & Beatissimæ Virginis, & aliorum il- lustrum Sanctorum. Quocirca cogita te cum alijs Sacerdotibus in hac vita esse velut in Cho-

ro Musico constitutum, vt illis tam suauem so- num edentibus in cœlo, tu quoque cum alijs Sacerdotibus non abfimilem edas concentum laudum & precum, ne quodammodo, vt in hu- manis rebus accidere solet, veluti pudore affi- cias (loquendo more nostro) illos Beatos tam suauiter Deo continentes, & tuæ vocis diso- nantiâ incundissimam illam Harmoniam per- turbes.

Consideratis ijs, quæ excitare possunt in te affectum deuotionis ad celebrandum cū omni puritate & seruore cordis Missæ Sacrificium, constitue certum finem, propter quem illud Domino Deo ad gloriam eius & honorem vis offerre, V.G. pro Gentium reductione, pro con- uersione Hæreticorum, &c. Quando autem il- lud offeres pro re aliqua, circa quam dubitari, possit an indigeat huius Sacrificij oblatione, sublitue aliam certam, de qua dubium esse nõ possit, V.G. quando pro mortuo aliquo cele- bras, vt liberetur è Purgatorio, dubium esse potest, fortè iam est ille liberatus inde, tunc ali- quam aliam necessitatem sublitue, V.G. con- uersionem Infidelium. Certum enim est rem hanc egere maximo Dei auxilio, quod Missæ oblatio impetrare potest. Porrò quando nullâ obligatione teneris pro re aliqua determinatâ, sed in tuo arbitrio positum est illam pro qua- cunque re velis offerre, tunc propter hos fines (nisi alia maior necessitas urgeat) illam offeres: Primò pro remissione peccatorum tuorum quoad culpam & pœnæ obligationem. Secun- dò pro beneficijs omnibus tibi à Deo ad hoc tempus concessis. Tertio pro necessitatibus ijs, quas eo tempore seridò Domino commendare soles dirigendo tamè vterius hos fines ad Dei Gloriam, & intimum eiusdem gustum & con- solationem, & ad recognoscendum eum, tan- quam Supremum Numen cui subiecta sunt omnia creata.

Hoc factò ex ardenti affectu erga Dei hono- rem & gustum, vt scilicet quàm maximam glo- riam & consolationem percipiat Sanctissima Trinitas ex tuo Sacro; Roga primò. Deum Pa- trem vt cum eo affectu det tibi in Missa Corpus Filij sui, cum quo illud in Incarnatione dedit Sanctissimæ Virgini, & cum illâ donorum cœ- lestium copiâ, quam illa in Christi Conceptione percipit. Secundò. Deum Filium, vt se tibi det cum eo affectu & copiâ donorum, quâ se Beatissimæ Virgini Matri suæ dedit tunc, dum eum concepit in sanctissimo utero suo. Tertio Deum Spiritum Sanctum, vt tam mundum, tã ardens diuino amore & tam plenum donis diuinis corpus & animam tuam efficiat antea, & per Aduentum Sanctissimi Sacramenti, quâ mundum, ardens, & plenum reddiderat corpus & animam Sanctissimæ Virginis, dum Christû Dominum conceptura erat & concepit. Quar- tò. Beatissimam Virginem, vt tibi impetret tam per-

perfectum amorem erga Christum Dominum, quam perfectè illa ipsum amabat, dum cum eo in hac vita conuersaretur. Quintò. Omnes Spiritus Angelicos; vt tibi impetrent tantam erga Sanctissimum Sacramentum reuerentiam, quantum ipsi Christo exhibuerunt ei ministrantes, & nunc exhibent in celo. Sextò. Omnes Sanctos, vt tibi impetrent tantam deuotionem erga Sanctissimum Sacramentum, cum quanta ipsi eum in hac vita suscipiebant; & tantum ex Sacra Communionem in virtutibus augmentum, quantum ipsi ex ea habuerunt. Septimò. Christi denique Humanitatè roga, vt cum eo affectu se tibi in Sanctissimo Sacramento communi- cetur, cum quo in Cruce animam suam dedit pro nobis, & cum quo Sanctissimum hoc Sacramentum in memoriam suæ Passionis instituit, & cum eâ caelestium donorum accessione, quæ respondeat illius meritis per vitam Passio- nem, & mortem suam pro humano genere ab ipso acquisitis in beneficium nostrum.

Paulò ante Communionem considerabis actus *Amoris* quo prosequitur Sanctissima Tri- nitas Humanitatem Christi, & illius, quo ean- dem in hac vita prosequatur Beatissima Vir- go, & nunc prosequitur; & cum eo, quo eum alloquebantur & excipiebant Sancti aliqui, quando illis visibiliter apparebat, vt Sancto Frã- cisco, Sanctæ Catharinæ Senensis, Sancto Igna- tio. *Deuotionis* cum qua ad Communionem ac- cedeabant quidam Sancti, vt S. Ignatius, B. Aloy- sius, B. Stanilaus, &c. *Amoris*, quem Christus ha- bebat erga nos, dum Sacramentum hoc, quasi Testamentum in sui memoriam, & salutem no- stram institueret. Et similes affectus in te excita erga Christum, qui venit ad te, tanquam Crea- tor ad Creaturam, Dominus ad seruum, Pater ad Filium, Amicus ad amicum, Redemptor ad vile mancipium, Magister ad discipulum, me- dicus ad ægrotum, Frater natu maior ad Fra- trem natu minorem. Plenus omnibus thesauris per vitam, Passionem, & mortem suam acqui- sitis, in remissionem peccatorum nostrorum, & largitionem donorum Gratia & Gloria. Ex his affectibus excitatis magno cum desiderio eum expecta, & cum interno amore recipe ve- nientem.

Post Communionem, vel Sacri-
ficium Missæ.

Symptã Eucharistiã hi erga Christum sump- tum affectus in te sunt excitandi. *Primò Hu- militatio*. Hamilia te profundissimè ob aduen- tum tanti Domini, reuocando in memoriam cum dolore. *Primò* peccata vitæ præteritæ. *Secundò* imperfectiones & tepiditatem præsen- tem. *Tertiò* naturæ tuæ vilitatem collatæ cum Christi Diuinitate. *Quartò* perfectiones Chri-
Lancijj Opf. Tom. 2.

sti in quantum Deus est & Homo.

Secundò Adoratio. Adora Primò. Sanctissimam Trinitatem in Eucharistiã existentem. *Secundò* Christi Humanitatem intra te nunc existentem. *Tertiò* eundè existentem in tot locis SS. Ecclesie, in quibus conseruatur Sacra Eucharistiã, gau- dendo de eius cultu & honore; ijs in locis, in quibus valde frequentatur & colitur, & dolendo de exiguo cultu in illis locis in quibus non valde honoratur, vel etiam blasphematur. *Quartò* Christi Animam speciatim tanquam plenissimam omnibus sanctitatis ornamentis & meritis, & tam antiquo ac constanti facun- doque erga te amore. *Quintò* Christi Corpus tam multa, & acerba & indigna propter te pas- sum, & tandem occisum, oscula spiritalia im- primendo ijs corporis partibus, quæ magis tui causa fuerunt doloribus & vulneribus excru- ciata.

Tertiò Gratiarum actio. Gratias age ex intimo affectu. *Primò* pro eius aduentu in hac Com- munionem. *Secundò* pro eius aduentu in Incar- natione. *Tertiò* pro tot meritis & exemplis virtutum ab eo, dum viueret, collectis & reli- ctis in beneficium tuum. *Quartò* pro Institutio- ne huius Sanctissimi Sacramenti & aliorum. *Quintò* pro eius morte & nostra Redemptio- ne. *Sextò* pro eo, quod te ad Sacerdotiũ euexe- rit. *Septimò* pro beneficio Creationis. *Octauò* pro Conseruatione. *Nondò* pro conuersione ad Fidem. *Decimò* pro iustificatione. *Vndecimò* pro vocatione ad Religionem. *Duodecimò* pro perseuerantia in statu gratia & Religionis. *Decimotertiò* pro patientia eius in tolerando tot peccatis tuis & aliorum, ac imperfectioni- bus. *Decimoquartò* pro Sanctitate tot Sanctis concessa. *Decimoquintò* pro tribulationibus, quibus es vnquam exagitatus. *Decimosexto* pro assidua perfectione tua in via perfectionis. *Decimoseptimò* pro beneficijs peculiaribus in- signibus, quæ nulli desunt propria. *Decimo- octauò* pro eo vel ijs, quæ tibi mediata vel im- mediata concessit. *Decimonondò* pro omnibus alijs generalibus & particularibus, quæ alicui creaturæ Deus adhuc concessit, & imposteram concedit præsertim quæ dedit ipsi Christi Hu- nanitati SS. Matri eius, & alijs Sanctis ac electis: *Vigesimalò* pro Institutione tui Ordinis si reli- giosus es. *Vigesimooptimò* pro propagatione eiusdem. *Vigesimosecundò* pro tot tribulationi- bus, quibus vexatus est, & adhuc vexatur. *Vige- simotertiò* pro tot Sãctis & doctis hominibus ei datis, *Vigesimoquartò* pro tot ad eam suauiter & mirabiliter vocatis. *Vigesimoquintò* pro fructu ab eo in vniterfo mundo edito. *Vigesi- mosexto* pro tot bonis amicis, qui eum valde amant, *Vigesimoseptimò* pro tot aduersarijs eum persequentibus quia præbent ei materiam meritorum.

Quartò Oblatio. Offer Sanctissimam Trinitati
G San-

Sanctissimum Sacramentum, quod suscepisti, ad eius gustum honorem & consolationem pro omnibus beneficijs ab ea acceptis tuis & aliorum, pro peccatis omnibus tuis, & aliorum, pro necessitatibus tuis, & aliorum, præsertim tuorum & tui Ordinis viuorum ac mortuorū amicorum, & inimicorum. Offer Christo suscepto in vnione eius meritorum & Sanctorum membrorum eius. Primò Animam & Corpus tuum cum omnibus potentijs membris sensibus, actionibus & cessationibus ab ijs, desiderando tantum rerum omnium tuarum sanctitatem, vt sis perpetuum quoddam holocaustum, ardens ad gustum & honorem Diuinæ Maiestatis, & quodammodo te consumens, & in nihilum redigès parè propter Dominum Deum tuum. Secundo. Voluntatem moriendi potiùs, vel quiduis aliud tolerandi, quàm offendendi eum peccato deliberatè factò mortali vel veniali. Tertio. perfectiora semper eligendi, & in æquè perfectis ea, quæ magis repugnant sensibus tuis, iudicio, voluntati, & honori, quantum spes maioris diuinæ gloriæ patitur, vt ita quàm maximè sis similis Christo crucifixo. Quarto. perseverandi in obseruatione Dei mandatorū & consiliorum & Regularum vitæque perfectæ ac tribulationibus plenâ. Quinto. patiendi multa graua, putata pro leuibus; pro Christo. Sexto. In omnibus actionibus tuis nullum alium finem, quàm ipsū Deum quærendi. Septimò. Omnes homines, si fieri posset, ad eius maximum amorem conuertendi, vel conuersos esse sciendi.

Quintò Petitiõ. Pete à Christo feruenter. Primò remissionem peccatorum tuorum quoad culpam & pœnam. Secundo. perseverantiam in eius gratia & vita sancta. Tertio. tribulationes acres, frequentes, diuersas, personales, habitas pro leuibus, occultas, sine causa ex parte tuâ, & sine peccato tuo & aliorum tribulantium. Quarto. perpetuum augmentum Humilitatis, Paupertatis, Castitatis, Obedientiæ, Fidei, Spei, Charitatis, Prudentiæ, Iustitiæ, Fortitudinis, Temperantiæ, Patientiæ, Deuotionis, Orationis, Discretionis spirituum, Passionis mortificationis, Puritatis cordis quàm maximâ, & aliarum virtutum.

Pete putum habere cor ab actibus malis materialiter & formaliter, immeritorijs, tepidis, habitibus vitijs, motibus passionum inordinatarum, obligatione pœnæ temporalis nunc, & in hora mortis tuæ.

Pete gratiam in omnibus actionibus tuis quærendi hoc, quod natura, perfectio & mortificatio exigit; omnes actiones tuas tam intense eliciendi, quàm sunt habitus infusi & acquisiti in te; & vt actiones tuæ cognitioni adæquatè respondeant; vt in omnibus perfectissimè respondens diuinæ gubernationi; diutissimè viuendi cum magnâ sanctitate, & fructu

animarum; affligendi corpus asperimè sine detrimento maiorum bonorum, præsertim fanitatis: vtiliter concionandi, conuertendi, confessiones audiendi; dolores aliquos acres colicos, vel alios apto tempore sentendi, vt eorū sensu exoluas debitum pœnæ temporalis. Pete denique vt, quàm simillimè fieri potest, ita dirigantur omnes tuæ potentia, sensus, membra; actionesque tuæ, quemadmodum eius Diuinitas dirigebat easdem res Sanctissimæ Humanitatis.

Pete etiam à Deo Patre Primò Ecclesiæ Sanctæ Pastorum vigilantiam, & vitam exemplarem, conuersionem Infidelium, Hæreticorum, Schismaticorum, Peccatorum, Tepidorū, multiplicationem & progressum perpetuum perseverantemque Sanctorum. Secundo. Regibus ac Dominis temporalibus Religionis ac Iustitiæ amorem, mutuam concordiam, in negotijs civilibus licitis successum. Tertio. Afflictis in morbo & paupertate auxilium & solatium; in persecutionibus hominum patientiam, & ab ijs, si id sit cum maiori Dei gloria coniunctum, liberationem. Quarto. Aduersarijs tuis multa gratiæ & gloriæ dona. Quintò. S. Ordini tuo vel Congregationi mortificationem omnium passionum, deuotionem, adificationem, zelum animarum & fructum perpetuum in virtute ac literis progressū, in tribulationibus protectionem, sufficientiam bonorum temporalium, abundantiam operariorū pro vinea Domini. Sextò. Defunctis tui Ordinis vel Congregationis ijs præsertim, qui nuper obierunt, vel qui suffragijs cõmunibus cõmendati sunt; & his, qui tui Aduersarij fuerunt: Cognatis, amicis, reliquis, præsertim ijs, qui vel nullis, vel valdè exiguis suffragijs iuuantur, vt liberentur à Purgatorij pœnis quàm primum, & in cælo tui sint peculiaris Patroni. Septimò illis negotijs, quæ vltimò erant à Superioribus commendata orationibus nostris prosperum successum, vel, si Personæ sint commendatæ, vt à Deo inuentur in eo in quo Orationibus nostris egent. Huc reuocandum est id, pro quo in scheda mensura orandum præscribitur.

Sextò Actus virtutum variarum circa Sanctissimum Sacramentum eliciens.

Primò. *Adorationis*, adorando illud in te ipso susceptum & in omnibus alijs Templis vniuersi mundi, adoratione latria. Porro hunc adorationis actum intensiorem efficias cogitando de illis Templis, in quibus parum honoratur Sanctissimum Sacramentum, vel in quibus grauiora contra eius cultum peccata committuntur. Secundo. *Fidei*, considerando Christum, qui est in SS. Sacramento, à te susceptum, esse verum Deum, & Hominem, & cuius Diuinitati ac Humanitati conueniunt omnia ea, quæ de ijs credit S. Ecclesia, & quæ de ijs negarunt Hæretici. Tertio. *Spei*, sperando à Christo, vt à

Deo,

Deo, multa dona naturalia, & supernaturalia gratiæ & gloriæ, tanquam à Causa principali, ab homine verò eadem per eius merita acquiritur. Quartò *Charitatis*. Primò eliciendo internum quondã voluntatis feruorẽ amplexum erga Christum vt Deum, & Hominem. Secundò gaudendo, quod eius Diuinitas tam perfecta sit in se, & respectu nostri, vt perfectè cognosci non possit Tertio gaudendo, quod in celis ab Angelis & Beatis, in hac verò vita à Christianis, iustis præsertim ac Sanctis aliquatenus colatur, & ametur, & quod eius Corpus & Anima in Cælis tam beata sit, & tot donis ornata. Quartò dolendo, quod tot peccata contra illum facta sint, fiant & futura sint à te & ab alijs. Item quod, licet ipse tam multa fecerit, & passus sit pro humano genere, tamen culpã suã tam multi damnantur. Quintò. Desiderando. Primò, vt, quàmprimùm fieri potest, cessent peccata & imperfectiones in mundo. Secundò vt iusti multiplicentur, & Sancti proficiant maximè in sanctitate cum perseuerantia. Tertio vt infideles, & alij ad veram fidem perducantur. Quartò vt Deus, & Christus, vt homo positiuè honorentur, & amentur ab hominibus, eo modo, quo Deus ipse vult se & Christi Humanitatem amari & honorari.

Septimò distingue in Christo, vt Deo, attributa eius Diuinitatis, & alias perfectiones, & eorum occasione diuersos actus elicias. Primò cogitando de eius independentia, seu de eo, quod est à se, vt Theologi dicunt; & roga, vt eandem tibi det, vt ab alio nullo dependas, nisi ab eo, & à Superioribus solis propter eum. Secundò de Æternitate; & roga longam vitam ad agendum & patiendum pro eo quàm plurima: Tertio de Immenitate; & desidera vt in omnibus locis cognoscat & ametur; & pro illis peccatis, quæ sunt alicubi in quandam recompensationem elice intensum actum adorationis & amoris erga illum. Quartò cogitando de infinità vt Christi Domini effectus naturales & supernaturales producendi; & roga, vt tibi omnis generis dona naturalia & supernaturalia det, vt ita possis esse, quasi esca quãdam vel rete ad capiendos omnes homines, & ad eius amorem adducendos. Quintò de eius infinità sapientia; & roga, vt det tibi scientiam rerum illarum, quibus egres ad instructionem tuã & aliorum: donum consilij. Prudentiæ, discretiõnis spirituum, & tuo Ordini profectum in virtute & in literarum studijs. Sextò de Bonitate illius; & roga vt in actibus tuis Deus non videat, nisi bonitatem; quod fiet, si omnes actus tui liberi fiant sine imperfectionibus & propter finem supernaturalem, scilicet Deum. Septimò de eius Filiatione ac Hypostasi, per quam Christus constituitur in esse Filij; & roga, vt ipse tibi, quantum fieri potest tam libenter & copiosè (proportionaliter loquendo, & de potentia ordinari

Lancij Opusc. Tom. 2.

ria) communicet perfectiones naturales & supernaturales gratiæ & gloriæ, quæ filiis suis per adoptionem concedi possunt, quantum ipsi per generationem actiuam fuerunt communicata illa, quæ ipse habuit in se, vt est compositum quoddam ex persona Verbi & natura humana. Postremò cogitando de concursu eius actuali ad omnes actiones creaturarum, & roga, vt, sicut ille actualiter suum concursum, quo tecum, & in te concurrat ad actiones tuas refert ad se tanquam ad finem, ita omnes & singulas actiones, nullã neglectã, actualiter ordines ad eum, propter eum, idque ita perfectè, vt nullas res in actionibus tuis, in recto vel obliquo sit, ad quam Deus directè non concurrat: vt nullus defectus in ijs reperiat, hunc enim solum Deus producere non potest.

Eodem modo alias perfectiones in Deo distinguere poteris, & earum occasione alios actus elicere, V. G. gaudij, gaudendo, quod illas perfectiones Deus habeat in se; Gratiarum actionis, quod eas nobis manifestarit, & effectus ad hoc proportionatos ijs, nobis communicarit. Simili modo distinguendæ sunt perfectiones Humanitatis Christi, tam eæ, quæ ad integritatem spectant Naturæ humanæ, vt sunt Corpus cum membris, Anima cum potentijs, rationalibus & irrationalibus, quàm quæ Naturæ superadditæ sunt, siue sint habitus, siue actus, ij vel permanentes, vt visio beata, vel transeuntes, vt actus loquendi, orandi, miracula patrandi, &c.

In considerandis autem Animæ potentijs & habitibus, inter cetera rogabis Christum Deum, vt potentias tuas efficiat quàm simillimas suis, ita ea s ornando habitibus, sicut eius potentia ornata erant, & ita excitando eas ad actus, sicut excitabat suas. Considerãdo quodlibet membrum Christi ante te pendens in Cruce, rogabis, vt sicut in eo verbum dirigebat ea membra, & mouebat perfectissimo modo, ita etiam ingressus ipse ad te in Sanctissima Communione, non modò potentias internas sed etiam omnia membra & actiones externas dirigat, vt sis quoddam exemplar, & veluti imago Humanitatis Christi, exprimens quàm simillimè illi modo, quo Christus Dominus, vt Homo, faciebat intus & extra; hæc est enim illa transformatio, quæ à Sanctis Doctoribus numeratur inter fructus Communionis.

Ultimò claudenda est tota Communio & Gratiarum actio, præsentando Christum Dominum in Sanctissima Eucharistia susceptum Spiritibus Beatis.

Ad Angelos Sanctos. Aspicite Ministri Altissimi, verbum illius facientes, primogenitum Patris æterni, quem introeuntem in orbem terrarum, iussu Patris cælestis adorastis, & fa-

cedere, quibus annorum meorum series perpetuo crescens nunquam in eadem mora subsistens, voluitur.

Ad D. Iesum. Recedo à te modicum, Domine mi, sed non sine te, consolatio felicitas, & omnè bonum animæ meæ, & me tuæ amplissimæ charitati, cum omnibus Fratribus, amicis & inimicis nostris vehementer commendo. Amānos Domine, quantum potes, & tuo amore inebria, & transforma nos quā simillimè in te, gaudium & exultatio Cordis nostri: & fac, vt toti simus in te, toti occupemur in te, & propter te, nihilque sit obiectum verborum actionumque nostrarum internarum & externarum, nisi tu, amor noster, & omnè bonum nostrum; qui viuus & regnas, &c.

Ad SS. Apostolos. Aspiciate Euangelij prædicatores clarissimi vestrum dilectissimum Magistrum, quem toto corde tam ardentè amastis, & facite me eundem super omnia intimis cordis medullis feruenter amare.

Ad SS. Martyres. Aspiciate testes Fidei fortissimi Christum crucifixum, pro cuius amore sanguinem vestrum tam libenter sudistis; & facite me pro eius amore perpetuis cruciari molestijs, & semper in Cruce viuere, & Cruce quā molestissima, siue naturæ imperio, siue manibus impiorum ad Dominum meum migrare.

Ad SS. Confessores Pontifices. Aspiciate Pastores gregis Dominici Agnum immaculatum, quem omnipotenti Deo in sacro Altari in odorem suauitatis immolastis, & facite me in tanto Sacrificio occupatum, dignè illud Deo offerre, & me ipsum tam sacræ oblationi associatum, perpetuè eidem per opera Sancta quā maximè in odorem suauitatis immolare.

Ad SS. Confessores Religiosos. Aspiciate Serui fideles Domini mei, dulcem & dilectum Dominum vestrum, pro quo omnia huius mundi oblectamenta & affectu & reipsa reliquistis; & facite me pro eiusdem amore in hoc statu pauperulo vsque à mortem persenerare, & ad magnæ sanctitatis fastigium peruenire, purè propter D. Deum meum.

Ad BB. tui Ordinis. Aspiciate Fratres charissimi Ducem vestrum, cui vos verbo & exemplo tantoperè in hac vita conformastis; & facite me & omnes Fratres nostros adhuc pro eius honore in S. Ecclesia militantes copiosam animarum prædam, sine detrimento nostræ Professionis reportare, & auctos quā plurimis & optimis operarijs ad eandem vineam vocatis cum grandibus manipulis meritorum ad vestram & Ducis nostri Societatem peruenire.

Ad SS. Virgines. Aspiciate Sponsæ Agni immaculati dilectum vestrum, cui vestram virginitatem cum tanta exultatione conseruastis; & facite me purum corde & opere semper oculis dilecti mei & vestri apparere, & purum ab omni labe peccati & pænæ obligatione ex hac vita, rectè ad cælum migrare.

Ad Omnes SS. Aspiciate mei amici Charissimi, cōsolatio pauperulæ animæ meæ Magistrum, Authorem, & præmium vestræ Sanctitatis, & facite me iisdem passibus in magna, & Spiritui Ordinis mei conformi sanctitate semper pro-

cedere, quibus annorum meorum series perpetuo crescens nunquam in eadem mora subsistens, voluitur.

Ad D. Iesum. Recedo à te modicum, Domine mi, sed non sine te, consolatio felicitas, & omnè bonum animæ meæ, & me tuæ amplissimæ charitati, cum omnibus Fratribus, amicis & inimicis nostris vehementer commendo. Amānos Domine, quantum potes, & tuo amore inebria, & transforma nos quā simillimè in te, gaudium & exultatio Cordis nostri: & fac, vt toti simus in te, toti occupemur in te, & propter te, nihilque sit obiectum verborum actionumque nostrarum internarum & externarum, nisi tu, amor noster, & omnè bonum nostrum; qui viuus & regnas, &c.

Vltimò dic: Respice, quæsumus, Domine, super hanc familiam tuam, pro qua Dominus noster Iesus Christus non dubitauit manibus tradi nocentium, & Crucis subire tormentum. Qui tecum viuus & regnat, &c.

CAPVT DECIMVMNONVM.

Modus audiendi Sacrum.

DVM Sacerdos ad pedem aræ confitetur 178.
palam, excita in te quā potes maximum dolorem peccatorum, veniamque enixè postula, vt quoad culpam omnem & pænā liber sis à peccatis.

Dum deinde ascendit ad altare illud osculaturus, adora omnes cælestes, eosque tibi ac tuis tam Regno & ciuitati, quā incolis, & domicilio tuo, atque aded mundo toti auxiliatoris aduoca.

In introitu ad ea, quæ legit de libro, aduerte (id quod seruandum erit semper dum quid clarè voce Sacerdos pronuntiat) eosque in te accende affectus quos verba quæ legit Sacerdos exigūt. Quod si exilis debilisque vox Sacerdotis non auditur, dic pluries. *Benedicta sit Sancta Trinitas, & indiuidua vnitas, Constrebinur ei quia fecit nobiscum misericordiam suam Gloria Patri, &c.*

Ad Kyrie eleison, dic ter Kyrie eleison; ter Christe eleison, ter Kyrie eleison; quemlibet ternarium ad singulas S. Trinitatis personas dirigendo. Similiter Gloria, cum Sacerdote decurras, quādo id, est laus Dei vna de præcipuis.

Et, Dominus vobiscum, quando minister respondet, *Et cum spiritu tuo;* paucis sed ardentè Deū roga, vt ministris Ecclesiæ suæ omnem gratiam & dona necessaria ad officium suum ritè exequendum dignetur elargiri.

Ad Oraciones quas Sacerdos dicit, attende, eisque similes affectus tuos associa, & quod petit tu quoque pete: Alias deinde communes Ecclesiæ necessitates Deo erunt commendandæ, maximè verd quæ hic adjiciam. Primò. Conuersio eorum, qui carent lumine fidei.

Secun-

Secundò, qui sunt in peccato mortali. Tertiò, conuersio iustorum repidè Deo seruientium. Quartò, multiplicatio Sanctorum in Ecclesia Dei. Quintò, necessitates tuæ ciuitatis, lociue vbi commoraris, & mundi totius, atque hoc agitare poteris vsque ad Euangelium.

Ad Euangelium, ausculta illud, & proportionatos historiarum affectus elice: exempli gratia esse poterunt, vel gratiarum actio pro miraculo patratò: vel humiliatio cum peccatoribus intercurrentibus: vel imploratio auxiliij contra morbos spirituales: vel desiderium virtutis à Christo commendatæ in illo quod audis Euangelio, & sic de alijs.

Credo, cum Sacerdote recites.

Ad verba. *Et cum Spiritu tuo*, id fiat quod dictum est supra.

Ad offeritorium. Offer SS. Triadi vitam, passionem & mortem Christi Saluatoris, & merita eius ac omnium Sanctorum tam viuorum, quàm mortuorum pro. Quintò, illis capitibus obtinendis, videlicet conuersione eorum, vt paulo ante dictum est.

Ad præfationem, age Deo gratias pro omnibus beneficijs communibus & particularibus, præsertim ijs quæ non cognoscuntur ab hominibus, & quibus multi aduocantur, & pro quibus non tantas gratias agunt, quantas possent, & deberent.

Ad primam memento. Ora pro viujs in particulari. Primò, pro Papa & omnibus superioribus, Confessarijs. Secundò, pro parentibus & consanguineis. Tertiò, pro inimicis: qui te exacerbarunt. Quartò, pro amicis & benefactoribus tuis, & Domicilij tui, præsertim qui se tuis precibus vel per literas, vel oretenus commendarunt & commendare solent. Quintò, pro afflictis in aliqua necessitate constitutis. Sextò, pro ijs, qui boni aliquid animo conceperunt, vt id in effectum auxilio Dei deducant, quàm primùm, & quàm optimè.

Ad eleuationem. Adora affectu intensissimo SS. Sacramentum tam præsens quàm absens vbiuis terrarum, maximè vbi minus dignè habetur. Ad eundem modum SS. Sanguinem adorabis, dum calix sacer eleuatur.

Post eleuationem. Primò, offer SS. Trinitati maximum illud Sacramentum corpus & sanguinem Christi Domini pro. Quintò, illis rebus, commendatis ad Memento viuorum, quibus sextam adiunges, videlicet pro necessitatibus tuis ac tuorum omnium amicorum: & septimum, pro omnibus beneficijs Dei & pro remissione omnium tuorum peccatorum quoad culpam & quoad pœnam. Secundò, offer in uisione SS. Sacramenti Deo dona tua honoraria exigua licet, tamen cum affectu intenso: nimirum hæc.

I. Firmum propositum nunquam lethiferè delinquendi.

Lancij Opus. Tom. 2.

II. Sed nec venialiter delibere.

III. Viuendi in perpetua Castitate.

IV. Perseuerandi in vita Religiosa, si religiosus es, si secularis, in vita bona.

V. Sufferendi quicquid acciderit aduersi.

VI. Promouendi te & alios semper in via perfectionis, quantum licebit.

Post hæc, ora pro mortuis, tum alijs, tum ijs à quibus es aliquid passus in hac vita. Isti enim sunt maiores tui benefactores, quia tibi offerunt materiam pro coronis in cælo.

Ad Pater Noster. Id ipsum recita.

Inde vsque ad agnus Dei, percurte pulcherrimam illam Orationem: *Respice quasumus Domine, super hanc familiam tuam* & c. verum percurte illam multo cum affectu, & si supererit tempus repete: imò sæpè in die illam itera, præsertim dum alicubi te continget esse cum alijs, vt in resectorio & alias.

Ad Agnus Dei. Ter id ipsum pronuntia.

Deinde erga Christum in SS. Sacramento hos affectus elice.

I. Deum præsentem hic adora.

II. Age gratias quod hic adesse sit dignatus.

III. Pete ab ipso per merita sua, & S. vulnera quinque gratias.

I. Remissionem omnium tuorum & alienorum peccatorum, quoad culpam & pœnam.

II. Excellentem tibi & alijs Sanctitatem quàm maximam.

III. Continuum auxilium in omnibus necessitatibus tuis & aliorum corporalibus & Spiritualibus.

IV. Magnam gratiam aduersarijs & inimicis tuis si qui sunt, aut erunt.

V. Commenda illi in particulari præsentem aliquam necessitatem, seu tuam, seu alienam, maximè eam, quæ vel ab Episcopo, vel in Ordine tuo solet schedâ aliquâ affixâ vel in resectorio commendari omnium precibus.

Ad Communionem sic operare.

I. Crede præsentiam Christi corporis & Sanguinis sine panis & vini substantia.

II. Desidera communicare, cumque id fieri semper nequeat, saltem affectu piæ ac teneræ voluntatis eum spiritualiter recipere.

III. Excita in te actus amoris feruidi ac defecati, aduersus Christum in SS. Sacramento, vt Creatorem tuum, Conservatorem, Dominum, Defensorem, Patrem, Amicum, Sponsum, ac fratrem charissimum ac dulcissimum.

Dum Sacerdos circa calicem ad optandum occupatur, age gratias pro Eucharistiæ beneficio, pete gratiam communicandi sapius, idque maxima cum perfectione ac fructu tuo, quod si tempus patiat, quantum sit id beneficium rumina.

Ad Orationes ultimas id pete à Deo quod ante Euangelium petendum dixi.

Benedictionem Sacerdotalem summâ cum humilitate, fide, desiderioque celestis benedictionis recipe genibus flexis, tantillum inclinato capite ob reuerentiam ordinis Sacerdotalis, Christi officium representantis.

Ad Euangelium S. Iohannis, ausculta illud, Deoque redde gratias pro beneficio incarnationis; pete tuo corpori ac membris omnibus, animoque tuo ac omnibus potentiis omnibusque actionibus tuis tantam gratiæ ac donorum ecclesiarum vberitatem, quantam Christus meruit pro nobis proportionem quadam applicandam.

Ad verbum *Caro factum est*, Adora affectu maximo humanitatem Christi unitam verbo, & in cælo & in SS. Sacramento, & imploratâ benedictionem à SS. Trinitate & Christi Humanitate, recede ad reliqua numia, tibi præscripta purè propter Dei amorem obeunda.

Existimo hunc modum audiendi Sacri placere Diuinæ Maiestati: quia cum illum Italicè à me prius scriptum, accomodassem Romæ moniali Ordinis S. Benedicti in Turri speculorum (vt vocant) tunc manenti, Emilia Mutæ germanæ forori Cardinalis Muti & Marchionissæ Mutæ, illaque ob defectum temporis illum tunc legere non valens, scriptum meum reposuisset in cella honesta quidem, sed ob inclusum diu aërem oclusas fenestras & portam habente, terti odoris, postquam die sequenti in eadem cella illud accepit ad legendum, sensit ex ipso scripto effundi suavissimum odorem instar liliorum, quorum tunc tempus non erat, & quatenus nullus esset odor naturalis suavis in ea cella, nec artificialis.

CAPVT VIGESIMVM.

De deuotionibus que fieri possunt in nocte Natiuitatis Domini. Proœmium.

179. **I**uxta quantitatem temporis quod habebis pro meditando hoc Mystero, in singulis titulis Domini Iesu immorare, ponderando futurus, quam hic scriptum sit, quomodo, qua ratione fuerit lux, via, pastor, &c. & in singulis fac reflexionem ad te duplicem. *Primò*, quomodo singulis istis titulis præstiterit, & præstet tibi & aliis, Dominus Iesus singulare beneficium, te docendo, illuminando, ducendo, pascendo, regendo, redimendo &c. *Secundò*, quomodo tu non correspondeas tam benè vti deberes, eius illuminationi, doctrinæ, ductui, &c. vt ita te humiliter, & doleas breuiter (infra, id facturus ex professo futurus) & proponas emendationem, & petas gratiam te emendandi, & compariaris ei quòd multi alij, & ferè omnes non correspon-

s. Quir-
ed.

deant his eius beneficiis, quæ præ se ferunt isti eius tam multi tituli. *Placet Deo*, dixit in raptu B. M. Magdalena de Pazzis, in viatoribus magis exercitium doloris quam amoris, quia illud est species Martyrii, quo anima sunt similes ei in Cruce pendenti, & dolore suo possunt compati eius magnis poenis, & flere amaris lachrymis eius Passionem. Et post quandam Communionem didicit à Domino, vt instar turturis generet ei, compateretur, quòd tam parum sit cognitus & amatus à creaturis.

Primò. Adora omnium primo D. Iesum, puerum de Bethleem (vt eum appellabat S. Franciscus c. 10. vit. Aethias, dum impetratâ licentiâ à Summo Pontifice, fecit nocte Natalis Domini præparari præsepium, apportari fœnum, bouem & alinum ad locum adduci, & puerulum ex aliqua materia fictum reponi in illo præsepio) Adora inquam in Humanitate, tanquam Homine Verbo Diuino hypostaticè unitum, quia in humanitate tunc primum comparuit. Adora autem, tanquam futurum, *Exemplar* omnis sanctitatis, *lucem mundi*, etiam hac nocte illuminantem pastores, *viam* peregrinantium viatorum, etiam hac nocte ducentem ad se pastores, *Fratrem nostrum* factum per assumptam Humanitatem, *veritatem* per impletionem visibilium veritatum prædictarum à Prophetis de eius Aduentu, nunc inchoatam manifestè: *Parvulum* Filium Virginis, *agnum Dei* tollentem peccata mundi, *Emmanuel*, nobiscum Deum, *Iustum nostrum*, in se iustum, & omnis nostræ iustitiæ fontem inexhaustum, *Principem pacis*, quam hac nocte annunciant Angeli. *Non habentem vbi caput reclinet*, quia non erat ei locus in diuersorio hac nocte, *Magistrum*, nunc & postea exemplo suo docentem nos paupertatem, patientiam, humilitatem, mansuetudinè, postea & exèplo & verbo plura docturum, *legislatorem*, futurum authorem nouæ legis, quia nihil poterat lex vetus ad perfectum adducere, vt noua lex adducit, *Pastorem* pro ouiculis etiam malis moriturum, & tot lupis se expositurum in passione, & aliis; *Ducem* militiæ, sub vexillo Crucis milites congregaturum; *Admirabilem* & in persona sua habente unitam humanam naturam & tot alia nota Theologis, & in operibus miraculosis; *Consiliarium*, sana consilia per Scripturam, per suam prædicationem, & per internas inspirationes suppeditaturum; & per internas inspirationes suppeditaturum; *Signum cui contradicetur*, tot modis & à Iudeis & ab aliis, & à viuentibus non iuxta eius doctrinam & consilia; *Ruinam multorum* qui ei non credunt & non obediunt; *Resurrectionem multorum*, qui ei credunt & obediunt; *Panem de celo descendentem*, nos in Eucharistia pascentem; *Galilæam* nos sub alas suas congregaturum si voluerimus; *Clamantem in deserto* huius mundi quid penitentiam agite: Intrate per angustam portam. Qui non baiulat Crucem suam & sequitur me quotidie, non est me dignus. *Amicum*, quia quæ audiuit à Patre, nota fecit nobis, & mo-

4. par. vi.
12. c. 2. g.

modo per inspirationes occultas & per Superiores, & per socios bonos idem facit; *Petræ fundamentalem & angularem* Ecclesiæ, cuius te fecit filium, relictis tot aliis, infidelibus, Iudæis, Hereticis, Schismaticis; *Caput Ecclesiæ*, cuius te fecit membrum, laus Deo, viuum, & quidem (si Religiosus es) cubicularium, & si Sacerdos es, dispensatorem tot thesaurorum, Ecclesiæ per Sacramentorum administrationem, & verbi Dei prædicationem; *Redemptorem*, in Cruce cõpletorum tuam redemptionem, inchoatam ab Incarnationis instanti, & nunc publicè inchoatam, *Saluatorem*, post mortem deducturum ad celum inuitos saluandos; *vitam in cœlo* se præbitorum obiectum vitæ æternæ, post tui saluationem; *Mediatorem*, in cœlo perpetuum, in causis, &, ve ita dicã, litibus peccatorum cum Deo Patre; *Advocatam*, intercedentem pro misellis peccatoribus ne damnentur; *Propitiatorum pro peccatis nostris*, eorum remissionem concedentem peccatoribus, id petentibus, & non petentibus; *Sacerdotem*, cum ministris Ecclesiæ quotidie sacrificantem in sacris altaribus. *Agnum Dei tollentem peccata mundi*, his modis. Primum. Non puniendo statim peccantes. Secundò. Expectando diu peccatores, vt penitentiam agant. Tertiò. Penitentiam agentibus parcendo. Quartò. Reciditibus toties in peccata aliàs condonata, gratiam suam conferendo. Quintò. Pœnas pro peccatis debitas variis modis condonando, vel inleuiores satisfactiões commutando, easque benignè acceptando. Sextò. Pro peccatis satisfaciendo, vita, passione, & morte sua. Septimò. Multos præseruando à peccatis. *Patrem futuri saeculi*, quia semper vt pater filium prodigum, recipiet peccatores ad se recurrentes, omnibus seculis huius vitæ quam diu durabit mundus; *Lionem*, arcentem lupos infernales ne nos deuocent; *Regem Regum & Dominum dominantium*, cui omnes Monarchæ tubsunt; *Salutare Dei*, quia semper paratus est omnibus dare auxilia & dona salutis, *Iudicem futurum*. Et tandem *Deum sortem*, *Deum de Deo*, *consulsiãntialem Patris*.

Secundò, actu explicito fidei, corde, & ore hæc omnia pronuncia, sic: Credo, & sanguine meo paratus sum confirmare hæc veritatem, te esse verum & realem hominem (contra omnes hereses) te esse exemplar omnis sanctitatis (contra blasphemos Iudæos qui id negabant) & fidei titulos.

Tertiò, gratias illi age, quòd homo factus sis, & hac ratione voluerit esse tuum Exemplar, Lux, via, &c. percutte explicitè omnes titulos eius.

Quartò, Dole, quòd non responderis illius titulis, non sequendo eius exempla, non exequendo eius lumina, non incidendo per viam ab eo demonstratam, & sic percutte alios eius titulos, cum melius illum noscas, quam multi

alij, seculares, & cum sis seruus & domesticus eius.

Quintò. Offer ei aliquod donum vel aliqua, vt solet fieri hospitiibus magnis, maximè si visitent Domini; suum seruum & mancipium.

Offerre autem potes hæc,

I. Vota tua.

II. Voluntatem nunquam peccandi mortaliter.

III. Voluntatem nunquam peccandi delibèratè.

IV. Nunquam peccandi indeliberatè, sæpe.

V. Nunquam grauiora peccata venialia committendi, vt sunt detractiões.

VI. Nunquam in operibus Dei cultus, peccandi etiam in delibèratè.

VII. Nunquam, contra castitatem etiam mente peccandi venialiter.

VIII. Semper eligendi quod perfectius est.

IX. Inter aequè perfecta vel dubia, eligendi id quod est magis conforme eius vitæ humilitatè, & contemptu.

X. Semper proficiendi in virtute.

XI. Nunquam derectandi rem à Superiore iniunctam, nisi ea (quod nunquam erit) sit peccatum, & planè Physicè sit impossibile vt eam exequaris.

XII. Conuersandi semper cum magis spiritualibus, etiam si ob id deberes pati à Non Superioribus ipsam mortem.

XIII. Corrigendi aequales, dum violant Regulas in præsentia tua, si speres inde fructum, & id suauius & quasi ridendo, non impetuose faciendo.

XIV. Ob humanos respectus nil mali faciendi, nil boni omittendi.

XV. De rebus ore religioso dignis semper loquendi.

XVI. De nullà iniuriã querelas instituendi.

XVII. Benè interpretandi aliena dicta, & facta, & intentiones.

XVIII. Omnia faciendi, quæ aequalis vel inferior te, à te expetierit quæ possis facere sine offensa Dei & Superiorum.

XIX. Nunquam eligendi, aut procurandi vllum locum, officium, gradum, occupationè, sed instar iumenti, id acceptandi, vel non habendi, quòd Superior iniunxerit, vel non condeserit, nisi aliud facere clara & certa necessitas coegerit.

XX. Amandi semper aduersarios vel inimicos, usque benefaciendi.

Sextò. Adiungendo te pastoribus, tanquam mendicus pete.

I. Remissionem peccatorum quoad culpam.

II. Remissionem peccatorum quoad penam.

III. Vitæ Sanctitatem.

IV. Perpetuum progressum in virtutibus & in Sanctitate.

V. Gratiam alios facendi meliores, per tuam conuersationem, per tua colloquia (sunt hæres distinctæ) per tuas preces, & aliis modis Deo notis, & solitis: ut est, ipsa præsentia & habitatio in aliquo loco, quia Deus multa mala auertit, multa bona confert, & Domiciliis, & personis, solo intuitu, quod ibi maneant aliqui sui dilecti amici.

VI. Alias necessitates tuas personales commenda, quæ sunt diuersæ, ut sunt diuersæ personæ.

VII. Pro S. Ecclesia pete. Primò. Ut minuat in ea numerus peccatorum. Secundò. Ut conuertantur quam plurimi Infideles, Iudæi, Hæretici, Schismatici. Tertiò. Ut multiplicentur magni Sancti. Quartò. Ut pastores Ecclesiæ, quam plurimos trahant ad Dei timorem & amorem, verbo & exemplo.

VIII. Pro Religiosis Ordinibus, & tuo Ordine pete. Primò. Ut maneant in primitiuo Spiritu. Secundò. Ut semper proficiant in virtute. Tertiò. Ut det eis Deus temporalia subsidia, ad victum, & vestitum sufficientia. Quartò. Ut eos contra aduersarios tueatur. Quintò. Ut faciat idoneas personas ad illos intrare, & non permittat ingredi, qui sint futuri scandalosi & non perseueraturi. Sextò. Ut eorum benefactoribus ample benedicat in hac vita & in futura.

IX. Pro principibus secularibus. Primò. Ut colant & venerentur S. Ecclesiam, & tueantur. Secundò. Ut inter se sint concordēs. Tertiò. Ut subditos regant sicut filios Dei, non iniuste, non despotice, sed fauorabiliter. Quartò. Ut habeant felicem successum in negotijs iustis ad sui Regna incolumitatem & propagationem spectantibus. Quintò. Ut sic transeant per bona temporalia ut non amittant æterna.

X. Pro mortuis. Primò. Ex purgatorio liberationem aliquorum faciendam in hoc primo ingressu D. Iesu in mundum. Secundò. Quia aliqui iusto iudicio Dei debent diutius manere, ut saltem pœnæ illorum alleuientur, ut agnoscant Christi Natiuitatem annuè celebrari, & fructum eius tanquam Salutaris Dei, & Agni tollentis peccata mundi, etiam hac ratione percipiant.

Septimò. Age gratias Patri æterno pro Christo nato, & pro tot beneficiis inde ortis, &c.

Octauò. Age gratias Spiritui Sancto, quod cooperatus sit huic rei: Spiritus Sanctus obumbrabit tibi.

Nonò. Age gratias Verbo, quod dignatum sit vnire sibi hypostaticè Christi Humanitatem, & eius corpusculum in instanti formare totum, & nasci saluam virginitate Mariæ.

Decimò. Gratias age Sanctissimæ Trinitati, quod Sanctissimæ humanitati concessit cla-

ram visionem beatificam ipsius, ab instanti Conceptionis, & Meritorum plenitudinem (in qua non creuit) in beneficium multiplex generis humani.

Vndecimò. Gratias age B. Virgini, quod Christum pepererit, & se disposuerit Sanctè ad hanc Natiuitatem.

Duodecimò. Gratias age S. Iosepho, quod Christo nato seruerit & postea.

Decimotertio. Gratias age illis Angelis qui catarunt, Gloria in excelsis, &c. & duxerunt pastores ad præseppe Christi.

Decimoquarto. Age gratias illis pastoribus qui Christum adorarunt primi.

Decimoquinto. Cogita quales actus Puer de Bethleem, elicerit in præseppe erga Deum Patrem, erga Spiritum Sanctum erga Mariam, & Ioseph, & Pastores, & Angelos qui tunc cantabant, & ex omnibus proficere stude.

Decimosexto. Offer SS. Trinitati puellum Iesum, pro tuis peccatis, pro beneficiis, pro necessitatibus tuis, & aliorum; viuorum ac mortuorum.

Decimosextimo. Compatere Christo Domino, considerando eius sanctissima membra, præfertim manus & pedes, qui suo tempore erunt clauis perforandi tui causæ, & totum corpus flagris lacerandum, & caput spinea coronâ pungendum. Sic B. V. Maria reuelauit S. Brigittæ se fecisse. Licet, inquit, ex diuina inspiratione scirem Filium meum passurum, tamen ex verbis S. c. 57. meonis, quibus dixit gladium pertransiturum animam meam, & Filium meum positum in signum cui contradicetur, grauius perforabat cor meum dolor iste, qui vsque dum assumpta sui corpore & animâ in cælum, nunquam defuit à corde meo, licet ex consolatione Spiritus Dei temperabatur. Et quoties aspicebam Filium meum, quoties inuoluebam eum pannis, quoties videbam eius manus & pedes, toties animus meus quasi nouo dolore absorptus est, quia cogitabam quomodo crucifigeretur.

Decimooctauo. Adora & osculare in Spiritu, stabulum & præseppe in quo collocatus fuit Christus, & pannos illos siue lintea quibus D. Iesus paruulus fuit inuolutus, & fœnum illud aut paleas supra quas iacuit; demulce in spiritu illum bosculum & asellum, qui suo modo famulabantur Domino tuo paruulo. Hoc olim docuit S. Augustinus: Veneramur Christum in S. 21. de præseppe, qui quadrifariam mundum repleuit in fide, temp. sec. Adoremus pannos infantia, ex quibus facta sunt emplastra naturæ. Honorate pastores, qui primi, ab Angelo mysterium didicerunt. Natali.

CAPVT VIGESIMVM PRIMVM.

De deuotionibus adhibendis tempore Bachanaliurum.

Deuotiones quæ possunt fieri & solent ab animabus Deum amantibus, diebus Bachanaliurum, & aliis, in quibus homines mundani solitò magis solent offendere Deum.

I. Abstinerè tunc ab aliquo peculiari peccato in quod quis solet sæpius labi.

II. Augere tempus orationis, saltem mediam horam addere.

III. Legere diutius solitò saltem per vnã horam, librum aliquem spirituales, non curiosum, sed excitatiuum piorum affectuum erga Deum, vi sunt Confessiones S. Augustini, Thomas de Kempis de imitatione Christi, vitæ Sæctorum & similes.

IV. Noua aliquã pœnitentiã carnem affligere, vel antiquã longiore.

V. Visitare frequentius quotidie SS. Eucharistiam & post peractas solitas deuotiones, excitare in nobis affectum compassionis magis erga Deum his diebus, eo modo quo solent amici solarij causa, inuisere alterum amicum, ex amore erga illum, & aliquam lachrymulam spargere, pro peccatis huius temporis, maximè illarum personarum, quæ vel ratione sui status, vel ratione beneficiorum maiorum à Deo perceptorum, ceteris magis deberent abstinere ab offendendo Deo.

VI. Qualibet horã saltem breuiter sed cum magno affectu excitare affectum doloris, de peccatis huius temporis. Quod fieri potest etiam ambulando per domum, comedendo, &c.

VII. Saltem ter in die profundissimã genuflexione, cum magno affectu, adorare Diuinam Maiestatem versus quatuor partes mundi, in quibus tunc Deus magis offenditur, desiderando quodammodo compensare hac amorosã adoratione, peccata, quæ tunc in illis partibus fiunt, & dolendo de illis, & petendo remissionem eorum ac conuersionem peccatorum, & ad id obtinendum, offerre sanguinem & merita Christi Iesu, quod vehementer Deo placet, & peccatoribus prodest. Id enim faciendo B. M. Magdalena de Pazzis multis peccatoribus conuersionem impetrauit.

VIII. Opera bona ordinaria facere his diebus perfectius, diligentius & feruentius, præsertim ea quæ spectant ad immediatum cultum Dei. Cum enim his temporibus mundani homines & serui diaboli sint diligentiores & feruentiores in offendendo Deo, æquum est, vt animæ Deum amantes, saltem eadem proportione sint diligentiores, & feruentiores in benè operan-

do & colendo Deum. Quæ de re vide infra c. 31. n. 189. doctrinas diuinitus traditas S. Gertrudi pro diebus Bachanaliurum, & eius tunc viuendi modum.

IX. Adiungere aliquam extraordinariã Communionem ad placandum Deum offensum, & ad eum magis colendum.

X. Cum his diebus etiam magis offendatur Deus excessu in cibo & potu, mortificare, gulam magis solito his diebus, siue in quantitate siue in qualitate.

XI. Cum sermonibus impuris his diebus magis offendatur Deus, saltem per aliquam particulam temporis, datã operã conuentione facta cum aliquo bono amico, loqui de rebus merè diuinis, ad dandum gustum & consolationem Magno Deo.

XII. Cum hoc tempore magis quàm antea homines otio culpabili indulgeant, dare operam, vt præter honestam & religiosam recreationem (quæ culpã vacat) tempus otiosè & inutiliter non transigatur, quin potiùs aliqua pars temporis tribuatur extra recreationem alicui serij & non recreatiuæ, sed ex alio capite, vtili occupationi.

XIII. Qui habent aliqua vota, his diebus illa renouent, tum propter illa motiua quæ recensui capite octauo, tum quia D. Iesus ante Dominicam quinquagesimæ elegit, feriam quintam, (quam Itali vocant, diem Iouis pinguem) pro desponsanda sibi modo admirabili S. Catharina Senense, pretiosissima gemma sanctissimi Ordinis Prædicatorum, quam nostra Societas, præsertim in Italia colit peculiari studio, tanquam eam, quæ in vita & moribus occupationibus suis, processit semper, eo modo quo Societatis nostræ Institutum nobis præscribit, esse procedendum.

Claudam hoc caput modo quo Bachanalia peregerit B. Henricus Suso Ordinis prædicatorum (sic enim appellatus à Magnis Scriptoris) Nam Sabbato ante Dominicam Septuagesimæ, quo Alleluia intermittitur, & homines mundani plus solito ob imminentiã Bacchanalia incipiunt esse amens. tunc dediti, ipse in suo corde celestia sibi Bacchanalia cepit instruere in hunc modum: Cogitabat primùm momentaneam ac perniciosa carnalium Bacchanalium voluptatem, atque vt plerique pro breui delectatione diurnis implicentur calamitatibus & miseriis: orabatque psalmum L. Miserere mei Deus &c. in honorem potentis Dei pro cunctis peccatis, iniuriis & contumeliis, qua illo petulantissimo tempore ei inferrentur. Hac autem Bacchanalia Rusticorum appellabatur, vt qui nihil melius nouerint. Secundo præludia illa celestis vite meditabatur, vt Deus cum amicis suis in hoc etiam dum mortali corpore per consolationes diuinas quasi ludat: moxque quicquid ipse eiusmodi expertus esset, multã cum gratiarum actione & laude commemorans, in Deo ac Domino suo delectabatur.

Eodem conuersionis sue tempore spirituale quoddam

carnis primum illi diuinitus prestitum fuit, quod eiusmodi erat: In ipsis Bacchanalibus ante Completorium in hypocaulum calidum sese receperat, quod se calefaceret; admodum enim frigore & fame laborabat: sed longe infestior illi fuit erat, quam tum patiebatur. Cumque cerneret alios vesci carnibus & potare vinum, se interim fame & siti confecto, intus se moneri sentiens, foras mox abiit; miseransque se ipsum ex alto corde traxit suspiria. Eadem vero nocte in visione esse sibi videbatur in valetudinario quodam, audiuitque foris caelestem concini cantilenam, tantâ vocis suauitate, ut nulla possit citiâ eam equiparare melodiam: eratque vox tanquam pueri scholastici annorum duodecim. Igitur oblitus idem Sapientia Minister tibi ac potus, melodiam hanc arrectis hauriebat auribus, dicens magno cordis astu: Ecquis cantat foris: equidem in terris nunquam melos eiusmodi percepi. Respondit illi eximia formâ adolescens, qui tum fortè aderat: Noueris melodem hunc puerum tibi modulari, teque hoc cantandi officio spectare. At Minister: O si mei meminisset Deus! Oro te, calice adolescens, iube illum amplius canere. Rursus ergo cantare cepit altissimo vocis sono, absoluitque tres integras planè caelestes cantiones. Quibus finitus, puer ille, ut ipsi videbatur, per aëra accessit ad domicilij illius, ubi erat Minister, fenestras porrexitque ei ramusculum rubentibus admodum confertum granis similitudine fragorum. Tulit autem adolescens ante dictus ramusculum è manibus pueri, latiusque eum obtulit Ministro cum his verbis: Age mi frater & consolator, cape rubros hos fructus à cui amantissimo Domino, hoc ipso speciosissimo adolescentulo Regis aeterni filio, quem hactenus cantantem audisti, tibi dono datos. O quantopere is te amat! His auditis, Frater ille præ gaudio, rubore vultus infusus, excepit hilariter sportellam cum fructibus, atque: O me felicem, cui tam optatum contingit manus à præclaro diuinoque hoc adolescentulo, quod me sanè non potest non perpetuâ animi exultatione afficere. Versusque ad adolescentem reliquosque beatos Spiritus illic presentes: Amici, inquit carissimi, æquum est gratias hunc & caelestem iuuentulum à me impense amari: Meritò profectò mibi diligendus est: atque si mibi gratissima illius esset perspecta voluntas, eam modis omnibus exequerer. Conuertiturque se ad memoratum adolescentem, & ait: Dic mihi carissime, rectè tibi sentire videor: Subridens ille suauiter: Planè, inquit, rectè sentis, ac iure illum amare debebis, qui te præ multis aliis benignius spectat & amat. Quamobrem ingenti illum fac amore prosequaris: adeoque certum habeas etiam pro multis aliis duriora te deinceps perpeti oportere: simulque prepares te. Ait ille: Faciam id libentissime: precorq; ut mibi illius visendi copiam obtineas, quo gratias illi agam pro ipsius præclaro munere. Perge, inquit adolescens, ad fenestram, & prospice. Aperuit ille fenestram, & ecce vidit illic puerum scholasticum tanta venustatis, ut non sit illi vnquam quisquam visus similis: cumq; veller per fenestram ad illum egredi, blandè illi se inclinans suauiter illi benedixit, & è vestigio ab eius euauit oculis. Sicque viso illa finita est. Redditus sibi ipsi, gratias egit Deo pro eiusmodi diuinis Bacchanalibus ipsi prestitis.

CAPVT VIGESIMVMSECYNDVM.

De piis affectibus in Quadragesima præsertim vltimis diebus Hebdomada Sancta, exercendis.

CVm in quadragesima & hebdomada Sancta, magis recolatur memoria passionis & mortis Christi Domini, nostri causa susceptæ, æquum est, hoc potissimum tempore, grati animi demonstrationibus, tam magnum & admirandum Dei beneficium celebrare, iis modis quos attuli c. 6. huius Opusculi, quos alio modo hic iterabo.

Primus autem modus esse potest, si non assidua, frequentissima tamen Christi passionis & mortis, eaque affectuosa recordatio, reuocando in memoriam singula quæque, quæ Christus Dominus, nostri causa in vite fine passus est: Hoc I. Reu. Beatissima Virgo Maria docuit S. Brigitam, cap. 7. 4 tradens ei modum quo spiritualiter vestiri deberet. Monile, inquit, est consideratio passionis Christi. Hoc sit iugiter fixum in pectore tuo, quomodo derisus & flagellatus, quomodo sanguinolentus & omnibus neruis confossus, vniuius stabat in cruce: quomodo in morte ex passione doloris acutissimi, totum corpus contremuit, quomodo in manus patris commendabat Spiritum &c. Et Christus Dominus ipse laudes bonorum Christianorum posuit, & dixit eidem Sanctæ: Quod illorum cogitatio, tota sit ad passionem eius.

Quantopere autem placeat Christo Domino, recordatio pia passionis illius, declarauit S. Gertrudi Virgini Ordinis S. Benedicti, quæ dum I. 3. c. 19. quadam vice, quasi deficientibus viribus meritum, in infinita diu. via, qua in spiritu ad Dominum properabat, decumberet Dominus benignissimâ pietate suâ acclinatus, ad eam dixit: Ex iure legis matrimonialis decet, ut vbi cunq; Regina decubuerit, Rex ad eam visendam properet. Per quæ verba intellexit, quod Dominus ex pietate sua, videtur sibi tantum teneri anime, quæ passionis suæ memoriam cum deuotione pro modulo frequentat, quantum Rex tenetur Regina lege matrimoniali. Nam cognouit se illam dignantissimam Domini visitationem proinde meruisse, quod in feria sexta studebat recollere Dominicam passionem, & intellexit, quod quicunq; tepesceret in deuotione, semper tamen benignius respiceretur à Domino, si passionis memoriam non omitteret celebrare.

Et talis etiam simplex recordatio passionis Dominicæ, iudicio S. Bernardi, est quædam spiritualis communio.

Beneficia passionis & redemptionis ipsius recollere, ad fruendum suauiter in conscientia, & reconducendum fideliter in memoria, est spiritualiter manducare corpus Christi, & bibere eius sanguinem, in memoriam eius: qui omnibus in se credentibus præcepit docens: Hoc facite in meam commemorationem.

Quæ

Quæ spiritualis communio, non erit sine magno fructu. Nam vt Christus Dominus dixit in quodam raptu B.M. Magdalene Pazzie: *Dico tibi, quilibet feria sexta attendens hora qua exspirauit in cruce, contiuo recipies particulares gratias à spiritu, quem reddidi Patri aeterno. Et quamuis illum non senties, nihilominus semper requiescet in te.* Ideo meritò S. Theodorus Scudita suadebat: *Etsi Pascha præterit, nequaquam memoria eius prætereat, sed saluifera vulnera, crucem, sepulturam, perpetuò sub oculos reuocemus.*

Secundus modus gratitudinem demonstrandi Christo Domino pro nobis passio, ob eius passionem & mortem, est, excitare in se affectus doloris, ob eam, à Domino Iesu pro nobis modis toleratam indignissimis.

Hoc erat exercitium Beatissimæ Virginis Mariæ. Narratur in gestis S. Gertrudis quoddam colloquium Christi Domini, cum B. V. Maria tale: *Dic mihi Domina Mater, quid tibi suauis fuit in terris, inter illa que tibi exhibui à corpore æuentis, qua ista rogat me, vt Marii sua (scilicet S. Gertrudi, viuis morbo lethali laboranti) similiter faciam. Tunc benignissima & misericordissima Virgo respondit benignè: In hoc Fili mi magis delectabar, quod tam securum refugium in vlna tuas habui. Ad hoc Dominus respondit: Hoc Mater mea, pro eo accepisti, quod totus doloris suspirus passionem meam in terris reuoluisti. Meritò ergo S. Franciscus teste S. Bonauentura: memora replebat genibus, & deplorabat altà voce, quasi coram se positam, Dominicam passionem. Nam vt reuelatum fuit ab Angelis B. Ioannæ de cruce, Diuina Matris cum tanto affectu amoris percipit planctum ob passionem Christi Domini, & illum planctum, ad eum esse ei gratum sacrificiū, ac si spargeretur sanguis, & afflictiones magne pro eo tolerarentur.*

Idcirco P. Petrus Faber existimabat (vt scribit in eius vita Oelandus) sicu Christo vias passionis ad gloriam ita illi compassionem in primis fuisse, quã Filio patienti indoluit.

Tertius modus est, gratias agere pro passionis & mortis Christi Domini beneficio, tum propter acerbissimos dolores, quos tunc Christus Dominus pro nobis sustinuit, tum quia morte sua compleuit valorem omnium meritorum suorum antecedentium, & opus nostræ redemptionis; quod sub conditione mortis Christi Domini; ex pacto innotuit inter Deum Patrem & Verbum incarnatum, perficiendum erat, vt docent Theologi, & SS. Patres, & prædixerat Isaias: *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longeuum, & volentes Domini in manu eius dirigitur. Ideò dispersiam ei plurimos (electos) & fortium diuidet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam.*

Quartus modus est, offerre sæpissimè Patri æterno, & ipsi Christo Domino, passionem & mortem eius, & sanguinem pro nobis effusum, tum ad glorificandum & recreandum eam hac

omnium præstantissima oblatione, tum pro peccatis nostris, petendo, & exigendo quodammodo, per hanc oblationem, remissionem peccatorum commissorum, præseruationem à futuris, conuersionem scelerorum, à Deo per malam fidem & scelera auctorum, & liberationem à pœnis temporalibus quæ debentur peccatis, tum pro beneficiis acceptis, communibus & personalibus, tum pro impetratione auxiliorum diuinorum, ad subueniendum tam multis necessitatibus spiritualibus & temporalibus, viuorum ac defunctorum. Ad hæc enim omnia valet talis oblatio: Ideo ad eam faciendam B. M. Magdalena Pazzia ab ipso Deo sæpè fuit excitata, dum coram illa Deus conquereret, quod pauci essent in mundo, qui conarentur placare iram eius contra peccatores. Ideo quæ sæpissimè in die, illa offerebat Christi sanguinem pro variis statibus peccatorum: & ordinariè quotidie quinquagesies illum offerebat, vt & pro defunctis. Quod cum tanto ardore animi faciebat, vt sæpè ei Deus ostenderit, multarum animarum, ab ea, hac ratione impetratam fuisse conuersionem, & multarum animarum liberationem de purgatorio, vt scribitur in eius vita Romæ impressa. Porro in altera vita eiusdem, antea Florentiæ impressa & edita à Confessario eius tunc viuente, hoc edocta diuinitus in quodam raptu exclamans dixit: *Quotiescunq; creatura offert hunc sanguinem, quo est redempta, aeterno Patri tale donum offert, vt quasi non habeat Deus precium, quo illud soluat. Hoc donum est tam magnum, vt Pater æternus, se reputet obligatum creatura sue.*

Hoc multò antea docuerat Christus Dominus S. Gertrudem: *Quicumq; (quamlibet graui peccatorum pondere se senserit depressum) respirare poterit in spem veniæ, offerendo Deo Patri meam innocentissimam passionem & mortem. Et credat se per hoc, saluberrimum fructum indulgentiæ obtinere: quia nullum tam efficax remedium contra peccata poterit in terris haberi, quàm deuota memoria meæ passionis, cum vera pœnitentia & fide reueta.*

Quintus modus est, deuotè mente & oculis quandoquæ aspicerè imaginem Christi crucifixi, & diu immorari in tali affectuoso mentis & oculorum aspectu. Sic Christus Dominus instruxit hac de re S. Gertrudem: *Cum homo dirigit se ad crucifixum, æstimet in corde suo Dominum Iesum blanda voce dicentem: Ecce quomodo causa tui amoris, pependi in cruce, nudus & despectus, & toto corpore vulneratus, nec non per singula membra distentus. Et iam tali dulcore charitatis afficitur cor meum erga te, quod si salutem tuam expedit, & aliter saluari non posses, iam pro te solo vellem omnia tolerare, quæ vnquam æstimare posses, me tolerasse pro toto mundo.*

Sextus modus est, meditari omnia mysteria passionis & mortis Christi, per pias & longuiculas considerationes (prout sunt diuersæ, à simplici recordatione passionis Dominicæ, de qua

substantia
liberum
cullisq; ab

c. 101.
3. p. 5.
127.

l. 4. c. 27.
infia. dicit.

l. 3. c. 41.
pag. 313.
infia. dicit.

piet.

qua

4 p. In-
troduc-
ad Medit.
de passio.

qua supra in primo modo actum est.) Sane B. Albertus Magnus citatus & receptus à P. Ludouico de Ponte, asserit simplicem Christi passionis memoriam & meditationem, plus utilitatis homini adferre, quam si anno integro in pane & aqua ieiunaret, ac flagellis se quotidie usque ad sanguinem cederet, & psalterium totum quotidie recitaret. Cur hoc? Respondet P. Ludouicus de Ponte, quia prædicta opera, etsi bona & valde utilis, si nudè exercentur, non habent tantam vim ad purificandum cor à suis vitis; illudq; veritatibus ac virtutibus illustrandum; & inflammatis Diuini amoris affectibus perficiendum; atque attentè & profundè Christi Domini nostri passionis meditatio, qua omnia hæc efficit, additq; etiam spiritum & vitam, penitentis ipsis & operibus externis, promouendo efficaciter ad seruientem eorum exercitacionem. Ideo Christus Dominus suam dilectam Magdalenam, dum se penitentis causa in Eremum recepit, & scire velle, qua in re se occupare deberet, docuit per Archangelum Michaellem, cum cruce pulcherrimâ, in manu ad portam antri eius posita, missam, vt semper ante oculos haberet, semperq; reuolueret Christi passionem: in quo exercitio per 32. annos mansit, vt scribit Syluester in Rosa aurea, & ait S. M. Magdalenam id euidam Dominicano viro Sancto reuelasse. Et ita cum S. Gertrudis

1.3. c. 47.
p. 313. inf.
diu. pict.

quodam vice circa passionem Dominicam mentem gereret occupatam, intellexit, quid quando aliquis ruminat orationes & lectiones, de Domini passione, in infinitum hoc maioris virtutis esse, quam de ceteris exercitiis. Merito ergo scripsit, S. Augustinus:

1.1. Conf.
c. 16.

Quod me plus omnibus accendit, vrget, mouet, & permouet ad te diligendum, super omnia inquam, amabilem te mihi reddit ò bone Iesu, ignominiosissima & amara mors est, quam sustinisti, opus redemptionis nostræ. Hoc solum, vel hoc omnino totam vitam nostram, totum laborem nostrum, totum obsequium nostrum, amorem denique nostrum, facile sibi vendicat, totum hoc inquam est, quod deuotionem nostram, & excitat melius, & querit suauis, & auget amplius.

8.61. in
Cant.

Imò & nostra curat vitia. Quid tam efficax, inquit S. Bernardus: ad curanda conscientia vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quam Christi vulnerum, sedula meditatio? Nam vt ait S. Bonauentura: Qui se intentè & deuotè in Sanctissima vita, & passione Domini exercet, omnia vitia & necessaria sibi abundanter ibi inuenit, nec opus est, vt extra Iesum aliquid querat.

Coll. 7.

Porro in meditatione Mysteriorum Passionis & mortis Christi sex affectus præcipui eliciendi sunt, Primò, Compassionis erga Christum Dominum tam crudeliter pro te tractatum. Secundò, Doloris de peccatis tuis & alienis, pro quibus tanta passus est. Tertio & quarto Amoris & gratiarum actionis erga tantum Benefactorem, qui sanguinem & vitam pro te dedit, vt te ingratum & indignum eriperet è potestate & seruitute diaboli, liberaret à peccatis, & ab

inferno, & tot donis gratiæ & gloriæ ditaret, Quintò, Spei, quia si pro te talia passus est, antequam natus esses, vt te faceret regni sui, & aliorum bonorum hæredem; non damnabit te (nisi volueris tui damnationem peccando Lethaliter procurare) ne priuetur & frustretur tam magno pretio sanguinis & vitæ suæ, pro tua salute & sanctificatione dato. Sextò, Imitationis, de quo iam dicendum est.

Septimus modus est, imitati heroicæ Christi virtutes, quæ maximè resplenduerunt in decursu Passionis Christi, factò initio ab oratione eius in horto. Porro Idæam decerpenti imitationis actus ex Christi Passione, docuit ipse Christus Dominus S. Gertrudem hoc modo: Cum enim dixisset ad Dominum: Eia nunc Domine, doce me qualem possim tibi laudabiliter passionem tuam venerandam præcolere, respondit Dominus: Vt sit tibi frequentius mente reuoluas, cum gratitudine & compassione anxietatem illam, qua ego Creator tuus & Dominus, in agonia constitutus prolixius orauit, & præ nimia vehementia anxietatù, desiderij, & amoris, sanguineo sudore faciem terra irrigauit, & omnia opera tua, omniaq; circa te agenda, mihi commendes in vnione subiectionis illius, quâ ego eadem oratione dixi ad Patrem: Pater, non mea, sed tua voluntas fiat: Et sic omnia, prospera & aduersa suscipias in illo amore, quo ego tibi omnia illa mitto ad salutem. Prospera ergo suscipias cum gratitudine, in vnione illius amoris, quo ego amator tuus, fragilitati tuæ condescendens, ea tibi procuro, vt per ea discas eternam prosperitatem cogitando sperare. Aduersa verò suscipias in vnione illius amoris, quo, ex affectu paterno fidelitatis, ea tibi immitto, ad preparandum tibi pro his eternum bonum.

Quod si queras, quid imitari deberes potissimum in Passione & Morte Christi Domini, spectans ad tuum religiosum statum & conditionem.

Respondeo. Primò placitum magis Christo Domino imitationem eius virtutum in passione demonstratarum, ceteris paribus, quam alios affectus supra commemoratos. Quia imitatio Christi virtutum, in passione exhibitatum, est immediatus finis eius passionis; supradicti autem affectus, sunt media ad hunc finem: Finis autem est perfectior mediis ad finem, vt Theologi & Philosophi docent.

Porro finem Christi Passionis & mortis, Spiritus Sanctus per Apostolum Paulum sic expressit: Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, vt illam sanctificaret, & exhiberet sibi gloriosam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit Sancta & immaculata. Et alio in loco: Vos cum essetis aliquando alienati & inimici sensu in operibus malis, nunc reconciliati in corpore carnis eius per mortem, exhibere vos Sanctos, & immaculatos, & irreprehensibiles coram ipso. Nūquam autem Sancti erimus & irreprehensibiles, nisi virtutes eius imitemur, quæ maximè resplenduerunt in passione illius. Virtutes enim faciunt

faciunt hominem irreprehensibilem & Sanctum.

Respondeo secundò. Has potissimum virtutes in eius passione demonstratas, nos debere imitari, & hoc tempore serò considerare, quomodo eas exercere, & factis (saltem efficaci desiderio, si occasio deest) exprimere debemus. In singulis autem virtutibus quas considerabis, tria fac. Primò. Cur debeas Christum in illis imitari. Secundò. Post excitatam voluntatem ad eum imitandum, in singulis, offer Patri æterno & Christo, hanc voluntatem, in vnione passionis eius & virtutum ac meritorum illius. Tertiò. Pete gratiam duplicem: exequendi hanc voluntatem, & habendi occasionem bonam illius.

Primò. Ne in occasionibus offendendi Deum magnis & periculosis, eum offendamus. Habuit Christus Dominus maximas occasiones impatientiæ, iræ, odij, dum tam multa iniuste pateretur ab inimicis suis Iudeis & Ethnicis, tamen nullum tale aliudve peccatum admisit, imò ne quidem peccare potuit, vt tu idem facias.

Secundò. Perfectissimam habuit resignationem & conformitatem cum diuina voluntate, præuidendo passionem suam in horto, & tam viuaciter apprehendendo, vt sudauerit cruentè. Cum autem nulla vnquam possit, tibi contingere calamitas, æqualis passioni & morti Christi, debes te resoluerè, vt eius exemplo, omnia (nulla te excepta) patiaris, quæcunq; vlla pura creatura pati potest, & paratus sis ad omnia toleranda, ac dicas: *Non mea, sed tua voluntas fiat.* Etiam si deberes perdere omnia quæ habes, & non promoueri ad vllam rem speciosam, & pati omnes possibiles iniurias. Et hanc resolutam voluntatem offer Patri æterno, in vnione passionis Christi, tanquam fructum eius passionis: siquidem omnes actus supernaturales nostri, sunt fructus eius meritorum, & passionis & mortis.

Tertiò. Noli subtefugere, nec declinare vllam molestantiam & crucem etiam præuisam: sicut ille non effugit milites se ad necem quærentes, cum facile posset se abscondere in illo horto, & aliis modis supernaturalibus euadere.

Quartò. quò te sentis magis corpore ac animo afflictum, eò libentius & diutius vaces orationi, sicut Christus factus in horto in agonia, *prolixius orauit.*

Quintò. omnes aduersarios tuos, si quos habebis, blandè alloquere, etsi vitæ tuæ insidiarentur, vt Christus allocutus est Iudam, vocans eum, non ironicè, sed ex beneuolo corde, amicum suum. Magni enim amici nostri sunt, nostri inimici, quia detrahendo nobis, accusando nos, increpando nos, fruendo insidias, faciunt nobis rectam ad cælum scalam, ex suis linguis & pennis, quibus nos sinistrè coram aliis describunt.

Lancij Opusc. Tom. 2.

Sextò. Sine resistentia vlla, migra ad illas ciuitates, vel oppida, vel pagos, vel domicilia, vel cubicula, quò à tuis superioribus mitteris, sicut Christus Dominus permisit se trahi & duci à licitoribus, ad domum Annæ & Caiphæ, & Pilati, & Herodis, & ad patibulum. Nunquam mitteris ad loca tam mala & incommoda, vti erant ista, ad quæ, & quidem, tanquam latro & noxius, tractus & missus est Dominus tuus.

Septimò. Noli agrè ferre vllas iniustas delationes & accusationes tuas, etiam maleuolò animo & calumniosè institutas contra te, quamuis vitæ iacturam ob illas facere deberes, quia Christus Dominus æquo animo eas tui causa tulit.

Octauò. Accusatus iniuste, noli te excusare, nisi Superior id exigat à te, & nisi sit accusatio de re, ob quam non purgatam, ad irès periculum perdèdæ vocationis seu dimissionis ex Ordine.

Nondò. Iniquas tui condemnationes, præsertim te inaudito factas, à Superioribus tuis, æquo animo, & silenti ore ac penna feras, sicut Christus sententiam iniquam mortis tulit.

Decimò. Quasuis pœnitentias, etsi illas non mereris, simili modo subeas, quia non te occident, vti occidit Christum sententia contra eum lata. Et æquum est, te adhuc plura pati, quàm passus sit Rex, Dux huius sacræ militiæ, & Dominus tuus.

Vndecimò. Noli agrè ferre & conqueri, si viliores te, ineptiores ad officia, imperfectiores, minus meriti, & prorsus indigni, aut antepoñantur tibi, aut melius tractentur domi, & foris, quàm tu. Nam Christus non agrè tulit, Barrabbæ se esse postpositum, & quidem in materia non honorum & graduum, sed in ipsa vita, cuius iacturam fecit: interim liberato à morte quam merebatur, scelesto homicida.

Duodecimò. Confusiones tui publicas ama, siquidem Christus nudus totus in cruce pependit (vt docent Sancti) cum summâ confusione, & antea passus est tot ludibria, & irrisiones.

Decimosertidò. Ama aduersarios tuos, benefac illis, pro illis ora, sicut Christus amavit crucifixores suos, & vestes suas illis donauit, priuans se omni vestimento, vsque ad indusium.

Decimoquartò. Morere spiritualiter in Christo, his modis, qui apparèt, in caduere quouis.

I. Noli cogitare de rebus ad te non spectantibus, nec loqui.

II. Noli esse sollicitus de te, quoad officia, gradus, habitationis locum, & alia.

III. Noli appetere speciosas occupationes, gradus, loca, personas.

IV. Sis contentus si te omnes fugiant vt cadauer, si excludaris à conuersatione magnorum, vti sit cadaueribus.

V. Sinas te instar cadaueris à Superioribus tuis, hoc vel illo loco, aut gradu, aut officio occupari.

VI. Non videas nec audias alienos defectus ad censurandum illos, sed instar mortui, clausos ad tales censuras habeas sensus.

VII. Pro beneficio reputa, si trahearis, etiam ab inferioribus, sine vlllo respectu, quia cadaveri mortuo, hac re non fit iniuria, sed id ei fit tanquam illi conueniens, & sub terra abscondendum procul ab hominum conspectu.

Hos & his similes actus sepe itera, ante sepulchrum Christi Domini, & offer in gratiarum actionem pro eius passione & morte, sic benedixies, quadragesimam, & habebis latum pascha.

CAPVT VIGESIMVM TERTIVM.

De alijs pijs Considerationibus, ante Sepulchrum Domini.

182.
1.1. Rec-
uel. c. 26.

Beata V. Maria dixit B. Brigittæ: In Sepulchro filij mei semper cogitatio & cor meum versabatur.

Considera primò, qualis fuerit Dominus Iesus, qui sepultus in sepulchro Ecclesiastico, representatur nobis, in memoriam veræ & realis eius sepulture. Fuit ornatus omnibus possibilibus sibi virtutibus; præsertim his septem, puritate, humilitate, patientia, obedientia, amore proximorum, amore Dei, deuotione.

Puritas in eo fuit Sextuplex, Imaginationis, Cogitationum, Affectionum, Intentionum, Sensuum, Conuersationis: discurre per singula, in singulis complace tibi, tanquam in montibus, quibusdam, quibus exornata fuit beata illius anima & corpus illius Sanctissimum, illudque spiritualiter osculare his puritatibus in eximio gradu decoratum. Hoc facto, confer eius imaginationes, cum tuis imaginationibus; cogitationes eius, cum tuis cogitationibus; & sic reliqua quatuor, agnosces magnam disparitatem: ideo humili te, deplora tuas contrarias qualitates, & veniam pete tuorum peccatorum & defectuum, & propone seriam emendationem, quæ ut in te sit, ideo Christus occidi se permittit, pro te, & post occisionem hic sepultus est, & gratis age pro relictis Sanctæ Ecclesiæ his puritatis Exemplis, & per ea, pro meritis quibus redempti sumus.

Humilitas in eo non fuit necessitatis, ut ait S. Bernardus sed charitatis. Quia cum esset æqualis Deo in Diuinitate, & sine vlllo peccato, ac imperfectione etiam inculpabili in Humanitate, tanquam infimus Dei seruus erga Deum se gessit; ideoque à Prophetis solet appellari seruus. Hinc in horto Gethsemani (& procul dubio alijs quoque quando pernoctabat in oratione Dei) orans prociudit in faciem suam. Et agnoscens melius quam nos, se esse creaturam Dei, ratione animæ & corporis, profundissimè se humiliabat sub infinita Maiestate Diuinitatis in se & in alijs diuinis personis existentis. Ex

Zach. 3. 8.

Matt. 26.
39.

qua cognitione vilitatis suæ naturalis, quam habuit respectu Dei, ut creatura, permittit se ab hominibus tui causa, tam indignè & vilius tractari totâ vitâ suâ. Hinc natus ex paupere Matre, educatus à fabro, exclusus in natiuitate ex diuersorio, natus in stabulo, fugiens non semel aduersarios, erat subditus Mariæ & Ioseph, discipulos ex infima hominum sorte elegit, ut plurimum turbæ vili, vix alicui è primarijs hominibus carus fuit, & tot modis indignè post ablutos discipulis pedes tractatus ab Ethnicis militibus, & Præsidibus, Herode ac Pilato, & Iudeis omnis status, vna cum Latronibus, in medio eorum tanquam princeps Latronum, & regnum Iudeorum ambiens, nudus crucifixus est. Complaceas tibi in hac eius multiplici humilitate, osculare corpus eius tot humiliationis actibus decoratum, confer cum tuis superbijs, & fac reliqua sicut in priore puncto dictum est, de puritate eius.

Patientia eius, Soror humilitatis, fuit eximia & interna, & externa. Interna, sine vllis motibus iræ, odij auctoris, desiderij vindictæ erga persecutores suos, cum gustu aduersitatum, cum desiderio insatiabili plura & plura semper patiendi, sine vlllo taedio, in minutis patiebatur, ab omni genere hominum, etiam à suis domesticis, & consanguineis, qui eum ligare volebant, tanquam in furorẽ versum, id est, stultum factum. Exterior patientia fuit admirabilis, quia nec verbo, nec facto vlllo, nec gestu, vllum impatientiæ signum ostendit, nec vultus mutatione. Complaceas tibi in hac eius virtute, osculare eum, & confer hanc patientiam internam & externam, cum tuis impatientijs, & fac reliqua ut in primo puncto.

Obedientia fuit Christi summa, erga Deum Patrem in omnibus, cuius nunquam voluntatem transgressus est. Factus ei obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. Erga Matrem quoque suam, & erga nutrimum suum Sanctum Ioseph, & quod magis est, erga nos à quibus in horto caprus & ligatus fuit, & ductus ad varia tribunnalia, prout volebant, & vestibus (dam flagellandus esset) se spoliavit, eorum iussu, denique crucis, sententiam iniquam acceptauit, crucem baulauit, cruci se affigi permittit, & cum latronibus deputatus est. Complaceas tibi in hac eius patientia, osculare corpus hoc, & reliqua fac ut in primo puncto.

Amor proximorum & amicorum, & inimicorum, & indifferentium, fuit in eo summus, proportionatus amor erga Patrem æternum, siquidem verè amans, & perfecti, eodem habitu amat proximum propter Deum, quo ipsum Deum, ut docet S. Thomas, & ante illum S. Augustinus: qui, alio in loco præclare ait: Nos ipsos tantò magis diligimus, quanto magis diligimus Deum. Ex vna igitur eademque charitate, Deum proximumque diligimus: sed Deum propter Deum, nos

autem

Marci.
21.

Philip.
2.
8.

Th. 2.
2.
q. 25. a. 1.
A. 1. tract.
89. in loc.
1. 8. Triar.
c. 8.

entem & proximum, propter Deum. Cum ergo Christus amauerit intensissimè & perpetuò Deum, etiam intensissimè & perpetuò amavit homines propter sic amatum Deum. Omnes effectus & signa amoris demonstrando, & pertransiens benefaciendo, & tandem animam suam ponendo pro omnibus, etiam pro inimicis & crucifixoribus suis. Complaceas tibi in hac eius dilectione, & fac reliqua.

Amor Dei in Christo fuit intensissimus, & tanquam erga Patrem suum naturalem, à quo fuit genitus ab æterno, & tanquam erga Patrem temporaneum (vt ita dicam) quia & in Humanitate assumptra fuit Filius Dei Patris, etsi diuerso modo, & tanquam erga suum Creatorem (quod ad animam & corpus) & tanquam erga suum summum benefactorem in gratiæ & gloriæ donis, quæ habuit supra omnes Angelicos Spiritus maiora; & supra Matrem suam Sanctissimam. Complaceas tibi, &c.

Deuotio Christi fuit summa & ardentissima & insatigabilis, eaque duplex. Illa quam Theologi cum S. Thoma docent esse actum voluntatis promptè tradendi se ad ea quæ pertinent ad Dei seruulatum, seu promptè faciendi ea quæ ad Dei seruitiu pertinet. Qui actus, immediatè pertinet ad virtutem Religionis (vt S. Thomas alibi ait) mediâtè ad charitatem, quæ est Religionis Principium, et quod ad charitatem pertinet immediatè, quod homo tradat se ipsum Deo, adherendo ei per quandam spiritus unionem: sed quod homo tradat se ipsum ad aliqua opera diuini cultus, hoc immediatè pertinet ad Religionem. Cum autem in Christo fuerit Amor Dei summus, etiam deuotio hæc, ab illo tanquam à principio, per modum actus imperati, sed à virtute Religionis eliciti, fuit summa. Vnde etiam nescientibus parentibus, duodennis mansit Hierosolymis, & Matri Sanctissimæ suæ, hac de re piè sollicitè dixit: *Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt, oportet me esse?*

Ex hac deuotionis plenitudine dixit de se: *Ergo quæ placita sunt ei facio semper.* Complaceas tibi in hoc, &c.

Secundò deuotio in Christo fuit, prout à vulgo accipitur, pro orationis frequentia & tenacitate quadam in agendo cum Deo. Hæc quoque erat summa, & proportionata Amori erga Deum & Religioni. Vnde fiebat, vt sæpè *phrasæret in oratione Dei.* Hic subsistit, & considerat qualis materia fuerit orationis Christi, cū funderet preces ad Deum Patrem: quantus feror precum illius: qui actus vel affectus voluntatis erga Deum, quam latè patens erat cor illius orantis pro nobis, & nominatum pro te (per scientiam enim visionis, singulos nostrum agnouit ab instanti suæ conceptionis, & pro singulis nostrum nominatim orauit Patrem Cœlestem, destinando nobis singulis sigillatim varia dona naturæ & gratiæ, & (vt sperandum est) etiam præmia gloriæ. Complaceas hic

Lancicij Opus. Tom. 2.

& delectaris in tam benigno, & benivolentissimo corde eius etga te, & osculari, & fac reliquos actus vt in primo puncto.

Considera Secundò. Christi animæ statum, quæ habuit, dum eius corpus in sepulchro iaceret. Erat enim tunc in Limbo Patrum, illis qui erant antea plene purgati ab omni scoria & rubigine peccati. Primò, dando lumen gloriæ, & visionem beatificam. Secundò, eos sua reali præsentia consolando. Tertio, benignissimè colloquendo cum illis, & manifestando illis, quæ pro eorum dum viueret sanctificatione, aliisque bonis ad eam ordinatis, fecerit & passus sit, per triginta quatuor annos vitæ suæ, & quantum prætium Patri æterno dederit, vt eos tunc faceret visione beatifica frui. SS. Trinitatis, quam in ipso puncto mortis Christi acceperunt, quæ erat terminus à quo, descensus realis, (& vt ita dicam localis) animæ Christi, à cruce ad Inferos. Quarto. Adducendo animam boni Latronis ad Limbum (siquidem vt constat ex Euangelio, post mortem Christi aliquam diu superuixit) & Sanctis illis Patrum beatorum iam animabus, hanc prædam tartareo Lupo in cruce ereptam gloriosè ostendendo, tanquam fructum mortis suæ, ob quam præuisam bonus Latio, à Deo consecutus est veram contritionem de peccatis suis, cum fide vera in Christum, & amore coniunctam, ac Confessione eius decoratam. Quintò. Edocendo eos quantis sceleribus obrutus fuisset ille Latio (vt piè pòderat noster Theophilus Raynaudus) vsque ad eum, vt in ipsa etiam cruce, per summam barbaritatem probris, & conuitiis eum proscinderet, sed postea conuersus (vt Sancti Patres aiunt) socij confixi in scelere & nequitia obdurati, impietatem reprehenderet, Regiæque potestatis Christi solennem professionem in Hierosolimitana vrbis, ac prope vniuersi theatro ediderit, erectissimè spæ & flagrantissimè charitate erga Christum accensus. Sextò, alia quoque bonis illis spiritibus, vt ait S. Petrus prædicando, vsque ad ipsum resurrectionis Dominicæ tempus. Tandem enim fuit in Limbo, vt indicauit ipse Christus Dominus Matth. 12. 40. & asserunt Sancti Patres. b. Septimò, Spoliando infernum animabus illis Sanctis & educendo eas ex illis.

Considera Tertio, omnia membra Christi Domini iacentis in sepulchro. Primò vt erat obiectum gratissimum Deo Patri, tum propter eximiam puritatem, quam tota vita habuit, tum propter signa obedientiæ Patri æterno exhibitæ, in perferendis tot vulneribus à flagellis, spinea corona, detractiōe & autissione vestium ante crucifixionem, & clauis ac lanceâ post mortem, relictis in eo, & sanguine rubentibus. Idè primò gaude benignissimis oculis membra omnia Redemptoris tui à Deo Patre aspici. Secundò, Adora illa propter te tam malè

Ioan. 19. 32. 33.

In Metamorph. Iatron. c. 13. n. 16. 4 Hilar. can. 33. in Matth. A. rab. l. 10. Luc. Chryf. h. 21. ad Rom. in mor. & h. 88. in Matth. Hier. ep. 148.

Athan. 3. de pass. & cruce. sp. cou. Collat. c. 14. orig. tr. 35. in Matth. 1. Petri 3. 19.

b Nyss. or. 1. de resurr. Iren. l. 5. cap. 31. Ambr. in c. 4. Ephe. Tert. l. 3. anima c. 31. & 55. Th 3. p. 2. q. 52. a. 4.

tractata. *Tertio*, gratias age pro iis, quae tui causa passus. *Quarto*, offer te illi ad patiendum pro eo similia. *Quinto*, dole de peccatis ob quae tam indignè tractatus est. *Sexto*, pete remissionem peccatorum; pro quibus tantum pretium Patri aeterno obtulit. *Septimo*, promitte emendationem morum, ne eum deinceps offendas, & offendendo exhibeas notiam materiam patiendi pro te: siquidem Apostolus ait à peccatoribus *rursus crucifigi filium Dei* (per peccata mortalia) & ostentui haberi (per peccata venialia deliberate commissa).

Hebr. 6.
6.

Secundo, Aspice membra illa oculis mentis, considerando quae fecerunt, & passa sunt tota vità suà, incipiendo ab eius incommoda in stabulo natiuitate vsque ad mortem in cruce; & sex affectus supradictos elice. Scilicet adorationi gratiarum actionis, oblationis, &c. quibus adde, septimum: Oculare illa singula, & postea, lintea quibus involutum erat caput, & aliud, quo involutum erat reliquum corpus, & sepulchrum, in quo iacuit.

Considera quarto quinque vulnera Christi à clavis, & lancea facta: quae singula à dorà, gratias age pro duobus beneficiis. *Primo*, quod tam acerbum dolorem Christus Dominus pertulorit in quatuor vulneribus manuum & pedum. *Secundo*, quod tam pretiosum sanguinem ex iis effuderit in pretium & redemptionem tuam, dole de peccatis causis illorum vulnerum: Pete per eam remissionem peccatorum tuorum & alienorum, maxime eorum, qui te afflixerunt aliquando, Promitte emendationem.

Sed potissimum in vnione meritorum Christi, hoc est, eius vitæ, passionis & mortis ac sanguinis in ea pro nobis effusi.

I. Offer Christo Domino in gratiarum actionem pro eius vita passione & morte acerbissima.

II. Manui dextræ eius: Pati patienter, libenter, & gaudenter, iniurias tui accusationes, omnes, possibiles.

III. Manui sinistrae, pati eodem modo, malam opinionem de te, omnium, præsertim Superiorum, & eorum quorum tibi gratia & fauor necessarius est, & ab amore proprio in imperfectis expeti solet.

IV. Pedi dextro, pati eodem modo, contemptum internum eorundem ex mala opinione oriri solitum.

V. Pedi sinistro, pati eodem modo contemptum externum eorundem & tui vel degradationem à rebus quas habes caras, vel non promotionem ad speciosa & honorifica.

VI. Lateri Christi. Pati eodem modo, infamias, verbis & pennis scribentium literas, quibus fama tua denigretur publicè, coram multis, non tantum priuatim coram Superioribus, per accusationes manui dextræ Christi oblationes.

Considera quinto, Caput Domini. Iesu spiritus, coronatum & amandibus percussum, simili modo ut supra: Adora illud; gratias ages, doli &c. pete remissionem peccatorum; promitte emendationem. Offer autem illi in gratiarum actionem pro eius vita, passione, & morte, voluntatem patiendi omnes pernitentias iniurias, seu humiliabones positivas, verbo & scripto Superiorum declarandas, & omnes te inaudito, tui condemnationes, denique qualuis exterius mortificationes, & persecutiones Superiorum aequalium & inferiorum, in quantum non præiudicant diuina gloria & bono communi.

Considera sexto, in anima Christi, licet tam crudeli morte auulsa à corpore, admirabile desiderium nostræ salutis, pro qua si opus esset, adhuc iterum, & sæpè etiam, pro singulis nostrum pateretur, sicut antea pro omnibus passus est. Sic enim ipse hoc reuelauit S. Brigittæ: *Ego qui creatus te, nulli membro meo peperci ad supplicium pro te, & adhuc sic charitatim diligo animam tuam, ut antequam eam carerem, adhuc iterum si possibile esset, pro eâ crucifigerem.*

Quod etiam de aliis hominibus dictum esse scribit à Christo Domino, Sancto Carpo, S. Dionysius Arcopagita: *Nimirum paratum se esse, mortem demò, humani generis redimendi causa, subire.* Hac, inquit S. Dionysius, ipse audiui à Carpo. *vera mihi esse persuadeo.* Et alia vice Christus Dominus dixit S. Brigittæ: *Adhuc ex charitate libenter iterum morerer pro homine si esset possibile.* Plus adhuc dixit aliàs: *O amici mei, sic tenere diligo omnes, quales, quod si possibile esset, adhuc mori propter quamlibet ouem, speciali morte, qualem in cruce semel pro omnibus passus sum, magis eam redimerem, quam carere eâ vellem.* Idem dixit alio in loco: sed maxime hoc dicto suum demonstrauit amorem erga hominum salutem: *Si adhuc possibile esset, quod ego toties morerer, quot sunt anima in inferno, ita, quod pro qualibet earum, talem mortem sustinerem, qualem tunc pro omnibus sustinui, adhuc corpus meum paratum esset, subire hac omnia, cum libenti voluntate, & perfectissima charitate.*

Admirare, & adora, & lauda abyssum istam diuinæ charitatis, gratias age pro illa, & in signum gratiarum actionis, religiosa & offer Christo Domino, omnia quæcunque potes facere & pati pro illo, in hac & in altera vita, nulla re excepta: & descende ad particularium rerum famori proprio iucundarum, abdicationem & resignationem.

Considera septimo, Solitudinem Christi Domini in sepulchro iacentis: quomodo derelictus est ab omnibus, nullus suorum ei astitit, omnes deseruerunt eum. Cum tamen & Herodes, & Pilatus, & Annas, & Caiphas, & alij scribæ ac Pharisei & Principes Sacerdotum & Seniores populi, eius inimici, tunc habuerint magnum comitatum feruorum & aliorum. Compatere Christo Domino; & videns eum ita solum, visit

ta cum in spiritu, assiste ei semper, solare instar Angeli cum in hortu confortantis paulò post resurrecturum ad gloriam corporis, propone ei tuas & tuorum necessitates, veniam pete, age gratias pro omnibus beneficiis, & sis contentus, deseri ab omnibus, & nesciri, ac nominatim pete, tibi & tuis, mortem felicem. *Primò*, vt moriaris in gratia Dei. *Secundò*, vt moriaris cum magnis meritis, quò possis Deum in cælo quàm maximè glorificare. *Tertid*, vt moriaris factò magno fructu, in quam plurimis animabus, pro quibus Christus mortuus & sepultus est. *Quartò*, vt moriaris inglorius & infamis (sine præiudicio tamen diuinæ gloriæ, & boni communis, & sine offensa Dei) sicut & Christus infami morte inter latrones, tanquam lato mortuus est. *Quind*, vt moriaris sine vlla obligatione pœnæ in purgatorio luenda. *Sextid*, vt moriaris præterea relicto ingenti thesauro satisfactorum tibi non necessitarum, pro Indulgentiis à Romano Pontifice dispensandis, in beneficium animarum à Christo Domino redemptarum. *Septid*, vt etiam post mortem Deum glorifices, illis modis quibus Deus glorificari solet per memoriam bonorum exemplorum in vita relictorum, per doctrinas aliis relictas, per scripta aliis communicata, per preces, per merita &c. tum vt ita Christo Domino Capiti tuo sis similior, qui etiam post mortem prodest nobis tot modis: tum vt hac ratione in te appareat & dilatetur per te fructus passionis eius fructuosissimæ, ob maiorem gloriam Christi Domini tui, & confusionem dæmonum, inimicorum eius.

Considera octid. Pietatem Ioseph ab Arimathea & Nicodemi, qui impetratum à Pilato corpus Domini Iesu, & ligatum linteis cum aromatis, mixtura myrrha & aloës, sepelierunt, eum in hortu, propinquo loco crucifixionis, in monumento nouo, in quo nondum quisquam positus fuerat. Gaude, quò inuenti sint aliqui solliciti de Christo sepeliendo, & contemptis humanis respectibus, petierunt à Pilato corpus Iesu, & liberales erga eum fuerunt, comparatis centum libris aromatum; & non in qualicumque loco eum sepelierant, sed in monumento nouo, à nullo peccatore prophanato.

Gratias eis age pro his obsequiis, in spiritu illos laudans pro hac obseruantia & pietate, & imitari stude illos in supradictis, suo modo, nunc Christum gloriosum tractando, & sine humanis respectibus, promouendo eius gloriam, & bonum animarum tuarum, tum aliorum.

Lancicij Opse. Tom. 2.

CAPVT VIGESIMVMQVARTVM.

Quomodo Christus Dominus post resurrectionem est excipiendus.

Inter alios piæ deuotionis affectus, quibus bonæ mentes solent excipere Christum Dominum à mortuis resurgentem, hi quoque, si libuerit, esse possunt.

Primò. Adora Christum resuscitatum in Diuinitate eius, qua consubstantialis est Patri & Spiritui Sancto, seu, vnum quid cum Patre & Spiritu Sancto, in vna & indiuisibili natura diuina. Adora, inquam, vt Deum æternum, & Creatorem ac Dominum vniuersarum creaturarum, à quo omnes dependent in suo esse, & in omnibus operationibus suis, à quo conseruantur, protegentur, gubernantur. Adorata autem diuina eius naturâ, adora sigillatim eius diuina attributa, æternitatem, immensitatem, bonitatem, sapientiam, potentiam, impassibilitatem, independentiam ab vlla re, seu vt loquimur in scholis, *Esse à se*, & hæc omnia infinito modo infinita in eo. In particulari verd, præcipuo quodam affectu, adora eius patientiam, qua te & alios peccantes, non puniuit statim post peccata commissa, vt merebaris, sed expectauit diu ad præsentiam, item recidentem toties in similia peccata, tolerauit diu, item remisit peccata toties per absolutionem sacerdotalem; item liberauit, & plenè conuertit à multis peccatis plurimos, ne in ea deinceps relaberentur; item dedit gratiam satisfaciendi aliquo modo pro peccatis commissis; item dedit horrorem & magnam detestationem quorundam peccatorum; item dedit ratum lapsum in quâdam peccata venialia, vel nullum in aliqua. Quæ omnia sunt magna beneficia peccatoribus concessa, & merentur specialem gratitudinem, quæ hac adoratione, aliqua ex parte demonstratur, demonstranda infra, alio modo quoque, scilicet, gratiarum actione.

Secundò. Adora in hac diuinitate Christi commune diuinis personis, æternum, quo ab æterno destinauit creare tot creaturas in tempore, & tot beneficiis naturalibus eas ditare, per tot secula ad finem mundi duratura, & creaturas rationales Angelicas tam multas præseruare à peccatis omnibus, homines verd omnes redimere per Incarnationem ex Maria Virgine, & ex redemptis, tam multos sanctificare & saluare.

Tertid. Adora æternam Voluntatem Verbi, quâ decreuit assumere hypostaticè humanam naturam, & in ea, & per eam per tot annos tam multa facere, docere, & pati, pro tua & totius mundi salute, etsi benè præuideret innumeros homines suâ culpâ non vsuros his salutis remediis, quæ ille suo sanguine, denique totâ vitæ, passione ac morte nobis comparauit; & tam

multa non bene vsuros, ut possent, si vellent diuinæ gratiæ cooperari.

Quart. Adora Christi Personam, ut est diuerſa & distincta à Personâ Patris & Spiritus Sancti, & à natura humana, quam sibi hypostaticè in sua Incarnatione vniuit.

Quint. Adora eandem Christi Personam, ut vnitam humanæ naturæ quam assumpsit, & vnitam Humanitate nostra teclam & vestitâ (prout SS. Patres loqui solent) & factam creaturis rationalibus aspectabilem. Hoc est, Adora Verbum carnem factum, & habitantem in nobis, & formam serui in humanitate passibili tam diu preferentem.

Sext. Adora Christum in assumpta naturâ tam multa passum pro te & pro aliis, discurrendo per præcipua quæ passus est; cum tamen id non fuerit necesse, quia poterat te aliter saluare sine suo incommodo, condonando tibi gratuitò sine vlla satisfactione, peccata tua: sed ut copiosa esset redemptio tui, voluit te emere pretio magno, sanguine & vitâ propria, pro te amissâ.

Nominatim autem adora Christi animam, quæ plena fuit doloribus ab instanti creationis suæ, & Incarnationis Verbi. Nam ut post S. Ambrosium ait B. Laurentius Iustinianus: *Christus à sua Redemptoris exordio, quoad vsq; in cruce confixus, Patri reddidit Spiritum, nunquam pati desit: non sicut ceteri, sed incomparabiliter supra vniuersos; longe tamen efficacius in anima, quam in corpore perpeſsus est dolores maximos, actuales cruciatibus spirituales gladios, persecutiones ab hominibus, à suis crucibus, ab alienigenis, & à sui generis secundum carnem domesticis, & contri- bulibus: contra quos nullum inconstantia ostendit flagitium, nec acclamauit, neque contradictionis protulit verbum, sed tanquam agnus coram tendente se obmutuit, & non aperuit os suum. Quocirca merito dixit S. Bernardus: Tota vita Christi, crux fuit & martyrium.*

Septim. Adora Christi resuscitatum Corpus gloriosum, insignitum cicatricibus seu vulneribus, quæ in eo retinere voluit, in testimonium amoris sui erga te, iis redemptum, & in demonstrationem quàm libenter sit passus pro te, ut voluerit relinquere signo eorum vulnerum, quæ ei tam aciem dolorem incusserunt, & per quæ vitæ iacturam tui causa fecit: & ut haberet semper, quæ pro te exhiberet Patri ad reconciliandum eum nobis offensum, ut ait B. Laurentius Iustinianus: *Et ut ipsum Dominum crucifixum fuisse, & neminem pro eo resurrexisse intelligeres, inquit S. Chrysostomus, & S. Cyrillus, & ut propitius eius mortis iudicis pro nobis suscepta, misericordiam Domini cantare non cessamus, ait V. Beda, & in signum perpetuæ victoriæ inquit Beda; vulnerum cicatrices abolere noluit: Et ut salutis humanæ precium exigat, & obedientiæ donatiuum requirat, dicit S. Cyprianus.*

Octau. Gratias ei age pro tui Redemptione petactâ, per quam es liberatus à seruitute diaboli & peccati, & à penis inferni, & repletus

tot aliis bonis, quæ in S. Ecclesia habes, ab eodem mediâtè vel immediâtè instituta & relicta, pro tua Sanctificatione & salute. Nominatim autem ei gratias age, pro his quæ pro te passus est in carne sua ante resurrectionem.

Non. Gratias ei age pro tot animabus Sanctis ex purgatorio & limbo liberatis, & beatisficâ Dei visione donatis.

Decim. Gratias ei age quod post resurrectionem suam se aspectandum præbuerit Sanctissimæ Matri suæ, & discipulis & aliis, eosque solatus sit, & testes suæ resurrectionis, pro stabilenda magis fide nostra reliquerit.

Vndecim. Gratias ei age pro doctrinis ab eo post resurrectionem, ante Ascensionem relictis pro instructione Ecclesiæ circa materias & formas Sacramentorum, adeo nobis necessariis ad salutem & viliunt, quod tunc eum fecisse, docet S. Augustinus.

Duodecim. Gratias ei age pro Sacramento penitentis, post suam resurrectionem, in beneficium tuum & aliorum peccatorum instituto, sine quo, (ô Deus bone) quàm difficilis fuisset salus tua, & quàm multo plures, quàm nunc damnentur, damnarentur.

Decimotert. Gratulare ei gloriam corporis, eiusque gloriosas dotes: claritatem, agilitatem, subtilitatem, impassibilitatem, immortalitatem.

Decimoquart. Gratulare ei quod morte sua promeruerit sibi varia: scilicet, ut docet Theologi, gloriam sui corporis: impassibilitatem animæ suæ seu indolentiam: resurrectionem corporis sui, & omnes dotes gloriosi corporis: triumphum suæ Ascensionis: Regiam dignitatem, & dominium supra vniuersum orbem & potestatem plenam in cælo & in terra: exaltationem nominis sui, factam per præclara de eo testimonia & encomia Prophetarum, Angelorum, & Dei ipsius: summum sacerdotium in Ecclesia sibi proprium & singulare, præstantius sacerdotis naturæ, Moisaicis, & legis nouæ: Autoritatem supremi capitis in Ecclesia: & iudiciariam potestatem, & fortè alia quæ nos nescimus, & non docuerunt Theologi.

Decimoquint. Gratulare ei multiplicem fructum eius vitæ, passionis & mortis, in creaturas rationales Angelicas & humanas derivatum, iuxta valde probabilem opinionem Theologorum (quoad Angelos & Adam) & iuxta cõmunem, quoad alios. Nimirum quia ob præcisa Christi merita, & Angeli omnes, & Adam, demique omnes homines, gratiam quam habuerunt ante peccatum & post (ab hominibus commissum) habuerunt, tam primam quàm subsequentem, quàm omnia alia gratiæ dona, item præseruationem à peccatis quæ non commiserunt, & liberationem à peccatis commissis, iustificacionem post peccata commissa, omnia augmenta gratiæ, omnia auxilia gratiæ præuenientis

Amb. l. de
instit.
Virg. c. 2.
Lan. de
grad. perf.
cap. 9.

l. de pass.
cap. 5.

de trium
phali
Christi
agonæ c.
15. & 16.
Chr. h. 86.
in Ioan.
Beda in c.
24. Luc.
c. 6. de ba-
ptismo.

ep. ad
Proban.

nientis & adiuantis, per quæ fecerunt aliquos actus supernaturales meritorios, & naturales, ordinatos ad vitam æternam vel sanctificationem hominum, & ad incrementum in ea, & profectum in virtutibus, & ad perseverandum finaliter in gratia, item gratiam sanctificantem quam conferunt Sacramenta rite suscepta, liberando aliquos à peccato originali, à peccatis voluntariè commissis, & gratias alias sacramentales, quæ intuitu sacramentorum conferuntur hominibus: item valorem & fructum indulgentiarum: item victoriam, tentationum, consecrationem salutis æternæ: liberationem à pœnis purgatorij; præseruationem à pœnis inferni, item resurrectionem nostrorum corporum: item gratias gratis datas quibus Deus illustrat seruos suos in vita, morte & post mortem: denique ipsam gratiam prædestinationis, ex qua emanant à Deo omnia alia dona gratiæ & gloriæ, quam consequuntur tam multi electi.

Decimo sextid. Gratulare Christo innumeratum Angelorum & Animarum Sanctarum in celo choros, quod eum adorant vt caput suū, & vt largitorem & causam omnium gratiarum & bonorum quæ habent. Nam vt ait S. Bernardus: Christus qui exiit hominem lapsū, dedit stanti Angelo ne laboretur: sic illum de captiuitate eruens, sicut hunc à captiuitate defendens. Et hac ratione Dominus Iesus Christus fuit virgō, redemptor, soluens illum, & seruans istum. Liqueat ergo S. Angelis D. Christum fuisse redemptionem, sicut iustitiam, sicut sapientiam, sicut sanctificationem. Et omne quod erat Angelis, factus est nobis.

Decimo septimid. Gratulare Christo honorem lætitiæ qui ei exhibetur in cælo & extra cælum, per vniuersum orbem terrarum, ac in purgatorio & per sacrificia, & per templa, & per imagines, & per vota, & per preces, & tot aliis modis bonorum operum, quæ ab hominibus fiunt, & sicut vique ad finem mundi.

Decimo octauid. Gratias age Christo Domino, quia morte suâ nos liberauit à morte æterna, à potestate diaboli, à peccatis, & tot bonis positivis in iustificatione & post illam, ditauit & ditare non cessat. Denique gratias age pro omnibus illis beneficiis, quæ paulo ante in 15. & 16. puncto sunt commemorata.

Decimo nonid. Offer Christo resuscitato in signum gratitudinis & amoris pro beneficio Redemptionis, in se tam multa dona continente, offer inquam, in vniuersione eius meritum.

Primid. Voluntatē nunquam mortalitèr peccandi.

Secundid. Voluntatē nunquam venialitèr de liberatè peccandi.

Tertid. Voluntatē nunquam indeliberata peccata venialia grauiā committendi.

Quartid. Voluntatē, quantum fieri potest,

etiam pauca indeliberata committendi, præsertim in actionibus ad diuinum cultum spectantibus.

Quintid. Offer ei tua vota religiosa, & alia si quæ habes.

Sextid. Offer ei voluntatem nil faciendi propter alium finem quàm ipsum, sine desiderio remunerationis.

Septimid. Offer ei voluntatem omnia opera beneficiendi iuxta præscriptum rectæ rationis & legum diuinarum, ac Ecclesiæ, & tui Ordinis.

Octauid. Offer voluntatem exequendi omnia bona præposita personalia, & Dei inspirationes.

Nonid. Offer voluntatem eligendi semper perfectiora.

Decimid. Offer voluntatem inter res equè perfectas, eligendi eam, quæ est magis conformis eius vitæ afflictæ, & tribulatæ, & humiliatæ ab hominibus.

Vndecimid. Offer ei voluntatem semper proficiendi de bono in meliùs.

Duodecimid. Offer ei voluntatem semper amandi & beneficiendi iis, à quibus aliquid passus es, vel patieris.

Decimotertid. Offer ei voluntatem sitie vllis humanis respectibus, promouendi eius gloriam & cultum, domi & foris.

Decimoquartid. Offer ei libertatem tuam omnem, vt tanquam iumentum ob amorem ipsius nihil speciosi velis eligere, nil detrectare (solum peccato excepto) sed in omnibus obedire eius vicariis, imò & aliis, in quantum licebit & decebit.

Decimoquintid. Offer ei desiderium efficax patiendi pro eius amore omnia possibilis aduersa, omnes iniurias, & si esset eius maior gloria, etiam pœnas, damnatorum, salua eius amicitia & gratia.

Vigesimid. Pete à Christo resuscitato per omnia merita vitæ passionis, & mortis eius.

Primid. Vt tibi det quam maximum fructum, & effectus suæ vitæ & passionis & mortis, quod ad fugam peccatorum, & sanctè vitendi rationem, ac proficiendi in ea, in te & in aliis quàm plurimi.

Secundid. Vt tibi det gratiam post mortem restitendi ad cælum.

Tertid. Pete eandem pro iis, à quibus aliquid passus es & patieris.

Quartid. Pete conuersionem innumerabilium infidelium, hæreticorum, Schismaticorum, hæbreorum, peccatorum, tepidorum.

Quintid. Pete Sanctæ Ecclesiæ incrementum, tum per iam dictam conuersionem malorum, tum per multiplicationem quæ maximam eximiorum Sanctorum.

Sextid. Pete liberationem animarum ex purgatorio quàm plurimarum.

Septimo. Commenda alias tuas particulares necessitates, & publicas & priuatas.

Octauo. Dic orationem illam. Anima Christi sanctifica me &c.

Nono. Conclude has deuotiones, illa pulchra oratione: Respicue quæsumus Domine super hanc familiam tuam pro qua Dominus noster Iesus Christus, non dubitauit manibus tradi nocentium & crucis subire tormentum, qui tecum uiuit & regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia secula seculorum. Amen.

CAPVT VIGESIMVMQVINTVM.

De præparationibus præmittendis festo Pentecostes, ad obtinenda multa dona Spiritus Sancti.

184.

cap. 80.

Non possum meliores suadere præparationes pro personis in Spiritu prouectis, præmittendas solennitatis Pentecostes, ad obtinenda multa dona Spiritus Sancti, quàm eas, quæ habentur in vita B. M. Magdalene Pazziæ, ab ea adhibita. Cum enim die Ascensionis cogitaret de hac præparatione, abstracta à sensibus cepit loqui hoc modo: O Sancti apostoli, quando Dominus ascendit in celum, docuit vos quid facere deberetis pro recipiendo Spiritu Sancto. Docete ergo nunc me. O pure Ioannes, & amabilis Philippe, non scietis mihi negare. Dicite mihi quale debeat esse meum cenaculum: quales operationes interna & externa, quales eleuationes meritis, in his paucis diebus.

Bonum erit ædificare cenaculum in alto. Erit cenaculum latus uerbi, in quo manendum sit in unione amoris. Qualis debet esse meus cibus, & potus spiritualis: uolo illum placidum sumere cullibet denti: considerationem operationum grandium & humillimarum quas fecit Verbum incarnatum, manendo hic nobiscum. Potus erit, sanguis qui exiit ex illis quatuor fontibus ipsius saxarum manuum & pedum: & aliquando potest iri ad illum fontem, qui habet tot canales, ipsius venerandi capitis. O amorosum Verbum, triginta tribus annis mansisti nobiscum, & ego debeo facere triginta tres actus amibilationis intra diem & noctem. Et hæc erit una operationum internarum.

Post octo dies à tua natiuitate dedisti sanguinem nobis, & ego debeo facere octies examen conscientia, intra diem & noctem: quia si anima non est bene examinata & purgata à suis defectibus, non est apta ad dandum sanguinem pro te. id est, ad se offerendam tibi in actu martyrij: & quoties faciam examen conscientia adiungam renouationem uotorum religiosorum.

Quadragesima diebus mansisti in terra, postquam à morte resurrexisti, & ego debeo intra diem & noctem quadragesies eleuare mentem meam ad te.

Septem annis mansisti in Aegypto, & ego debeo intra diem & noctem, offerre tibi sepece, illos qui sunt in te mebris peccati.

Quadragesima diebus mansisti postquam es natus,

antequam te offerres in templo, & ego debeo intra diem & noctem quadragesies offerre me tibi, in beneplacitum tuæ uoluntatis.

Nutrimetum spirituale erit quotidiana meditatio tua sanctissima passionis, associando illam meditationi illius ardentis amoris, cum quo incarnatus es, & humilitatis cum qua conuersatus es, & mansuetudinis, cum qua prædicasti, & latitiae cum qua exaudisti chanaanam & Samaritanam: illa non rogauit te, sed tu inuitasti eam ad petendum. Meditabor etiam illa uerba: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: Cibus meus est, ut faciam uoluntatem Patris mei. Dicite à me, quia mitis sum, & humilis corde.

Duodecim annis mansisti adæquam ostenderes tuam sapientiam: duodecim actus internos amoris debeo facere erga proximum, & decem humilitatis, similiter internos. O quot se occasiones offerunt nobis istorum actuum internorum, quantæ captiuationes intellectus & uoluntatis.

Septies debeo adorare S. Sacramentum, loco illorum qui illud non adorant, septies meus Christus, qui portat crucem capite inclinato pro omnibus electis.

Ter debeo dare laudem particularem Virgini Sanctissimæ, tanquam Matri & protectrici particulari omnium animarum religiosarum: ut illa concurrat particulariter auxilio suo, ad obseruantium trium uotorum religiosorum.

Et quantum plus potero, debeo præstare obsequia charitatis meo proximo, cum toto illo amore & inuiditate animi, quæ est possibilis.

Semper ero in actu custodiendi meos sensus, & ne reputer pro singulari, debeo facere hoc horis & temporibus & modis debitis: nam si ego nunquam aspicerem, aliqua posset cogitare quod habeam aliquam in dignationem cum ipse: & si nunquam responderem, darem illi occasionem suspicandi.

Ter in die reuocare in memoriam sororibus, cum quibus conuersamur, dignitatem uocationis, ad quam sumus uocati: dicendo aliquam laudem ipsius uocationis, & continuò illius recordari in meipsa.

Quoties offeratur occasio, consolari afflictos, tam in interiori quam in exteriori: & in consolatione cuiusuis rei, debeo manere in continuo actu charitatis, & custodire cor.

Oprimi sunt isti actus: sed meo iudicio, non sunt pro iis qui in uia purgatiua adhuc & illuminatiua uersantur, nec cor habent mundatum à peccatis deliberatis frequentibus, & inordinatis passionum motibus non refrænatis, sed eos promittentibus insolescere, etsi ad peccatum aliud non producerent.

Sed sunt pro iis qui sunt in uia uitiua & raro peccant & nunquam grauius & deliberatè Deum offendunt, ut erat ista sancta, quæ pro se, iuxta statum suum perfectissimum, hos actus Deo inspirante elicere proposuit.

Ponam ergo ego alios actus pro tyronibus, & qui adhuc trictantur cum uitiis & concupiscentiis, in iisque sæpe succumbunt.

Prima ergo & fundamentalis præparatio ad

exci-

expiendam Spiritum Sactum esse debet, purgare animam à peccatis bona confessione si nis notabiliter coinguinata esse cognoscitur, vel si non est us coinguinata, puram conferuare diligentiùs quam haActenus feceris. Nam vt monet S. Gregorius Papis: *Pensate fratres charissimi, quãta sit ista dignitas, habere in cordis hospicio aduentum Dei. Certe si domum nostram quisquam diues aut propens amicus intraret, omni festinantiã domus tota mundaretur, ne quid fortasse, esset, quod oculos amici intranti offenderet. Tergat, ergo, sordes prauis operis, qui Deo preparat domum mentis. Cur autem id faciendum sit, explicat S. Bernardus: Spiritus ille alit sordes, nec habitare potest in corpore subdito peccatis. Cui enim proprium est peccata repellere, ipsi etiam proprium peccata odisse. Nec tantum grauita odit, sed etiam minima. Quia vt idem S. Bernardus alibi ait: Sanctus Spiritus nec minimam partem intra cordis quod possidet habitaculum patitur resistere.*

Hec ergo sit prima preparatio pro recipiendo Spiritu Sancto, animã purgatorio & puritas, quæ quò maior erit in homine iusto, desiderante dona Spiritus Sancti, eò plura consequetur. Ideò ioro hoc tempore à die Ascensionis vsque ad festum Pentecosten (sed & postea) speciali conatu vites omnia peccata. Nam vt bene dixit Ioannes Abbas vir Sanctus: *Megs que renuiciant mundo, hoc est, que abscondit & amputant à se omne vitium, & nullum introcundi ad se diabolo aditum dereliquit, que iram cohibet, furorem reprimit, mendacium fugit, execratur inuidiam, & non solùm non detrahere, sed nec malè quidem sentire aut suspicari se de proximo suo patiur, que fratris gaudia sua ducit: & tristitiam eius suam tristitiam deputat. Quæ hæc & horum similia obseruat mens, Spiritus Sactò aperit in se locum, qui cum ingressus fuerit & illuminauerit eam, sepe ibi gaudia, semper læticia, caritas, patientia, longanimitas, bonitas, & omnes qui sunt fructus Spiritus, oriuntur. Inter omnia vero peccata maximè his diebus vitanda sunt, impuritas & superbia, Nam vt Christus D. dixit S. Brigitte: *Obstaculum quod retinet aquam, superbia mentis & ambitio est, quæ gratia Spiritus S. obstruitur, & omne bonum quo anima fructificare debet impeditur. Sed & omnia alia peccata, in quæ nos labi contigit his diebus, sint prorsus indeliberata, nam quæ scienter & deliberatè committuntur valde displicent Spiritui S. & illius accessum arcant. Hinc S. Bernardus: *Cauete, inquit ne quis parua reputet, quantumlibet parua, si scienter delinquere conuincatur. Nemo dicat in corde suo, leuia sunt ista, non curò corrigere: non est magnum si in his maneam venialibus minimisq; peccatis. Hæc est enim dilectissimi, impoenitentia, hæc blasphemia in Spiritum Sanctum, blasphemia irremissibilis.***

Secunda preparatio ad recipiendum Spiritum Sanctum sit, lingue custodia ne toto hoc tempore Spiritus Sanctus offendatur vitii lingua. Cum enim frequentius offendatur Deus, lin-

guæ vitii, quàm alijs modis ab hominibus iustis, magno studio cohibenda est lingua, ne Spiritum Sanctum offendat quem desiderat, præsertim, quia vt ait S. Basilius Magnus (nota lector terribilem sententiam magni Doctoris Ecclesiæ) *licet verbum ipsum quod dicitur, genere ipso de numero sit bonorum, tamen nisi ad edificationem fidei dirigatur, nequaquam propterea quod bonum sit, liber sit à periculo, qui illud locutus sit, quippe qui videlicet ex eo quod edificationem illud non accomodauerit contristare noscitur Spiritum Sanctum Dei. Quantò ergo magis contristant Spiritum Sanctum mendacia, verba scurrilia, detractoria, contentiosa, impura?*

Tertia preparatio esse potest illis diebus post Christi Ascensionè vsque ad Petecosten, solitò attentius & diutius meditationi rerum diuinarum præsertim beneficiorum Dei vacare. Cum S. Gertrudis Dominum orasset in Octaua Pasche, quando legitur Dominum in sufflato dedisse suis discipulis Spiritum Sanctum vt etiam sibi suauissimum Spiritum largiri dignaretur, ei respondit Dominus: *Si desideras Spiritum Sanctum accipere, oportet te ad modum discipulorum meorum prius lauis & manus meas contrectare. In quibus verbis intellexit, quod quicumq; Spiritum Sanctum desiderat suscipere, debet contrectare manus Domini, id est, cum gratitudine perpendere amorem cordis diuini, quo nos ab atero predestinauit in filios & hæredes Regni sui, & quomodo eam infinitis bonis continuo nos indignos præuenit, & ingratos subsequitur gratis. Manus etiam Domini debet contrectare, hoc est, cum gratitudine recolere singula opera Redemptionis, quibus Dominus 33. annis pro amore nostro laborauit, & specialiter in sua passione & morte. Cumq; ex horum memoria & gratitudine inualuerit, offerat Deo cor suum in vniõne illius amoris, quo ipse dixit, Sicut misit me viuens Pater, & ego mitto vos, &c. ad omne beneplacitum diuina voluntatis ita, quod homo in nullo quicquam velit, vel desideret, quàm beneplacitum Dei: & insuper se ad omnia facienda & sufferenda prabeat, quæcunque Dominus sibi iniungit. Quod cum quis fecerit, indubitanter Spiritum Sanctum paraclitum suscipit eo affectu, quo discipuli hoc die susceperunt per insufflationem Filij Dei.*

Quarta preparatio esse potest, maius & frequentius his diebus exercitium virtutum præcipuarum, quibus oblectatur Spiritus Sanctus. Hoc ipsum orans S. Gertrudis intellexit, Ad susceptionem Spiritus Sanctus quatuor virtutibus animã preparari: puritate, humilitate, tranquillitate (scilicet pacifica conuersatione) & concordia, si in his proficere studeret. Ideò. Obseruauit S. Bernardus, ab Apostolo Spiritum Sanctum numerari in medio virtutum, 2. Cor. 66. In Catalogo inquit spiritualium exercitiorum. Apostolus prudenter inseruit Spiritum Sanctum dicens: *In castitate, in scientia, in longanimitate, in suauitate, in Spiritu S. in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei: quia vt Spiritus Sanctus est causa harum virtutum; ita oblectatur illis, & per illas accersitur.*

Quinta

Reg. 17. breui.

l. 4. c. 32. Infn. diu. piet.

eb. 4. 2. 4. 2. 1. 0. 2. 1. 0. 2. 1. 0.

l. 4. c. 38.

tr. de vita Solit. col. 26.

Quinta preparatio per recitationem Horarum Canoniarum à sacerdotibus, seu Psalmorum quorundam appositorum, ab alijs solito feruentiorem, esse potest. *Vox enim psalmodie, inquit S. Gregorius Papa: Cum per intentionem (id est feruentem), cordis agitur, per hanc Omnipotenti Domino ad cor iter paratur.*

Sexta preparatio est, conatus maior his diebus ad allequendam perfectionem. Sic B. V. Maria dixit S. Brigide: *Deus omnes cum gratia sua visitat. Eos vero qui sic cogitant, nos inquit abstinere volumus à peccato, & in quantum possumus conari volumus ad perfectionem, hos visitat Spiritus Sanctus frequentius ut perfectius possint.*

Septima preparatio adiuncta præteritis, est maximi momenti, ardentè & frequenter in die, imò ad singularum horarum interdiu pulsam, desiderare multa & magna dona Spiritus Sanctus ad que obtinenda, erigenda est spes nostra Christi verbis: *Beati qui esurunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur:* Et ita Dominus etiam S. Gertrudi dixit: *Ego cuiuslibet donavi fistulam auream talis virtutis, ut ea quilibet sibi attrahere possit de intimo meo desicati cordis quacunque desiderat. Quam fistulam illa intellexit bonam esse voluntatem, per quam omne bonum spirituale, tam celestium quam terrestrium sibi potest propriè vendicare. Merito ergo S. Bernardus, excitat: Qui desiderat abundantiùs desideret, quoniam quantumcunque desiderare poterit, tantum est accepturus. Imò, non secundum imperfectionem modicæ desiderij, sed mensuram accepturus est bonam & cõferam & coargitatem & super effluentem.*

Octava preparatio est frequens & feruens oratio ex Sanctis desideriis orta, petens à Spiritu S. in nos venturo dona eius quamplurima & maxima: *Precibus insistentem est, inquit B. Laurentius Iustinianus, & Dei suffragium flagitandù, quatenus quotidie nobis semper potiora donentur. Cõtingit enim per sepe, ut quod nequeunt merita, desideriorum interpellationes largiantur. Delectatur quippe Dominus orationibus supplicantiùm, ut eorum votis annuat: si tamen corde simplici fundantur, humilique, mente ac deuotione fidei: Nempè si tria hæc conueniant in orante, de omni re, quamcunque petierit secundum Deum, fiet illi à Patre luminum, eiusq; Filio D. N. Iesu Christo.*

Nona preparatio esse potest, suscepta ob hunc finem aliqua corporis afflictio his diebus, ut sunt cilicia, disciplina, ieiunia, abstinentia, durus lectus.

CAPVT VIGESIMVMSEXTVM.

Deuotiones qua possunt fieri per Octauam Corporis Christi.

185. PRIMò. Quolibet die meditari aliquid de SS. Sacramento Eucharistia.

Secundò. Sæpiùs illud visitare in die: & si desit tempus diu manendi in hac visitatione, breuiter sed feruenter expedire deuotiones.

Tertiò. Ob amorem SS. Sacramenti, ab omni peccato linguæ abstinere per totam Octauam, præsertim à murmuracionibus, detractionibus, mendacijs, & verbis iracundis.

Quartò. Communicare sæpiùs intra Octauam.

Quintò. Quotidie facere disciplinam (cum licentia) ad placandum Deum ob irreuerentias quæ fiunt in mundo erga SS. Eucharistiam.

Sextò. Salte ter in die, mane, post meridiem, & ante somnum, quinquies genu flectere versus quatuor partes mundi, breuiter sed affectuosè, ob tres causas.

Primò. Petendo remissionem illorum quæ fiunt in illa parte mundi contra SS. Sacramentum Eucharistia in illo recipiendo, & alijs modis.

Secundò. Gratijs agendo Diuinâ Maiestati pro beneficijs collatis, beneficio SS. Sacramenti & SS. Sacrificij Missæ, viujs & defunctis.

Tertiò. Commendandò Christo Domino nostro in SS. Eucharistia existenti in ea parte mundi, omnes necessitates spirituales & temporales viuorum & mortuorùm.

Septimò. Dum auditur hora, sonante horologio. Primò. Deuorè dicere illam orationem, Deus qui nobis sub Sacramento mirabili, &c. Secundò. Communicare Spiritualiter. Tertiò. Saltem internè, si es cum alijs, & exterid; si solus es, saltem capitis inclinatione, adorare SS. Eucharistiam in eo loco existentem, qui est proximus tibi, vel cubiculo tuo.

Octauò. Tempore prandij & cenæ communicare spiritualiter, occasione cibi & potus.

Nonò. Per hos octo dies, magis seruire silentium, & minus loqui de rebus indifferentibus.

Decimò. Per hos octo dies quotidie solito deuotius aspicere SS. Eucharistiam flectendo in tali loco ex quo possit videri SS. Eucharistia tempore Missæ supra corporale posita, vel, si hoc fieri nequeat, aspiciendo illam expositam publice in sacro illo Ferculo quod Monstrantiam appellamus. Nam S. Gertrudis diuinitus intellexit, quod quoties homo cum desiderio & deuotione inspexerit hostiam in qua latet corpus Christi sacramentaliter, toties meritum suum auget in celo, quia aternaliter in futura visione Dei tot sibi speciales delectationes alludent; quoties in terris cum deuotione & desiderio inspexerit corpus Christi, vel etiam velle videre si posses, cum rationabiliter impeditur.

CAPVT VIGESIMVMSEPTIMVM.

*Deuotiones quæ possunt fieri per Octa-
nam alicuius Sancti.*

Primò. Selige vnum tantum peccatum veniale, à quo saltem per octauam illius Sancti, profus abstineas. Hoc autem fit, ne in rebus ad Dei cultum spectantibus, hoc toto tempore preces venialiter, hoc est, in Meditatione, Sacro Examinibus, Coronis, Communione.

Secundò. Per actus positivos, scriptis in die iteratos, saltem tot vicibus, quot vixit annis ille Sanctus, elicias actus probandi mente omnia, quæ vides fieri, dici, omitti ab aliis. Hoc est, omnia excusando, laudando, solâ mente. Hoc enim est valdè necessarium, plus quàm alia omnia. Ex cuius neglectu oriuntur multæ Dei offensæ iudiciorum temerarium, detractio mentalium, detractio verbalium, malarum informationum, & impedimentorum multarum rerum bonarum. Vel, si hoc non placet, elicias toties actus alicuius alterius virtutis in honorem illius Sancti.

Tertiò. Petè à Deo breuiter, & ardentè, toto hoc tempore, vt per merita Christi Iesu, & per merita ac intercessionem illius Sancti, concedat tibi Deus, illam virtutem, quâ ille maximè placuit Deo. Tempora autem id petendi sint hæc. Primò. In colloquio Meditationis. Secundò. In Sacro immediatè post eleuationem, & iterum dum Sacerdos fumit SS. Sanguinem. Tertiò. In fine examinum conscientiæ. Quartò. Dum exis è cubiculo, toties quoties, (oblati prius Deo singulis pulsibus tuis) primum quod potes, sit hoc. Quintò. Illis binis temporibus, quibus in trichinio expectas, benedictionem mensæ: tunc autem præter Christi merita, & illius Sancti intercessionem & merita, adhibe expressè etiam hoc, vt per merita aliorum sanctorum Dei, tibi Deus id concedat.

Quartò. Loco lectionis spiritualis, lege quotidie aliquid è vita illius Sancti, illam partem vitæ, in qua non tam res ab eo gestæ narrantur, quàm peculiare virtutes illius: oratio, humilitas, patientia, charitas, & alia.

Quintò. Meditationes quotidianas per illos octo dies, institue de præcipuis eius virtutibus vnam vno die, & actus ac excellentiam illius considerando, alias, aliis diebus.

Sextò. Commenda illi Sancto communes & proprias tuas necessitates modo speciali & feruenter, præsertim bonum finem vitæ tuæ, vt feliciter omnibus Sacramentis munitus, & plenus magnis meritis in gratia Dei moriaris. Sanctè S. Gertrudis intellexit diuinitus quod dum aliquis finem vitæ suæ cuiusvis Sanctorum specialibus orationibus, commendat statim orationes illa def-

runtur ante tribunal iudicis, & ille Sanctus cui committuntur, constituitur à Deo Aduocatus super eas vt ex ipsis bona provideat sibi deuotis, tempore oportuno.

Septimò. Age gratias Deo sæpè in die pro beneficiis naturæ, gratiæ, gloriæ & honoris illi Sancto, & per illum alii collatis. Quod aded placuit Deo, vt S. Gertrudis diuinitus intellexerit: quondocunque aliquis gratias agit Deo pro Sancto aliquo, Dominus demerito Sancti illius, auget gratiam in anima eius, qui pro eo gratias perfoluit.

1.4.c.56.
inf diu.
pie.

CAPVT VIGESIMVM OCTAVVM.

*De quibusdam festis Beatissime Virginis
Mariae piè celebrandis. Festum An-
nunciatis Beatae Virginis Mariae sic ho-
norari potest.*

Cum S. Gertrudis desideraret inuestigare quid orationis B. Virgo acceptaret, specia-
lius in festo Annuntiationis, edocta est à Do-
mino: quod si quis per octauam quotidie legeret (hoc
est, diceret) 45. Ave Maria cum deuotione in memo-
riam illorum dierum, quibus Dominus Iesus creuit in
vtero suo, ille tam acceptum famulatum sibi exhibe-
ret, sicut si eo die quo Dominum concepit sibi assisset,
& per singulos dies vsque ad partum, diligentissima
sibi obsequia impendisset, & quàm inuitè illi tunc pro
seruitio suo Virgo denegasset, quicquid ab ea deside-
rasset, tam inuitè velleret denegare petitionem suam.

187.

1.4.c.12.
inf diu.
pict.

Cam verdè in Vigilia Assumptionis, sub mil-
sa (vultum tuum) dum legeretur Collecta,
Deus qui virginali aula, B. Gertrudis deu-
otius intenderet verbis illis, scilicet, (vt sua nos
defensione munitis; iucundos faciat eius inter-
esse festiuitati) videbatur delicata mater benignè
expandere pallium suum; quasi ad suscipiendum om-
nes ad se confugientes in speciale patrocinium. Tunc
aduementes SS. Angeli adducebant coram ea omnes
personas quæ se speciali deuotione, vel orationibus ad
idem festum Assumptionis deuote preparauerant, in
specie iuencularum speciosarum, quæ reuerenter se-
dentes ante eam, sicut filia coram Matre, Sancto-
rum Angelorum ministerio vndiq; fulciebantur, & ab
insidiis malignorum spirituuum defendebantur, & ad
quæq; bona promouebantur. Intellexitq; talem prote-
ctionem Angelorum obtentam per amedicta verba
Collecta: scilicet, Vt Sua nos defensione munitis, quæ
ad imperium eius multitudo Angelorum vndique de-
fendendo protegit omnes gloriosam Virginem inuo-
cantes. Post hæc videbantur quasi sub pallium eius ac-
currere quedam diuersi generis bestiole, per quas nota-
bantur omnes peccatores, ad ipsam, specialem deuotio-
nem habentes. Quas omnes mater misericordie be-
nignè suscipiens, & quasi pallio suo protegens, delicata
manu sua singulas contrectando & delinendo, ipsis
amicabiliter blandiebatur: quemadmodum quis blandi-
di solet catulo suo. Per hoc manifestè insinuans, quàm
misericorditer suscipit omnes se inuocantes, & quàm
mater

Ibid. 1.4.
c.49.

maternâ pietate defendit, & protegit etiam adhuc peccatis deditos in se sperantes, donec eos filio suo reconciliet veraciter penitentes.

l. 4. c. 53.
in fin. diu.
piet.

In festo vero Natiuitatis gloriosæ Virginis Mariæ dum S. Gertrudis, tot perfoluisset Aue Maria, quot diebus ipsa præclara maris stella creuit in utero matris (quod fieri potest, si 33. Aue Maria, quotidie recitentur per octo dies) & hæc deuotè offerret eidem, requisit ab ea, quid erga benignitatem ipsius mereretur, qui simili deuotione ad honorem eius, eundem numerum persoluerent cum salutatione Angelica: Cui benignissima Virgo respondit: Hoc inquit merentur, quod æternaliter in cælis, speciali incunditate participabunt mecum felicissimè omnia gaudia quæ recipi, & adhuc sine intermissione renouata recipio pro singulis virtutibus, ad quas Beata & Gloriosa Trinitas animam meam singulis diebus, secundum optimum beneplacitum suum, decenter habitauit.

CAPVT VIGESIMVMNONVM.

De Alphabeto vitæ spiritualis.

188.

Multi vel habentur, vel haberi volunt profectus. Tales sunt, qui putant vitam spiritualem consistere in multis & longis precibus, in ieiuniis, & aliis asperitatibus carnem affligentibus, in visitationibus templorum, & de extirpatione vitiorum, de mortificatione naturalium passionum, de moderatione affectuum iræ, zeli, amoris, non sunt solliciti, nec illi, æquè ac precibus intentis, & in exercitio virtutum valdè segnes. Benè itaque scripsit B. Laurentius Iustinianus lib. de obedientia c. 6. col. 1. *O quam rari sunt, qui spirituales re & nomine censendi sunt. Vocabulum hoc, denuntiatione sortiuntur multi, effectum verò ipsius, pauci: spirituales viros illos arbitror esse dicendos, qui carnales habentes edomitæ voluptates, carnem spiritui, mentem rationi, deuotioni affectum, intentionemq; animi æterna subseruunt domino Sapientia. Hæc quippe est regula disciplina cælestis: hæc inquam est spiritualis forma virorum in carne, & supra naturam spiritualiter conuersantium, & quotidie proficientium in idipsam.*

Quocirca compendio explicabo, ordine alphabeti, quæ requirantur, vt homo verè sit spiritualis, seu spiritualiter & secundum Dei spiritum non humanum & politicum viuens, ac in omnibus procedens.

Abstinere ab omni peccato, ita ne vnquam deliberatè offendatur Deus, & in deliberatè raro.

Benè facere omnia opera ordinaria, iuxta rectæ rationis, & Regularum, & Superiorum præscriptum.

Censurare nullum, ne quidem interius, & clamosa voce nunquam in colloquio vti.

Desiderare perpetuas cruceas, & authores eorum, tenerè diligere propter Deum.

Eligere in omnibus id, quod est perfectius, & inter æquè perfectæ, id quod magis displicet amori proprio.

Fidelem Deo esse, etiam in paruis, nullam paruam legem vel regulam transgrediendo.

Gratis Deo seruire, omnia faciendo ex amore beneuolentiæ, sine intuitu præmij.

Humiliare se infra omnes homines & demones.

Interpretari benè omnia aliorum dicta & facta, & intentiones.

Laudare omnes aliorum res, quæ non sunt manifesta peccata.

Meliorum conuersationem querere, & conari vt meliores euadant ij, cum quibus conuersaberis.

Nihil accipere vel dare sine facultate; ne quidem indiuisibile (si religiosus es) & nunquã irasci.

Orationes sine vilo peccato Deo offerre, easque ad morum tuorum emendationem dirigere.

Profectui perpetuo in virtutibus attendere.

Querere Deum explicitè in omnibus rebus, dicendo, *propter te Domine*, saltem mente.

Resignare Deo & Superioribus tuum liberum arbitrium, vt nil detrectes, nil eligas, nisi iuxta eorum voluntatem.

Silentio premere mala, quæ pateris, & bona quæ facis, nisi certa necessitas aliud suadeat.

Temporis omnes particulas benè expendere in rebus meritoriis, & tibi conuenientibus.

Viuere in communitate irreprehensibiliter, & sine singularitatibus, alios meritò offendentibus.

Zelare pro Dei honore propagando, & Zelum attemperare, iuxta præscriptum, rectæ rationis & voluntatis Superiorum.

CAPVT TRIGESIMVM.

Modus dicendi breuem Coronam, quando quis habet caput fatigatum, aut meditari non potest, siue in itinere, siue in infirmitate, siue aliquo alio tempore.

Aceptâ in manus coronâ seu Rosario peccatio, & facto signo Sanctæ crucis, percurrere singulos globulos, cum pio mentis affectu & seriore & attentione, dicendo.

Primò. *Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto.*

Secundò. Eodem modo ad singulos globulos Coronæ, percurrendo totam, dicitur: *Laudis tibi Christe.*

Et sic deinceps infra scriptos versiculos, vel alios, ad quos magis afficeris, excerptos, ex Psalmis, vel ex Euangelio, aut aliis Scripturæ libris, vel

189.

vel ex precibus Ecclesiasticis, quæ in Missali, vel Breviario Romano habentur.

Mihi placent infra scripti versiculi; quia continent præcipuos & maximè nobis necessarios affectus erga Deum, & sunt hi.

Tertio. *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina.*

Quarto. *Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat.*

Quinto. *Spiritus Sancti gratia illuminet sensus & corda nostra.*

Sexto. *Diuinum auxilium maneat semper nobiscum.*

Septimo. *In manus tuas Domine commendo Spiritum meum.*

Intelligendo per spiritum, dum hoc dicis duo.

Primo, statum spiritualem animæ, vt sit bonus, & sanctimoniâ plenus, per quam reddaris verè homo spiritualis, & Deo valdè charus. Secundo, intelligendo animam, & hoc versiculo commendando Deo felicem eius egressum futurum tempore mortis.

Octauo. *Fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra.*

Nono. *Miserere nostri Domine, miserere nostri: vel, miserere mei Deus.*

Decimo. *Conuerte nos Deus salutaris noster, & auerte iram tuam à nobis.*

Vadecimo. *A peste, fame & bello, libera nos Domine.*

Duodecimo. *Requiescant in pace, pro animabus purgatorij.*

Decimotertio. *Deus propitius esto mihi peccatori.*

Decimoquarto. *Qui Plasmasti me miserere mei.*

Induendo quodam modo personam, & humilem affectum Thaidis, paulò post commemorandum.

Decimoquinto. *Sit nomen Domini benedictum ex hoc nunc & vsque in secula.*

Decimosexto. *Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram.*

Decimoseptimo. *Tempore paschali, ad singulos globulos dicendum est Alleluia.*

Decimo octauo. *Omnia Deo dicendum est, ad singulos paruulos, ad maiores vero globulos, quos tangendo dum dicimus Coronam, ordinariam Deiparæ, solemus dicere. Orationem Dominicam, in hac parua corona, dicenda sunt hæc quatuor verba: Adscribo, Commendo, Offero, Resigno. Intelligendo ea hoc sensu.*

Adscribo tibi Domine omnia bona, quæ habeo, tanquam à te mihi sine meis meritis data.

Commendo tibi omnes meas & aliorum necessitates, tam viuorum, quam mortuorum.

Offero tibi me, & omnia mea in obsequium tuum, ex amore tui, & sanguinem ac merita

Lansicy Opusc. Tom. 2.

omnia Christi: nostri pro peccatis nostris, & pro beneficiis tuis, & pro necessitatibus nostris, ad laudem & gloriam tuam.

Resigno me tibi & omnia mea, ad voluntatem tuam, & Superiorum meorum. Tali orandi modo utebatur, S. David Propheta, nam Ps. 135. septies & vitis hæc verba repetit. *Quoniam in æternum misericordia eius:* Et Christus Dominus in hortu iterabat hæc verba: *Pater, si possibile est, transeat à me calix iste, verumtamen non mea sed tua voluntas fiat.* Matthæi 26. 44. & David Psalmo vltimo in quinque eius versibus, vndecies nos ad Deum laudandum inuitat.

Tali etiam orandi modo utebatur, S. Franciscus tota nocte nil aliud dicens quam hæc verba: *Deus meus & omnia.*

Noster Pater Didacus Martynez Peruani Regni vocatus Apostolus, miraculis clarus, quotidie dicebat 400. & 600. quandoque vicibus: *Gratias Deo, vel, Deo gratias.* Et vt alij idem facerent, suadebat dicens: *Nullam aliam orationem esse breuiorem, & magis diuinis oculis acceptam.* Actus verò amoris quotidie multorum milium vicibus eliciebat, vt scribitur in Relatione pro eius Canonisatione impetranda facta.

Noster Pater Iacobus Cerrutus Italus, ter millies quotidie vota renouabat: oblationes vero, & gratiarum actiones, ad eum numerum perueniebant, quem solus Deus nosset; semel 24000. vicibus, vota renouauit.

Huc spectat subditorum mos, P. Consalui Sylueriæ Mart. de quibus in eius vita scribit Nicolaus Godignus lib. 3. c. 10. *Erant, inquit, qui breui orationuculâ decies millies in die augustissimum Trinitatis auxilium inuocarent. Erant etiam qui certas alias preces, percursis Rosarij globulis, tones recitarent.*

Similiter & S. Thaisis, olim meretrix, edocta à S. Paphnutio Abbate, ne ob fœditatē peccatorum præteritorij vsurparet Sancti Dei nomen, cum ab eo quæsiuisset, orandi formulam (post suâ conuersionem) hanc ab eo edocta, & nullam aliam, toto triennio, & animo & ore agitabat. *Qui plasmasti me, miserere mei.* Adeoque placuit Deo hæc simplex, & vna sola conuersæ peccatricis oratio, vt eum exacto triennio S. Paphnutius consuloisset, S. Antonium, an illi peccatrici essent condonata peccata. S. Antonius: conuocato suorum discipulorum cœtu, iubet eos orationi instare, vt Deus patefacere dignetur quod Paphnutius scire optabat, orantibus illis, S. Paulus simplex, S. Antonij discipulus, vidit in cælo erectum cubile, auro gemmisque præfulgens, ad cuius custodiam, quasi excubabant quatuor Puellæ Virgines, augustâ specie, & miri decoris, sed dum cogitaret, hoc cœleste cubile præparatum esse suo magistro Antonio, quo præstantiorem virtute, sciebat neminem, inter hæc voce cœlitus delapsa monetur. *Non Antonio,*

hanc

hanc gloriam, sed Thaisi esse preparatam. Quod dum Paulus retulisset, cognita Dei voluntate Paphnutius discessit, & reuersus ad monasterium, in quo fuerat Thaisi inclusa, ostium, quod plumbo signauerat & obstruxerat, dissipauit, & Thaisi petenti, vt adhuc diutius ita permaneret inclusa, dixit: *Egredere, quoniam remisit tibi Deus peccata tua.* Et cum eam inde eduxisset, quindecim diebus tantum vixit Thaisi, & Sane quieuit. Ita scribitur in *Vitis Patrum*, apud Rosweidum, p. 374. & in *Menais & menologio* Gregoriorum 8. Octob. Sic Gregorius Lopez Laicus secularis Hispanus magna Sanctitatis fama celebris, a Deo edoctus, ad singulas respiraciones dum vigilaret, etiam domi comederet, & biberet, ac cum hominibus loqueretur, hæc verba mente dicebat per triennium.

Fiat voluntas tua sicut in celo & in terra Amen Iesus.

Quæ etiam noctu euigilans repetebat, vt scribit eius familiaris Presbyter Franciscus Loffa cap. 3. eius vitæ impressæ Vlyssiponæ Anno 1615. vbi ait eum hæc verba voluisse ad singulas suas respiraciones per integrum triennium dum vigilaret.

1.2. Reu. cap. 27. Sic etiam multò antè, hanc orandi formulam commendauerat Christus Dominus S. Brigitta: *Vos, inquit, omnem voluntatem mihi committite, & dicite: Fiat voluntas tua.*

Et alloquens S. Catharinam Genuensem ei dixit, vt recitans orationem dominicam, in ea pro fundamento acciperet illa verba: *Fiat voluntas tua.*

Exh. ad baptism. S. Basilius suadet peccatori, vt ad imitationem Chananeæ, identidem inclamet illud: *Miserere mei Fili Dauid.*

h. 2. de Anna et. S. Chrysostomus ponderans efficaciam, orationis eius, quæ impetrauit Anna prolem in sua sterilitate, & verba illa Reg. 12. *Cum multiplicaret preces coram Domino. Quæ est, inquit, hic verborum multitudo. Assidue sonabat, eadem dicens: Adonai, kirie, eloi Sabaoth, nec destitit ipsam verbis iterandis multum temporis absumere.*

h. 4. de Anna. Et alibi idem S. Chrysostomus, excitans etiam seculares ad orandum in foro inter turbas, saltem mente, sine voce: *Dic, inquit, in mente, miserere mei Deus, & absoluisi precationem. Qui enim dicit: Miserere, confessionem offert, & peccatum suum agnoscit, lapsorum enim est, misericordiam requirere. Qui dicit, Miserere mei; remissionem delictorum accipit: qui enim misericordiam consecutus est, non puniatur. Qui dicit, Miserere mei: regnum caelorum obtinuit. Quem enim Deus miseratur, non à pœna solum liberat, sed futurorum etiam bonorum possessione dignatur.*

ep. 16. ad Princip. De S. Marcella scribit S. Hieronymus, eam semper cantasse illud Psalmi. *In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi.*

S. quoque Philippus Neri hunc suis discipulis coronam recitandi modum tradebat, &

ipse in more habebat, ad singulorum globulorum contactum, breuissimas iterare sententias, pios affectus erga Deum & Beatam Virginem Mariam exprimentes: vt scribunt in eius vita Gallonius & Baccius. Et quod magis est, à calibus hic modus dicendæ coronæ discendus est: *quia vt scribitur Apoc. 4. 8. Requiem non habebant die ac nocte, dicentes: Sanctus Sanctus Sanctus.*

Crebra enim eiusdem sententia repetitio, inquit S. in Pal. 6. Augustinus, non quasi narrantis necessitatem, sed affectum exultantis ostendit: sic enim loqui gaudentes solent, vt non eis sufficiat semel enunciare quod gaudent.

Vim quoque multiplicem & spirituales fructum adferre recitationem illius versiculi, fusè ostendit Cassianus: *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina.* Quem sæpè iterare solitam S. Catharinam Seneuensem scribit in eius vita B. Raymundus. Et S. Philippus Neri id quoque commendabat suis. Porro quamuis in tali recitatione coronæ, possint cum fructu & cum merito proferti piæ sententia & orationes iaculatoria, à nobis ipsis excogitata, tamen cæteris paribus, melius est, vt potius sententiis Scripturæ, vt student. S. Basilius, & S. Georgius Nazianzenus, vel iis, quibus Ecclesia in Officio diuino vitur, nos quoque vtamur. Tales enim orationeula & sententia præstantiori modo, quàm nostra, sunt à Spiritu Sancto inspirata, & à Sanctis scripta. Quocirca vt ponderat S. Gregorius Nazianzenus, ex hoc capite sunt magis acceptæ Deo & Sanctis, qui eas tanquam à se factas agnoscent.

Eodem modo quo breuibus versiculis (tangendo globulos coronæ) prolatis, honoratur Deus, potest honorari Beatissima Virgo Maria, dicendo hæc vel similia verba (iuxta deuotionem cuiusque) affectu filiali: tanquam dilectissimam matrem Nostram alloquendo: *Sancta Maria Virgo purissima, & mater Dei sanctissima, ac gloriosissima, ora pro nobis.* Et hanc formulam verborum valde commendo: quia continet in se præcipua priuilegia, quæ diuinitus accepit, tam Maternitatem cum inuiolata Virginitate, tum Summam Sanctitatem & gloriam in celo, quæ à nullo Sancto superatur, sed solum à Deo & Christi humanitate.

Potest etiam dici illud ex litaniis Ecclesiasticis desumptum, quod B. Virgini Mariæ esse valde acceptum, reuelatum est diuinitus nostro P. Iacobo Rheim: *Mater admirabilis ora pro nobis.*

Et in festis Sanctorum, vel quotidie per mensem, potest inuocari ille Sanctus, percutendo coronam, qui eo die colitur in Ecclesia Ecclesiastico Officio, & qui nobis obtigit in scheda, quæ in Societate nostra & in Congregationibus B. Virginis Mariæ, solet distribui singulis mensibus.

Sic

Sic etiam quando sunt aliqua peculiare necessitates, possunt eodem modo inuocari varij Sancti: verbi gratia: Tempore pestis *S. Sebastiana* vel *S. Roche* ora pro nobis, in itinere, *S. Raphael* ora pro nobis. Tempore belli: *Omnes Sancti militum* orate pro nobis.

Hæc autem omnes orationum, (cum breues sint, possunt hoc, vt dictum est, modo Coronæ globulos tangendo, dici, in summis occupationibus & distractiis negotiis, interruptendo illarum recitationem sine vlllo scrupulo (quia id licet) & prolata aliqua re necessaria, vel ordinata, iterum redeundo ad Coronæ continuationem, & hunc orandi modum, in summis occupationibus etiam distractiis, & in foro, suadebat *S. Chrysostomus* his verbis. *Nemini dicat quisquam, quod nequeat homo secularibus affixus & foro, continuè per diem orare, non tantùm vna vel altera horâ, vt nos facimus) potest enim, & quàm facillimè & affixus Tribunali. Vbiunque sis, potes altare tuum constituere: si mentem tantùm seruentem exhibeas, orationis perfectionem consumaueris. Vbiunque sis, ora, templum es, ne locum queras, non enim locum Deus veretur sed vnum exquirat, seruandam mentem & continentem animum.*

Similia docet *S. Basilii* in Constitutionibus Monasticis cap. 6.

Beata Clara de monte Falco, Deo inspirante, eum quotidie millies adorabat genu flexendo toties, & totidem orationes iaculatorias offerendo, vt scribit in eius vita *Baptista Pergilius*.

Interrogauerunt quidam Abbatem Macarium dicentes: Quomodo debemus orare. Et dixit eis senex. Non opus est multum loqui in oratione, sed extendere manus frequenter, & dicere: Domine sicut vis & scis, miserere mei. Si autem inflat bellum, in animo, dicere: Adiuua me. Et quia ipse scit que expediant. Faciet misericordiam nobiscum.

De talibus orationibus breuissimis intelligendum est id, quod in vitis Patrum legitur. *Narrauerunt fratres dicentes, quia venimus aliquando ad quosdam senes, & cum ex more facta esset oratio, saluantes inuicem sedimus, & postquam locuti sumus, cum discederemus, poposcimus, vt fieret rursus oratio. Dixit autem vnus illorum seniorum ad nos: Quid enim, non orasti? Et nos diximus. Etiam, sed cum intrauimus, pater, tunc facta est oratio, & ex illa hora vsque modo locuti sumus. Et ille dixit: Ignoscite mihi fratres, quia vobiscum sedens quidam frater & loquens, centum & tres orationes fecit. Hoc cum dixisset, facta oratione dimiserunt nos.*

CAPVT TRIGESIMVMPRIMVM.

De modo colendi Deum per bonam vitam.

*S*unt quidem boni modi colendi Deum ij, quos supra recensui, sed nisi adit vita bona, sicut sicut pulcherrimi rami ab arbore præcis, *Lancich Opusc. Tom. 2.*

& elegantissimi flores, à radice sua auulsi, qui citò flaccescunt & arefcunt, ideoque non diu durant.

Quæres, quid sit bona vita? Respondeo, Vitam bonam esse: Declinare à malo, & facere bonū vt ait Spiritus Sanctus per *S. David*: Hoc est, vt docuit *S. Tobias* senex *Tobiam* iuniorem: *Cauere, ne aliquando peccato consentias, & pratermittas præcepta Domini Dei tui.* Seu, Bona vita est, nulla committere peccata, quæ Deus vetuit per se & per Superiores *S. Ecclesiæ*, & nulla bona omittere quæ Deus per se & per eisdem in *S. Ecclesiâ* Superiores præcepit. Et hæc sunt iustitiæ seu virtutis partes, vt docuit *S. Augustinus*, & quidem, vt ait *S. Thomas*, partes quasi integrales. Sola enim vita bona erit melior Dei cultus, magis Deum laudans & glorificans, quàm multæ verborum preces & deuotionum facinarum, vitâ bonâ destitutæ. Ideò magnus est error illarum deuotarum, quæ aliquot horis in templo quotidie orando transactis, putant se per hoc Christianæ vitæ satisfecisse officii, & dum domum redeunt, si vel prandium paratum non inueniant, vel aliquid à famulis vel ancillis non bene factum, in furorē, actæ, illis pessima quæque imprecantur, immisericorditer flagellant, & tanquam rabidi canes totam domum perturbant latratibus intemperantis linguæ. Satiùs enim illis fuisset, spontaneas emisisse preces, & in occasionibus oblatis Deum offendendi immoderatâ irâ & odio & maledicentiâ, os sancto Dei timore frænare. Idem iudicium esto de similibus talium deuotulorum peccatis & bonorum operum omissionibus. Quæ opera dum frequentantur ex Dei vel Ecclesiasticorum Superiorum præceptis, etiam tacente linguâ & nil orante, sunt præstâtissima oratio & Dei cultus valde Diuinæ Maestati acceptus: Vt enim ait *S. Chrysostomus*: *Multò fidelior & certior doctrina operum quàm sermonū.*

Nam qui talis est, etiam silens, & cum non videtur, docere potest: & alios quidem qui illum vident, alios verò qui de illo audiunt: & multa fruetur Dei gratia, cum efficiat, vt non solum per se, sed & per alios qui illum vident, Dominus suus glorificetur. Talis per mille linguas & ora multa gratias & laudes offeret Deo. Sic vt idem ait alibi: *Cæli taciti Deum laudibus prosequuntur, cum caelesti facie homines ad Diuinæ præconia inuitant, & dicuntur Deo laudem pronunciare: Sic & qui vitam duxerint puriorem, vel ore silenti Deum extollere videbuntur, quando sui exemplo, & religiosos homines, eundem vt laudibus esserant pellicunt. Siquidem Deus non tantùm admirationis & laudis in caelesti hac formatâ machinâ vindicat, quantum gloria sibi, ex optimis huius vitæ humanæ actionibus comparat. Ideò vt monet *B. Laurentius Iustinianus*: *Intendat vnusquisq; Deum in verbis, in moribus, in conuersatione, & cunctis operibus suis exhibere laudabilem. Planè nullum hoc Sacrificium maius, nullaq; oblatio est istâ acceptior. Per hanc**

Pal. 36.

Tob. 4. 6.

Aug. de corre. & grat. c. 1. 2. 2. q. 79. a. 1.

190.

h. 13. in Genes.

h. 25. ad pop. & S. de grat. agend.

Prolog. de instit. & regim. Prælati

utiq; Sancti homines spiritualibus charismatibus decorati, Deo placere studuerunt, ipsius gloriam, & honorem nominis eius, mercedem propriam arbitantes.

191. De orat. Domin. Et talem Deum colendi bonâ vitâ petimus, dum in oratione Dominica dicimus: Sanctificetur nomen tuum. Quod explicans S. Gregorius Nyssenus ait: Ne propter vitam meam nomen Dei malè audiat, sed glorificetur & sanctificetur in me, ut videant homines bona opera & glorificent Patrem qui est in celis. Vi horum verborum hac orat: Auxilij tui prasidio atque adiumento fiam irreprehensibilis & inculpatus, iustus, pius, abstineam ab omni malo facinorè, loquens id quod verum, faciens quod iustum sit, in rectitudine ambulans, temperantiâ illustrus, integritate decoratus, sapientiâ atque prudentiâ ornatus; ad superna aspirans, terrena despicens, instantis vitæ Angelica clarescens. Non enim aliter per hominem Deus glorificari potest nisi virtus eius refectur Diuinam potentiam atque virtutem, esse causam bonorum.

192. Idè Sancti Patres docent, eum qui semper bonam vitam per bona opera lectatur, semper orare, & satisfacere illi Christi dicto: Oportet semper orare & non deficere: & Apostoli Pauli: Si ne intermissione orate. Quin ipse Deus Pater S. Catharina: cap. 66. dial. ante finem dixit: Præter hanc orationem debitam omnia quæcumq; facit in charitate Dei, & proximi constitutus; totum vocari potest oratio continua: quia non cessat orare, qui non cessat benefacere. Et ipse Seneca Epist. 95. hoc agnouit, cum scripsit: Vis Deos propitiare? bonus esto satis illum coluit quisquis imitatus est. Scilicet virtutes Dei & impeccabilitatem eiusdem.

Quamvis autem semper bona hominis vita sit excellens Dei cultas, magis tamen accepta est Deo, dum ijs temporibus viget, quando alij ex peruersâ sæculi consuetudine magis solito offendunt Deum, vti fit in Bacchanalibus & diebus festis, & dum in Vnione meritum & operum Christi bona quæ facimus Deo offerimus. Qua de re extat præclara historia apud S. Gertrudem. Apparuit enim ei D. Iesus, sedens in throno gloria sue & S. Ioannes Euangelista sedebat secus pedes Domini scribens. Tunc ista interrogauit eum qua scriberet. Cui respondens Dominus ait: Ego singula obsequia hesternæ die à Congregatione ista mihi impensa & adhuc per duos dies subsequentes (erant dies Bacchanaliorum) impendenda, in hac facio charta diligenter annotari in illum finem, ut cum ego (cui Pater omne iudicium dedit) vniciq; post mortem suam fideliter reddidero mensuram bonam pro singulis laboribus operum suorum bonorum, & insuper addidero mensuram, conferam ex fructu meæ saluberrimæ passionis & mortis, (vnde omne hominum meritum mirifice nobilitatur) ducam eos cum hac carta ad Patrem, ut & ipse ex omnipotentia paternæ benignitatis superaddat eis mensuram coagitatam & superfluentem pro beneficiis istis mihi in hac persecutione (quâ nunc à mundanis infestor) benignè impensis, quia cum ego sim fidelissimus omnium, multo minus possum omittere, quin recompensari benefactoribus meis bona,

quàm Rex Dauid, qui quamuis omni tempore vitæ suæ non prætermisit benefactoribus sibi, congruis beneficiis respondere, tamen cum appropinquasset dies mortis eius, & commisisset regnum in manu filij sui Salomonis dixit ei: Filij Berzellai Galaaditis facias gratiam, eruntq; comedentes in mensa tua, quia occurrerunt mihi cum fugerem à facie fratris tui Absalonis. Quia sicut à quolibet magis acceptatur beneficium exhibitum in aduersitate, quàm in prosperitate; sic ego magis accepto fidelitatem illam, quæ mihi exhibetur tempore isto; quo mundus plus peccando me infestat. Ita q; Ioannes sedens & scribens videbatur quandoquidè calamum intingere in cornu quod manu tenebat, & ex eo literas nigras conscribere. Quandoq; verò intrinsecus calamum in vulnus amatorium lateris Iesu, quod coram se apertum patebat, & exinde rosæ literas faciebat, distinguens eadem rubra scripta, partim nigro colore partim auro. Intellexitq; ista, per eam quæ nigro colore erant scripta, designari opera illa quæ ex vfu faciunt quig; religiosi, vti est ieiunium, quod ab omnibus religiosus communiter in hac secunda feria inchoatur & similia. Per illa verò quæ rosæ colore erant conscripta, designari opera illa, quæ sunt in memoriam Passionis Iesu Christi: pro emendatione Ecclesiæ affectu specialia. Per hoc verò, quod eadem rosæ scripta, partim erant nigro colore, partim auro distincta, intellexit, quod illa quæ in memoriam passionis Domini sunt tali intentione, quod ille qui ea facit desiderauit per ea gratiam Dei obtinere, vel similia quæ propria eadem saluti, ab alijs describuntur colore nigro. Illa quoque quæ sunt ita purè ad laudem Dei in vniõne Passionis Christi, & ad salutem vniuersitatis quæ omnino abrenunciat quis omni merito, præmio & gratia, vti saltem posuit Deo laudem & amoris exhorationem offerre, describuntur auro colore: quia quamuis prædicta opera copiosam apud Deum obtineant remunerationem, illa tamen quæ sunt purè pro amore laudis Dei, multo maioris sūt meriti ac dignitatis, & insuper conferunt homini in infinitum maius augmentum salutis æternæ Recognouit quoque post binas distinctiones vbiq; locum vacantem. Et cum perquereret à Domino, quid per hoc notaretur respondit: Cum moris sit apud vos, mihi tempore isto deuotè semper desiderij & orationibus in memoriam meæ Passionis adesse singulas cogitationes & verba quibus mihi deseruisti diligenter feci conscribi. Locus verò vacans, designat quod opera bona quæ facitis, non habetis in vfu facere in memoriam Passionis meæ. Tunc illa: Et quomodo inquit amantissime Deus hoc possemus tibi laudabiliter perficere? Respondit Dominus: Vt omnia quæ facitis in ieiunijs, vigilijs, ceterisq; regularibus disciplinis faceretis in vniõne meæ passionis. Et aliquare abstinueritis in vfu, auditu, verbo, aut similibus semper illud offeretis mihi in vniõne illius amoris, quo ego omnes sensus meos continui in passione meâ. Licet enim vel vnico intuitu potuissim terruisse omnes mihi contradicentes, ego tamen tanquam ovis, quæ portatur ad victimam inclinato humiliter capite, oculisq; depressis in terram, coram iudice non aperui os meum

ad respondendum vel unicum excusationis verbum contra tot falsas querimonias mihi obiectas. Tunc ista: *Docet me Doctor optime vnum saltem factum*; quod specialiter in memoriam Passionis tue, possumus perspicere: Respondit Dominus: Hoc ergo accipe, ut orantes expansis manibus formam meam. Passionis Deo Patri prehendatis, pro emendatione Vniuersalis Ecclesie, in unione illius amoris quo ego in cruce manus expandi. Et illa: Si quis hoc facere vellet oporteret eum angulos querere, ad quod iste modus non habeatur in usu. Ad quod Dominus: Hoc ipsum studium querendi angulos mihi complaceret, & opus illud exornaret, velut gemme uonile perornat. Et adiecit Dominus: Si quis hoc in usum duceret, quod palam expansis manibus orans, nullus in hoc contradictionem exasperet, ille tantum mihi honoris exhiberet, quantum ille regi defert honoris, qui ipsum solenniter in throno cat. &c.

Et multo ante hæc sancta dies Bacchanaliorum traducebatur, qua de re hæc ipsa scripsit: *Dam cantaretur Introitus Dominice Quinquagesime: Ego mihi in Deum protectorem, dedisti mihi intelligere*, quod tu o vno cordis mei à diuersis hominibus conuicia & persecutiones passus, per verba prædicti introitus expectes ad me domicilium cordis mei ad requiescendum in eo. Hinc per illos tres dies. (Bacchanaliorum) quatuor ad cor meum redij, videbaris mihi ad similitudinem Languentis supra pectus meum decumbere. Per totos etiam illos tres dies, nihil intelligi, quo tibi gratiore refedtionem possem ministrare, quam ut orationibus, silentio, & ceteris afflictionibus, pro emendatione inuandorum hominum insudarem pro tuo honore.

Denique ad modum colendi piè Deum, spectant præclara, & plus quam aurea monita S. Ioannis Chrysostomi, qui explicans illam sententiam S. Pauli Apostoli: *Omnia in gloriam Dei facite*, varios practicos modos proponit Deum piè colendi & glorificandi per bonæ vitæ actiones & necessarias omissiones, hoc est, modos declinandi à malo & faciendi boni. Licet inquit, ad gloriam Dei obiturgare. Licet etiam ad Dei gloriam corrigere, quemadmodum erga seruos nostros sapè animo commouemur. Quomodo autem licet propter Deum obiurgare? Si ebrum aut furem videris vel seruum, vel amicum, vel alium quempiam vicinum tuum, aut in theatrum currentem, aut animam suam ipsius prodentem, aut iuramentum, aut peierantem, aut mentem stomachare, punito, reuoca, corrige, & hac omnia propter Deum fecisti. Si erga te peccantem videris, aut aliquam officij partem erga te sui prætermitentem, remitte hoc ei, & remisisti propter Christum. Nunc verò multi contra faciunt, cum erga amicos, tam erga seruos, quando enim erga se alij peccant, acerbi, inexorableq; sunt iudices: quando autem in Deum contumeliosi sunt, & suas ipsorum perdunt animas, nullam eius rei rationem habent. Amici tibi capiendi sunt: propter Deum acquirito. Inimici tibi capiendi sunt: propter Deum acquirito. At quomodo amici & inimici propter Deum acquirendi sunt? Si non amicitias illas colligamus, vnde pecunias corripimus

re, conuicia agitare, imperia consequi poterimus: sed illos prosequamur & acquiramus amicos, qui mentem nostram moderari, præcipere honesta, peccantes increpare, delinquentes arguere, supplantatos erigere, consilio ac precibus opem ferre, & ad Deum adducere possunt. Rursus inimicos licet facere propter Deum. Si videris aliquem intemperantem, nefarium, nequitia plenum, opinionibus impuris refertum, supplantantem te, ac nocere cupientem, recede, & resiliat ab illo: Sic enim Christus iubet: Si dexter oculus offenderit te, extrahe eum, & abijce abs te. Hoc nempe præcepit, ut amicos quos aquè ac oculos caros habes, & ad omnem vitam usum necessarios, si ad animam salutem impedimentum afferant, amputes & abijcias. Si in cætum hominum prodieris, & verba multa cum alijs seceris, propter Deum hoc facito: si tacueris, propter Deum taceto. At quomodo in cætu versari propter Deum licet? Si cum alijs sedens, non de rebus externis differas, neque de his que nobis planè perparum, aut nihil conducunt, sed de religione nostrâ, de gehennâ, de regno cælorum, non autem de rebus inanibus aut superuacaneis, cuius generis hæc sunt: Quis magistratum gerit? Quis magistratu abiit? Qua de causâ hic multatus sit? Vnde ille tantum lucratus sit, & locupletatissimus euaserit? Quid ille huic reliquerit moriens? Quomodo ille ab hereditate absuerit, cum in primis heredibus se adscribendum putauerit? ac multa alia his similia. De his rebus autem neque nos communicemus, neque alios communicare permittamus. Sed consideremus potius quibus dictis aut factis Deo placebimus. Rursus poteris propter Deum filere, exagritus, violatus, infinita mala passus, si seras generose, & nulla maledicta referas illi qui hoc designauit. Non autem laudare solum & vituperare, nec domi manere, aut foras ire, non loqui, aut filere, sed etiam flere, dolere, & letari quoque ad gloriam Dei licet. Quando enim vel fratrem videris peccantem, vel te ipsum in peccatum aliquod delapsam, deinde ingemiscis, ac animo mareas, haud penitentiam salutem ex hoc lucrificasti: quemadmodum Paulus ait. Qui secundum Deum dolor est, salutem haud penitentiam efficit. Si florentem alterum videris, nolito illi contumeliosè inuidere, sed Deo, qui tam præclarum effecit fratrem tuum, perinde ac de proprijs bonis gratias agito, & huius lætitiæ permagnam habes fructum. Quid enim inuidia hominibus est miserabilis, quibus cum licet gaudere, & fructum lætitiæ suæ capere, ipsi tamen mallent propter alienas felicitates docere, & cum dolore ipso penam à Deo & supplicium intolerabile arcessere? Ceterum quid laudes, & vituperationes, dolores, & lætitiæ commemoro? ubi etiam à leuissimis rebus & vilissimis maximas vtilitates percipimus, se propter Deum ipsum eas faciamus? Quid enim est confessione criminum vilius? Hoc tamen licet propter Deum facere. Quando enim comam non composueris, neque vultum tuum ornaueris, neque te ad illecebras ac lenocinia eorum qui te inuentur compseris, sed inculte, atque horridè, & quantum usus fert, te ipsam apparatus tantum, propter Deum fecisti, & eius mercedem reportabis: tum quia cupiditatem repressisti malam, tum quia ambitionem importunam coercuisti. Si enim

Matt. 5.

2. Cor. 7.

Lancij Opf. Tom. 2.

qui poculum frigide solidum dat propter Deum, regni
calorum hereditatem adibit: qui omnia fecerit pro-
pter Deum, considera quantum habebit compen-
sationem: Qui & propter Deum ingredi, &
propter Deum intruere possumus. At quomodo in-
trueri & ingredi propter Deum licet: quando non
a. improbitatem curris: quando non in alienam
pulchritudinem nimis inquiris: quando mulie-
rem occurrentem videns, refrans oculos, & timore
Dei propter Deum, munit aspectum: quando non pre-
ciosis vestibus & delicatis, sed his que tegere non satis
possunt induimur. Sed & ad imos vsque calceos demit-
tere hunc morem licet. Eousque enim molitrii lux-
us, delapsi sunt homines, vt & calceos exornent. &
omni ex parte, aequè ac faciem suam alij componunt,
variare soleant, quod anime impure ac deprauate fi-
num est. Quamquam enim perexiguus hoc esse videat-
ur, tamen tum in viris, tum in feminis magnum per-
dita mentis argumentum & significatio est. Licet er-
go & calceis ipsis propter Deum vti, cum omnino vsum
querimus: & hunc vtendorum calceorum finem ha-
buerimus. In gressu enim & amictu nos Deum gloria
afficere posse, cognosce ex eo quod Sapiens quidam olim
dixit: Vestitus viri, & risus oris, & incessus pedum,
indicant hominem. Quando enim honestè restit, gra-
uitatis pleni, & multam in omni re gerenda mode-
stiam adhibentes, in aspectum hominum prodimus: qui
infidelis, qui intemperans, qui turbulentus est vir; is
quamquam subtilis, atque inconsideratus fuerit, tamen
primo quoque occurru in aliquem eius generis hominem
intuens, omni illum honore ac admiratione prosequen-
tur. Si uxorem duxerimus, propter Deum hoc facia-
mus: non vt facultates maiores acquiramus, sed vt
temperanter viuamus: animus nobilitatem, non pecu-
niarum abundantiam inquiramus: non maiorum
splendorem, sed morum virtutem persequamur & mo-
destiam, vitam sociam, non lenocinorum comitem capa-
mus. Ceterum quid opus est omnia commemorare? Li-
cet vobis ex his que dicta sunt, singula que sunt aut
geruntur, percurrere, & omnia propter Deum facere.
Et quemadmodum mercatores nauigantes Maria, &
ad ciuitates appellentes, non prius abeunt à portu, &
in foros conscendunt, priusquam intelligunt aliquod
lucrum esse in mercimonijs: sic nec tu quicquam fa-
cias, nec dicas, nisi lucrum aliquod habeas secundum
Deum. Ne dicas autem, neminem posse omnia propter
Deum facere, quando enim calceamenta, casaries, vesti-
tus, incessus, aspectus, verba, confessus, exitus, facies,
laudationes, vituperationes, commendationes, amici-
tia, inimicitie, possunt propter Deum fieri: quid re-
stat, si voluerimus, quod non poterimus propter Deum
facere? Quid carceris custodibus deterius esse potest?
Nōne hæc vita omnium nequissima esse videtur? Li-
cet tamen ei qui velit, inde lucrum reportare, quando
vinctis parcat, quando iniuste in carcerem coniectis
commodat, & in alienis calamitatibus commodatur:
quando communis proponitur omnibus afflictis portus.
Ita custos carceris Pauli seruabatur. Ex quo satis li-
quet, quod ex omnibus rebus, si voluerimus lucrum
facere poterimus. Qualem ergo excusationem habebi-

Ecccl. 19.
27.

mus nos, qui dicimus ex omnibus rebus lucrifacere, &
omnia propter Deum nos facere non posse, cum inue-
niamus etiam qui è cade lucrum fecerunt, vti fecerunt.
Si animum aduenter voluerimus, siue emendum, siue
vendendum sit, per omnem vitam spiritualem hanc
mercaturam faciemus: Vt si tolerabili pretio, nihil
amplius requiramus: si difficultatem annonæ in qua-
quam obseruamus. & cum egentibus diuendamus. Ma-
ledictus enim, inquit ille, qui rei frumentaria caritatem
auget. Sed quid oportet singula percensere? Vno exem-
plo omnia colligenda fuerunt. Quemadmodum enim
edificatores cum murum extructuri sunt, amussim ab
angulo ad angulum ducunt, atque ita murum per-
tinent, vt minime inaequalis eius ora existat; sic & nos,
pro amussi verbum hoc adhibeamus, quod apud Aposto-
lum est: Siue editis, siue bibitis, seu quid aliud facitis,
omnia ad gloriam Dei facite. Siue ergo precemur, siue
ieiunemus, siue accusemus, siue condonemus, siue laude-
mus, siue vituperemus, siue ingrediamur, siue exeamus:
siue vendamus, siue emamus, siue taceamus, siue dispute-
mus, siue aliud quid faciamus: omnia ad gloriam Dei
faciamus. Et si quid ad gloriam Dei non pertinet, illud
neque factio, neque dictio à nobis vsurpetur. Sed pro ba-
culo magno, pro armis, pro presidio, pro thesauris inex-
plicabilibus, hoc dictum animo inscribentes, nobiscum
quancunque viam ingressi fuerimus, circumferamus,
vt omnia ad gloriam Dei facientes, loquentes, suscipien-
tes, tum hic, tum post huius vite peregrinationem, glo-
riam ab eo consequamur. At enim: Gloria afficientes
me, gloria afficiam. Non dicis ergo, sed factus ipsis illum
assidue gloria afficiamus: quia illum decet gloria ad
omnem aternitatem. Amen.

CAPVT TRIGESIMVMSECVNDVM.

De modo colendi Deum per vitam Sanctam.

Quamuis vita sancta sit & dici debeat vita
bona, tamen non omnis vita bona, est vita
sancta. Ad vitam enim bonam satis est, si quis
Dei, & Ecclesie, & Superiorum suorum seruet
præcepta, fugiendo illa, quæ sunt sub peccato
vetita; & faciendo ea quæ sine peccato omitti
non possunt. Ad sanctam verò vitam, præter
obseruationem præceptorum, requiruntur plu-
ra: scilicet, vt homo perfectè viuat, irreprehensi-
biliter, & quodammodo, diuine, ad quod ne-
cessarium est, vt homo per Dei gratiam acqui-
suerit omnes virtutes statui suo conuenientes
in altissimo gradu & perfectione quæ in hac
vitâ acquiri solet, à virtus perfectis & valde san-
ctis, quorum è numero sunt illi, qui à S. Ecclesia
sunt honore Canonizationis illustrati, vel, in
numerus Beatorum relati, seu, vt communiter
appellari solent, Beatificati, per concessionem
Sedis Apostolicæ, vt de illis Diuinum Officium
in eorum Anniversariis recitetur, & Sacrificiū
Missæ in eorum memoriam Diuina: Maiestatis
offeratur.

offeratur. Et ita bene S. Chrysostomus iuxta quorundam versionem latinam, etsi non plenè græcæ linguæ correspondente, dixit: Sanctum non solum mundario peccatorum facit, sed quadam eminentia & excellentia magna virtutum, presentia Spiritus, & honorum operum opulencia.

In quibus verbis 4. Conditiones omninò necessarias & sufficientes ad vitam sanctam ponit S. Doctor.

Prima conditio est vitæ puritas, à peccatis libera, quæ sic intelligenda est, vt non tantùm à mortalibus peccatis libera sit, sed etiam à venialibus plenè deliberatione commissis, & indeliberatis non multis, sed rarò contingentibus, & non grauib; nec periculosis, prout sunt à me explicata in Opusculo de gradibus profectus. Hanc conditionem primam & quasi fundamentam sanctæ vitæ pulchrè expressit S. Dionysius Areopagita: Sanctitas est ab omni scelere libera, & omninò perfecta, & omni ex parte immaculata puritas. Ita verit noster Balthasar Cordarius viceruditissimus, & de Sanctorum scriptis vulgatis ac doctè illustratis oprimè meritis. Græcus S. Dionysij textus sic habet. Ἁγιότης ἔστι τὸ πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀνεύθετα, καὶ παντελὲς, πάντερος ἀκαθάρτου ἀκαθάρτου. Quæ verba paraphrasas Græcus S. Dionysij Pachymera reddidit sic, quasi id sanctum sit, quod omni labe seu impuritate priuatum est. Verus autem translatio, commentario S. Thomæ illustrata sic habet: Sanctitas, est ab omni immunditiâ libera & perfecta, & omninò immaculata munditiâ. Quæ verba Abbas Vercellensis in suâ literali Extractione sic reddidit: Sanctitas, est munditiâ libera ab omni immunditiâ, & perfecta, & omninò immaculata. At Ioannes Scotus sic vertit: Sanctitas, est omni iniquatione libera & perfectissima & incontaminatissima puritas. Marcellus vero Ficinus sic reddidit: Sanctitas, est puritas quedam ab omni scelere libera atque perfecta & prorsus incontaminata munditiâ. Omnes hæc versiones, bonæ sunt, idem in se significant.

Porro S. Thomas explicans hanc S. Dionysij sententiam ait, in his verbis tres gradus munditiæ designari, qui ad sanctitatem requiruntur. Primus gradus est, vt aliquis ab aliquâ seruitute immunditiæ liberetur. Secundus gradus est, vt sit immunditiâ perfecta: perfectum enim est, cui nihil deest. Contingit autem quandoq; quod aliquis quidem immunditiâ non subiaceret, deest tamen sibi aliquid ad munditiâ, in quantum passionibus immunditiæ inquietatur, quæ cum tollantur, fit perfecta munditiâ. Tertius gradus munditiæ est, vt sit omninò immaculata. Maculari enim dicitur, quod non ab intrinseco sed ab extrinseco inquinatur. Erit ergo omnium immaculata munditiâ, cum non solum in se ipso aliquis puritatem habet, sed etiam nihil est exterius quod eum ad immunditiâ trahere possit. Et in his tribus munditiæ gradibus ratio Sanctitatis perfectè consistit.

Quæ S. Thomæ verba non ita intelligenda sunt, quasi sufficiat ad perfectam Sanctitatem

solum esse liberum à seruitute peccati & à passionum perturbatione, & ab externâ puritate, quia & in religione tytones; & in seculari statu sunt multi innocentes adolescentuli, qui post acceptum vsum perfectum rationis hæc tria habent nec tamen verè sunt sancti. Immo in infantibus ante vsum rationis, hæc triplex munditiâ magis quam in adultis reperitur, nec tamè illos S. Ecclesia colit eo modo, quo colit Sanctos Canonizatos vel Beatificatos, eo quod in illis non est ea plenitudo virtutum & actionum à virtute manantium, quæ est in viris Sanctis, tali ornatis Sanctitate, qualem hic inquirimus.

Quocirca bene Ioannes Scotus in elucidatione sententiæ S. Dionysij supra allatâ scripsit In viatoribus, Sanctitas, est virtutum perfectio, immunitas ab omni mortali, actio virtuosa vniuersa, id est, ex omni parte perfecta. Sancta enim vita prout hic de eâ agimus, præter munditiâ supradictas, vt bene dixit S. Chrysostomus, exigit eminentiam & excellentiam magnam virtutum, & bonorum operum opulenciam, & presentiam Spiritus: hoc est, vt Spiritus Sanctus sit per gratiam sanctificantem præsens in eius anima, qui vale esse Sanctus. Posset enim peccator à peccatis plenè conuersus, habere tres illos munditiæ gradus, à S. Thoma supra commemoratos, nec tamen esse in Dei gratiâ, & habere Spiritum Sanctum inhabitantem per gratiam iustificantem, eò quod peccata relicta, nondum contritione vel Dei amore vel Sacramento penitentia expiauit.

Secunda ergo conditio est ad sanctitatem talem de quâ hic agimus omninò & simpliciter necessaria, vt qui Sanctus, hoc est perfectus, esse cupit tali Sanctitate quali erant prædit in Sanctorum & Beatorum Catalogum à Sede Apostolicâ relati, habeat in se & infusus & acquisitas virtutes omnes suo statui contentientes in valde excelso gradu, quem S. Chrysostomus appellat, excellentiam magnam virtutum.

Porro qualis sit ista magna excellentia Primò cognosci potest ex Vitis hominum insigniū vtriusque Sexus, præsertim S. Francisci, S. Dominici, S. Caroli Boromæi, S. Ignatii, S. Xaverij, S. Catherinæ Senensis, S. Teresie, B. Mariæ Magdalenæ de Pazzis. In his enim vitis representata est eximia & excellentissima Sanctitas, ad quam quis peruenire potest in hac vitâ: quas idè propono lectoribus, quia facilè inueniuntur vbiq; non æquè vitæ aliorum Sanctorum difficile parables, sed non minùs his exemplares.

Secundò cognosci potest hæc virtutum excellentia ad vitæ Sanctitatem omninò necessaria, ex præclarâ doctrinâ à S. Thoma relata & approbata, desumpta ex antiquis scriptoribus, procul dubio à Deo illuminatis, qui bene docuerunt in perfectis hominibus esse quasdam virtutes purgatorias, transeuntium, & in Diuinam similitudinem tendentium, ita scilicet, quod prudentia,

198.
l. 2. q. 61.
2. 5.
Macrob.
l. 1. c. 8. in
Somni.
Scip. &
ibi Plotinus.

omnia mundana Diuinorum contemplatione despicit: omnemq; animam cogitationem in Diuinâ sola dirigit: temperantia verò relinquat, in quantum natura patitur, qua corporis usus requirit: fortitudinis autem est, vt anima non terreatur propter excessum à corpore, & accessum ad supernam iustitiam verò est, vt tota anima consentiat ad huiusmodi propostam viam. Quaedam verò sunt virtutes iam assequentiū Diuinam similitudinem, qua vocantur virtutes iam purgati animi, ita scilicet, quâ prudentia sola Diuina inueatur: temperantia terrenas cupiditates nesciat: fortitudo passiones ignoret: iustitia cum Diuinâ mente perpetuo sedere sociatur, eam scilicet imitando: quas quidem virtutes dicimus esse beatorum vel aliquorum in hac vita perfectissimorum. Hec ex S. Thoma sufficienter pro explicatione secundæ conditionis ad vitam Sanctitatem requisita.

Sed quia quandoque contingit, vt viri antea Sanctissimi, in aliquod peccatum mortale delibere labantur, per quod Spiritus Sanctus ex anima, in qua tanquam in dilectissimâ sponsâ suâ habitabat, expellatur, quo tempore is, qui tali peccato se contaminauit Sanctus non est, nec dici potest (vti Daudi contigit, in turpi illo duplici lapsu iniurioso Bethabeæ & Vriæ eius marito) idè et si tunc virtutes morales acquirat non excludantur ex anima, sed solæ infusæ Theologicæ & morales (relicta tamen in animâ virtute fidei & spei) ideo, inquam.

199. Tertia conditio necessaria est ad Sanctitatem, presentia Spiritus Sancti, per gratiam peccato mortali aduersantem, inhabitantis: & animam quodam modo supernaturaliter viuificantis Sanctimoniam suâ. Duae enim vitæ sunt, inquit: S. Augustinus, vna corporis, altera animæ: sicut vitæ corporis est anima, sic vitæ animæ Deus est. Quomodo si anima deserat moritur corpus, sic anima moritur si deserat Deus. Deserit autem ob quoduis peccatum mortale, & tunc anima spiritualiter moritur. Anima inquit Ezechiel Propheta cap. 18, qua peccauerit ipsa morietur. Non viuunt, vt ait S. Bernardus l. i. in Festo SS. Petri & Pauli, qui superbiâ inflatur, qui luxuriâ sordidatur, qui ceteris inficitur peccatis, quoniam non est hoc viuere, sed vitam confundere & appropinquare vsque ad portas mortis. Quocirca ad Sanctitatem vitæ necessarium est ita habere excellentes omnes virtutes, ne vnquam vllò peccato mortali expellantur, vnâ cum Spiritu Sancto, qui non habitat in corpore subdito peccatis, vt habetur Sap. 1. 4. Et quidem in Sanctis Viris eximij, ita sunt benè radicate virtutes, vt loquendo moraliter, quodam modo ex abundantia gratiâ amitti per peccatum mortale non possint nec deberent. Talis erat S. Paulus Apostolus, qui de se scripsit Rom. 8. 38. 39. Certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus neque virtutes, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei qui est in Christo Iesu Domino nostro. Tales esse debent Sancti.

Nam vt ait S. Bernardus serm. 85. in Cant. Verbo innoxiam, & induram virtute ex alto, nulla vis, nulla fraus, nulla iam illecebra poterit vel stantem deicere vel subicere dominantem. Talem firmitatem, virtutis, appellatæ solet in bono sensu, obstinationem in bono, Tertullianus, Exhort. ad castit. c. 13. & l. de Spectac. c. 1.

200. Quarta conditio ad Sanctitatem omnino necessaria est, vt virtutes eximia, non sint in hominis otiosa, sed perpetuò producentes fructus bonorum operum excellentes, vt imitentur Apostolum dicentem de se: Gratia Dei in me vacua non fuit. Esset autem vacua, si non produceret perpetuò fructus bonorum operum. Idè in Euangelio assimilatur à Christo Domino gratia aqua salienti in vitam eternam. Ioan. 4. 14. vt exponit S. Ambr. l. 1. de Spir. Sancto c. 20. com Toletus in Comment. Sicut enim aqua emanans è fonte perpetuò fluit, ita in hominibus Sanctis fontem Spiritus Sancti gratiarum authorem in se habentibus, fons iste, per aquam gratiæ Virtutum originem, incessanter fluentem, & in altum, per merita, gloriam caelestem conciliantia salientem, perpetuò producit bonorum operum opulentiam. Quocirca S. Bernardus ait: Viri Sapientis suam vitam, suam mentem, suam conscientiam esse vineam, in qua est virtus virtutis, botrus boni operis, & lignum fructiferum, non aridum, non sterile, non mortuum, sed viuens. Bona vinea iusti, immò bona vinea iustus, cui virtus vitis, cui actio palme, cui vinum testimonium conscientia nostra. Apud Sapientem vacat nihil: Sermo, cogitatio, conuersatio, & si quid aliud est ex eo, totus Dei agricultura est, Dei edificatio est, & vinea Domini Sabaoth. Quid denique illi de se perire possit, quando & solum eius non defuerit? Et serm. 47. in Cant. Lectulus, inquit, respersus floribus, conscientia est bonis respersa operibus: nequaquam sufficit semel vel secundò operari quod bonum est, nisi incessanter addas noua prioribus, quatenus seminans in benedictionibus de benedictionibus & metis.

Apud ignauos (quales non sunt Sancti) ait S. Ambrosius, nulla sunt insignia virtutis: apud Sapientes (& hi sunt Sancti) prima habentur: studia enim virtutis, (quæ sunt operum bonorum exercitia incessantia) quedam instrumenta sunt. Itaque sicut bellator sine armis esse non potest, ita nec sine exercitatione virtus. Exercitatio autem est bonorum operum opulentia, vltimo loco ad sanctitatem requisita iudicio S. Chrysostomi.

201. Hæ sunt quartò Conditiones Sanctitatis perfectæ, intra quas, hæc signa perfectæ virtutis includuntur Primò omnia operari perfectissimè, hoc est, iuxta lumen & dictamen rectæ lumen & dictamen rectæ rationis, & doctrinâ S. Scripturæ & S. Ecclesiæ, & præscriptum suorum Superiorum, & Regularum propriæ Congregationis, & iuxta internas inspirationes, supradictis quinque illustrationibus & doctrinis conformes, inter quas perfectiones benè

operandi sunt duæ, vt omnia opeta fiant cum
 summa diligentia, & Spiritus feruore. *Secun-*
da. In omnibus occasionibus bene operan-

di, eligere id, quod perfectius est. *Tertio.* Inter
 æque perfecta, eligere id, à quo magis amor
 propius abhorret, & quod Christi vitæ, pau-
 peri, afflictæ, despectæ, conformis est. *Quar-*
ta. Tolerare omnia aduersa, non tantum pati-

tenter, sed etiam libenter, vt in etiam cum
 gaudio & exultatione saltem partis superioris.
Quinto. Insuperabili desiderio teneri quam plu-
 rima bona faciendi, & quam plurima mala
 penultima pro Deo tolerandi. *Sexto.* Exterius vi-

uere irreprehensibiliter. *Septimo* perpetuo pro-
 ficere in virtutibus. *Octauo.* Omnes temporis
 particulas in operibus meritorijs traducere.

Nono. Omnia & facere & pati pure propter
 Deum, non desiderando ob id ullam remunera-
 tionem in hac vitâ & in alterâ. *Decimo.* Tam
 in prosperis quam in aduersis perfectam con-

formitatem habere cum Diuinâ voluntate, per
 ipsum & per suos Vicarios declarata, sine vllâ
 exceptione & tergiversatione in eâ exequen-
 da. *Vndecimo.* Certum etiam Sanctitatis signum
 est præter omnia illa quæ supra allata sunt, fer-
 re rectum iudicium de rebus & personis (&
 nobis fauentibus, & contrarijs ac nobis aduer-

santibus) sine vilo inordinato affectu amoris
 & auersionis. *Duodecimo.* Certissimum est, viros
 Sanctos, quod magis in virtute crescunt, eo fieri
 miores, affabiliores, & vt ita dicam, magis
 phlegmaticos & remissos, in puniendis alio-

rum culpis, & maiore commiseratione prædi-
 tos erga afflictos & imperfectos ac delinquen-
 tes, & fauorabilia ferentes iudicia de alio-
 rum dotibus ac talentis naturæ & gratiæ iuxta
 illud S. Gregorij Papæ: *Vera iustitia compassio-*
nem habet, falsa vero designationem.
 Aliter S. Bernardus describit Sanctitatem,
 breuiter quidem & compendiosè; sed in eius
 breuibus dictis comprehenduntur fusiùs dicta
 à S. Chrysostomo. *Sanctum facit, affectio Sancta,*
& ipsa gemina: Timor Domini Sanctus, & Sanctus
amor. Hi perfectè affecta anima, veluti quibusdam
duobus brachijs suis comprehendit, amplectitur stringit,
tinet, & ait: Tenui eum, nec dimittam. Vbi est
enim Dei timor & amor illic sunt omnes illæ
conditiones quas ex S. Chrysostomo attuli ad
sanctitatem perfectam requisita.
 Alio vero in loco idem Sanctus sic ait: *Tria*
sunt que sanctum faciunt hominem: victus sobrius,
actus iustus, sensus pius. Victus sobrius erit, si continen-
ter, si socialiter, si obedienter, id est castè, charitatiuè,
humiliter vixerimus. Per continentiam enim castitas,
per socialitatem charitas, per obedientiam humilitas
acquiritur. Et hæc est virtus quæ animam perfectè
Deo subditam, sub vmbra, alarum ipsius securè facit
ruere. Actus iustus erit, si fuerit rectus, discretus, fru-
ctuosus. Rectus per bonam intentionem, discretus per
mensuram possibilitatis, fructuosus per vtilitatem

proximorum. *Sensus pius erit, si fides nostra Deum*
sensit summè potentem, summè sapientem, summè be-
num: vt per eius potentiam nostram credamus adiu-
uari infirmitatem: Per eius sapientiam nostram cre-
damus corrigi ignorantiam: per eius bonitatem, no-
stram credamus dilui iniquitatem.

CAPVT TRIGESIMVM TERTIVM.

De modo colendi Deum, per imitationem
 diuinarum SS. Trinitatis personarum.

Primò imitanda est SS. Trinitas in hoc, ne
 vnquam quantum fieri potest, peccemus.
 Quod cum in hac vita de lege ordinaria fieri
 non possit, & soli Christi D. Humanitati ac B.
 Virgini Mariæ fuerit concessum, saltem vitæ
 peccata omnia illis modis, quos posui in
 Opusculo de Indicijs & gradibus spiritualis
 profectus cap. 1. & 2. & iterum in Opusculo de
 quatuor F. cap. 2.

Secundò, imitandus est Deus non solum in
 non peccando vnquam, sed etiam in quadam
 morali impossibilitate peccandi, tali qualem
 explicauit in Opusculo de Indicijs & gradibus
 profectus c. 1. n. 52. Nam vt ait S. Dionysius A-
 reopagita: *Oportet nos, si ad communionem Dei ad-*
spiramus, diuissimam eius in carne vitam contem-
plari, atque sanctam eius impeccantiam, (alia versio
habet, impeccabilitatem) ad Deiformam & im-
maculatam statum contendere. Hac namq; ratione
prout nobis congruit, similitudinem suam nobis com-
municabit.

Tertio, imitandus est Deus in carentia passio-
 num, quibus etsi carere non possumus; vt ille,
 possumus tamen cum diuina gratia eas mode-
 rari, & acquirere earum dominium, illis mo-
 dis, & in illis rebus situm, quas recensui in O-
 pusculo de Dominio passionum c. 12. & 14. &
 sequent. & in Opusc. de Indicijs & gradibus
 profectus cap. 3. & 4.

Quartò, imitandus est Deus in perfectè ope-
 rando, tum ob perfectissimum finem, tum per-
 fectissimo modo, quem tradidi in Opusculo de
 quatuor F. cap. 3. & 4. & in Opusc. Indicijs &
 gradibus profectus cap. 8.

Quintò, imitandus est Deus in plenitudine
 infinitæ Sanctitatis & omnium virtutum eius
 naturæ conuenientium infinitâ excellentiâ, pro-
 curando, vt diuinæ eius gratiæ cooperando, per
 continuum in virtutibus progressum, conemus
 quam maximè & quam propinquissimè acce-
 dere ad perfectissimos gradus omnium virtu-
 tum nostro statui & conditioni conuenien-
 tium, iis modis; quos ostendi in Opusculo de
 Indicijs & gradibus profectus cap. 9. 10. 11. Et
 si tã diu Deus vitâ & gratiâ suam dederit, ostē-
 dam in Opusculo quod melior, de natura, gra-
 dibus, & ornamentis singularum virtutum.

Sextò,

Eccl. hier.

Sexto, imitandus est Deus in mirâ unitate coniunctâ cum Trinitate personarum inter se distinctarum, ita conseruando carnem obedientem animæ, diuinis doctrinis informata, & iuxta dictamina perfecta rectæ rationis operanti ac si illa esset vna res simplicissima, & vnum quod cum corpore, & quasi indistinctum, & ita concorditer viuendo cum alijs, etsi multis, ac si esses vnus cordis iudicij & voluntatis circa fugam malorum, & executionem bonorum operum.

Septimo, imitandus est Deus in mysterio numerari ternarij. Cum enim fecundissima Dei natura exigeret pluralitatem personarum, eas nec pauciores quàm tres, nec plures esse voluit, vt hinc hoc quoque discas, fugere solitudinem & singularitatem à communi & probato modo viuendi abhorrentem; & vitare familiaritatem non spiritualem, cum vna aliqua persona, & non habere multas priuatas tibi æquales personas conscias tuorum secretorum.

Octauo, imitandus est in coniunctione virtutum quæ actus habent contrarios, & difficile in hominibus coniunguntur. Vt quemadmodum in Deo est iustitia punitiua & misericordia erga nos eiusmodi, vt dicat S. Ecclesia; *Dei proprium esse misereri & parere, & nosse omnia*, nihilominus obliuisci iniuriarum, dum quis ex corde dolet ob admissa peccata; ita in te coniuncta sit in gradu excelso, misericordia & commiseratio, immo ipsa viscera misericordiae, & simul zelus iustitiæ & rectitudo, & dum opus est punitio malorum: timor Dei, & spes in Deum: item humilitas profundissima, simul cum magnanimitate excelsa: paupertatis amor, cum liberalitate coniunctus; mansuetudo cum zelo cura discretâ sanitatis corporis, cum Sancto odio sui & mortificatione membrorum ac sensuum assiduâ: desiderium ardens cælestis gloriæ, & in ea videndi Deum, coniunctum cum desiderio diu viuendi in hac vita (si ita placeat Deo) vt quàm plurimi iuuentur & trahantur ad Deum, & tu quàm plurima & quàm maxima congreges merita tibi ad Deum in cælo quàm maximè glorificandum, amandum, & exhilarandum, ac oblectandum eximâ sanctitate & gloriâ.

Nono, imitanda est Dei immutabilitas, vt sicut ille in naturâ suâ est immutabilis, vt licet actus externi Dei, ab eo procedant contrarij inter se, verbi gratia, extrinseca malorum punitio, & bonorum remuneratio: immixta calamitates, & concessi fauores ac præmia: ita tu nunquam à statu quieto mentis tuæ abscedas, aut perturberis, sed sis constans in benè cæptis & benè promissis, ne vllis malis consilijs, vel exemplis, vel occasionibus, vel tentationibus, vel propriâ voluntate, à bono apprehenso præsertim inchoato vel promisso, resillas: & si ne vituperando mala, siue laudando bona: siue

remunerando siue puniendo, intra te immutabilis permanes, quoad internam mentis tranquillitatem & pacem, à nullo inordinato passionum naturalium motu perturbatam.

Decimo, imitandus est Deus in summa nature suæ puritate, nullius alterius rei admixtione variatæ. Imitaberis autem hanc Diuinitatis perfectionem, si nil in te sit nisi diuinum, hoc est, nullum opus internum & externum, nulla debita omisio operis, quæ purè propter Deum tanquam causam impulsiuam & motiuam nõ fiat, & quidem modo diuino, hoc est, præscripto à Deo, vel per Sanctam Scripturam, vel per Sanctam Ecclesiam, vel per SS. Patrum doctrinam aliorumque vitæ Spirituales Magistrorum & tuorum Superiorum. Hoc assensus fuerat S. P. N. Ignatius, qui aliquando dixit, *se viuere non posse, si quid in anima sua humanum, & non omnino ex parte diuinum aduerteret.*

Vndecimo, imitanda est Dei immensitas, per suam substantiam omnibus rebus creatis intimè & substantialiter præsentis, easque penetrantis, magis quàm creaturæ se mutuo tangentes. Sicut ergo per suam immensitatem præsens Deus etiam rebus fecidissimis, nil nocenti percipit, immaculatus permanet, ita tu tam circumspicè & attentè inter creaturas verseris, ne quicquam tibi illæ noceant, nec sensus & membra mentemque tuam coinquinent.

Duodecimo, imitandæ sunt Diuinitatis diuitiæ, quæ nullâ te indiget existente extra se, sola sibi sufficit ad omnia quæ habet infinities infinita intra se, ad cuius exemplum tu rebus creatis indigens, iis quàm paucissimis, quàm rarissimè, quàm minimè vtere, & loco superfluarum, solo Deo sis contentus.

Decimotertio, imitanda est Dei æternitas principio & sine carens, se tibi exhibens præmium æternum quo in cælis inamissibiliter fruaris. Quod quia per virtutem & Sanctimoniam huius vitæ iusti assequuntur, tu da operam vt tam firmæ & stabiles sint in te virtutes omnes, ne vlla creatura eas tibi eripiat, & quasi æterno quodam vinculo sint in te Dei beneficio colligatæ, tibi que in amissibiliter vnita.

Decimoquarto, imitanda est Dei independetia, qui à nullo dependet, nil pro se querit, nulla re extrinsecâ opus habet. Hoc imitaberis, si solum Deum & eius extrinsecum bonum, hoc est gloriâ eius & cultum & amorem, in te & in alijs, iuxta conditionem tuam quæres, & nulla humana patrocina, per quæ ex amore in ordinato tui, possis euehi ad honorifica & speciosa officia, vel gradus vel commoda, non quidem contemnuendo & non curando alios, sed sine inordinatis presentationibus fauorum humanorum, totam spem collocato in Deo, & dispositionem de te, Deo & tuis Superioribus committendo, nil particulare pro te desiderando

do & procurando, nisi solius Dei quàm maximam obsequium, eo modo, quo vult à te & de te statueret diuina protidentia, quæ omnes capillos tuos numeratos habet, & cui maior est cura de te, quàm de alijs creaturis ratione carentibus.

Decimoquinto, imitate cogitationes Dei, circa quid se occupent, & quo fine. Et tuas omnes cogitationes, vt eius cogitationibus sint quàm simillimæ, conare.

Decimo sexto, imitate Dei voluntatem, quid illa velit, quid nolit, quibus rebus delectetur, à quibus abhorreat, & omnes tuas affectiones, & tuas auersiones, diuinis vt sint similes, da operam.

Decimo septimo, imitate Dei beneficentiam erga creaturas omnes, per quam incessanter

protus omnibus prouidet, conseruando illas in natura quam eis dedit, concurrendo tanquam author nature ad earum actiones naturales, excitando tanquam auctor gratiæ ad actus supernaturales, homines, & in iis perficiendis iuuando, nouas in dies & horas & momenta gratias & beneficia multiplicia conferendo, idque etiam inimicis suis, & indignis omni bono. Tu talis esse stude, vt quemadmodum de Christo D. scriptum est. *pertransfeas omnibus benefaciendo*, omnibus seruiendo, omnes iuuando, omnium desideria licita, quantum licet & decet, exequendo, idque non intuitu vllius remunerationis, sed putè propter Deum, quia Deus propter se solum purè omnibus creaturis benefacit semper & vbiq̃ue.

NICO.